MEDIC
POOBLAŠČEN SERVIS-TRGOVINA
CANON QUALITY
068 25 835
Canon

DOLENJSKI LIST

Št. 42 (2410), leto XLVI • Novo mesto, četrtek, 19. oktobra 1995 • Cena: 150 tolarjev

DOLENJSKI LIST četrtek
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST vsak
DOLENJSKI LIST

NA OTOČCU 28. GEODETSKI DAN

OTOČEC - Slovenski geodeti se bodo danes, 19. oktobra, zbrali na Otočcu na vsakoletnem geodetskem dnevu. Naslov letošnjega tridnevnega posveta je Geodezija in nove sistemske ureditve. Geodeti bodo državi in javnosti predstavili svoje dosežke in opozorili na vrsto nerešenih problemov, izvirajočih in neurejenih geodetskih evidenc.

SEMINAR ZA SESTRE V ZOBOZDRAVSTVU

OTOČEC - Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu je minuli petek v gradu Otočec ob sponzorski pomoči Krke pripravila letošnje 3. strokovno srečanje. Okrog 140 udeležencev je poslušalo več predavanj. Višja med. sestra in dipl. sociologinja Geli Hajdinjak je spregovorila o humanizaciji zdravstvene nege v zobozdravstvu, dr. Franc Škof, specialist za ustne in zobne bolezni in parodontologijo o vplivih hormonalne kontracepcije na stanje obzobnih tkiv, medicinska sestra Sabina Gornik pa o posebnostih pri delu medicinske sestre v ambulanti za ustne bolezni in parodontologijo. O zobeh in nosečnosti je predaval specialist ginekologije in porodničar dr. Aleš Pišek o oralni kirurgiji (apikotomiji) je govoril specialist s tega področja dr. Ivan Mrzlikar, višja med. sestra Marija Pišek pa je osvetlila še značilnosti dela medicinske sestre pri oralnokirurškem posegu.

KRŠKI POZIV ZA ENAKOPRAVNOST REGIJ

KRŠKO - Na ponedeljkovi javni tribuni v Krškem, ki jo je sklicala krška območna organizacija Združene liste socialnih demokratov, in sicer o gospodarskem razvoju Slovenije v luči programa ZLSD, so izrekli ostro kritiko na račun slabega delovanja Sklada za razvoj. V razpravi so se zavzeli za skladen gospodarski razvoj slovenskih pokrajin, pri čemer so poudarili, da vse več zadev v tej državi usmerjajo iz slovenske prestolnice ali nekaterih drugih večjih središč. Zlasti podjetniški krogi so na javni tribuni zahtevali, da mora država dejansko podpreti razvoj malega gospodarstva. Na tribuni sta med drugimi sodelovali dr. Metka Tekavčič in Cvetka Tinauer, članici ekonomskega sveta ZLSD.

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj!

OB PRAZNIKU KOSTANJEVICE

KOSTANJEVICA - Ob prazniku krajevne skupnosti Kostanjevica, 21. oktobru, je v Kostanjevici več prireditev. V tem tednu se lahko udeležite teka po ulicah dolenjskih Benetk, ki bo v petek, 20. oktobra, ob 15.30, istega dne pa bo v domu kulture predavanje kluba jamarjev Skrivnosti Gorjancev. V soboto ob 9. uri bo na igrišču osnovne šole tekmovanje v malem nogometu, ob 11. uri pa v kulturnem domu slavnostna seja skupščine krajevne skupnosti s kulturnim programom osnovnošolcev in kostanjeviške godbe.

Žužemberški Keko je v stečaju

Proizvodnje skorajda niso ustavili, temveč jo nadaljuje 6 podjetij - Po novem delo le za 160 od 321 delavcev? - Najbolj pespektiven program ima podjetje Keko-Varicon

ŽUŽEMBERK - Za žužemberški Keko, tovarno keramičnih kondenzatorjev, ki je nastala iz nekdanje Iskre kondenzatorji, je bil te dni uveden stečajni postopek, za stečajnega upravitelja pa imenovan Martin Dergan. Zanimivo je, da je to eden redkih stečajev, vsaj na Dolenjskem, pri katerem se proizvodnja tako rekoč ni ustavila.

Obstoječe programe Keka so razdelili v šest novih podjetij, od tega jih je pet v zasebni lasti, ter z neprekinjeno proizvodnjo poskušali ohraniti kupce. Keko je namreč kar 80 odst. prodaje ustvaril v tujini. Kako jim bo to uspelo in kateri programi se bodo uspeli obdržati, je za zdaj stvar ugibanja in ocen.

V podjetju so načrtovali stečaj kot rešitev iz krize, ki se je po prvem šestmesečju letošnjega leta, ko je podjetje končalo z 32 milijoni tolarjev izgube, samo še stopnjevala z nenehnimi blokadami. Ob uvedbi stečajnega postopka je bilo v tovarni zaposlenih 321 delavcev. Natančnih podatkov o številu potrebnih delavcev za nadaljevanje programov nam ni uspelo izvedeti, so pa še sredi septembra trdili, da skupno potrebujejo 160 do 165 delavcev.

Štiri osnovne programe Keka nadaljujejo podjetja: Oprema (direktor Tone Konda), Keko-Varicon (direktor Zoran Živič), Stelem (direktor Vekoslav Gabrič) in Kekon (direktor Boris Jordan). Podjetje FS (direktor Janez Škufca) je prevzelo bivše skupne službe, manjši program Keka pa še podjetje 3K, ki ga vodi Boris Košmrl.

V zasebnem podjetju Oprema po nekajdnevnem zastoju proizvodnje trenutno dela 22 delavcev, kar pomeni, da bo v tem programu ob delo 5 do 7 ljudi. Kot nam je povedal direktor Keka-Varicoma Zoran Živič, to podjetje, ki je v družbeni lasti in sta ga ustanovila Tehnološki sklad RS in Keko, trenutno potrebuje 80 delavcev, po mesecu ali dveh pa nameravajo še zaposlovati. Proizvajajo namreč kolut kondenzatorje in varistorje, slednji so eden najperspektivnejših programov bivšega Keka, po katerih je povpraševanje veliko.

• Delavci so bili pretekli teden še v veliki negotovosti, saj niso vedeli, kakšen je njihov status in čigavi so. Vsi niti še niso prejeli delovnih knjižic, vendar podjetja naslednice Keka napovedujejo, da bodo formalnosti v zvezi z zaposlitvijo delavcev uredili v dveh tednih. Kot pravijo v svobodnih sindikatih, so delavci Keka eden večjih upnikov tega podjetja v stečaju, terjatve imajo predvsem na račun neizplačanih in premalo izplačanih plač.

B. DUŠIČ GORNIK

PRIHODNJIČ O KULTURI IN NOVINARTSVU MED NOB - Na koncu srečanja v Dobrniču je Angelca Žiberna, ki se ji je Zvonka Falkner s šopkom nageljnov zahvalila za ves trud pri organizaciji letošnjega srečanja, povabila na tematsko srečanje o partizanski kulturi in novinarstvu prihodnje leto. Skupina žena iz Žužemberka je ob koncu zapela nekaj partizanskih oz. ponarodelih pesmi in množica v dvorani se je za nekaj minut spremenila v mogočen pevski zbor. Marsikomu se je orosilo oko in na koncu so se ženske iz vseh koncev Slovenije kar težko odpravile domov. (Foto: P. Perc)

Ponovno na trgu
gorilci in kotli za centralno kurjavo
CTC
večletna tradicija

Promocijski popust na kotle za gotovinska plačila!
Prodaja tudi na kredit, z ali brez montaže!
TILIA
Trgovsko in proizvodno podjeteje, d.o.o.
68000 Novo mesto, Bršljin 37
☎ 068/324-442, fax: 068/323-209

Ford Palč
ESCORT Champion
samo 22.599 DEM
Tel. 0608/ 61 450, 59 059
068/ 21 123, 21 129

URŠKA IN SEBASTIJAN

KRŠKO - Kvalifikacijskega plesnega turnirja v Kranju se je udeležilo 11 parov krškega plesnega kluba Lukec. Med pionirji D sta bila Mitja Puntar in Jasmina Zakšek v standardnih plesih sedma, med pionirji C Jaka Piltaver in tina Korber v standardnih plesih šesta, medtem ko sta bila Sebastijan Vodlan in Urška Klakočar med mlajšimi mladinci B tretja tako v standardnih kot tudi v latinskoameriških plesih.

Ne zapeljani, upor je bil spontan

Srečanje v Dobrniču ob 52. obletnici 1. kongresa Slovenske protifašistične zveze žensk - Velik delež žensk v zdravstvu in sociali med NOB - Zbirka Vide Brest

DOBRNIČ - Predsednica odbora za spominska srečanja žensk v Dobrniču Angelca Žiberna in predsednik KS Dobrnič Silvo Perpar sta preteklo nedeljo v do zadnjega kotička polni dvorani zadružnega doma v Dobrniču, kjer je bil leta 1943 I. kongres Slovenske protifašistične ženske zveze, poleg številnih medvojnih in povojnih aktivistk posebej pozdravila Maro Rupeno - Osolnik, ministrico za delo Rino Klinar in trebanjskega župana Cirila Pungartnika.

Srečanje v Dobrniču je z občuteno, poetično predstavitvijo nove zbirke 23 še neobjavljenih pesmi Tiho, tiho srce partizanke Šentruperčanke Vide Brest nadaljeval ravnatelj šentruperške osnovne šole prof. Jože Zupan. Minatti pravi, da v tem izboru prevladujejo pesmi, ki predstavljajo intimno stran avtoričinega doživljanja, erotiko, ki jo je pesnica ves čas svojega življenja na zunaj zatirala in sramežljivo prikrivala pred svojo okolico. Prof. Zupan in pesnik Minatti menita, da bo morala literarna zgodovino Brestovo kot pesnico na novo oceniti in morda spremeniti svoje sodbe. Zupan se je zahvalil trebanjskemu umetniku Lucijanu Reščiču za imenitne ilustracije, prav tako predstavnik Dolenjske založbe Franc Šali. V kulturnem sporedu, ki ga je kot celotno srečanje povezovala Zvonka Falkner, je sodelovala OŠ dr. Pavla Lunačka ter flavtistki Ana Kavčič in Lisa Havlina.

Tema letošnjega srečanja v Dobrniču je bila delež žensk na zdravstvenem in socialnem področju v času NOB. Sociologinja Marija Cigale je pri proučevanju socialne dejavnosti presenečena

(Nadaljevanje na 2. strani)

Danes v DOLENJSKEM LISTU

stran 2:
• *Žalosten konec CPI Kovinarske*
stran 3:
• *Za Krko je Češka domači trg*
stran 8:
• *Do kdaj še nedeljska peka kruha?*
stran 11:
• *Podgane in miši na mejni kontroli*
stran 13:
• *Gobe na papirju niso gobe v gozdu*
stran 15:
• *Velika rast se skriva v malih podjetjih*
stran 16:
• *Le hostija ni surova*

Najhitreje umiramo

Najnovejši, to je osmi nacionalni popis propadanja slovenskih gozdov, ki so ga opravili sodelavci slovenskega gozdarskega inštituta in zavoda za gozdove, je za Dolenjsko pokazal porazno, ponekod celo katastrofalno podobo. Gozdovi sicer že dalj časa propadajo povsod po Sloveniji, saj jih je povsem zdravih samo še pičlih 7 odstotkov, toda najhitreje zdaj umirajo prav na kočevskem, novomeškem in brežiškem območju. Najbolj prizadete gozdne vrste so jelka, bor, smreka, hrast in kostanj, presenetljivo dobro pa se upira najbolj razširjena - bukev. Če se bo propadanje gozdnega drevja, ki se navzven kaže v tako imenovani osutosti, še naprej nadaljevalo s sedanjo hitrostjo, bomo prej ali slej ob najdragocenejši del naravnega okolja in s tem ob svoje korenine.

Dovolj nas lahko skrbi že ravnodušje, ki ga je že dolgo čutiti v družbi (gozdovi umirajo, pa kaj?), še bolj pa dejstvo, da se je po spremembi družbenega reda ekološkemu onesnaževanju (kočevske gozdove domnevno dušijo celo strupeni plini in industrijske Padske nižine) v mnogo večji meri pridružil še človek s svojim lastninskim egoizmom. V ospredje stopa osebna korist lastnikov, javni interes pa je potisnjen v ozadje. Barbarski goloseki so samo eden od dokazov za to, ne pa edini. Najhujše pri vsem tem pa je, da razen gozdarjev in resničnih ljubiteljev narave ta zasuk nikogar pretirano ne skrbi, še najmanj seveda tiste, ki so si z demagoško razprodajo javnega interesa v gozdovih (pod)kupili volilce in se prigrebli do oblasti.

MARJAN LEGAN

VREME

Do konca tedna bo še suho in malo hladnejše jesensko vreme.

NOVOMEŠKI LABOD OSVAJA PRAGO - Po otvoritvi mešanega podjetja Labod Bohemia prejšnji četrtek so elegantne češke manekenke v prostorni vzorčni sobi podjetja v najožjem središču Prage gostom in pokazale izdelke iz bogatega Labodovega programa. Modno revijo so si z zanimanjem ogledali tudi (z leve): slovenski veleposlanik na Češkem Zvone Dragan, solastnica podjetja Ivana Ryzkova in direktor Laboda Andrej Kirm. Več na 3. strani. (Foto: A. Bartelj)

NAŠA ANKETA

Ali sprejeti vsako delo?

Pred dnevi je skoraj deset tisoč beograjskih industrijskih delavcev demostriralo sredi srbskega glavnega mesta. Protestniki so zahtevali med drugim izplačilo plač za zadnjih nekaj mesecev. Nekako v teh dneh so več sto kilometrov proč, v Krškem, stavkajoči delavci Kovinarske zahtevali zasluženo plačo. Dogodka, izbrana iz tisočev podobnih v srednji Evropi in na Balkanu, sta iz časa, ko je delo postalo neslutena dobrina. V takih razmerah se je zelo pomnožila armada rezervne delovne sile, delodajalci pa so dobili povsem proste roke, koga bodo izbrali iz množice čakajočih na zaposlitev. Tako je tudi v Sloveniji. Tu je zavod za zaposlovanje postal zadnje upanje mnogih nekdanjih delavcev, hkrati pa na njegovo pomoč računajo tudi številni državljani, ki niso bili še nikoli v redni službi. Ob tem, ko se spiski čakajočih na zavodu ne krajšajo kaj veliko, pa cvete delo na črno, ki ga opravljajo tudi tisti, ki sicer dobivajo državno podporo na zavodu kot brezposelni. V tako nejasnih okoliščinah zavodi za zaposlovanje tudi ugotavljajo, da se na nekatere ponudbe za zaposlitev ne oglasi nihče, tako da je potrebno najeti delavce v drugih državah. V anketi smo zbrali odgovore o brezposelnosti ter pripravljenosti in možnostih za delo.

ANTON GLAZER, strugar iz Gradca: "Brez zaposlitve sem dve leti in pol, zadnje leto pa tudi brez vsakega dohodka. Ves čas, kar iščem delo, ni bilo zame nikakršne ponudbe za zaposlitev, kajti star sem 55 let in takšnih nihče več noče. Sprejel pa bi kakršno koli delo, tudi cesto bi šel pometat, da bi le prebrodil še teh nekaj let do pokoja, saj imam že 35 let pokojninske dobe."

DARINKA ŽALJEC, ekonomska tehnica iz Stare Lipe pri Vinici: "Po končani šoli sem opravila pripravništvo, bila dve leti na javnih delih, zadnjega pol leta pa sem brezposelna. Po vsej Beli krajini iščem delo, tudi tako, ki ne ustreza moji izobrazbi, a je možnosti zelo malo. Žalostno je, da bi se mlad človek po končani šoli rad izkazal, a se nima kje. To nam mladim jemlje voljo."

SILVA MARJETIČ, gospodinja s Štrita: "Okrog 30 let sem bila zaposlena v Ljubljani, v domačem kraju pa sem se posvetila gospodinjskim opravilom, saj imamo kar nekaj zemlje in tudi živine. Dela imamo vsi dosti, to velja tudi na splošno, če ga le hočemo videti. Zato se mi zdi povsem nesprejemljivo, da bi tisti, ki so na zavodu za zaposlovanje, zavračali kakršnokoli delo."

KAREL RAMOVŠ, prodajalec na Petrolovem bencinskem servisu v Trebnjem: "Nisem še bil brezposeln, poznam pa nekaj ljudi, ki dobivajo denarno nadomestilo oziroma podporo za brezposelne na zavodu za zaposlovanje. Taki, ki zavračajo ponujeno delo, četudi le sezonsko, bi morali po kratkem postopku izgubiti to državno podporo, saj zdaj nekateri pravijo, da se jim ne splača delati."

MIRA ŽUGELJ iz Novega mesta: "Bila sem zaposlena in sem morala z valom odvečne delovne sile na cesto. Na zavodu za zaposlovanje so me sprejeli za opravljanje javnih del za čas, ko čakam na zaposlitev. Rada delam tudi za manjši denar, samo da je plača redno. Bila bi srečna, če bi si našla stalno delo. Bila bi zadovoljna, če bi bilo v gostinstvu, saj je to moj poklic."

MARTIN PINTERIČ, študent gradbeništva iz Dečnega sela pri Artičah: "Oče ima gradbeno dejavnost, tako da pri meni zaposlitev niti ni problem. Tudi drugače bi se že našlo delo. Upam, da se bom preživljal sam in da ne bom živel na račun drugih. Mislim, da je ljudi sram opravljati nekatera dela, predvsem dela v gradbeništvu, zato je tu veliko delavcev z Juga."

ZLATKO PETELINC, do nedavnega laborant v CPI Kovinarska: "V Kovinarski sem delal več kot 20 let. Rad bi še delal, a delati brez plačila ne morem več. Tako bom sedaj poskušal poiskati drugo službo, čeprav nimam upanja in bom moral malo počakati in premisliti, kako naprej. Ob poteku dogodkov v podjetju sem razočaran nad vodstvom, a očitno druge rešitve ni bilo."

JANEZ KLUN, nezaposleni višji upravni delavec iz Ribnice: "Vsak teži, da bi dobil delo v svojem poklicu. Če si leta vložil v šolanje, se ti zdi kar nekoliko za malo, da bi sprejel delo za nižjo izobrazbo. Na zavodu sem šele kratek čas in iščem delo za opravljanje pripravništva. Najprej hočem delo za svoj poklic, če bo res velika nuja, bi sprejel tudi kakšno drugo delo."

FRANC ZRNEC, delavec v Stolarni Dobrepolje: "Iz našega podjetja smo zaprosili zavod za zaposlovanje, naj nam priskrbi 15 delavcev. Pravega uspeha pa ni. Enkrat jih je prišlo na razgovor 10, enkrat 5, a nekateri izmed njih sploh niso prišli na delo, drugi pa so delo z raznimi izgovori kmalu zapustili. To se dogaja, ker dobivajo socialno pomoč, potem pa še malo šušmarijo in bolje žive, kot redno zaposleni."

Ne zapeljani, ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ugotovila, kako široka je bila ta socialna mreža, koliko ljudi je v njej sodelovalo. In ker so bile to ženske, je bilo to lažje pozabiti. Cigaletova je spoznala, da še zdaleč ne drži, da je bil narod zapeljan, ampak se je odločil za upor spontano. Ta je zrasel iz src ljudi! Drugo prsenečenje za Cigaletovo je bila samoumevna širokosrčnost med NOB. Mnogo ljudi je slabo živelo, a so vseeno še tisto malo, kar so imeli, začenši od hrane, delili s tistimi, ki niso imeli ničesar.

Gradivo s področja zdravstva sta pripravili dr. Pavla Lah (po njej se je imenovala partizanska bolnišnica!) in prof. dr. Zora Stritar - Konjajev. Slednja je nanizala vrsto podatkov, ki pričajo o za vojne čase izjemno dobro organiziranem zdravstvu. Od 760 zdravnikov in 70 zdravnic, prijavljenih v takratni zbornici, je odšlo v partizane 170 zdravnikov in 23 zdravnic, od 50 medicinskih sester pa kar 38. Seveda je bil velik tudi krvni davek, še največji med 3105 bolničarji (1186 je bilo žensk), saj jih je padlo kar 1803! "Naša vojska ni poznala pegavca, ki je moril po drugih predelih takratne Jugoslavije, in temu dosežku našega zdravstva se zahodnjaki kar niso mogli načuditi," je rekla dr. Stritarjeva.

Članica slovenske vladne delegacije na svetovni konferenci žensk v Pekingu, Sonja Lokar, je ponazorila, zakaj je Slovenija na tej konferenci kot majhna država vendarle "dobila veliko specifično težo." Izrazila je zadovoljstvo, da v Sloveniji nekaterim navkljub prizadevanjem le ni uspelo zrušiti socialne države. Poudarila je, da pa podatki kažejo, da se je zmanjšal delež žensk v politiki, v republiki in občinah. Državna sekretarka ministrstva za zdravstvo Dunja Kosmač je opozorila, da je nesprejemljivo, ker je čedalje manj denarja za preventivo.

Zbrane so pozdravili tudi trebanjski župan Ciril Pungartnik, Ivan Sumrak v imenu borčevske organizacije, poslanca Zmago Jelinčič in Danica Simšič ter ministrica za delo Rina Klinar. Vsi so se zahvalili borkam in aktivistkam, ker so se znale upreti okupatorjem. "V zadnjih 50 letih je bilo narejenega veliko več dobrega kot slabega. Povejte to naprej," je rekla med drugim Klinarjeva ter požela glasno odobravanje in močan aplavz.

P. PERC

• Cerkev ni povezana z nobeno stranko, ker ni nobene cerkvene stranke. (Šuštar)

• Ko Cerkev oznanja svoj socialni nauk, se jasno opredeljuje, da je tako proti komunizmu kakor proti tatalitarizmu in komunizmu. (Šuštar)

Žalosten konec CPI Kovinarske

240 delavcev brez dela - Stečaj po hitrem postopku - Prodaja firme po 33 segmentih - Od skupne vrednosti 10 milijonov mark ponudb le za 150.000 mark - "Naš namen pošten"

KRŠKO - Na zahteve delavcev po avgustovski plači in stavki, ki se je začela 2. oktobra, je skupščina lastnikov podjetja CPI Kovinarska odgovorilo z uvedbo stečaja. Čeprav je večina sedanjih delavcev že dalo skozi lanski stečaj Kovinarske, pa je, kot kaže, zgodba o tem podjetju končana. Ker je bilo podjetje CPI Kovinarska v teh prostorih le najemnik, je bil 26. avgusta že objavljen razpis za prodajo podjetja, pri čemer bi imel CPI Kovinarska predkupno pravico, ta pa je z uvedbo stečajnega postopka zamrla.

Kot je povedal direktor Stanislav Jug, so v podjetju že delali na tem, da pridobijo ugoden dolgoročni leasing za nakup podjetja, pri čemer izgube niso skrivali. "Ves čas smo opozarjali, da je potrebno podjetje prodati v celoti, kar pa ni več mogoče. Tako se bo zgodilo, da bo konkurenčno podjetje iz Ljubljane kupilo najvitalnejši in enega najpomembnejših strojev, kar pomeni, da bi pridobilo prednost na trgu. To pomeni, da Kovinarske ne bo več. Od skupne vrednosti firme, ki je bila ocenjena na 10 milijonov nemških mark, je bilo ponudb za 150.000 mark," je povedal Jug.

Podjetje je imelo več kot pol leta blokiran žiro račun razen ob izplačilu plač, ob polletnem obračunu je bila izkazana izguba okoli 800.000 nemških mark, kar je enomesečna bruto realizacija. Vzrokov za izgubo pa je več.

Na govorice, da je izguba posledica raznih nepoštenih poslov, pa direktor Jug odgovarja, da celotno poslovanje kažejo dokumenti, da nič ne skriva in ima čisto vest. Tistih 32 milijonov tolarjev za ohranitev delovnih mest, kar je bila le tretjina zahtevanega zneska lani ob preobrazbi, je pomagalo, da so vzdržali toliko časa, so pa 210 delavcev zaposlili za nedoločen čas.

Podjetje je imelo le 20.000 nemških mark osnovnega kapitala, kolikor je bilo potrebno za ponovni zagon in ohranitev firme po stečaju, večinski delež je imel nemški partner Jakob Guenter, ostalo pa Franc Čuček, Vinko Tomažin, Karlo Platinovšek in Stane Jug. Ker je bilo podjetje skoraj brez kapitala, tudi ni mogli dobiti kreditov za izplačilo plač.

Ker se je v kovinarski branži začela kazati rast, je bilo tudi v podjetju vedno več naročil, vendar so bile z vsakim dnem stavke možnosti za normalno poslovanje manjše. Ker so bili vezani na rok, je bilo tako vsak dan za 20 do 25 tisoč nemških mark neposredne škode, posredne škode pa še več. Tudi zato, ker je imela CPI Kovinarska dva certifikata za obdelavo rostfreia - GL in TÜ, ki sta omogočala poslovanje po celem svetu, v Sloveniji pa je imel CPI Kovinarska edini certifikat HP 0 za nerjavečo pločevino. Certifikati s stečajem ugasnejo, čeprav je zahtevek za pridobitev le teh velika sredstva.

T. GAZVODA

• Včasih se znajdemo v položaju, ko storimo napak, če ukrepamo in prav tako, če ne ukrepamo.

Župani 7 občin o Kočevskem parku

Za zagotavljanje vpliva lokalnih skupnosti pri pripravi projekta naravnega parka ustanovili programski svet - Dvomi in vprašanja županov, odgovori podsekretarja Berginca

KOČEVJE - Na pobudo Uprave RS za varstvo narave pri ministrstvu za okolje in prostor so se v sredo, 11. oktobra, v Kočevju sestali z državnim podsekretarjem Mladenom Bergincem župani občin Kočevje, Ribnica, Osilnica, Novo mesto in Semič ter predstavniki črnomaljske občine. Tema razgovora je bil Kočevski naravni park.

Mladen Berginc je uvodoma povedal, da se varstvo narave na območju parka uspešno le, če bodo postali prebivalci neposredni nosilci varstvenih interesov na zavarovanem območju, zato ne bodo storili ničesar brez večinskega soglasja iz lokalnega življenja. Župane je seznanil s pripravljenim gradivom, ki je prva groba skica, v kateri je opredeljen prostor po kvalitetah narave ter kulturnih in zgodovinskih posebnostih, ki upravičujejo njegovo zavarovanje. Iz gradiva izhaja, da se za področje širše Kočevske predvideva ustanovitev regijskega parka, za katerega bi veljal cel mozaik različnih režimov varovanja,

• Na pobudo ministrstva so župani ustanovili programski svet, za vodjo sveta pa potrdili kočevskega župana Janka Vebra. Naloga sveta bo spremljanje vseh aktivnosti na projektu Kočevskega naravnga parka in zagotavljanje vpliva lokalnih skupnosti. Enkrat v teh dneh pa bodo v svojih občinah obravnavali tudi predloge ministrstva za projektni svet, ki bo skrbel za strokovno pripravo potrebnih podlag za ustanovitev parka in v katerega naj bi bili vključeni tudi različni strokovnjaki iz občin.

Župan občine Semič Ivan Bukovec je povedal, da bodo pri njih za park le, če bo ta pomenil obnovo vasi, na kar mu je Berginc odgovoril, da je v dokumentih revitalizacija podeželja predvidena, da pa bodo morali biti strpni, saj država trenutno za ta namen nima denarja. Osilniški župan Anton Kovač je dejal, da se z omejevanjem že tako omejenih ljudi v najmanjši slovenski občini nikakor ne bi mogli strinjati. Na vprašanje župana Novega mesta Francija Koncilja, ki je povedal, da parku načelomo ne nasprotujejo, da pa jih zanima, kakšna bo hierarhija funkcioniranja parka in predvsem, kdo bo park financiral, pa je Berginc odgovoril, da bo za park skrbela država po načrtu, da je tisti, ki park razglaša, zanj tudi dolžan skrbeti.

V zvezi z viri financiranja je kočevski župan Janko Veber izrazil bojazen, da Kočevje od parka ne bo imelo nič, če v projekt parka ne bo vključeno tudi mesto. Potrdil je po njegovi vključitvi in prestrukturiranju kočevskega gospodarstva je podkrepil s pritrditvijo ministrnju Zdenka Hvalatyja iz Novega mesta, da so glavni onesnaževalci narave tovarne.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Iskrin stoti certifikat

Semiška Iskra je bila stoto podjetje v Sloveniji, ki je prejelo certifikat kakovosti

SEMIČ - Ko je 1. aprila 1951 začelo v nedokončani hiši na Vrtači pri Semiču 12 delavcev delati kondenzatorje za potrebe slovenske elektroindustrije, gotovo nihče ni pomislil, da bo skromna delavnica prerasla v tako veliko in uspešno Iskro - Industrijo kondenzatorjev in opreme, ki šteje danes 1.432 delavcev. Svojo uspešnost so v Iskri pretekli teden potrdili še s certifikatom ISO 9001, ki ga je direktorju Janezu Štefaniču predal predsednik Gospodarske zbornice Slovenije mag. Jožko Čuk.

Certifikacijsko presojo v Iskri je opravila mednarodno uveljavljena institucija Bureau Veritas Quality International iz Londona. S tem je podjetje opravilo prvi in morda najtežji korak pri graditvi celovitega sistema zagotavljanja kakovosti, čeprav certifikat za iskraše ni bil končni cilj. Njihov cilj je, da so priznani na svetovnem trgu, cenjeni pri kupcih in da lahko enakovredno nastopajo na zelo konkurenčnem tržišču. Kot je dejal direktor Štefanič, lahko njihova tovarna prodaja izdelke le v industrijsko visoko razvitih državah, zato imajo le dve možnosti: ali so kvalitetni ali pa jih ni. Vendar za semiško Iskro vprašanja biti ali ne biti ni več. Danes prodajajo v 37 držav in se uvrščajo med prvih pet svetovnih proizvajalcev kondenzatorjev. Med kupci je na prvem mestu Nemčija.

Zanimivo je, da se je v Sloveniji gibanje za kakovost začelo prav v Iskri. Kot je ob podelitvi certifikata dejal mag. Jožko Čuk, je na filozofiji kakovosti zgrajen velik del slovenskega gospodarstva. "V svetu smo med sposobnejšimi gospodarstvi, glede na število prebivalcev ali na število registriranih podjetij pa je naše certificirano gospodarstvo na 7. mestu na svetu," je poudaril mag. Čuk.

M. BEZEK-JAKŠE

CERTIFIKAT ISKRI - Direktor semiške Iskre Janez Štefanič (levo) in direktor GZS mag. Jožko Čuk ob podelitvi certifikata ISO 9001.

Ljubljansko pismo

Pritiski Italije namesto opravičila za storjeno gorje

Zakaj klečeplazimo?

LJUBLJANA - Če si Slovenci ne bomo še pravi čas utrli poti v Evropo, nam resno grozi Balkan, pa naj se nam Zoran Thaler še tako prijazno smehlja na tv ekranu, ko pripoveduje, kako potekajo pogovori - ne z Evropo - z Italijani. A ti nam vztrajno mečejo polena pod noge in terjajo vsak dan kaj novega v zameno za podporo tej naši nameri in težnji. A kako se je Slovencem na Primorskem in onkraj naše sedanje dražvne meje z Italijo godilo pod fašizmom - to naj bi Evrope ne zanimalo. Čas bi že bil, pravijo Italijani, da bi tudi nas ne. Slovenci, predvsem naši primorski rojaki, pa s(m)o si prav to dobro zapomnili, saj genocidnih načrtov in dejanj fašistov ni moč pozabiti čez noč.

Strahote, ki so jih primorski Slovenci preživeli pred prvo svetovno vojno, so se spočele že med prvo. Tako je italijanska okupacijska vlada že takoj po zasedbi Tržaške pokrajine leta 1918 internirala vse pomembnejše Slovence, zlasti intelektualce, v juliju 1920, ob požigu tržaškega Narodnega doma in okupaciji Reke D'Annunzievimi arditi, pa se sprijaznila s fašističnim terorjem, saj je požig v Trstu organiziral in pri njem sodeloval fašist Giunta, kasnejše celo generalni tajnik Mussolinijeve fašistične stranke. Čas med obema vojnama pa lahko brez pomisleka imenujemo genocidno poitalijančevanje nesrečnega prebivalstva, saj so s požigom slovenske lastnine sledili še tile "kulturni podvigi" fašistov: odprava slovenskih krajevnih imen, nasilno spreminjanje priimkov Slovencev, prepoved krščevanja novorojenčkov z imeni, ki zvenijo slovensko, prepoved cerkvenega petja in pogovor šoloobveznih otrok v slovenščini itd.

Po vsem tem se, kot kaže, moramo zdaj pred pritiski Italijanov braniti kot nekakšni krivci za strahote, ki sta jih Slovencem prizadejala fašizem in 2. svetovna vojna, namesto da bi mi pred svetovno javnostjo razgrnili - čeprav še enkrat po petdesetih letih vse trpljenje, krivice in vojne zločine, ki jih je nad nami zakrivila naša zahodna soseda. In kar je najpomembnejše, k tem dokumentom priložili izčrpen in dokumentiran račun, ki bi ga morala Italija končno poravnati in se nam tudi opravičiti - če že ne pred evropsko in svetovno javnostjo, kar so storili Nemci - vsaj pred zgodovino.

Podatki o vsem tem so menda zbrani v nekakšni "Beli knjigi" že več kot leto dni, ki pa se ni zagledala luči sveta, a bo, kot je pred dnevi na svoji tv konferenci zagotovil minister Zoran Thaler. Zakaj odlašanje z izdajo te knjige? Ali ni že skrajni čas, da se Slovenci končno postavimo na noge, namesto da klečeplazimo pred tujci?

VINKO BLATNIK

Novomeška kronika

TANKIST - Škocjanski župan Janez Povšič je večnamenski. Največji med manjšimi župani ni samo dober vinogradnik, ampak je tudi magister lobiranja, v občino (in zidanico) pripelje vsakega ministra, po potrebi pa vozi tudi tank. To je pokazal zadnjič na ogledu vojašnice v Cerkljah. Ker je Povšič tako in tako že nekajkrat izjavil, da je njegov največji nasprotnik novomeški župan Koncilija, lahko njegovo prepeljevanje s tankom razumemo tudi kot vajo za tankovski napad na Novo mesto in dokončno podreditev mestne občine, ki bo tako postala predmestje Škocjana.

3000 - Na novomeški televiziji so poročali, da je zaradi stečaja Žužemberškega Keka izgubilo delo 3000 ljudi. Ta je pa celo za televizijo malo huda. Cel Žužemberk šteje okoli 1000 prebivalcev, v celi Suhi krajini pa je okoli 5000 ljudi. Kleč je v ničli. Ena je preveč, pa še potem podatek ne bi bil točen. Res je bilo v Keku zaposlenih 321 ljudi, od tega pa je delo izgubilo približno polovico. Z ničlami je križ. Še dobro, da se jim na Vašem kanalu ni zagovorilo, da je njihov šef Marjan Moškon star 600, namesto 60 let, ali pa kar približno 100.

PARTE - V omarici za razobešanje osmrtnic na Rozmanovi cesti nasproti kave bara Slon so v torek dopoldne ljudje prebirali čudno "osmrtnico". Nekdo z mrtvaškim smislom za oglaševanje se je domislil in tja pripel letak, ki vabi na teden pizz. Pa ne v kakšno mrtvašnico, ampak v novomeško pizzerijo. Dobro, v teh časih se najdejo tudi ljudje s takim smislom in okusom. Vprašanje je le, kdo jim je dal ključ od omarice.

Ena gospa je rekla, da bi tisto profesorico slovenščine z novomeške televizije, ki po hiši vrešči, da se Novomeščan pravilno piše z malo začetnico, poslala v malo šolo v njen Kanal (lahko pisan tudi z malo začetnico).

V TOREK V NOVEM MESTU VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

NOVO MESTO - V torek, 24. oktobra, bo na obisku v Novem mestu varuh človekovih pravic Ivan Bizjak. Obisk je namenjen predvsem razgovoru z vsemi, ki si želijo z njim pogovoriti se o problemih, ki spadajo v pristojnost varuha človekovih pravic. Razgovori bodo potekali v prostorih Mestne občine Novo mesto.

Kdor želi priti na razgovor, naj se za čas razgovora dogovori po telefonu (080) 15-30 najkasneje do petka, 20. oktobra.

Urad varuha čovekovih pravic

IZLET V NEZNANO

NOVO MESTO - Planinska skupina Krkinega Trim kluba vabi na izlet v neznano, ki bo v nedeljo, 22. oktobra. Odhod bo ob 6. uri zjutraj izpred tovarne zdravil v Ločni, izlet pa bosta v soncu, dežju ali snegu vodila Franci Somrak in Peter Repovž. Nenaporne hoje bo okrog pet ur. Več informacij na tel. 323-359 in 312-459. Korajža velja!

Suhokranjski drobiž

NOV RAČUNALNIK - Otroci OŠ Žužemberk, podružnica Šmihel, so z učiteljico Silvo Papež že nekajkrat pokazali svoje znanje. Na sobotni slovesnosti ob prevzemu nove ceste pa sta jim Telekom Slovenije in njegov direktor Adolf Zupan poklonila 4 tisoč DEM vreden računalnik.

UVOŽENI AVTOMOBILI - Iz prestolne Ljubljane je Mobil - Impex, d.o.o., preselil svojo prodajo rabljenih avtomobilov v Suho krajino, točneje na Dvor, za gostilno Bobenček. Iz kakšnih razlogov, ne vemo, verjetno pa prodajalci računajo na velik suhokranjski trg...

NOVA TRASA - Videti je, da se bo še pred zimo začela posodobitev ceste od trebanjske občinske meje do Žužemberka. Količki so postavljeni, čiščenje dreves ob trasi poteka pa tudi gradbeni stroj CP Novo mesto že stoji.

S. M.

Novomeški Labod osvaja Prago

Veleposlanik Zvone Dragan v Pragi odprl mešano podjetja Labod Bohemia - Sedaj 5, do konca leta že 11 trgovin - Visoka kakovost in višji cenovni razred - Tudi veleprodaja

PRAGA - Prejšnji četrtek je veleposlanik Slovenije na Češkem Zvone Dragan v središču Prage odprl mešano podjetje Labod Bohemia, katerega 51-odstotni lastnik je novomeški Labod, 49-odstotni pa češko podjetje Mercabona oziroma njegova lastnica Ivana Ryzkova. Otvoritve, ki je bila opažen gospodarski in medijski dogodek, so se udeležili najvišji predstavniki Laboda z direktorjem Andrejem Kirmom na čelu, s češke strani pa predstavniki ministrstva za gospodarstvo in seveda večji kupci Labodovih izdelkov.

Labod je namreč v Pragi neposredno že skoraj leto dni. "V prejšnjih letih smo na Češko izvažali preko takratnega Jugotekstila, sedaj je to podjetje IBN, preko katerega še naprej prodajamo naše izdelke v nekatere države, še posebej v Rusijo in na Slovaško," je povedal direktor Kirm. Novembra lani pa so se povezali z zasebnim podjetem Mercabona, ki je v lasti izredno sposobne, strokovno usposobljene in podjetne Ryzkove, ki je že prej "na lastno pest" v svojem butiku prodajala tudi Labodove izdelke. Labod je z Ryzkovo sklenil dogovor o odpiranju trgovin izključno z Labodovim programom in tako je danes v središču Prage, na najbolj elitnih mestih, 5 njenih Labodovih trgovin.

Z ustanovitvijo mešanega podjetja Labod Bohemia pa so poleg prostorov podjetja vzeli v najem in okusno uredili še prostorno vzorčno sobo, tako imenovani "show room", ki bo služila tudi za potrebe veleprodaje. V pritličju iste stavbe bodo te dni odprli še šesto Labodovo trgovino v Pragi, ta pa bo hkrati prva v okviru mešanega podjetja. "Labod je v Pragi v višjem cenovnem pa tudi kakovostnem razredu. Čeprav so za tamkajšnje razmere naši izdelki dragi, je v milijonski Pragi precej ljudi, ki si želijo in lahko kupijo izdelke iz našega programa," pravi direktor. Tako nameravajo še širiti mrežo svojih trgovin in do konca leta naj bi jih bilo v Pragi skupaj 11. Poleg tega pogledujejo tudi v druga večja češka mesta. "Trgovinam v okviru mešanega podjetja bo Labod tudi finančno pomagal pri zagonu, vendar smo dolgoročno namesto filialnega tipa trgovin v Labodu zainteresirani za tako imenovani franšizing, ko naj bi si trgovci sami pridobili lastništvo trgovin, obdržali naše ime in v njih prodajali našo robo. Z enako obliko bomo poskušali tudi v Sloveniji in morda še kje drugje," je napovedal Kirm.

A. BARTELJ

REVŠČINA, IME TI JE ŽENSKA

NOVO MESTO - Ženski forum pri ZLSD Novo mesto organizira v ponedeljek, 23. oktobra, ob 17. uri v sejni dvorani občine na Novem trgu javno tribuno na temo "Revščina, ime ti je ženska", na kateri bosta sodelovala poslanec v Državnem zboru in predstavnik Delavske zveze v ZLSD Miloš Pavlica ter Sonja Lokar, udeleženka svetovne konference žensk v Pekingu. Tako v svetu kot pri nas je med brezposlenimi največ žensk.

60 LET DR. MIHE JAPLJA - Dolgoletni Krkin znanstvenik, univerzitetni profesor dr. Miha Japelj, je pred kratkim obhajal 60-letnico svojega plodnega in bogatega življenja. Dr. Japlju, znanstveniku, ki ima registriranih več deset izumov in patentov in ki že dolgo odločilno prispeva k uspehu in ugledu Krke doma in po svetu, je na praznovanju v Škocjanu generalni direktor Krke Miloš Kovačič v imenu najožjih sodelavcev izročil darilo - sliko novomeškega slikarja Jožeta Kotarja. (Foto: A. B.)

JUBILEJ MARJANA MOŠKONA - V ponedeljek je znani Novomeščan, direktor novomeške televizije Vaš kanal Marjan Moškon, praznoval 60. rojstni dan. Ob tej priložnosti ga je sprejel novomeški župan Franci Koncilija in mu izročil darilo in priznanje. V prilož-nostnem govoru je Koncilija, ki je bil včasih tudi sam sodelavec Vašega kanala, poudaril Moškonove zasluge za ustanovitev in delovanje novomeške televizije, njegovo široko znanje, izkušnje in vzgajanje mladih rodov. (Foto: A. B.)

NOVINARJI V PRAGI - Slovenski novinarji, ki so bili Krkini gostje v Pragi. (Foto: A. B.)

Za Krko je Češka domači trg

Na Češkem je Krka prisotna že 25 let - Največji slovenski izvoznik v to državo in največji tuji dobavitelj zdravil - Kmalu podjetje

PRAGA - Novomeška Krka je že lep čas znana, cenjena in trdno zasidrana tudi na Češkem. Češka je nasploh po prodaji peti Krkin trg. Več zdravil in drugih svojih preparatov Krka proda le v Sloveniji, Rusiji, na Poljskem in Hrvaškem. O Krki na Češkem smo se slovenski novinarji prejšnji teden večkrat pogovarjali z direktorjem Krkinega predstavništva v Pragi Andrejem Doboviškom.

Krka je na češkem farmacevtskem trgu prisotna že 25 let, in to vse bolj uspešno, saj je ne samo največji slovenski izvoznik na Češko sploh, ampak je tudi največji tuji dobavitelj zdravil na Češkem. Pred Krko sta samo domači farmacevtski tovarni Lečiva iz Prage in Slovakofarma iz sedaj sosednje države Slovaške. Krka na tretjem mestu ima nekaj manj kot 4-odstoten delež na češkem farmacevtskem trgu, za njo je češka firma Galena.

"Tako ni nenavadno, da štejemo Češko kar za domači trg in so nas očitno tudi naši češki prijatelji vzeli za svoje," pravi Dobovišek, ki je direktor praškega predstavništva od samega začetka, od pomladi 1992. Sprva je bil on edini človek v tem predstavništvu, zdaj pa je v predstavništvu zaposlenih 17 ljudi. Strokovni sodelavci so vsi Čehi, v glavnem mladi zdravniki in farmacevti. Proti koncu tega leta bo registrirano podjetje Krka Češka.

Andrej Dobovišek

Češki trg z zdravili kaže nenavadno krivuljo, saj vrednost prodanih zdravil v zadnjih letih nenavadno močno narašča. V prejšnjem sistemu je država umetno ohranjala nizke cene zdravil, po sprostitvi pa so se cene močno povečale, v državo pa so "vdrli" tudi številni tuji dobavitelji z zelo visokimi cenami. Poleg tega so z novimi sodobnimi zdravili prišle nove metode zdravljenja. Vlada je uvedla precej omejitev, ki pa Krke, dobro zasidrane na trgu in z dobrim glasom, niso prizadele, prej narobe. Krka, ki ima danes na Češkem registriranih 45 zdravil v več kot 80 oblikah, je leta 1990 v takratni Češkoslovaški prodala za slab milijon dolarjev, 1991 za 7 milijonov, 1993 pa že samo na Češkem za 9, na Slovaškem pa za 4,5 milijona dolarjev. "Lani smo naredili velik skok in smo prodali na Češkem za 15 in na Slovaškem za 5 milijonov dolarjev, za letos pa pričakujemo na Češkem 16,5, na Slovaškem pa 7,5 milijona dolarjev," je povedal Dobovišek.

V 25 letih Krka na Češkem in Slovaškem ni imela niti ene reklamacije zaradi neustrezne kakovosti zdravila ali kakšnega drugega preparata. "Zato tudi nismo imeli nobenih težav pri registraciji naših lastnih nelicenčnih zdravil. Naše prednosti na tem trgu so gotovo dolga prisotnost ter ves čas za češke razmere primerna cena. Naša zdravila v 90 odst. primerov pokrije njihova zdravstvena zavarovalnica, kar je pri kupni moči na Češkem tudi zelo pomembno; češki zdravniki, ki so strokovno na visoki ravni, so se v teh letih navadili na naša zdravila, jih poznajo in cenijo."

Kot rečeno, je Krka največji slovenski izvoznik na Češko. Letos bo skupna menjava med državama znašala okoli 400 milijonov dolarjev, od tega bo Krka izvozila na Češko za 16,5 milijona dolarjev. S Češko je Slovenija že lani podpisala sporazum o svobodni trgovini, s čimer se je menjava močno povečala. Pa tudi sicer so stiki s to tradicionalno slovensko prijateljsko državo na vseh ravneh zelo dobri.

ANDREJ BARTELJ

NA TRGU SPET PEČEN KOSTANJ - Tudi za Zvoneta Murglja iz Novega mesta se je po dolgih letih našlo delo. Pravzaprav si ga je poiskal kar sam. Ob veliki pomoči Jožeta Klančarja s Kuzarjevega Kala je uresničil že vrsto let staro idejo, da bi na Glavnem trgu v Novem mestu pekel kostanj. Lani je imel že vse pripravljeno, vendar ni začel, ker je prej zmanjkalo kostanja, letos pa po pečenem kostanju diši od nedelje. Kdo bi si mislil, da je od tedaj, ko je pečen kostanj mimoidočim ponujala danes že pokojna Zoretova, preteklo 28 let!

TEČAJ KROJENJA IN ŠIVANJA

NOVO MESTO - Prvi pripravljalni sestanek in sprejem prijav za novi tečaj krojenja in šivanja bo v ponedeljek, 23. oktobra, ob 17. uri v osnovni šoli Grm. Vabljeni!

Končno le asfalt na Seidlovi?

Dodatni stroški zaradi nepredvidenega urejanja komunalnih mrež - Načrte še vedno spreminjajo - Ta teden bo jasno, koliko denarja bodo investitorji še odšteli

NOVO MESTO - V ponedeljek sta se investitorja prenove Seidlove ceste v Novem mestu, t. j. Družba za državne ceste in mestna občina Novo mesto, odločala o razdelitvi plačila dodatnih stroškov na gradbišču. Kot nam je konec preteklega tedna povedal vodja gradbišča Stane Leban iz podjetja Pionir Standard, so gradbinci pri delu naleteli na vrsto presenečenj, ki so jim dale nove naloge, zavlekle delo in povečale stroške.

Stroške povečujejo neobstoječi ali nepopolni načrti za komunalne instalacije. Nihče natančno in stoodstotno ne ve, kje poteka posamezna komunalna mreža niti v kakem stanju je. Zato napeljave gradbince presenečajo pri delu. Projekti se zaradi tega kar naprej spreminjajo, tako da še te dni dobivajo projekte in določene rešitve, za nekatere dele gradbišča pa načrtov še sploh ni (npr. parkirišče med osnovno šolo in gimnazijo).

Naključni opazovalci ne vidijo, koliko je dela z napeljavami pod cesto in ob njej. Pod cesto gre vodovod, ki ga je bilo treba obnoviti z vsemi priključki vred, zamenjati so morali vso kanalizacijo, napeljati kabelsko kanalizacijo na obeh straneh ceste, urediti novo drenažo in meteorno kanalizacijo ter spremeniti potek fekalne kanalizacije. Poleg tega so Pionirjevi delavci zamenjali ves tamponski material in razširili cesto zaradi kolesarske steze, povečala se je tudi dolžina potrebnih škarp, mnogo pa je bilo še drugih manjših dodatnih del. Gradbince ovira tudi stalen promet, saj ceste ne morejo zapreti, pa tudi neurejeni lastninski odnosi, saj investitorji z nekaterimi lastniki niso pravočasno sklenili pogodb.

Po prvotnem dogovoru bi morala biti cesta končana že do začetka šolskega leta. Po izdaji gradbenega dovoljenja v lanskem decembru je delo oviralo slabo vreme, nato pa še stavke in nered v razpadajočem podjetju Pionir. Podjetje slabo plačane delavce težko prisili, da delajo tudi v noč in vsak konec tedna, še posebej, ker veliko več zaslužijo v zelo razširjenem delu na črno.

B. D. G.

DO KDAJ BO SEIDLOVA ŠE GRADBIŠČE? - Konec preteklega tedna so delavci pripravljali vozišče za polaganje asfalta in v začetku tega tedna začeli z asfaltiranjem. Po Lebanovih besedah bodo konec tega tedna cesto zaprli za ves promet in položili še zaključni asfaltni beton. Potem bodo še naprej urejali pločnike in škarpe ob cesti. Vsekakor mora biti cesta popolnoma prevozna do konca oktobra, vodja gradbišča pa si v teh dneh še ne upa napovedati, kdaj bo gradbišče zaprto in vsa dela končana. (Foto: B. D. G.)

Nerajčani so pognali čas

VELIKI NERAJEC - V Velikem Nerajcu pri Dragatušu je bilo minulo soboto veselo kot le kaj. V kraju, kjer se je še nedavno zdelo, da se je ustavil čas, so v zadnjem letu naredili toliko, da so zares lahko praznovali. Vas je namreč na pragu krajinskega parka Lahinja, ki je vključen v projekt Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV), prav v Velikem Nerajcu pa so že dokazali, kako si pri razvoju vasi lahko sami pomagajo.

Kot je povedal dr. Anton Prosen s katedre za prostorsko planiranje na Ljubljanski Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, ki je veliko pripomogel k osveščenosti prebivalcev Velikega Nerajca, se na katedri najbolj posvečajo prav prenovi in razvoju vasi in podeželja. To idejo so začeli razvijati precej let prej, preden se je v Sloveniji uveljavil projekt CRPOV. Zato imajo veliko izkušenj pri prostorskem, estetskem in ekološkem urejanju prostora. "V Veliki Nerajec smo prišli na pobudo Mire Ivanovič z novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. Najprej smo zbrali dokumentacijo o tem, kaj je bilo na tem področju že narejeno, potem pa geodetske podlage. Pri delu smo se posluževali zgodovinske rabe prostora, ker leži vas tik ob krajinskem parku, njen gospodarski prostor pa sega v park," je povedal dr. Prosen.

Naloge so se lotili predvsem s študenti, ki so snov obdelali v seminarskih in diplomskih nalogah. Anketirali so vsa gospodinjstva in ugotovili, s čim so se ukvarjala nekoč, kaj počnejo danes in kakšne so njihove želje za v

O NAČRTIH - Dr. Anton Prosen in Vera Vardjan, duša prenove Velikega Nerajca, sta na sobotni slovesnosti že kovala načrte za nadaljnje razvojne akcije v vasi.

bodoče. Predvsem pa je bilo pomembno, da so za projekt zainteresirali krajane. K spoznanju, kaj jim prinaša CRPOV in da si morajo sami urejati bivalno okolje, so veliko pripomogli razgovori in predavanja s primeri iz tujine.

V tujini trajajo takšni projekti 10 do 15 let, v Velikem Nerajcu, kjer so začeli lani, pa se že sedaj lahko pohvalijo z marsičim. Obnovili so kapelico sv. Družine, čistili opuščene parcele v vasi, asfaltirali poti po vsem kraju ter uredili parkirni prostor za obiskovalce krajinskega parka. Ustanovili so društvo "Krnica", ki bo promoviralo krajinski park in spodbujalo kmečki turizem, v najemu pa ima tudi hišo, v kateri bodo uredili informacijski center za krajinski park. Po besedah Vere Vardjan, vodje vaškega odbora in pobudnice številnih akcij, je najpomembnejše, da so se v zadnjem letu, odkar so opravili toliko skupnega dela, odnosi med krajani zelo izboljšali.

M. BEZEK-JAKŠE

Po eni oprostitvi plaz prošenj?

Svetniki so nasprotovali oprostitvi plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča - Socialne probleme naj rešuje socialna služba, ne svetniki - Spet sprememba odloka

METLIKA - Metliški svetniki so se na zadnjem zasedanju lotili obravnave prošenj za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Prošenj je bilo le nekaj, eden od svetnikov pa je predlagal, da jih sploh ne bi obravnavali. Pač pa naj bi v rebalansu proračuna namenili socialni službi denar, s katerim bi reševala takšne prošnje. Menil je, da bi prošnje za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča začele kar deževati, takoj ko bi ugodili prvemu prosilcu.

Župan Branko Matkovič je spomnil svetnike, da se je prav svet letos spomladi, ko je spreminjal odlok, zavezal, da lahko občane tudi oprosti plačila prispevka. Zato so svetniki predlagali, naj bi odlok - že drugič letos - spremenili, občinski svet pa naj ne bi več razpravljal o oprostitvi plačil. Spet drugi svetnik je predlagal, naj pošljejo prosilcem negativen odgovor. Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča je namreč del občinskega proračuna, ki je bil že sprejet. Poleg tega gre 30 ost. od zbranega denarja za skupne potrebe v občini, 70 odst. pa krajevnim skupnostim.

Svetniki so menili, naj se prošnjam ne ugodi tudi zaradi tega, ker gre za tako majhne zneske, da bi z eno sejnino enega občinskega svetnika lahko rešili dve prošnji. Slišati je bilo tudi predlog, naj bi odlok o plačilu nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč preprosto ukinili. O tem predlogu svetniki niso glasovali, pač pa so zavrnili predlagani sklep, naj bi vsako vlogo posebej obravnavali in o njej glasovali. Na koncu pa so se le strinjali, da prošnje za oprostitev plačila zavrnejo in počakajo, da spremenijo odlok.

M. B.-J.

SREČANJE STAREJŠIH - Krajevne organizacije Rdečega križa Loka, Heroja Starihe in Griček so pod okriljem območne organizacije RK Črnomelj minulo soboto po nekajletnem premoru pripravile prijateljsko srečanje občanov, starih 75 in več let. Od 200 povabljenih se je srečanja v osnovni šoli Loka udeležilo okrog 100 krajanov, ki so jim loški osnovnošolci pripravili prijeten program, pozdravil pa jih je tudi generalni sekretar RKS Mirko Jelenič. RK se zahvaljujejo sponzorjem, ki so omogočili srečanje, to pa so OŠ Loka, ansambel Tonija Verderberja, občina Črnomelj, KZ Črnomelj, hotel Lahinja, Danfoss, Mesarija Ivanetič, Žito Črnomelj, Obrtna zbornica Črnomelj, Državna založba-Papirnica Črnomelj, Perutnina Ptuj, črnomaljski Dom starejših občanov in cvetličarna Jelka. Na fotografiji: predsednica KO RK Loka Fanika Požek in sekretarka OO RK Črnomelj Marija Jevšček podeljujeta darila najstarejšima udeležencema srečanja, 88-letnemu Janezu Kocjanu in 90-letni Antoniji Stariha. (Foto: M. B.-J.)

RAZSTAVA O KOČEVSKIH NEMCIH

SEMIČ - Danes, v četrtek, 19. oktobra, bo ob 18. uri v muzeju v Semiču otvoritev razstave z naslovom "Izgubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev". Razstava, ki bo odprta do začetka decembra, bo na ogled ob četrtkih od 17. do 19. ure in ob sobotah in nedeljah od 9. do 12. ure. Pred otvoritvijo razstave pa bosta v četrtek ob 16. uri v kulturnem domu Jožeta Mihelčiča o Kočevarjih predavala Mitja Ferenc in Gojko Zupan z republiške uprave za kulturno dediščino.

RAZSTAVA O ARHEOLOŠKIH NAJDBAH

METLIKA - Pretekli teden je bila v Ganglovem razstavišču v metliškem gradu otvoritev razstave o najnovejših arheoloških najdbah v Beli krajini, ki sta jo pripravila Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto in Belokranjski muzej iz Metlike.

Sprehod po Metliki

ČE ČLOVEK OPAZUJE NAPISE v novem metliškem trgovsko-poslovnem središču, bo hitro odkril, da je delal lastnik vsakega lokala po svoji glavi. Reklamni izveski so, kot bi jih prinesla voda: brez reda, v različnih materialih, od lesa do plastike, skratka: razpuščenost in nenačrtnost.

PELJITE SE IZ METLIKE V ČRNOMELJ (lahko tudi obratno) po zahtevah, zapisanih na prometnih znakih. Na cilj boste prispeli še najbolj podobni oslu. Tam, kjer naj bi peljali šestdeset na uro, vas bodo prehiteli tisti, ki vozijo sto in več na uro. Če se boste ustavili pri znaku STOP, bodo živčno hupali za vami. V vzratnem ogledalu boste lahko videli rdeče jezike ter prste, ki krožijo pri sencah, kar pomeni, da se vam rola. Če vas bo slučajno prijelo, da se jim pridružite, boste gotovo naleteli na policista. Pa bodi pameten, če moreš!

PREJŠNJI TEDEN je obiskal ozemlje metliške občine Henrik Burkat-Henček, dolenjski frajtonar, ki praznuje letos tridesetletnico plodnega igranja, skladanja in petja. Poznavalci trdijo, da išče navdihe za nove skladbe, saj ne more pozabiti, kako velike uspehe je imel pred leti (in še danes) za metliško črnino.

BELOKRANJSKI ŠOFERJI PRAVIJO: "Od avstrijske meje do Gorjancev nisem videl nobenega policista. Od tam dalje pa je vse modro." Predlagajo celo, da bi Belo krajino preimenovali v Modro krajino.

Črnomaljski drobir

POMANJKANJE ČASA - Na okrogli mizi o gospodarstvu v okviru programa Revit, ki je trajala od 13. do 15. ure, so mnogi Črnomaljci in Semičani, ki so zastopali različna področja, vse do 14.45 zaman čakali, da bi prišli do besede. Z zadnjega konca sejne dvorane, od koder navadno pridejo najbolj pametne pobude, je bilo že slišati pripombo: "Kaj imamo tukaj "Nedeljskih 60", da smo le poslušalstvo?" Po drugi strani pa je bila še sreča, da domačini niso imeli veliko časa za spraševanje gospodov in gospa iz Ljubljane, saj bi morda iz ust dr. Vlada Dimovskega, predsednika upravnega odbora Sklada RS za razvoj, ki je lastnik Belta, zvedeli še kakšno - milo rečeno - približno resnico o Beltu.

OPRAVIČILO - Tudi z drugo od štirih okroglih miz v okviru Revita Semičani in Črnomaljci niso imeli največje sreče. Beseda naj bi tekla o skupni ponudbi kmetijstva in turizma v kvalitetnem okolju, a predstavnikov ministrstva za kmetijstvo ni bilo, čeprav so obljubili močno ekipo. V Črnomlju bi jim ta izostanek morda še oprostili, če se ne bi z ministrstva opravičili z zelo nerodnim izgovorom. Dejali so namreč, da imajo drugje pomembnejše opravke. Tega jim Belokranjci zagotovo ne bodo nikoli oprostili, saj je bilo vendar jasno, da je bila njihova okrogla miza najpomembnejša v Sloveniji in njeni okolici.

MEDVED - Zilje so znane po tem, da v njihovi vasi vlada velika sloga. Ljudi dodatno povezuje "cepačija", cepanje drv, nekakšen ziljski običaj, ki oživi vsako jesen, ko vaščani družno hodijo od hiše do hiše in pripravljajo drva za zimo. Nekdo pa je bil očitno zelo razočaran, da ga niso vzeli medse, zato je po svoje opozoril nase. To je medved, ki že dlje časa dela škodo v ogradi, kjer Jože Čemas goji jelene lopatarje. A Ziljani so zopet dokazali slogo: skupaj so odšli pomagat Jožetu popravljat ograjo.

Semiške tropine

VINO IN ŽENSKE - Semič se je v zadnjem času razdelil na dva tabora. Pravzaprav so Semičane razdelile gospodične iz hotela Smuk, ki prihajajo iz daljne Dominikanske republike. Eni so nad črnkami v deželi belih brez navdušeni, in ker je semiško področje vinorodno, prav sedaj pa v zidanicah po Semiški gori že dobro "šumi", so našli tudi razlago, zakaj so se prav njih usmilili s takšnimi gostjami: "Bele ženske - belo vino, črne ženske - črno vino".

ŽENSKE IN GUME - Vsi pa nad "turistično" ponudbo v hotelu Smuk niso tako navdušeni. Prebivalka sosednje občine doma očitno ni z odobravanjem sprejela razlage svojega moža, češ da se mu je zahotelo črnega vina, saj mu je na njegovem avtu, ki je stal pred semiškim hotelom, prerezala gume. Tudi organizatorji tradicionalnega semiškega slikarskega srečanja, ki so leta in leta pripravljali zaključek v hotelu, so se tokrat preselili v muzej. Dognali so, da se umetnost Dominikanske republike in Slovenije ne ujemata najbolje.

Kaj, če ne bo sporazuma o Beltu?

Okrogla miza o gospodarstvu v okviru programa Revit - O Beltu še en krog pogajanj, če bodo zainteresirani za to - Obrtniki opozorili na problem črne ekonomije

ČRNOMELJ, SEMIČ - V okviru programa Revit so v Črnomlju pretekli teden pripravili okroglo mizo z naslovom "Kako naprej v gospodarstvu", tikala pa se je črnomaljske in semiške občine. Na njej so kot gostje sodelovali predstavniki ministrstva za gospodarske dejavnosti, Gospodarske zbornice Slovenije in Obrtne zbornice Slovenije.

Poleg splošnih zadev o našem gospodarstvu, ki so jih nasuli za celo rešto, so se gostje, ko so jih domačini izzvali, lotili tudi belokranjskih težav. Dr. Vlado Dimovski, državni sekretar za industrijo in predsednik upravnega odbora Sklada RS za razvoj, je moral pojasniti, kaj se dogaja oz. se bo zgodilo z Beltom, saj je sklad njegov lastnik. Priznal je, da ga sklad o tem slabo obvešča in da mora mnoge informacije izbrskati sam. Dejal je, da je sklad zahteval od ponudnikov, ki so se zanimali za Belt, zagon proizvodnje in zaposlitev ljudi. IMP Livar iz Ivančne Gorice, ki je zagnal proizvodnjo v Beltu, je to ponudil, Dolenjska banka pa ne. "Poleg tega je bila ponudba Dolenjske banke vezana na to, da se sklad odpove vsem terjatvam, ki jih ima do Belta, teh pa je za okrog 6,5 milijona DEM. Zato je vprašanje Belta nerešeno in bodo morali še v en krog pogajanj, če bodo vsi zainteresirani za to," je dejal dr. Dimovski.

Črnomaljske obrtnike je zanimalo, kdaj bo konec črni ekonomiji, kamor spada vse, od česar ljudje ne plačujejo dajatev. Iz Obrtne zbornice Slovenije so jih "potolažili", da črni ekonomiji ne bo konca, saj jo poznajo tudi v razvitih državah. Toda pri nas se je razmahnila čez vse meje. Staša Baloh Plahutnik, državna sekretarka za malo gospodarstvo, pa je pojasnila, da je odbor za gospodarstvo naložil vladi, naj začne z ukrepi za pripravo zakonodaje za rešitev tega problema.

M. BEZEK-JAKŠE

VSE PRIZNANJE KINOLOŠKEMU DRUŠTU ČRNOMELJ

Kinološko društvo Črnomelj je v okviru športnega tedna v Sloveniji 6. oktobra pripravilo za stanovalce Doma starejših občanov Črnomelj nastop šolanih psov v poslušnosti in obrambi. Sodelovalo je 6 šolanih psov, in sicer 5 iz pasme nemški ovčar in ena psička iz rodu rotweiler. Predsednik KD Črnomelj Niko Kovačič, ki je povezoval nastop, je hvaležnim gledalcem povedal kar nekaj zanimivosti tako glede šolanja psov kakor tudi splošne vzgoje in nege psa. Iz nastopa se je dalo ugotoviti, s kakšno vnemo in tudi ljubeznijo skrbijo vodniki za svoje pse. Tako smo lahko videli, kako pes ujame vlomilca, kako nam lahko nese košarico iz trgovine in podobne veščine. Mnogi izmed gledalcev so verjetno prvič slišali, da pes ne sme biti priklenjen na verigo, da ga ne smemo pretepati. Kinološkemu društvu gre vse priznanje za tako lep in spontan prikaz dela s psi.

P. ŠVAJGER

SREČANJE ČLANOV SNS

SEMIČ - Občinski odbori Slovenske nacionalne stranke Dolenjske in Bele krajine organizirajo v soboto, 21. oktobra, ob 14. uri na Smuku srečanje svojih članov. Govornik bo poslanec v državnem zboru Rafael Kužnik. Istega dne dopoldne pa bo SNS v sodelovanju s člani semiške Zveze borcev čistila obeležja NOB po semiški občini. Odhod na čistilno akcijo bo ob 9. uri izpred hotela Smuk. Vabljeni!

OBISK V EKIJU - Po okrogli mizi o gospodarstvu so udeleženci obiskali še uspešno črnomaljsko podjetje Eki. Na fotografiji: državna sekretarka za malo gospodarstvo Staša Baloh Plahutnik v pogovoru z direktorjem Ekija Antonom Štefaničem ter semiškim in črnomaljskim županom. (Foto: M. B.-J.)

PLESNI CENTER DOLENJSKE

Plesni tečaji za odrasle v osnovni šoli Loka v Črnomlju v sredo, 25. oktobra

- *začetni ob 18. uri*
- *nadaljevalni ob 19.30*

Vabljeni!

MLADI UMETNIKI - Mladi belokranjski likovniki Uroš Strugar, Polona Pavlin in Simona Biličič (od leve proti desni) na razstavi v Špeličevi hiši pred Strugarjevim Tihožitjem s pikami. Ob otvoritvi je manjkal Jure Šuštarič. (Foto: M. B.-J.)

Barve štirih mladosti

KUD Artoteka Bela krajina je pripravil razstavo del štirih mladih belokranjskih likovnikov

ČRNOMELJ - KUD Artoteka Bela krajina iz Črnomlja je 14. oktobra v Špeličevi hiši pripravila razstavo del štirih mladih belokranjskih slikarjev z naslovom Barve mladosti. Razstava bo na ogled do 4. novembra, na njej pa se predstavljajo Jure Šuštarič, Simona Biličič, Polona Pavlin in Uroš Strugar.

Jure Šuštarič je s triindvajsetimi leti najstarejši med mladimi razstavljalci. Črnomaljec je študent 3. letnika pedagoške fakultete v Ljubljani. Pred dvema letoma je samostojno razstavljal v črnomaljski galeriji Miniart. Njegova dela je bilo moč videti še na skupinskih razstavah v okviru pedagoške fakultete in v Špeličevi hiši, ko so lani razstavljali člani KUD Artoteka Bela krajina. Simona Biličič, študentka 4. letnika likovne pedagogike na ljubljanski pedagoški fakulteti ter 1. letnika akademije za likovno umetnost v Ljubljani, smer slikarstvo, je doma iz Gradca. Tudi ona je že razstavljala na skupinski razstavi študentov pedagoške fakultete v ljubljanski Mestni galeriji, udeležila pa se je tudi likovnih kolonij Podbrezje 94 in Polhov Gradec 95.

Črnomaljka Polona Pavlin, študentka 3. letnika ljubljanske pedagoške fakultete, smer likovna pedagogika, se je tokrat predstavila prvič. Uroš Strugar s Svibnika pri Črnomlju, študent 2. letnika likovne pedagogike na pedagoški fakulteti v Mariboru, pa se je večkrat udeležil ekstemporov mladih likovniov Bele krajine. Razstavljal je tudi na skupinski razstavi študentov fakultete, ki jo obiskuje.M. B.-J.

Drobne iz Kočevja

KRITIKA INŠPEKCIJ - Ob nedavni razpravi kočevskih občinskih svetnikov o stanju javnega reda in miru v občini je bilo izrečeno precej kritičnih besed na račun dela inšpekcijskih služb. Kot izredno moteč primer med številnimi gostinskimi lokali, ki so v neposredni bližini kočevskih osnovnih šol, gimnazije in srednje šole, so svetniki navajali lokal, ki ima menda izdano uporabno dovoljenje kot mlečna restavracija, v njem pa točijo pa alkohol. Na tem primeru so utemeljevali kritiko inšpekcijskih služb, primer pa jih tudi vzpodbudil tudi k sprejemu odločitve, da bodo preverili, za kakšne namene imajo posamezni gostinski lokali v občini izdana uporabna dovoljenja. Pregledali bodo tudi vso zakonodajo s tega področja in občinske odloke, nato pa od inšpekcijskih služb zahtevali, da ukrepajo.

SELITEV - V teh dneh imajo inšpekcijske službe v Kočevju veliko dela "same s seboj". V teku je namreč njihova preselitev iz stavbe občine in upravne enote v nove prostore v prvem nadstropju bivše stavbe Avto buma.

OGLED KOČEVSKE - Na povabilo gozdarskega društva Kočevje se bodo kočevski občinski svetniki to soboto udeležili ekskurzije po Kočevski. Kritike občanov, da svetniki odločajo o rečeh in krajih, za katere niti ne vedo natanko, kje so, bodo tako v bodoče (vsaj kar zadeva kraje, ki jih bodo obiskali!) neupravičene.

OBČAN SPRAŠUJE, MEDVED ODGOVARJA

- Kaj se pritožuje tista žganjekuharica?

- Pravi, da je današnja mladina pokvarjena, ker pije le še vino in pivo, žganja pa ne.

• • •

NOV STEČAJNI POSTOPEK

KOČEVJE - Okrožno sodišče v Ljubljani je sprejelo sklep o uvedbi stečajnega postopka nad dolžnikom Beton in Kamen Kočevje, d.o.o., Družba za proizvodnjo in predelavo gradbenih materialov, ki je bila pred nedavnim ustanovljena iz podjetja Bemoz Kočevje. Pozivajo vse upnike, naj prijavijo svoje terjatve, in dolžnike, naj poravnajo svoje obveznosti.

Ribniški zobotrebci

POENOTENJE - V ribniški občini veliko delajo na uresničitvi zastavljenega cilja občine, da se poenotijo režimi, ki zadevajo javni komunalni del, od kanalizacije in ogrevanja preko smeti do pogrebov. Vse to naj bi opravljalo samo eno podjetje, ali bo to Komunala ali pa bo podeljena koncesija, pa še ni znano.

DELO ZA MOŠKE - Na ribniškem zavodu za zaposlovanje postaja že kar praksa, da zagotavljajo delavce za različne programe usposabljanja glede na potrebe podjetij, ki z odpiranjem proizvodnih obratov prihajajo v Ribnico od drugod. Po podjetju Tom, d.o.o., z Mirne je zadnji takšen primer tudi podjetje Tekstilna tovarna Motvoz in platno Grosuplje, p.o. Podjetje ponuja delo 25 delavcem in čeprav bi rado predvsem ženske, od katerih bi jih 12 delalo pri šivanju, ostale pa na pomožnih delih, bodo na ribniškem zavodu za zaposlovanje z usmerjanjem kandidatov za usposabljanje skušali zagotoviti delo čimveč moškim, t.j. kar polovici vseh delavcev, ki jih grosupeljsko podjetje, ki bo zasedlo del prostorov bivšega Rika, potrebuje.

OBČAN SPRAŠUJE, MEDVED ODGOVARJA

- Včeraj si prikolovratil domov,kot da si alkoholno omamljen.

- Ni bil kriv alkohol, ampak močne vonjave, ki sem jih bil deležen, ko sem peljal po magistralni cesti mimo ribniške čistilne naprave.

NADZOR ZA OBČINO

VELIKE LAŠČE - Občinski svet Velike Lašče je na zadnji seji z enim vzdržanim glasom - ostali so bili za - imenoval nadzorni odbor občine. V njem so Stane Prijatelj z Velike Slevice, Robert Hren in Rudolf Rupar, oba z območja Velikih Lašč.

Šivilje za Tom

Dela že 21 delavk

RIBNICA - Na ribniškem zavodu za zaposlovanje trenutno pripravljajo drugo skupino 20 deklet za program usposabljanja za šivilje, ki jih potrebujejo za delo v novem obratu Toma z Mirne v Ribnici. Za ribniški obrat, ki ga odpirajo v delu prostorov Rika v stečaju, bo Tom potreboval skupno 70 delavk.

V prvem izboru je ribniški urad za delo na razgovore poklical 80 kandidatk. Po preverjanju zdravstvene sposobnosti za delo šivilje, ročnih spretnosti in pripravljenosti za delo je za program usposabljanja uspelo pridobiti le dobro četrtino kandidatk. Skoraj polovica kandidatk namreč ni ustrezala, ker imajo majhne otroke, so na porodniškem dopustu ali pa otroka pričakujejo.

Program usposabljanja, ki se je pričel z enotedenskim usposabljanjem v matičnem podjetju na Mirni in na podlagi katerega so bile delavke tudi razporejene na posamezna dela v ribniškem obratu, bo trajal skupno 3 mesece. V tem času imajo delovno razmerje sklenjeno za določen čas, po uspešno končanem usposabljanju pa jih bodo v Tomu zaposlili za stalno. Ker bodo za planiran obseg proizvodnje v Ribnici potrebovali skupno 70 delavk, zavod za zaposlovanje v sodelovanju s Tomom že izbira drugo skupino delavk za usposabljanje. Vanj se lahko vključijo tudi že zaposlene delavke, ki bi želele delo zamenjati.

JUTRI OTVORITEV GOZDNE UČNE POTI

KOČEVJE - Jutri, v petek, 20. oktobra, bo ob 10. uri pri Gozdarskem ceentru Marof v Kočevju otvoritev Gozdne učen poti "Rožni studenec". Učno pot so uredili gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Kočevje.

Kočevje dobilo mnogo manj, kot je pričakovalo

Po neurju: težko čakajo na interventni zakon

KOČEVJE - Kočevska občina je dobila po sklepu vlade Republike Slovenije za odpravo posledic neurja 2 milijona tolarjev, kar je najmanj med vsemi prizadetimi občinami, čeprav sodi med tiste 4 občine v državi, ki jih je neurje najbolj prizadelo. Zato še toliko težje pričakujejo sprejem obljubljenega intervencijskega zakona za odpravo posledic neurja.

Dobljeni denar so v občini porabili za vzpostavitev prevoznosti cest, razen ceste Friškova Draga - Žaga, za katero bi potrebovali 10 milijonov tolarjev. Cesta je pomembna za dostop do Žage, pa tudi za sanacijo male hidroelektrarne v Dolenjem Potoku. "Čeprav denar za odpravo posledic neurja ni namenjen za odpravo poškodb na tem gospodarskem objektu, ki je zaradi neurja močno poškodovan, pa bi morali zagotoviti vsaj dostop strojev do objekta, kar zaradi neprevoznosti ceste sedaj ni možno, tako da se tudi ne more pričeti sanacija elektrarne," pojasnjuje kočevski župan Janko Veber.

Župan pojasnuje potrebo po čimprejšnjem sprejemu intervencijskega zakona tudi s težavami, ki jih imajo pri plačevanju že opravljenega dela, saj računi presegajo dobljenih 2 milijona tolarjev. Skrbi jih tudi, ker je zima še pred vrati, ceste pa so sanirane le za silo.

M. L.-S.

Kompromisni dogovor za Itas?

Kočevje ponuja Agenciji za sanacijo bank tri možnosti vračila dolga

KOČEVJE - Občina Kočevje je pred kratkim posredovala Agenciji za sanacijo bank predlog kompromisnega dogovora glede 4,5 milijona mark velikega dolga, za katerega jo terja Agencija. Na toliko je namreč od leta 1990 z obrestmi narasel kredit, ki ga je za podjetje Itas pri Ljubljanski banki najel občinski sklad skupnih rezerv.

Z ekonomskega vidika poteza sklada že tedaj ni bila modra, ker je bil Itas tik pred stečajem. Še danes ni natančno znano, kdo je odobril najem kredita. Odločitvi pa je po vsej verjetnosti botroval trenutek tik pred prvimi demokratičnimi volitvami in negotovost takratnih občinskih mož, kako ravnati v primeru, če bodo šli delavci Itasa res na ulice, tako kot so grozili. Itas je šel medtem v stečaj, po zakonski ukinitvi sklada skupnih rezerv pa je vračilo dolga padlo na občino.

4,5 milijona mark pomeni danes skoraj polovico letošnjega proračuna kočevske občine, zato bi poplačilo dolga, ki zaradi obresti le še narašča, občino pahnilo v blokado in tudi na rob preživetja. Nova občinska oblast je zato Agenciji za sanacijo bank, ki je po sanaciji Ljubljanske banke prevzela vse slabe terjatve, dala konkretne predloge, kako zapreti te terjatve.

Kot prvo navajajo možnost, da bi občina odkupila stanovanjske kredite Itasovih stanovanj in nato z obroki od odprodanih stanovanj poravnala obveznosti. Kot drugo predlagajo, da bi se dolg Agenciji poplačal z odprodajo parcel okrog Rudniškega jezera, ki so v Itasovi lasti, če bo občini priznana predkupna pravica. In kot zadnjo možnost predlagajo, da bi Agencijo poplačali s sredstvi, ki jih bo občina dobila iz stečajne mase Itasa. Odgovora na svoje predloge, ki predvidevajo zaprtje terjatev iz sredstev iz Itasa, in ne iz občinskega proračuna, še niso prejeli.

M. L.-S.

SPREJELI POBUDO ZA SPREMEMBO STATUTA

KOČEVJE - Kočevski občinski svetniki so v torek, 10. oktobra, sprejeli pobudo za spremembo občinskega statuta. Pobudo je dal odbor za krajevne skupnosti, nanaša pa se na spremembo 6. člena statuta občine Kočevje, ki naj bi po novem določal, da je krajevna skupnost pravna oseba. Pobudo so utemeljevali tudi kot voljo krajanov, ki so jo ti izrazili s 1774 podpisi za to, da se krajevnim skupnostim določi pravni status. Svetnik Vinko Pintar je glede podpisov opozoril, da niso bili overjeni in da jih zato ne more sprejeti kot utemeljitev pobude. Sicer pa je tako kot ostali svetniki podprl sprejem pobude za spremembo statuta kot "veljavne po vseh predpisih".

RAZSTAVA NATEČAJNIH DEL ZA NOVO ŠOLO

KOČEVJE - Danes, 19. oktobra, ob 19. uri bo v Šeškovem domu v Kočevju otvoritev razstave: Natečajna dela za novo osnovno šolo ob Rinži.

Novi vodovod pokopal stare

Najprej vodovodni krak za območje Turjaka, nato še za Lašče - Stari vodovodi bodo odveč

VELIKE LAŠČE - "Človeka ne moreš pokopati, dokler ne umre," je dejal med razpravo o vodovodih v občini na zadnji seji občinskega sveta svetnik Vinko Gruden. S tem je hotel poudariti, da je potrebno vzdrževati tudi sedanje stare oz. vaške vodovode, čeprav je predviden enotni vodovodni sistem za vso občino. En krak novega vodovoda bo napajal območje Turjaka, drugi pa območje Velikih Lašč. Občina bo zato začela sprejemati odloke oz. sklepe o obvezni priključitvi na ta dva kraka glavnega vodovoda, ko bosta dograjena. To pa bo najprej za krak proti Turjaku, nato pa še proti Laščam. Hkrati s priključevanjem pa bodo ukinjali stare vaške vodovode, ki so v glavnem dotrajali, njihovo vzdrževanje pa je drago.

Razpravi o vodovodih so priključili še razpravo o potrebi po bolj urejeni kanalizaciji za Lašče in tudi nujno gradnjo čistilne naprave. Na vse to opozarjajo inšpekcijske službe, ki bodo sicer proti glavnim onesnaževalcem voda v bodoče ostreje ukrepale.

Občina je dolžna skrbeti za varstvo okolja in tudi vodotokov. Zato bodo že v začetku prihodnjega leta razpisali natečaj za izdelavo projekta za ureditev kanalizacije in čistilne naprave. Sam načrt bo veljal predvidoma preko 800.000 tolarjev, nato pa bo treba zbrati denar za vso investicijo, kanalizacijo in čistilno napravo.

J. PRIMC

PRISPEVEK ZA VIKENDARJE

VELIKE LAŠČE - Obvezni komunalni prispevek za vikende in druge počitniške objekte na območju občine Velike Lašče naj v bodoče plačujejo vsi lastniki teh objektov, ki tudi uporabljajo razne komunalne objekte (ceste, vodovode itd.), so sklenili na zadnji seji občinskega sveta. Prispevek bo za letos znašal 5.000 tolarjev, zavezancev pa bo okoli 400. Na osnovi tega sklepa občinskega sveta bodo pripravili občinski odlok, ki ga bodo predvidoma sprejeli že na naslednji seji.

Potoške vesti

• Bioenergetika ne marajo. Neka hrvaška državljanka je zaprosila, da bi delovala na območju občine. Zdravstvo meni, da ponujena dejavnost ni registrirana, oseba pa nima niti ustrezne izobrazbe in je šarlatanstvo za občino nesprejemljivo.

• Dragarci so izrazili željo po svojem zobozdravniku. Pri tem računajo oni in kandidat na zdravstveno postajo (ZP) v Dragi, ki je trenutno zaprta. V tej ZP je nameščen popolnoma nov zobozdravniški stol, ki pa je pri sedanji tehnologiji že neustrezen.

• Občinski svetniki opozarjajo, da ob državnih in drugih praznikih ni izobešenih zastav, čeprav so v večini vaseh še drogovi, ki so temu namenjeni. Predlagajo, naj krajevni skupnosti to urede vsaj do 25. decembra.

• V Loškem potoku čaka na sprejem v vrtec najmanj 25 otrok. Ni pa nobenih možnosti za sprejem zaradi prostorske stiske. Predlagajo, da bi otroke vozili v nekaj kilometrov oddaljeno Podpresko, kjer je prostora vsaj še za 20 malčkov. Letos so vrtec v Podpreski preselili v šolo in ga primerno opremili. V njem pa je le sedem otrok. Vse kaže, da se starši nad tem predlogom ne navdušujejo.

A. K.

KOSTANJEV PIKNIK - Minuli četrtek popoldan so v kočevskem vrtcu Ostržek pripravili kostanjev piknik. Kot je to v navadi tudi pri drugih podobnih prireditvah, ki jih v vrtcu organizirajo za svoje otroke, so se v delo okoli peke kostanja vključili tudi starši. Vreme je bilo pikniku naklonjeno, razigrani otroci pa so samo še pripomogli k temu, da je popoldan na prostoru za vrtcem minil v prijetnem razpoloženju, kot bi trenil. (Foto: M. L.-S.)

Cona med Strugami in Ponikvami

Anton Jakopič, župan dobrepoljske občine, o urejanju cest in naselij

DOBREPOLJE - "Uresničujemo zelo pogumen program na cestnem področju," nam je na vprašanje o delu nove občine Dobrepolje odgovaril župan Anton Jakopič in dodal, da gre za 3 km lokalne ceste (Zdenska vas-Hočevje in v Strugah do vasi Podtabor, kjer deluje največja žaga v občini) ter za več krajevnih cest in poti.

O teh delih smo poročali posebej, zato naj tokrat dodamo le še, da je za lokalne ceste primaknila 11 milijonov tolarjev (dela bodo veljala nad 30 milijonov) država, ker gre za demografsko ogroženo območje. Posebno je treba poudariti, da so pri urejanju cest povsod sodelovali ali pa še bodo prebivalci s prostovoljnim delom in na druge načine. To velja tudi za Podpeč, kjer iz znamenite kraške jame občasno bruha voda in uničuje vaško pot, ki je hkrati tudi struga te vode. Najbolj izpostavljeni in poškodovani del poti bo še letos finansirala in uredila država, ostalo pa občina prihodnje leto.

Na Vidmu obnavljajo ograjo pokopališča, v Strugah so prekrili zdravstveno postajo, preplastili so športno igrišče na Vidmu, v Ponikvah so prekrili podružnično šolo, podpisana je pogodba za izdelavo pločnika v Predstrugah itd. Skratka: v občini je bilo letos narejenega več kot v kateremkoli letu doslej.

Anton Jakopič, župan občine Dobrepolje

V Ponikvah vaščani s pomočjo občine že urejajo središče, predvsem avtobusno postajališče in kapelico, ki je bila po vojni porušena. Tudi za ureditev središča Kompolj pripravljajo načrte. Na Vidmu potrebujejo pri občini parkirni prostor, v izdelavi pa je tudi načrt ureditve središča s parkiriščem, peš potmi in vsem drugim, kar bo prispevalo k lepšemu videzu kraja.

Sicer pa izdelujejo tudi PUP (prostorskoureditvene pogoje) za ožjo Dobrepoljsko dolino. Hkrati bodo spremenili oz. dopolnili dolgoročni plan občine, saj so ugotovili, da v vaseh ni prostora za razvoj obrtnih in industrijskih delavnic, zato so predvideli novo obrtno-industrijsko cono ob železnici med Strugami in Ponikvami. Zazidalni načrt bo izdelan v kratkem.

J. PRIMC

Najbogatejši v Sloveniji

Turistično izjemno zanimiv predel se šele prebuja - Kaj pravi predsednik TD Dobrepolje Stane Škulj

DOBREPOLJE - Turistično društvo Dobrepolje je bilo registrirano letos poleti, čeprav je delalo že prej. Predsednika Staneta Škulja smo povprašali, kaj je že uresničilo oz. uresničuje, pa še o zanimivostih Dobrepolja.

Območje med Turjakom, Velikimi Laščami, dobrepoljsko dolino, Krko, Muljavo in Stično je v Sloveniji najbogatejše po kulturnih in zgodovinskih zanimivostih. Sem prihajajo izletniki, pravih turistov pa ni, ker ni prenočišč. Razveseljivo pa je, da je veliko ljudi, ki so pripravljeni delovati za razvoj turizma.

V program so zapisali nadaljevanje tradicije dobrepoljskih "mačkar" (stare in sodobne maškare) in zagoriških "mačkar" (etnološko uveljavljene). Za oboje bodo decembra razpisali natečaj. Ocenjujejo tudi urejost kmetij in domačij, rezultate pa bodo razglasili v zadnjem tednu v decembru. Načrtujejo enotno izdelane turistične kažipote, o čemer še zbirajo zamisli. Z njimi bodo obeležili vsaj vpadnice v občino. Zbirajo prijave za turizem na kmetih. Pripravljajo tudi izdajo turističnega vodnika, zemljevida in razglednic.

Stane Škulj, predsednik Turističnega društva Dobrepolje

Med zanimivostmi, ki si jih izletniki najpogosteje ogledujejo, naj tokrat omenim Podpeško jamo, ki jo je opisal že Valvasor in v kateri je deloval prvi jamski laboratorij v Evropi; lipov gaj v Zdenski vasi; cerkev sv. Antona v Zdenski vasi (freske Iveta Šubica), cerkev v Ponikvah (njeni baročni oltarji so bili že na razstavi po svetu, tudi v Parizu), Javhe (kjer se radi ustavljajo planinci in drugi) in kočo planinskega društva na Kamnem Vrhu.

M. STEKLASA IN J.PRIMC

Denarja malo celo za krpanje cest

V občini Ivančna Gorica bi radi krajani iz bolj oddaljenih krajev večjo pomoč pri vzdrževanju in posodobitvi cest - Bo t.i. demografski tolar dal 25 milijonov?

IVANČNA GORICA - Denarja za ceste ni nikoli zadosti, saj ga zmanjkuje že za količkaj redno vzdrževanje, kaj šele za novogradnje. To seveda velja tudi za cestno gospodarstvo občine Ivančna Gorica, ki je upravljalec okrog 130 km lokalnih cest. Za 167 km krajevnih cest (od tega je le 40 km asfaltnih) skrbijo zvečine krajani oziroma jih posodobljajo krajevne skupnosti. Spodnji ustroj pripravijo krajani sami, občina pa primakne le petino za asfalt, pri lokalkah pa do 80 odstotkov vrednosti asfaltnih del.

Krajani, zlasti iz od peskokopov bolj oddaljenih KS, kot je denimo Ambrus, bi radi večjo pomoč občine, saj imajo že s pripravo spodnjega ustroja ceste večje stroške kot drugi. Lokalne ceste po pogodbi vzdržuje grosupeljsko podjetje Komunalne gradnje, večino asfaltnih del pa opravi ljubljansko cestno podjetje.

Cesta Krka - Korinj - Laze povezuje nerazvito hribovsko območje z naseljem Krka in z občinskim središčem. Celotna dolina ceste Krka - M. Korinj - Ravne znaša natanko 7612 m, letos pa bodo krajani lahko zadovoljni z 2640 m asfalta, čeprav je spodnji ustro pripravljen za dolžino 3 km. Ta naložba velja okrog 9,4 milijona tolarjev. V Višnji Gori dela na Tomšičevi cesti zaključujejo, dober kilometer ceste Hrastov Dol - Lučarjev Kal pa so že asfaltirali.

Za posodobitev 1690 m ceste Bakrc - Brezov Dol je predračun 5,3 milijona tolarjev, občina pa je predvidela 3 milijone. Če krajanom ne bi uspelo zbrati razlike za celotno predračunsko vrednost naložbe, bodo traso pač ustrezno skrajšali.

V letošnjem načrtu je po besedah referenta za komunalno in cestno gospodarstvo inž. Toneta Jereba z ivanške občinske uprave tudi preplastitev lokalne ceste v KS Muljava - gre za odsek od Oslice do Polževega - končali pa so posodobitev krajevne ceste Sušica - Trebež. Nadaljevali so lanska dela na lokalki od Obolnega proti Mali Goričici, pri modernizaciji ceste od Dečje vasi proti Šmihelu je še tudi velika finančna luknja, medtem ko se je pri posodobitvi dela ceste od Temenice proti Bregu zapletlo že pri dogovarjanju med krajani o finančnem vložku na hišo. Cesta Sobrače - Ježce poteka po zelo zahtevnem močvirnem terenu in le do nekaj gospodinjstev na meji z litijsko občino, zato bodo letos ves denar porabili za spodnji ustroj ceste.

P. PERC

• Modernizacijo petih lokalnih cest: Bakrc - Višnje, Krka - Laze - Korinj, cesto Obolno - Oslice - Mevce - Vrhe in Sobrače - Sela so ivanški občinarji prijavili na letošnji natečaj za spodbujanje razvoja demografsko ogroženih območij. Zaprosili so za okroglo 25 milijonov tolarjev.

ZGOVORNI IN REDKOBESEDNI SVETNIK - Občinski svetnik Igor Bončina (SDSS) (sklonjen nad sedečim kolegom Franjom Rajhom, svetnikom LDS) spada med najzgovornejše v občinskem svetu občine Ivančna Gorica. Še med krajšim premorom skuša prepričati enega izmed najstarejših ivanških svetnikov Rajha, da mu je vredno vsaj prisluhniti. Rajh, tudi predsednik sveta KS Ivančna Gorica, je redkobeseden politik in je bolj za konkretne akcije, čeprav bi mu kot nekdanjemu vojaškemu pilotu kolegi ne zamerili, če bi bil kdaj vznesen, kot da je visoko na oblakih. (Foto: P. Perc)

• Značilnost množičnega človeka je posnemati ali sovražiti. (Grillparzer)

• Moj pisalni stroj ima eno samo napako: morom tipkati nanj, sicer ne piše. (Petan)

MARJAN PODOBNIK V LITIJI

LITIJA - V petek, 13, oktobra, so se popoldne na turistični kmetiji Zvoneta in Marije Končina v Veliki Štangi nad Litijo srečali vodje podružnic SLS z Marjanom Podobnikom. Srečanja so se poleg predsednika udeležili še dr. Berta Jereb - podpredsednica SLS, Metka Karner Lukač - predsednica delavske zveze in Ciril Smrkolj - tajnik SKZ. Na delovnem srečanju so se dotaknili nekaterih organizacijskih vprašanj v začetku predvolilnega boja. Poudarek so dali vsebinskim točkam delovanja SLS v parlamentu in na drugih področjih. Tudi v prihodnje bodo skušali dobro sodelovati z vodstvi občin, z občinskimi sveti in župani, in to ne glede na politično pripadnost.

M. Š.

SPOMINSKO SREČANJE NA ILOVI GORI

ILOVA GORA - V organizaciji Združenja borcev in udeležencev NOB Grosuplje, KS Ilova gora, Skupnosti borcev 5. SNOUB Ivan Cankar in 10. SNOUB Ljubljanske brigade in domicilnega odbora OF Grosupeljsko - stiškega okrožja bo v soboto, 28. oktobra, ob 11. uri na Veliki Ilovi gori spominsko srečanje prebivalcev tega območja in ostalih krajev. Na prireditvi bodo govorili: Jože Anžič - predsednik KS Ilova gora, Rudolf Rome - župan občine Grosuplje, Franc Štibernik - predsednik Planinskega društva Grosuplje in dr. Avguštin Lah - kulturni sodelavec Cankarjeve brigade in udeleženec bojev med NOB.

30 LET KOMUNALNEGA PODJETJA GROSUPLJE

GROSUPLJE - V petek, 20. oktobra, ob 10. uri bo v družbenem domu v Grosuplju slovesnost, s katero bodo proslavili 30 let dela Javnega komunalnega podjetja Grosuplje na področju občin Dobrepolje, Grosuplje in Ivančna Gorica. Zbrane bo pozdravil tudi minister za okolje in prostor dr. Pavle Gantar. V kulturnem programu bo nastopil New swing quartet, zatem pa bo družabno srečanje na sedežu podjetja.

PREVOZ V ŠOLE JE ORGANIZIRAN

IVANČNA GORICA - Občinski svetnik Igor Bončina (SDSS) je zahteval, naj občina Ivančna Gorica oziroma osnovna šola Stična uredi prevoz otrok iz naselij Zgornja in Spodnja Draga ter Veliko Hudo v stiško šolo. Referent za družbene dejavnosti na ivanškem županstvu mu je pojasnil, da je po 79. členu zakona o osnovni šoli družba dolžna zagotoviti brezplačen prevoz samo učencem, ki so od šole oddaljeni 4 kilometre in več. Ta pa je v občini Ivančna Gorica zagotovljen. Zakon sicer ne določa, da se brezplačen prevoz ne sme zagotavljati tudi učencem, ki so od šole oddaljeni manj kot 4 km. Toda tega občina sedaj ni sposobna zagotavljati oz. financirati, če pa bi ga že zagotovila le nekaterim, bi s tem postavila v neenakopraven položaj druge (na primer učence v dolini Krke, iz smeri proti Muljavi in iz okolice Šentvida), ki imajo na poti do šole enake razmere kot učenci iz vasi, za katere zahteva organiziranje prevoza svetnik Bončina. Učenci iz Zgornje Drage spadajo v šolski okoliš šole v Višnji Gori in je zanje prevoz tja tudi organiziran. Učenci iz Spodnje Drage in Hudega pa imajo možnost posluževati se prevoza z javnimi avtobusi tako v dopoldansko kot popoldansko izmeno.

RAZISKOVALNA ŠOLA

LITIJA - Na litijski osnovni šoli je v drugi polovici septembra potekala peta občinska raziskovalna šola "Litija 1995". 70 učencev iz 4 osnovnih šol (Litije, Gradca, Šmartna in Gabrovke) je v skupinah pod vodstvom pedagoške vodje Milke Intihar in 12 učiteljev raziskovalo Sitarjevec in okolico.

M. Š.

Krjavljeve iskrice

ŽUPNIKOVA AKCIJA - V podružnični cerkvi sv. Ožbolta v Leskovcu nad Višnjo Goro načrtuje Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine restavriranje lesenega stropa. Tega dela ni mogoče izvesti tam, ampak je potrebno strop sneti in ga prepeljati v restavratorski center. Takemu posegu, za katerega je bil v prejšnjih dveh letih že namenjen denar, trmasto nasprotujejo domačini, ker se bojijo, da ne bilo tega stropa več nazaj. Nezaupljivost faranov je po svoje razumljiva, kajti še do danes niso ugotovili, kdo jim je odnesel oz. ukradel uro s cerkvenega stolpa. Novi župnik je zatorej začel odločno akcijo, da bi krajane prepričal, naj bi dovolili prevoz lesenega stropa v Ljubljano. Tega bi gotovo težje sunili, kot so uro...

"GEPL" ODPOVEDUJE - Starejši sivolasi gospod Franc Urbančič kot vršilec dolžnosti sekretarja občinskega sveta v Ivančni Gorici vestno vodi zapisnike sveta. A kakorkoli se že Urbančič trudi, da bi bilo vse zapisano tako, kot je bilo rečeno na sejah, da ne bi bilo nič dodanega in nič odvzetega, kot je zadnjič izrazil željo neki svetnik, ki je (že spet) imel pripombe na zapisnik, bo verjetno tudi v prihodnje dosti pripomb. Zdi se, da so včasih ivanški svetniki zahtevnejši od naših poslancev, ki jim streže obsežna in tehnično dobro opremljena služba, medtem ko Urbančič in občinski tajnik Vinko Blatnik snemata seje na zastarel, za te zadeve vsekakor neprimeren magnetofon, pa še ta "gepl" odpove v najbolj kritičnih trenutkih dolgotrajnega sejanja.

Trebanjske iveri

BARLOG - Če bi prisluhnili govoricam po trebanjskih logih, bi lahko slišali, da naj bi od enega najmočnejših trebanjskih zasebnih podjetij BARLOG, v katerem sta svoje delo, znanje, kapital in življenjske ambicije združila Darko Bartolj in Ciril Logar, ostal le še BARtolj, brez LOGarja. Ciril, eden najbolj zaslužnih za rojstvo najbolj znanega izdelka Barloga - snežne plašče praktis - naj bi imel s svojim najožjim sorodstvom velikopotezne načrte. Logarjeva soproga Milena je siva eminenca Tesnilove Tovarne motornih tesnil Trebnje, d.d.!

BO NOTARJU PRISKRBEL TELEFON BOŽIČEK? - Ob splošnem pomanjkanju telefonskih priključkov zaradi premalo zmogljive ATC v Trebnjem je brez telefona še vedno celo trebanjski notar Tonček Bevc, ki uraduje v obuličnem nizu na Gubčevi 23. Če mu že Telekom ne more zagotoviti telefona pred novim letom, bo notarja in druge razočarane, čakajoče na telefon, morebiti razveselil vsaj Božiček ali dedek Mraz?!

ŽUPAN IN JELINČIČ - Na nedeljski spominski slovesnosti ob 52-letnici 1. kongresa Slovenske antifašistične ženske zveze v Dobrniču so v nabito polni dvorani v Dobrniču ženske s posebnim navdušenjem pozdravile vsakogar, ki jih je nagovoril s "tovarišicami." Še zlasti toplo so pozdravile trebanjskega župana Cirila Pungartnika, ko pa so zahtevale še nagovor poslanca državnega zbora Zmaga Jelinčiča, si ta ni dal dvakrat reči. Takrat je poslanka in hkrati Jelinčičeva življenjska družica Polonca Dobrajc morala z Zmagovih kolen, ko pa se je ta vrnil z odra, sta s Polonco zamenjale vlogi: tokrat je on sedel Dobrajčevi v krilo. Medtem pa so številne gostje, tudi poslanka Danica Simšič, morale stati utesnjene kot sardine v konzervi, ker ni bilo nobenega rezervnega stola niti kolen.

Sevniški paberki

OTVORITEV - Te dni so mimoidoči opazili pred t.i. Tončevo kolibo pri teniških igriščih v bližini sevniškega kopališča verjetno enega izmed zgodovinskih dogodkov sevniškega tenisa. Pred lično hiško z garderobami in sanitarijami je bilo nekaj možakov, najbrž iz vodstva teniškega kluba, ki so nazdravljali. Domnevajo, da je šlo pri tem za uradno otvoritev Tončeve kolibe, to pa naj bi odločno demantiralo zlonamerne govorice, da sta teniški igrišči že zasebna last.

BIFE - Sevniška Športna zveza je zavrnila prošnjo najemnika bifeja na kopališču, da bi mu v mrtvi sezoni vsaj nekoliko znižala najemno zunaj sozone, ko ni pravega "kšefta." Mladim se je letošnje poletje tožilo po zabavnih prireditvah iz časov Mimsija, medtem ko so sosedje kopališča še kako zadovoljni, ker letos ni bilo nič kaj hrupno na kopališču.

RED - Nekaj naših bralcev se nam je pritožilo, češ da so navijači po sobotni rokometni tekmi Sevničanov z Radečani še po 22. uri kalili nočni mir v Cankarjevi ulici. Sprašujejo se, kaj je naredilo vodstvo RK Lisca in kaj sevniška policija, da bi se kaj takega ne zgodilo. Vodstvo kluba je prepričano, da je dovolj postorilo s svojimi redarji, da domači navijači, nezadovoljni s slabim sojenjem sodnikov in odločitvijo delegata tik ob koncu tekme niso mogli z njimi obračunati. Poniso mogli z njimi obračunati. Podobno zatrjuje policija, ki je pokličala na pomoč še ekipo s službenim psom iz Krškega.

Kdo bi rad "ničvredna posojila"?

Trebanjski občinski svetniki o subvencijah za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva v luči ostre razprave svetnika in kmeta Boža Kravcarja - 8 milijonov tolarjev

TREBNJE - Se bodo podjetniki in kmetje v trebanjski občini letos trumoma odzvali na razpis za pridobitev sredstev subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva, da bo piškavih 8 milijonov tolarjev za subvencije obrestne mere razgrabljenih v hipu, ali pa bodo zvečine morebitni prosilci le zamahnili z roko, češ saj se to sploh ne splača?

Če bi slišali razpravo občinskega svetnika Boža Kravcarja (SLS) na zadnji seji trebanjskega občinskega sveta, bi se za tako posojilo kdo odločil le pod prisilo. Kravcar, ki preživlja družino s kmetovanjem na Praprečah, je namreč ob navidezno povsem formalni točki dnevnega reda sveta o pravilniku o dodeljevanju subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva s svojim nepopustljivim stališčem, da so ti krediti zelo slabi za podjetnika in kmeta, precej razvnel svetnike. Oporekal je tudi županu Cirilu Pungartniku in svetniku Francu Jevnikarju (ZLSD), ki nista soglašala z njim, ko je nekajkrat ponovil, da so to ničvredna posojila in da tako pravijo celo na banki. Kravcar je iz lastne izkušnje povedal, da je na banki najel drug kredit, da je plačal tega "ugodnega". Pozval je župana, naj občinarji ne zavajajo še drugih ljudi. "Kar občina da, banka popapa," je dejal Kravcar in izrazil prepričanje, da ne bi bilo čudno, če bodo ta sredstva osta(ja)la neizkoriščena.

Kravcarjev strankarski kolega v svetniških klopeh Jože Smolič je dejal, da bi občina najbolj pomagala kmetom in podjetnikom, če bi jim dala nepovratna sredstva, da bi plačevali kredite pri banki. Svetnik dr. Franc Žnidaršič (DeSUS) je mislil, da je tako že zdaj, podobno kot svetnik Janez Livk (SKD), pa je na konkretnem primeru socialno ogrožene družine opozoril na skoraj nepremostljive težave pri vračanju posojila. Na predlog svetnika Janka Širca (SKD) bodo prednost pri teh posojilih imele tudi kmetije na demografsko ogroženih območjih in t.i. strme kmetije. Prednost pa naj bi imeli tudi tisti prosilci, ki v zadnjih treh letih niso dobili tega posojila.

P. P.

• Podjetniki in kmetje si bodo lahko podrobne pogoje za pridobitev tega posojila prebrali tudi v razpisu, objavljenem v Dolenjskem listu. Naj le omenimo, da oboji lahko zaprosijo za to posojilo za gradnjo, prenovo prostorov, za razširitev in posodobitev novih zmogljivosti v svoji dejavnosti. Višina dodeljenega bančnega posojila ne sme presegati 30 odstotkov predračunske vrednosti naložbe, prosilci pa morajo imeti lastne in druge vire za preostali del naložbe. Zahtevo za subvencioniranje realne obrestne mere lahko zaprosi le prosilec, ki se loteva naložbe vredne največ 100.000 mark v tolarski protivrednosti. Občinski svet v Trebnjem je sklenil, da bodo iz občinskega proračuna subvencionirali realno obrestno mero bančnega posojila v fiksnem znesku, in sicer v višini 60-odstotne realne obrestne mere in ne zgolj 50-odstotne, kot so sprva predvideli.

NOVA OSNOVNA ŠOLA?

IVANČNA GORICA - Tukajšnji srednješolski center bo ob takšnem naraščanju števila dijakov zaradi prostorske stiske kmalu doživel "infarkt". Na ministrstvu za šolstvo in šport se ogrevajo za to, da bi srednja šola dobila prostore sedanje osnovne šole, ministrstvo pa bi pomagalo pri gradnji nove osnovne šole. Niko Žibert z ministrstva za šolstvo naj bi v kratkem sprejel ivanške občinarje, da bi se dogovorili, kako odpraviti zagato tukajšnjega šolstva.

OBNOVA SEVNIŠKEGA VODOVODA - Delavci sevniškega SGP Posavje te dni hitijo obnovljati približno kilometer primarnega in sekundarnega mestnega vodovoda na Kvedrovi cesti od TVD Partizana do odcepa za Cesto na grad Po pogodbi, vredni okrog 7 milijonov, morajo dela končati do konca oktobra, toda kot je pretekli ponedeljek povedal inž. Matjaž Sotenšek, bodo razkopano mesto spet spravili v red že do 21. oktobra. Potlej okvare na vodovodu, kjer so bile cevi doslej zakopane marsikje le 20 cm globoko, ne bi smele biti več pogoste. Hkrati z obnovo vovododa so namestili pod cesto več kinet za PTT, elektro in druge instalacije, ob cesti pa več nadzemnih hidrantov. (Foto: P. P.)

OBČNI ZBOR TVD PARTIZANA SEVNICA

SEVNICA - Vršilec dolžnosti predsednika sevniškega TVD Partizana Slovenko Podržaj vabi v četrtek, 19. oktobra, ob 18. uri v sejno sobo sevniškega gasilskega doma vse, ki želijo dobro sevniškemu športu.

V Sevnici za plin že več kot 400 gospodinjstev

Letos že 800.000 m³ plina

SEVNICA - V letošnjem prvem polletju je Javno podjetje Plinovod Sevnica s prodajo 373.373 m³ plina ustvarilo dobrih 12 milijonov tolarjev skupnega prihodka. Po plačilu plina dobavitelju Petrolu, Zemeljskemu plinu, je ostalo sevniškemu Plinovodu razlika 3,7 milijona tolarjev, ostanek čistega dohodka 1,105.000 tolarjev pa še ne zadošča za stalno zaposlitev enega delavca. Do konca leta, računajo Sevničani, bodo prodali okrog 800.000 m³ plina in bo Plinovod ob sedanjem načinu poslovanja zaključil leto rentabilno.

Javno podjetje Plinovod Sevnica je ustanovila ob začetku tega leta občina Sevnica, prevzelo pa je vse pravice in obveznosti družbe z omejeno odgovornostjo Plinovod Sevnica, ustanovljene že leta 1993 na pobudo vlaqateljev v izgradnjo plinovodne mreže v Sevnici. Javno podjetje je prevzelo kapitalski vložek v višini 101.254.000 tolarjev, kar predstavlja vrednost do tega časa zgrajenega plinovodnega omrežja v mestu v dolžini 18.500 m. Letos je ostalo še v gradnji okrog 2500 metrov omrežja, in sicer na Drožanjski cesti in v Florjanski ulici. Če vreme ne bi ponagajalo, bi gradnjo omrežja, po besedah Toneta Kranjca, že začeli tudi na Drožanjski cesti. Vsekakor pa bodo še to jesen vsem uporabnikom, ki so plačali priključno moč, pripeljali plin do hiše.

Priključno moč za plinovod je v Sevnici plačalo že več kot 400 gospodinjstev, med uporabnike plina pa je bilo ob koncu letošnjega polletja vključenih 225 gospodinjstev s 4.950 kilovati moči ali 67 odstotki celotne doslej priključene moči. Priključili so tudi 15 stanovanj v blokih z 225 kilovati, manjše firme in kotlovnice pri stanovanjskih blokih pa predstavljajo 30 odstotkov skupne priključene moči. Računajo, da se bodo na plinovod v naslednjih letih prikjučili vse številnejši lastniki stanovanjskih hiš, ki so že vplačali priključno moč, seveda bodo, kot izjavljajo, o priključitvi odločali šele, ko jim bodo dotrajale kotlovnice.

P. P.

• S priključitvijo novih porabnikov na plinovodno mrežo bo Plinovod Sevnica v letu 1996 uporabnikom distribuiral 1,2 do 1,5 milijona m3 plina. S tem pa bi podjetje tudi ustvarilo možnosti, da bi vendarle zaposlilo stalnega delavca, ki bi skrbel za razširitev porabe plina za vzdrževanje plinovodnih naprav, števcev in krajevnega omrežja. Sevniški občinski svet je soglašal z mnenjem nadzornega sveta javnega podjetja Plinovod Sevnica, ki ga je pojasnil predsednik sveta Bojan Lipovšek, da podaljša status vršilke dolžnosti direktorice te firme diplomirani pravnici Andreji Flajs, toda najdlje do 31. decembra letos.

Krške novice

V PRIČAKOVANJU STATUTA - Statut občine je bil že tolikokrat na klopeh svetnikov in svetnic, da človek kar ne more verjeti, da je tu že skoraj november, statuta pa še vedno ni. Tako ni čudno, da je predsednik statutarne komisije Branimir Vodopivc naredil precej začuden obraz, ko je v pričakovanju petih ali največ desetih amandmajev na predlog statuta s 114 členi dobil na mizo celo goro le-teh, ki pa jih je - odvisno od načina štetja - lahko od 32 do 150; po pripombah je prednjačila LDS. Ni čudno, da je že slišati priznanja in pohvale, da bo imela krška občina ob tako vestnem prebiranju res dober statut, občani pa so v teh desetih mesecih dokazali, da se da živeti tudi brez njega, čeprav bolj klavrno.

SVETLA LUČ NAJ SVETI - Javna razsvetljava je lahko huda reč, če ponoči odpove. In na Raki so spoznali, da kadar "crkne" žarnica, ki osvetljuje cerkev, je ta kaj hitro zamenjana, drugače pa je pri tistih ob cesti. Tako je prejšnji teden od desetih gorela le ena. Pravijo, da je to namerno, da bi prišla cerkev bolj do izraza.

KOLIKO SVETNIKOV - Pri glasovanju bodo moral krški svetniki poleg tistega "Kdo je za, kdo je proti in kdo se je vzdržal" pogruntati še kakšno novo možnost, saj se včasih zgodi, da kak svetnik (ali svetnica?) preprosto izgine po načelu: sedaj jih je 25 potem že 24. Mogoče bi ponudili možnost: "Kdo se je potuhnil ali pa mogoče zaspal?"

NOVA KULTURNA ZNAMENITOST - Kostanjevica ni znana le po lesenih mostovih, ampak tudi po kupih umazanije na njih. Najhuje je, kadar se ob mostu ustavi kakšno debelo in dolgo drevesno deblo. Takrat tisti, ki so pristojni za vzdrževanje mostov, pridejo z dvigalko in veliko gmoto lesa samo prestavijo na drugo stran mosta. Pa se naj z njo ukvarjajo tisti, ki živijo nižje ob rečnem toku!

ZA BOLJŠE ŠPORTNE DOSEŽKE - Kupov umazanije niso umaknili niti pred nedeljsko regato. Na srečo je imelo okoli 100 veslačev prostih vsaj nekaj metrov pod mostom, drugače bi morali prej v čistilno akcijo.

Novo v Brežicah

VSE ODKRITO - Na mejnem prehodu Obrežje je kar živo. Žive so tam celo podgane, čeprav samo dotlej, da poginejo. Dejstvo je, da je nadavno poginila ena teh živalic. Obležala je pod zabojnikom, v katerem delajo obmejne službe. Baje so navzočnost mrtvega glodalca odkrili šele potem, ko jih je zbodla v nos. Na veliko veselje drugih služb so razpadajočo podgano odkrili pod kontejnerjem carine, slednja pa z najdbo dokazuje, da skozi mejni prehod ne more nenadzorovano prav nihče, niti miška.

TANKIST - Na nedeljski predstavitvi vojašnice Cerklje ob Krki je Janez Povšič vozil tank. Ni ga ustavila nobena ovira na poligonu. Povšič je že brez tanka neustavljiv - kot politik v političnih hodnikih. Vendar je praviloma diplomat v rokavicah, ne pa kakšen "tank".

BROD - Broda, ki vozi po Savi na mostecu v bližini Čateških toplic, ne omenjajo v brežiških turističnih prospektih. Plovilo zaradi tega deluje nekako v tajnosti in ga izvohajo samo najbolj iznajdljivi in radovedni turisti. Vse to v zvezi z brodom je podobno vojnim razmeram. V vojni so brod skrivali, danes ga skrivajo, takrat pred Nemci, danes pred Nemci. Razlika je v tem, da broda danes ne razkazujejo zato, da se ne bi Nemci prevečkrat vozili z njim pit čez Savo na nepravo stran.

NISO GLASOVALI O PLAČILU VRTCA

BREŽICE - Brežiški občinski svet na zadnji seji ni glasoval o predlogu, po katerem bi, če bi bil sprejet, vsi starši otrok plačevali vrtec, in sicer toliko, kot znašajo stroški živil. Preden bodo svetniki tak predlog znova dobili na mizo, bodo v Brežicah pristojne službe temeljito analizirale razmere v zvezi s socialnim položajem staršev otrok v brežiškem vrtcu. Člani sveta so svojo odločitev pojasnili s tem, da bi predlagani način plačevanja ogrozil socialni položaj najrevnejših staršev. Pri omenjeni analizi razmer bodo upoštevali, da mnogi starši delajo na črno in da so zato njihovi stvarni prihodki večji od uradno prikazanega dohodka.

Še vedno brez statuta

Mogoče 26. oktobra več sreče - Javna infrastruktura na področju kulture - Mali plinski rezervoarji

KRŠKO - Čeprav je bil statut občine Krško že večkrat na dnevnem redu sej občinskega sveta, tudi na zadnji, 9. seji predlog ni bil sprejet, saj je bilo vloženih veliko število amandmajev, ki jih bo normativno-pravna komisija v kratkem obdelala, tako da bo statut ponovno na dnevnem redu 26. oktobra.

Svetniki so sprejeli sklep o brezplačnem prenosu pravice uporabe na nepremičnini družbene lastnine športnega igrišča na društvo Partizan iz Dolenje vasi in sklep o brezplačnem prenosu lastninske pravice na nepremičninah družbene lastnine gasilski dom Leskovec tamkajšnjemu gasilskemu društvu. Podprli so tudi odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi pomožnih objektov za potrebe občanov in njihovih družin (torej za objekte, za katere ni potrebno lokacijsko dovoljenje). Tako se že veljavni odlok dopolni še za pomožni objekt mali plinski rezervoarji za utekočinjen naftni plin do 5 kv. metrov ter izvedbe njihovih priključkov. V posameznih primerih je za postavitev takšnega rezervoarja potrebno priložiti soglasja mejašev, soglasja pristojnih organov in organizacij, če bo tangirana s predmetno lokacijo in tehnično dokumentacijo, s katero bo zagotovljena varnost.

Državni zbor je že novembra lani sprejel zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, ki med drugim določa, da postanejo nepremičnine in oprema v javni in družbeni lastnini. S tem naj bi med drugim preprečili vračanje tovrstnih nepremičnin v postopku denacionalizacije v naravi. Zakon tudi določa, da se lahko da takšna javna infrastruktura, s katero ne upravljajo javni zavodi, v uporabo posameznikom in pravnim osebam, ki so vpisani v razvid izvajalcev kulturnih programov pri ministrstvu za kulturo. Javna infrastruktura na področju kulture so v krški občini: grad in Lamutov likovni salon v Kostanjevici, Kulturni dom v Krškem, Dom 14. divizije Senovo, Atelje Štoviček v Leskovcu, Galerija Krško, p. c. sv. Križa Krško, Grad Brestanica, Dom svobode v Brestanici, Kulturni dom v Kostanjevici, Kulturno-prosvetni dom v Velikem Trnu, Kulturni dom Bena Zupančiča na Zdolah, Dom DKD Svobode na Senovem in Kulturno-prosvetni dom v Podbočju.

T. G.

OGLED VOJAŠNICE - Območno združenje slovenskih častnikov v Novem mestu, ki združuje častnike vojaške sestave Šentjerneja, Škocjana in Novega mesta, je organiziralo v nedeljo v učnem centru Slovenske vojske v Cerkljah ob Krki družabno srečanje članov in njihovih svojcev. V Cerkljah se je zbralo okrog 300 udeležencev iz Škocjana, Sevnice, Novega mesta in Metlike, ki sta se jim pridružila tudi župana občin Šentjernej in Škocjan Franc Hudoklin in Janez Povšič. Zbrane so pozdravili Miha Butara, predsednik republiškega združenja slovenskih častnikov, Borut Usenik, predsednik združenja slovenskih častnikov občine Novo mesto, ter polkovnik Stanko Zlobko, poveljnik vojašnice Cerklje. Udeleženci so si med drugim ogledali opremo oklepno-motoriziranega bataljona; pogumnejši so se popeljali z oklepniki. Dan so zaključili v jedilnici vojašnice. (Besedilo: Aleksander Đukić, foto: Pavel Golob)

Vodo bodo poslej dobili po ceveh

V vojašnici v Cerkljah ob Krki minister Jelko Kacin izročil namenu vodovod - Tretjino naložbe plačalo ministrstvo za obrambo - V Cerkljah v prihodnje manj pehote

CERKLJE OB KRKI - V vojaškem učnem centru v Cerkljah ob Krki je 11. oktobra minister za obrambo Republike Slovenije izročil namenu nov vodovod. JLA je imela vodovod, vendar samo zase, so poudarili na začetku otvoritvene slovesnosti. Ta armada je tako dokazala, da ne mara stikov z okoljem. Vodovod, odprt zdaj, bo istočasno služil Slovenski vojski in civilistom, kar simbolično predstavlja povezavo vojašnice s civilnim okoljem.

Vodovodni sistem, ki poteka od Čateža do Cerkelj in je dolg 6 km, zgradili pa so ga v devetih mesecih, je veljal 120 milijonov tolarjev. Tretjino potrebnega denarja je prispevalo obrambno ministrstvo, ostalo so zbrali v občini Brežice. Vodo je za zdaj dobila le vojašnica, ki je doslej vodo dovažala v cisternah. Ko bodo v brežiški občini predvidoma v prihodnjem letu priključili v omrežje še nova črpališča, je bodo deležne tudi vasi na širšem območju Cerkelj. Nedavno odprti vodovod so gradili etapno, in sicer najprej od Čateža do Krške vasi, potem pa od tam do Cerkelj.

Minister Jelko Kacin je ob otvoritvi pripisal vodovodu velik pomen. Prejšnje zajetje, iz katerega je dobival vodo vojaški učni center v Cerkljah, bodo obdržali in njegovo vodo uporabljali kot tehnološko. Kacin je rekel, da je ureditev vodovoda za vojašnico smiselna in potrebna naložba, saj bo vojaško središče v Cerkljah delovalo tudi v bodoče; v njem bo skladno s sprejeto slovensko vojaško strategijo manj pehotnih in več drugih enot. Vojašnica v Cerkljah je potrebna med drugim tudi zaradi jedrske elektrarne Krško, ki jo, sodeč po nekaterih gražnjah, Slovenija mora budno varovati.

Odprtje vodovoda v Cerkljah spada med prireditve in dosežke ob letošnjem brežiškem občinskem prazniku, kot je dejal na slovesnosti brežiški župan Jože Avšič.

L. M.

IZ PIP NAMESTO IZ CISTERN - Hidrant na vodovodu v Cerkljah je odprl minister Jelko Kacin. Pred tem je rekel, da konec dovažanja vode tudi pomeni, da "nismo več na taborjenju, smo na perspektivnem območju Slovenske vojske". Na sliki (z leve): Stanko Zlobko, poveljnik vojašnice Cerklje ob Krki, Vladka Kežman, direktorica KOP Brežice, minister Jelko Kacin in Jože Avšič, brežiški župan. (Foto: L. M.)

ZADNJA DIRKA

OREHOVA VAS - V nedeljo, 15. oktobra, je bila v Orehovi vasi letošnja zadnja dirka za državno prvenstvo v motokrosu, na kateri so mladi tekmovalci novomeškega Mela potrdili dosedanje uspehe v letošnji sezoni, ki so jo končali na prvih mestih. Tako je v razredu do 60 ccm tudi četrtič letos zmagal Andrej Hvastja in tako z največjim možnim številom točk postal državni prvak. Enako se je zgodilo v skupini podmladka, ki tekmuje z motorji do 80 ccm, kjer je tudi v Orehovi vasi zmagal novi državni prvak Sašo Popovič, drugouvrščeni v skupnem vrstnem redu Jaka Može je bil tudi v nedeljo drugi, v skupni uvrstitvi pa je edina deklica v Melovi ekipi Natalija Konda osvojila četrto mesto. V razredu do 125 ccm je bil Ludvik Mežnar (Mel) tokrat tretji, v skupnem vrstnem redu za državno prvenstvo pa peti. V razredu do 250 ccm je bil Brežičan Pavkovič v Orehovi vasi peti, isto mesto pa mu je pripadlo tudi v skupnem vrstnem redu.

Uradne ure uprave po novem

Odnosi med občinsko upravo in upravno enoto bi bili boljši, če bi težave reševali hitreje

KRŠKO - Kot je na zadnji seji občinskega sveta povedal načelnik upravne enote Anton Podgoršek, so odnosi med občinsko upravo in upravno enoto dobri, a bi bili lahko še boljši, če bi se problemi reševali hitreje. Tako so od januarja, ko so bile v Sloveniji vzpostavljene upravne enote, v Krškem raven storitev obdržali, postavili so organizacijo s štirimi oddelki in sistemizacijo, ki jo je vlada potrdila julija, sistemiziranih pa je 57 delovnih mest. V upravni enoti je danes zaposlenih 43 delavcev in 3 pripravniki, trditev, da je upravna enota od občine prevzela ves kader, pa ne drži, prav nasprotno. Med zaposlenimi ob delu študira 15 delavcev, s pridobitvijo višje izobrazbe pa bodo skoraj v celoti krili zahtevano izobrazbeno strukturo iz sistemizacije. Na upravni enoti jim je v teh nekaj mesecih uspelo skoraj v celoti preurediti poslovne prostore razen krajevnih uradov, izposlovati prevzem leasinga za pohištvo in dveh avtomobilov od 1. januarja letos in s tem skoraj v celoti na novo opremiti prevzete prostore.

"V zadnjem času se dogaja, da nekateri delavci iz upravne enote prehajajo zopet nazaj v delovno razmerje na občino. Ker močno dvomim, da bi kdorkoli šel na slabše, bo potrebno pregledati in preveriti vzrok. Če je to nepravilna razporeditev, ki ni v skladu z uredbo in zakonom, in s tem seveda umetno višja plača, bo o tem potrebno spregovoriti. Računsko sodišče bo kmalu pričelo z delom, ker pa ni strankarsko, bo s kršitelji zakonodaje neizprosno," je povedal Podgoršek.

T. G.

• Upravna enota bo od 1. novembra uvedla nove uradne ure za stranke, ki so sedaj vsak dan od 7. do 15.ure, ob sredah do 17. ure in ob petkih od 7. do 13. ure. Ker nekateri delavci zaradi pogostih obiskov strank ne morejo delati kvalitetno, bodo po novem le štirje uradni dnevi za stranke in sicer ob ponedeljkih in torkih od 8. do 14.30, v sredo od 8. do 16.30 in v petek od 8. do 12.30.

Letos večji vrtec v artiški šoli

Preureditev podstrešja zaradi večjega števila otrok - Iz Artič naj bi bili prepozno prosili v Brežice za denar - V Artičah v vrtcu več otrok kot povprečno v Sloveniji

ARTIČE - Artiški vrtec, ki deluje v okviru tamkajšnje osnovne šole, je letos doživel spremembo. Zanj je šola uredila še en prostor, potem ko je doslej imel tri oddelke, kar je bilo ob dosedanjem manjšem številu otrok tudi dovolj. Z naložbo so v zapuščenem podstrešju pridobili 35 kv. m uporabnih površin.

Šola je pri urejanju prostora za vrtec ostala brez pomoči občine, res pa je, da je v Brežice naslovila prošnjo za denarno pomoč iz občinskega proračuna. Župan je ob artiški prošnji za denar sprva pokazal pripravljenost pomagati, vsaj šola je njegov odziv razumela tako, da bo občina poskusila najti sredstva v nastajajočem občinskem proračunu. Mogoče so ga razumeli napak ali pa se ni obnesel napovedani občinski poskus - vsekakor denarja za vrtec v Artiče iz Brežic niso nakazali, kajti proračun, ki ga je občinski svet zdaj že sprejel, denarja za Artiče ni predvidel.

Še preden je bil proračun sprejet, je ob obravnavi osnutka v občinskem svetu v Brežicah svetnik Ivan Živič predlagal, naj bi v proračunu predvideli denar za vrtec v artiški šoli. Svet je sklenil, da sprejme osnutek skupaj s predlogi iz razprave. Zainteresirani v Artičah so bili ob tem seveda prepričani, da bo zaradi takega sklepa šola dobila denar, namesto denarja pa so dobili iz Brežic sporočilo, da je šola prepozno zaprosila občino za denar. Toda šola Artiče je, ko je primerjala datume sej sveta in ustreznih občinskih dopisov, ugotovila, da je vse svoje prošnje za omenjeni denar posredovala v Brežice pravočasno, vsekakor pa dovolj zgodaj za uvrstitev v uradne razprave o proračunu. Zato se postavlja vprašanje, ali so usodo prošenj artiške šole zapečatili na uradnih ali na neuradnih pogovorih o brežiškem proračunu. Ali artiški lobi v Brežicah deluje neučinkovito?

Pri vsej stvari je zanimiva tudi previdnost župana. Ta je, še preden so v Brežicah obravnavali osnutek proračuna, obvestil artiško šolo, da občina v proračunu najverjetneje ne bo mogla zagotoviti denarja za omenjeno naložbo v vrtcu v Artičah. Njegova napoved iz tega obvestila se je, kot rečeno, uresničila.

M. LUZAR

• Šolski okoliš OŠ Artiče obsega KS Artiče, Sromlje, Pečice-Križe, del Šentlenarta in Osredek v kozjanski občini. S tega območja vozijo tudi otroke v artiški vrtec. Na omenjenem območju je polovica predšolskih otrok vključenih v vrtec in malo šolo, kar je nad slovenskim povprečjem.

KOMEDIJA IN HARMONIKARJI

KRŠKO - V Kulturnem domu v Krškem bo v soboto, 21. oktobra, ob 19. uri na sporedu komedija Raya Cooneya To imamo v družini, s katero se bo predstavilo Prešernovo gledališče iz Kranja. Gre za prvo predstavo modrega - večernega abonmaja. Začele se bodo tudi predstave zelenega - glasbenega abonmaja. Tako bo 23. oktobra ob 18. uri v Kulturnem domu Krško nastopil harmonikarski orkester glasbene šole Ljubljana-Moste-Polje.

V GOSTEH V POSAVJU

KRŠKO - Varovanci in njihovi skrbniki Sožitja društva za pomoč duševno prizadetim iz Mežiške doline so se na pobudo Daneta Mižigoja, predsednika Sožitja iz Krškega, v petek in soboto mudili v Posavju, kjer so obiskali Kostanjevico, Čatež, Mostec in še nekatere druge kraje, obisk pa je bil tudi priložnost za predavanja in izmenjavo izkušenj.

Ob 30-letnici kluba prostori in antenski stolp

Še letos nove kartice

KOSTANJEVICA, PREKOPA - Ob praznovanju 30-letnice radiokluba Iskra Prekopa in v okviru krajevnega praznika Kostanjevice je sekcija kluba iz Kostanjevice, ki se je začela razvijati v letu 1976, dobila prenovljene prostore in antenski stolp, ki je opremljen s kvalitetnimi antenami za KW, UKW in UHF področja. Klub se je vsa leta razvijal in tehnično izpopolnjeval ob razumevanju raznih organizacij in posameznikov, če pa bodo finance dopuščale, bodo na Planini pri Podbočju postavili še antenski stolp in bivak za tekmovanje, saj so tam zveze najdaljše, kar je posebnega pomena za tekmovanja. Tako tudi letos Vasja in Brane Čuk ter Miro Robek sodelujejo na državnem marotonu na UKW področju, kjer so trenutno drugi, zavidljiva mesta pa so dosegli tudi lani.

Klub šteje 106 članov, od katerih jih je 20 z licenco. Ima dve sekciji: na Prekopi in Kostanjevici. Še letos nameravajo izdati barvno QSL kartico z zračnim posnetkom Kostanjevice, tudi v prihodnje pa bodo veliko pozornost posvečali izobraževanju in kondicioniranju mladih kadrov, pospeševanju konstruktorstva in računalništva ter vzpostavljanju zveze širom po svetu, saj radioamaterstvo prerašča v pomembno družbeno dejavnost.

T. G.

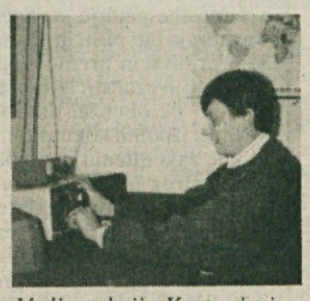

Vodja sekcije Kostanjevica Robi Grgovič

GOSPODARSTVO

Kako smo se predstavljali na Gost-turu?

MARIBOR - V nedeljo je zaprl vrata mednarodni turistični sejem GOST-TUR, na katerem se je na 27.000 kvadratnih metrih razstavnega prostora predstavilo 523 razstavljalcev. Poleg osrednje razstave tega sejma so bile tu še tri specializirane razstave: Mleko, Meso ter Pekarstvo in slaščičarstvo.

Na prostoru slovenske turistične ponudbe so obiskovalci lahko spoznali tudi Dolenjsko turistično zvezo s promocijskim gradivom, izdelki domače obrti, kulinariko in vini, iz celega območja južno od Ljubljane pa poleg nje samo še Občinsko turistično zvezo Brežice. Turistična zveza Slovenije je na sejmu z razstavo spominkov poskušala vzpostaviti borzo spominkov. Razglasili so najboljše spominke v letošnjem letu, pri čemer so se med tri najboljše uvrstili tudi spominki Posavskega muzeja v Brežicah.

Na sejmu GOST-TUR sta bili postavljeni še razstavi slovenske kulturne in naravne dediščine, en sejemski dan pa je bil namenjen Slovenski turistični borzi, na kateri je svoje turistične storitve iz naše okolice predstavil le STG Rudar s Senovega.

Med slovenskimi vinarji in proizvajalci alkoholnih in brezalkoholnih pijač se je s ponudbo svojih izdelkov predstavila Dana z Mirne, izbiro svojih vin pa sta obiskovalcem predstavljala KZ Krško in Vino Brežice. Na razstavah slovenskih pekov, slaščičarjev, mlekarjev in predelovalcev mesa smo lahko srečali mesarijo Mercatorja KZ Krka iz Novega mesta s poltrajnimi in obarjenimi izdelki in s ponudbo svežega mesa ter Mercatorjevo pekarno iz Grosupljega.

Med domačimi proizvajalci in uvozniki gostinske opreme so naš konec Slovenije zastopala predvsem grosupeljska podjetja: Bartop sistem, Cookinox, K Gastronom, Lian in Winterhalter Gastronom. S ponudbo profesionalne gastronomske posode, kozarcev, porcelana in jedilnega pribora je bilo v Mariboru prisotno tudi novomeško podjetje Stil commerce, s ponudbo gostinskega perila za enkratno uporabo in drobne galanterije za gostinstvo pa Eurostyle iz Brestanice.

B. D. G.

Do kdaj še nedeljska peka kruha?

Združenje pekov in slaščičarjev sprožilo akcijo za ukinitev nedeljske peke - Podpora zasebnih pekov? - Učinkovito le, če bo veljalo za vse - Kaj pa nedeljska prodaja?

Pravzaprav je zelo prijetno, ko se na nedeljsko jutro lačen zbudiš in se odpraviš v bližnjo trgovino po pravkar pečeni, še topli kruh. Toda kako dolgo bo še tako? Bo tudi Slovenija sledila zgledom Avstrije, Švice, Italije, Nemčije in drugih držav, v katerih so z zakonom prepovedali nedeljsko peko in celo nočno delo v pekarnah?

Združenje pekov in slaščičarjev pri GIZ Žitna skupnost se je nedavno lotilo vseslovenske akcije za ukinitev nedeljske peke in distribucije kruha tudi pri nas. Po uvodnih sestankih, s katerimi so potipali razpoloženje med peki na Slovenskem, tudi med zasebnimi, so pri pristojnih vladnih službah že sprožili postopek za ukinitev nedeljske peke.

Kakor se zdi s stališča potrošnikov in tudi nekaterih zasebnih pekov tak predlog nerazumljiv, pa imajo predlagatelji seveda tudi svoje razloge. Nedeljsko delo zahteva dodatno delovno silo, saj imajo delavci pač omejeno število delovnih ur na teden. To pa povečuje stroške in zmanjšuje konkurenčnost.

V Sloveniji se je v zadnjih petih letih število zasebnih pekarn kar potrojilo. Skupno zdaj peče kruh in pecivo 360 pekarn, od tega 260 zasebnih, preostalih 100 družbenih pa je v procesu lastninjenja. Po nekaterih ocenah je v vseh slovenskih pekarnah zaposlenih čez 2.000 delavcev. Združenje pekov in slaščičarjev želi akcijo peljati skupaj z Obrtno zbornico, saj trdi, da je za ukinitev peke tudi precej zasebnih pekov.

O tem, koliko ti res podpirajo ukinitev, še ni informacij. Možno pa je reči, da so za ukinitev nedeljske peke predvsem zasebni peki in slaščičarji z dolgoletno tradicijo. Med mladimi pekarnami je razpoloženje pogosto drugačno. Mnogi med njimi so namreč na trnovi začetniški poti. V novo dejavnost so vložili veliko denarja, zato so pripravljeni ali pa prisiljeni garati noč in dan, samo da povrnejo vložek in odplačajo kredite.

B. D. G.

• Po predlogu Žitne skupnosti naj bi ukinitvi nedeljske peke kruha sledila tudi trgovina z ukinitvijo nedeljske prodaje. Spet gre za interese večjih trgovcev, ki težko sledijo zasebni konkurenci in ob nedeljskem delu zagotavljajo dobre prodajalce. Akcija bi vsekakor morala biti usklajena, saj bo ukinitev učinkovita le, če bo veljala za vse.

ZA ZDAJ ŠE OB NEDELJAH - Vse več je trovin, ki tudi ob nedeljah ponujajo sveže pečen kruh. Nekaterim podjetnim zasebnim pekarnam so se, da bi obdržale kupce, prilagodile skoraj vse pekarne po vrsti. Bo akcija za ukinitev nedeljske peke, ki jo podpirajo tudi mnogi potrošniki, uspela?

Tečaji

Minuli torek so bili nakupni tečaji po dolenjskih menjalnicah naslednji: za nemško marko od 85.20 v Dolenjski banki do 85.70 tolarja v Posavski banki; za šiling od 11.95 do 12.05 in za 100 lir od 7.25 (v SKB banki) do 7.60 tolarja v HB Brežice. Prodajni tečaji: za marko od 85.80 (Ažur Grosuplje) do 86.50 tolarja v Dolenjski banki; za šiling od 12.25 do 12.36 in za 100 lir od 7.75 (SKB banka) do 8.20 tolarja v Banki Celje. Srednji tečaj Banke Slovenije je bil v torek za marko 84,12, za šiling 11.95, za 100 lir 7.45 in za 100 hrvaških kun 22.61 tolarja.

• TŠD KOSTEL NA SEJMU - Sejem je v soboto obiskala tudi štiričlanska delegacija Turističnega športnega društva Kostel, ker so Kostelci poslali v ocenitev 7 turističnih spominkov avtorja Marjana Leša. Nagrado za najboljši spominek so podelili grabljicam za obiranje borovnic avtorja Jureta Miklavca iz Podlubnika. Posavski muzej Brežice je prejel eno izmed dveh enakovrednih drugih nagrad za figuralno pecivo. Kar dve izmed 11 podeljenih priznanj za kakovostne spominke je dobil Matija Kobola (za velike in male nečke). Delegacija TŠD Kostel je sodelovala tudi na predavanju in pogovoru o turističnih spominkih in razdelila nekaj propagandnega gradiva. Predsednik društva in Obkolpske turistične zveze Stanko Nikolič je ob vrnitvi predal, da kočevski turizem ni bil zastopan na letošnjem sejmu. (J. P.)

Iz naših podjetij

BTC LJUBLJANA - To podjetje ima v Sloveniji že več kot 300 trgovskih lokalov. Samo letos bo za naložbe v Ljubljani, Novem mestu in Murski Soboti porabilo 8 milijonov mark, poleg tega pa za investicijsko vzdrževanje še dodatne 4 milijone mark. V zadnjih 5-ih letih je v preureditev skladišč v trgovine že vložilo okrog 40 milijonov mark, pa kljub temu načrtuje še nove naložbe, tudi v Novem mestu. Tu, kjer so del skladiščnih prostorov že preuredili v 25 trgovin, med drugim gradijo nove skladiščne prostore. Z ureditvijo prehrambenih trgovin bo trgovske površine v Novem mestu povečalo na skupaj 8.500 kvadratnih metrov.

RADANOVIČ IZ BREŽIC - Brežiško podjetje Radanovič bo danes odprlo v Brežicah nov avtomobilski salon. Otvoritev bo ob 16. uri.

Peki o ukinitvi

Tudi peki na Dolenjskem, v Beli krajini, Posavju in na Kočevskem so zaznali akcijo in se odzivajo nanjo. Eni tako, drugi drugače, odvisno od tega, v kakšnem položaju je njihova obratovalnica in kakšne načrte imajo z njo. Večina podpira ukinitev nedeljske peke, le da nekaterim finančno stanje in načrti za prihodnost tega še ne dovoljujejo.

ALEŠ JERŠE, predstavnik pekarne Hram iz Kočevja: "Smo srednje velika pekarna. Zavzemamo se za ukinitev nedeljske peke kot Žitna skupnost, katere član smo, in se bomo tako, kot bo dogovorjeno, tudi ravnali."

MILENA MAVČIČ, lastnica pekarne v Brežicah: "Mi smo takoj zato, da se ob nedeljah ne peče kruh. Naša družina ima že 68 let pekarno, pa še nismo nikoli pekli v nedeljo - nedelja je bila in tudi naj bo čas za počitek. Upamo, da bo predlog Žitne skupnosti o ukinitvi čimprej sprejet."

SLAVKO MARKOVIČ iz pekarne Markovič v Gor. Suhorju pri Metliki: "Pri nas pečemo v nedeljo, kolikor kupci naročijo. Gre za to, da ustrežemo strankam in da smo jim dostopni. Za ukinitev so predvsem velike pekarne, ki nimajo dovolj ljudi. Nam je vseeno. Če bo sprejeta ukinitev, se bomo tega pač držali."

MAGDA SMERKE, pekarna Malka iz Žužemberka: "Za svoje trgovine bomo še naprej pekli kruh tudi ob nedeljah, saj je v našem interesu, da čimveč prodamo. Če ne bi pekli mi, bi kruh pripeljali drugi. Delamo dve leti in moramo vračati kredite, plačevati najemnino in ljudi. Z nedeljsko peko imamo račun, še posebej, ker dosti delamo sami, cela družina. Če pa bo država peko prepovedala, se bomo seveda držali prepovedi."

DARINKA SUBAN, pekarna Suban z Obrežjega pri Brežicah: "Pri nas pečemo kruh tudi ob nedeljah, a samo zato, da ne zaostajamo za konkurenco. V našem interesu je, da se nedeljska peka ukine, saj se nam to ne splača, sicer pa morajo imeti delavci vsaj en dan v tednu prosto, domači pa tudi."

Družbeni kapital bi zmanjšali kar za milijardo mark

Polovica podjetij je popravilo oškodovanje

Agencija za plačilni promet je do sredine septembra izdala 769 revizijskih poročil in kar pri 502 podjetjih odkrila oškodovanje družbenega kapitala v skupni vrednosti 59,3 milijarde tolarjev, kar je za tiste, ki se bolj razumejo na marke, 969 milijonov mark. Polovica podjetij je prostovoljno pristala na uskladitev in odpravo škode. Na tak način je bil družbeni kapital z različnimi knjigovodskimi uskladitvami spet obogaten za 37 milijard tolarjev. Tako se je družbeni kapital povečal za 6 odstotkov, istočasno pa zmanjšal za petino kapital z znano lastnino.

Slabše je bilo z vračanjem družbenega kapitala v 186 podjetjih, v katerih so inšpektorji odkrili dejanski odliv kapitala, in sicer v višini 9,2 milijarde tolarjev. Poleg tega so za 207 podjetij podali sum oškodovanja za 18,3 milijarde tolarjev po 48. členu privatizacijskega zakona.

Največ oškodovanja je na račun neutemeljenega odpisa terjatev (14,7 milijard tolarjev), dokazanih neutemeljenih odpisov je samo do tujine za 4,3 milijarde tolarjev. Agencija je izdala 71 sklepov za revidiranje 61 povezanih podjetij v tujini, vendar jih je revizijska poročila do sredine septembra podalo le 27, čeprav je večini že potekel 100-dnevni rok za to.

IZŠLA JE TRGOVINA

LJUBLJANA - Osrednja založniška hiša poslovnega tiska v Sloveniji, Gospodarski vestnik, je 9. oktobra izdala nov poslovni časopis Trgovina. Namenja ga predvsem trgovcem in podjetnikom, a tudi vsakomur, ki trguje, prodaja izdelke ali storitve, saj bodo v njem lahko našli praktične vesti in nasvete s področja trgovine. Časopis je mesečnik, glavni urednik je Dušan Snoj, odgovorna urednica pa Vera Avšič.

MALA ŠOLA PODJETNIŠTVA

Za bodoče kapitaliste

V Sloveniji že nekaj časa poteka trgovanje z vrednostnimi papirji, Slovenci pa, ki so še do nedavnega množično zatrjevali, kako svojih certifikatov ne bodo vložili nikamor, so si premislili in zdaj že razmišljajo, kako bodo ob prvi priliki vrednostne papirje prodali.

Vrednostni papirji

Gre za listino, katere vrednost je v tem, da se z njo izdajatelj zavezuje, da bo izpolnil na njej zapisano obveznost njenemu zakonitemu imetniku. Za vrednostne papirje je značilno, da morajo biti pisni in da vsebujejo predvsem premoženjskopravne obveznosti. Izdajatelj se z njimi ne obveže, da bo obveznost izpolnil komurkoli, ampak le zakonitemu imetniku listine. Brez listine se pravica sploh ne ustanovi, terjatev iz vrednostnega papirja je vezana na listino samo in tudi pravice iz listine se uveljavljajo in prenašajo samo z listino. To pomeni, da gre za pomembne in vredne papirje, ki se jih splača čuvati.

Kakšne vrste vrednostnih papirjev poznamo? Po vsebini jih lahko delimo na dve vrsti. OBVEZNOSTNOPRAVNI so taki, ki vsebujejo določeno obveznostno pravico oz. upnikovo terjatev. To so tudi Slovencem dobro poznane (a žal slabo zapisane) obveznice, blagajniški zapisi, komercialni zapisi, certifikati, čeki, menice. STVARNOPRAVI vrednostni papirji vsebujejo stvarno pravico in predstavljajo stvar oz. blago samo. Med te prištevamo delnice, skladiščnice, nakladnice.

Vrednostne papirje ločimo tudi po upravičencu do pravic. Tako imamo IMENSKE, v katerih je upravičenec posebej naveden, pravica iz vrednostnega papirja pa se prenašajo z odstopom pravic (rekta v. p.) ali s pismeno izjavo (odredbo določene osebe) na hrbtni strani listine (odredbeni v. p.). Na PRINOSNIŠKIH vrednostnih papirjih upnikovo ime ni posebej navedeno, zato kot upravičenec praviloma velja vsakokratni imetnik te listine. Prenašajo se z izročitvijo.

"Fušanje", črni trg in socialni mir

Na nedavni okrogli mizi v Črnomlju je predstavnik obrtne zbornice opozoril, da je sive ekonomije toliko, da bi, če bi jo legalizirali in spravili v normalne tokove, lahko v teh poslih zaposlili 80.000 Slovencev in Slovenk. Slovenija je postala en sam velik sivi ali črni trg. Začnemo lahko z neprijavljenimi delavci ter celo z organiziranimi borzami dela, ki na črno za lepe provizije posredujejo delavce.

Tu je še delo na črno, izredno uporabno, priljubljeno in razbohoteno "fušanje" pa ustaljeno skrivanje prometa, prikrivanje prihodkov in dobička, raznovrstno deoojevstvo, ki izstavlja tudi milijonske račune za svoje delo, ki pa jih med prihodke pozabi knjižiti. Zdaj aktualnim črnim zbiralcem in prekupčevalcem z lastninskimi certifikati bo zaradi stvari same kmalu odklenkalo, zato pa bodo še naprej na črno bogateli posredniki pri pridobivanju kreditov, sumljivi kreditodajalci in celo nelegalni zbiralci hranilnih vlog.

Verjetno ga skoraj ni posla, ki ga pri nas ne bi mogel iznajdljivi državljan opraviti na črno in tako zaslužiti, ne da bi dal zaslužiti tudi državi. Rezultat? Vse večje dajatve za tisto obubožano gospodarstvo, ki še posluje po zakonih in ki z zadnjimi zamahi še ostaja nad gladino.

Stara resnica je, da naša država pobira le tam, kjer je najenostavneje. V kaotične razmere na sivem trgu nihče noče poseči. Pravzaprav državi še sploh ni jasno, kdo naj bi se tega lotil.

B. DUŠIČ GORNIK

Certifikati: Še po novem letu

Vlada bo odločila, ali podaljšati veljavnost certifikatom na splošno ali le delno - Že 40 podjetij prešlo v last Sklada zaradi nepravilnosti - Tožbe malih delničarjev

Po izjavah mag. Toneta Ropa, državnega sekretarja za privatizacijo, naj bi lastninskim certifikatom podaljšali veljavnost za pol leta, s čimer bi zagotovili, da tistim, ki jim jih iz objektivnih razlogov do konca leta ne bo uspelo vložiti, certifikati ne bodo propadli. O tem, ali bodo podaljšali veljavnost na splošno ali pa le za tiste, ki bodo do novega leta svoje certifikate rezervirali za javno prodajo ali za notranji odkup v določenih podjetjih, se bo še morala odločiti vlada.

Zdaj Agencija za privatizacijo tudi uradno ocenjuje, da do izteka leta ne bo dobilo drugega soglasja okrog 400 od 517 še ne obdelanih programov za lastninsko preoblikovanje podjetij. Skupno jih je Agencija prejela 1396 in doslej odobrila 870 programov podjetij, katerih skupni družbeni kapital je vreden 411 milijard tolarjev. Doslej je odobrila 73 programov javnih prodaj delnic podjetij, 54 podjetij pa še čaka na odobritev javne prodaje, kar je dokaz več za to, da bo možnosti za vložitev certifikata še dovolj.

Na področju lastninjenja je potrebno še opozoriti na spremembo zakona o privatizaciji skladovih podjetij. Agencija za privatizacijo lahko po novem določena podjetja prenese na Sklad za razvoj. Zdaj je v lasti Sklada zaradi neurejenih lastninsko-revizijskih zadev že 40 podjetij. Gre za podjetja, ki niso zagotovila revizijskih poročil za svoja povezana podjetja v tujini, kot je zahtevala nekdanja SDK, pa tudi nimajo dokazov, da take revizije ni mogoče opraviti. Podobna kazen, t.j., da preidejo v last Sklada za razvoj, lahko doleti tudi podjetja, ki še nimajo drugega soglasja Agencije za privatizacijo, a je pri njih nekdanja SDK ugotovila zmanjšanje družbenega kapitala po letu 1993. Alarm velja tudi, če so podjetja že vpisana v sodni register, saj bo Agencija sklicala skupščino, če že vodstvo ne bo hotelo. Na njej bodo tudi mali delničarji lahko zvedeli za nepravilnosti in bodo lahko sprožili odškodninske tožbe.

B. D. G.

• Trenutno poteka javna prodaja še v naslednjih podjetjih: Liv Postojna (do 8. novembra), Niko Železniki (do 24. oktobra), Posavje Brežice (do 23. oktobra), Slovenijales Ljubljana (do 27. oktobra) in Svila, tekstilna tovarna Maribor (do 5. novembra). Zdravilišče Atomske toplice so konec septembra za 40 dni podaljšale rok za notranji odkup in interno razdelitev delnic, pri katerem lahko sodelujejo zaposleni, nekdaj zaposleni in upokojeni delavci sistema Slovenskih železnic Ljubljana. Certifikate vpisujejo tudi na prometnem vozlišču v Novem mestu.

Kratke domače

RIBNICA - Občina Ribnica je po številu brezposelnih na vrhu slovenske lestvice. Kar 60 odst. brezposelnih je izgubilo delo zaradi stečajev ali trajnega prenehanja potreb po delu. Prvo mesto po številu brezposelnih na celotno aktivno prebivalstvo je občina dobila leta 1993, po stečaju Rika, ko je izgubilo delo 800 delavcev. Medtem ko je tako v ljubljanski regiji brezposelnost le 11-odstotna, je v ribniški občini kar 23-odstotna.

TUDI ZA OBRTNIKE - Ministrstvo za ekonomske odnose s tujino ima letos za predstavitve slovenskega gospodarstva v tujini na voljo 128 milijonov tolarjev, od tega 99 za odpiranje tržišč, 29 pa za promocijo. Kot je povedala Vojka Ravbar, državna sekretarka v tem ministrstvu, država ne dela razlike med pravnimi in fizičnimi osebami, res pa je, da obrtniki te možnosti premalo izkoriščajo, čeprav je v Sloveniji kar okoli 7.000 obrtnikov, ki redno ali občasno sodelujejo s tujino.

VDRŽEVANJE JEKLENK - Distributer plina je to jesen začel zaračunavati stroške za vzdrževanje jeklenk in sicer nekaj čez 200 tolarjev za jeklenko. Ker je v obtoku 440.000 jeklenk, bi to po nekaterih ocenah na leto navrglo 90 milijonov tolarjev. Za trgovce je to velik strošek, zato jim distributer svetuje, naj ga prevalijo na kupce, čeprav tvega jo nevšečnosti s tržno inšpekcijo. Taka odločitev pomeni za uporabnika 35-odstotno podražitev plina.

V ČEM NAJDRAŽJE - V avgustu so med štirimi obravnavanimi mesti (Koper, Ljubljana, Maribor, Novo mesto) Novomeščani kupovali najdražji riž in junčje meso s kostmi, vse skupaj pa so si tudi zabelili z najdražjo svinjsko mastjo ali jedilnim oljem. Med cenami v štirih mestih je v Novem mestu najvišjo dosegel sir trapist. Najdražje je bilo tudi posteljno platno, največ je bilo treba odšteti krojaču za moško obleko in frizerki za trajno ondulacijo. Novomeščani so plačevali tudi dražjo vstopnico za kinopredstave kot Koprčani in Mariborčani, a enako kot Ljubljančani - 500 tolarjev.

JUTRI DAN KORUZE

NOVO MESTO - Kmetijska svetovalna služba in Srednja kmetijska šola Grm bosta v sodelovanju s Pioneerjem (ameriški koruzni hibridi) jutri, 20. oktobra, ob 10. uri na posestvu v Srebrničah priredili dan koruze. Ob tej priložnosti bodo predstavili nove koruzne hibride, ocenili pridelek in najboljšega nagradili. Poleg Pioneerjevih hibridov bo na izbiro še 45 hibridov različnih evropskih selekcionarjev, primernih tudi za pridelovanje na Dolenjskem. Udeležence bodo tudi pogostili.

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Na ponedeljkovi tržnici je dišalo po pečenem kostanju in bližajočem se prazniku dneva mrtvih. Marjetke, nizke krizanteme, mačehe in podobne rože trajnice so po 40 do 80 tolarjev. Ostala ponudba med stojnicami: kostanj 150 tolarjev kilogram, slive 120, jagode 600, med 500, jajca 20, smetana 600, sirček 400, tropinovo žganje 500, radič 150 tolarjev. Pri Sadju in zelenjavi je krompir 25, solata 162, radič 215, česen 247, čebula 53, limone 105, grenivke 200, orehi 1050, grozdje 185, koren 105 in zelje 29 tolarjev. Đeladini je ponujal kostanj po 150, grozdje je zaračunal 200, mandarine 250, banane 100, hruške 180, jabolka 40 in 100, papriko 250, pomaranče 200, radič 200, zelje po 60 in 40 tolarjev.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotni redni tedenski sejem so prodajalci pripeljali 200 do tri mesece starih in 40 starejših prašičev. Prvih so prodali 105 po 310 do 360 tolarjev, drugih pa 15 po 210 do 240 tolarjev kilogram žive teže.

Zdrava pamet o kmečkem turizmu

Kaj je dopolnilna dejavnost, kaj kmečki turizem in zakaj morajo imeti kmetje tudi "s.p.", so bila vprašanja na okrogli mizi o ponudbi kmetijstva in turizma

ČRNOMELJ, SEMIČ - Na okrogli mizi o skupni ponudbi kmetijstva in turizma v kvalitetnem okolju, ki sta jo v okviru programa Revit pripravili črnomaljska in semiška občina, je pogovor tekel predvsem o registraciji turizma na vasi in statusu kmeta pri tem.

Z ministrstva za gospodarske dejavnosti so pojasnili, da turizem na vasi pomeni, da imajo ljudje najprej kmetijo. Če bodo na njej opravljali gospodarsko dejavnost, statusa kmeta ni potrebno menjati. Seveda mora imeti kmet organizirano proizvodnjo, turizem pa mu je le v pomoč, da proda izdelke bolje, kot bi jih v zadrugi. Iz društva vinogradnikov Bele krajine so vprašali kaj je dopolnilna dejavnost na kmetiji in kaj kmečki turizem, saj po njihovem slednjega ne more imeti vsak, ki ima zidanico in brajdo. Z ministrstva so pojasnili, da potem, ko bodo sprejeti podzakonski in zakonski akti in bodo inšpekcije dobile navodila, ne bo več tako preprosto priti do turizma na kmetiji.

Piko na "i" vsem razmišljanjem in kritikam na račun predstavnikov ministrstva za kmetijstvo, ki se okrogle mize niso udeležili, je za zaključek dodal Danijel Klepec iz Pustega Gradca v krajinskem parku Lahinja. Dejal je, da status kmeta ne bi smel biti vprašljiv, saj se ve, da je to človek, ki domače pridelke proda zadrugi ali doma, za to pa ne potrebuje "s.p." "Večji problem je, ker nismo organizirani. Vsak bi rad delal vse, a kdor je kmet, naj bo dober kmet, turistična agencija naj bo dobra agencija in gostilničar dober gostilničar. Kaj pa bomo sicer imeli od tistih, ki bodo hodili k nam? Nič, če jih bomo sprejeli tako kot sedaj. Če bomo čakali, da bo prišel k nam kdo iz Ljubljane in naredil red, iz belokranjskega turizma ne bo nič," je zaključil Klepec.

M. BEZEK-JAKŠE

BELOKRANJSKI SADJARSKI DNEVI - Sadjarsko društvo Bele krajine in kmetijska svetovalna služba sta minulo soboto prvič pripravila sadjarski dan v Črnomlju (na fotografiji). Čeprav v Črnomlju na tovrstno razstavo in prodajo sadja niso tako navajeni kot v Metliki, kjer so sadjarski dnevi že tradicionalni, je bilo zanimanje precejšnje. Na metliškem grajskem dvorišču pa bodo sadjarski dnevi v soboto, 21. oktobra, od 15. ure naprej ter naslednji dan dopoldne. V soboto ob 17,30 bosta violinistka Petra Gačnik in harmonikar Branko Rožman obiskovalce popeljala v svet starogradskih pesmi, filmske in ciganske glasbe.

SKRIVNOSTNA BOLEZEN SVINJ

Rejskih nadlog še ne bo konec: v Ameriki se je pred nekaj leti pojavila nova virusna bolezen, ki so jo poimenovali kar "skrivnostna bolezen svinj", saj niso vedeli za njen vzrok, temveč le za posledice. Te pa so lahko usodne za razmnoževanje prašičev. Gre za bolezenski sindrom PRRS, ki se kaže v obliki predčasne prasitve, poznih abortusov, povečanega števila mrtvorojenih in mumificiranih plodov ter povečane smrtnosti sesnih prašičev. Bolezen, katere izvor je še neznan, se je leta 1991 pojavila že tudi v Evropi in s tem ogrozila našo prašičerejo. Živinozdravstvena služba priporoča dosledno spoštovanje veterinarsko-sanitarnega reda, pa naj gre za rejo ali prodajo in nakup prašičev. Pujske je treba kupovati le pri znanih rejcih, izvesti karanteno, kupljene živali razglistiti in jim odstraniti garje, omejiti dostop ipd. ter kar se da vestno skrbeti za živalsko higieno, v primeru bolezni pa pomoč poiskati pri živinozdravniku.

Dr. France Kervina: razbijanje farm nacionalna škoda

Gost tudi Tone Peršak

KOČEVJE - Kočevski občni odbor Demokratske stranke Slovenije je na pobudo odbora za kmetijstvo v DS Slovenije pripravil v petek, 13. oktobra, v hotelu Valentin v Kočevju pogovor na temo: Kaj pomeni za kočevsko kmetijstvo vključevanje v Evropsko unijo. V razgovoru sta poleg vodstva Mercator - Kmetijskega gospodarstva Kočevje sodelovala državni poslanec in predsednik Demokratske stranke Slovenije Tone Peršak ter dr. France Kervina, znani slovenski mlekarski strokovnjak.

Peršak je menil, da vlada posveča kmetijstvu premalo pozornosti. "Zelo dobro bomo morali premisliti, kdaj bomo zreli za vstop v Evropsko unijo in kako bomo to izvedli, da ne bo šok, kakršnega so ob vstopu kljub izredno dobrim predhodnim pripravam - za kar je najbolj svež primer Avstrija - doživele na področju kmetijstva vse države, za nas prevelik," je dejal in dodal, da bodo vztrajali, da se Slovenija na to pripravi.

Da bodo priprave na vstop v ES trajale desetletje, in da bodo prizadeti predvsem mali kmetje v odročnih krajih, je v drugem delu razgovora o trendih razvoja kmetijstva v Evropi in pri nas povedal dr. France Kervin. Ko je govoril o vključevanju kočevskega kmetijstva v Evropsko unijo, je poudaril, da je razbijanje živinorejskih farm nacionalna škoda (in sramota).

M. L.-S.

AGRO, d.o.o.
Prodajalna "SEJALEC"
tel. 24-132
UGODNA POSEZONSKA PRODAJA
nahrbtnih kosilnic
ALPINA
na 5 čekov, brez obresti
(40 % + 4 x 15 %)
55.000
VIP 34 F

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanič

Razkisavanje vina

Letošnji letnik kaže zopet več kislosti. O naravnem razkisu (biološki razkis) vina velja prepričanje, da se lahko zgodi samo spomladi, ko se v aprilu ali maju začno sončni dnevi. Da ta proces steče, je potrebna določena temperatura vina. Pri temperaturi 18 do 20°C je že zagotovljen en pogoj. Bakterije, ki so odgovorne za razgradnjo ostre jabolčne kisline v milejšo mlečno, lahko sprožijo ta proces, če vino ni zelo kislo, oziroma če je pH nad 3,2. Bakterije so zelo občutljive za žveplo, zato se naravni razkis ne začne, če imamo v vinu nad 10 mg/l prostega žvepla oziroma če je skupno žvepla nad 100 mg/l.

Vse našteto po svoje govori, da se biološki razkis vina zgodi tudi jeseni, takoj po končanem alkoholnem vrenju. So letniki, ko želimo preprečiti razkis, ker je premalo kislosti za naš okus, so pa letniki, kot je letošnji, ko želimo, da nam pri nekaterih vinih pade kislina čimprej. S takojšnjim žveplanjem po končanem alkoholnem vrenju preprečimo, da bi bakterije razkisale vino. Koliko časa je potrebno, da kislina pade? Glede na vino, od 14 do 20 dni. Ni pa vedno, da se zgodi samorazkis, četudi so pogoji zanj. Če smo imeli temperaturo mladega vina vsaj 17°C in pH nad 3,2 in se vino v 14 dneh ni nič razkisalo, ne čakajmo, ker je ta proces oviran in rajši ga zaščitimo z žveplom pred oksidacijo. V primerih, ko je temperatura dovolj visoka, a je pH prenizek (3,0 ali 3,1) je možno z delnim kemičnim razkisom samo toliko razkisati, da se pH dvigne na 3,3, ostalo opravijo bakterije. Bakterijam so v pomoč pri njihovem delu odmrle kvasnice, ki so v drožeh, zato je jesenski biološki razkis lažji od spomladanskega, ko v vinu ni več droži.

Pri kakšni kislosti vina je priporočljivo, da pospešujemo biološki razkis? Odvisno je od vina. Pri belih vinih imamo rajši nekaj več kisline kot pri rdečih, cviček je seveda izjema. Okus je tisti, ki odloča. Za boljša rdeča vina je nujno, da steče le razkis, če želimo razviti visoko kakovost. Taninske snovi igrajo veliko vlogo pri kakovosti rdečega vina (metliška črnina, modra frankinja, modri pinot...) Previsoka kislost v omenjenih rdečih vinih je kriva, da ne pride do zaokroženosti okusa in vino je pretrpko, naš cilj pa je doseči žametast okus. Pri cvičku kislina ne izzove robatega taninskega okusa, ker je v tem vinu manj taninskih snovi. Kljub temu je potrebno v posameznih letnikih stremeti za nižanje kislosti v cvičku, ker ne sme biti prekisel. V cvičku naj bi se zaznala kislost v obliki svežine, vino pa mora imeti milino, mehkejši okus. Najboljše so ponavadi ocenjeni cvički s kislino med 7 in 8 g/l.

Včasih so se v Sloveniji vinogradniki postavljali z visoko kislostjo vina. Okus se je spremenil in moramo se prilagajati. Sodobni kletar že ob trgatvi opazi ne samo sladkorno stopnjo grozdja, tudi skupno kislino in pH. Kmetijski inštitut Slovenije, ki spremlja dozorevanje grozdja v posavskem vinorodnem rajonu, obvešča ob priporočenem roku trgatve za posamezno sorto o skupnih kislinah, vinski kislini, pH in sladkorni stopnji grozdja. Vsi ti podatki so potrebni za uspešno kletarjenje, zato priporočam, da si jih zapišete in s temi informacijami načrtujete trgatev in nego vina.

dr. JULIJ NEMANIČ

PRAVNA SVETOVALNICA

Svetuje odvetnica **Marta Jelačin**

Neupravičena obagatitev dedičev

VPRAŠANJE: Dvajset let sem stregla in delala pokojnemu gospodarju brezplačno, ker je rekel, da mi bo po smrti prepustil posestvo. Po njegovi smrti pa se je izkazalo, da svoje obljube ni držal in si bodo njegovo kmetijo, s tem pa tudi moje žulje razdelili dediči. Kako bi prišla do svojega deleža iz kmetije, saj so se nepremičnine prav zaradi mojega dela ohranile neokrnjene, čeprav gospodar ni imel zadosti sredstev za preživljanje in mu takrat ni nihče pomagal?

ODGOVOR: Prav gotovo je, da ste oškodovani v primeru, če vam bi dediči priznali za vaš dvajsetletni trud delež po cenah, ko ste pokojniku nudili pomoč, medtem ko so dediči na vaš račun pridobili, ker ste ohranili kmetijo in jih rešili skrbi za pomoč in nego pokojniku. Če sta bila z gospodarjem zmenjena, da vam bo zapustil posestvo, je, ne glede na karkoli, vaša terjatev v bistvu dospela šele po gospodarjevi smrti. Dediči bi vam zato morali priznati denarno povračilo po cenah na dan sojenja (če se boste pravdali) ali pa najmanj po cenah v času, ko ste zvedeli, da se vaše pričakovanje glede dedovanja kmetije ni uresničilo.

Obseg tega, kar ste glede na pričakovano, a neizpolnjeno obljubo dajali pokojniku, mora biti čim natančneje ugotovljen in jasno opisan, saj le tako bo prav ugotovljeno dejansko stanje. Dokaz o tem bo pogodba, ki ste jo sklenili s pokojnikom, in morda še drugi dokazi. Samo ustno zatrjevanje, da ste delali še več, kot lako dokažete (z listinskimi dokazi ali pričami), ne bo zadostovalo.

Vaša terjatev ni čista denarna terjatev, saj, kot pišete, se s pokojnim gospodarjem za vaše delo in druge dajatve nista dogovorila za določen denarni znesek. V vašem primeru gre za neupravičeno obogatitev dedičev in morate skupno z dediči ali na sodišču določiti obseg denarnega povračila za vaše prikrajšanje. Prav zaradi tega v danem primeru ne moremo govoriti o čisti denarni terjatvi, temveč o terjatvi, katere višina se mora po 4. odstavku čl. 210 Zakona o obligacijskih razmerjih ugotoviti po cenah, ki so veljale na dan sojenja.

kmetijski nasveti

"Ponižanje" do kuncereje

Slovenija ima zdaj približno 3 tisoč organiziranih rejcev pasemskih malih živali, med njimi na prvem mestu kuncev. Številka je kaj skromna v primerjavi z bogatejšimi evropskimi državami, kjer se ne sramujejo "ponižati" do kuncereje, ki postaja upoštevanja vredna panoga živinoreje. Njene koristi so nesporne in se še večajo: kuncereja daje velik del surovine za potrebe krznarske industrije, brezholesterolno kunčje meso ima poleg dobrega okusa tudi zdravstveno preventivno vrednost in ne nazadnje: reja kuncev je primerna za krizne čase, v ohišnični reji pa ima tudi vzgojni pomen. Žal se kljub temu pri nas ne širi tako, kot bi zaslužila. Vzrokov je več, med njimi je tudi pomanjkanje informacij in strokovnega znanja.

Vse se začne s poznavanjem možnosti, ki jih rejcu nudijo kunec, njegove številne pasme in sodobne vzrejne metode. Za večjo, to je farmsko rejo, je odločilna ekonomika, saj lahko preživi le donosna kuncereja. Glede na rejske cilje poznamo pasme za meso, pasme za meso in krzno ter pasme za pridobivanje volne. Pri prvih je odločilna teža živali ter hitrost priraščanja. Tu imajo nesporno prvo mesto velike pasme, tako imenovani orjaki, ki dosegajo težo do 9 kg in celo čez, kar smo svoj čas lahko občudovali na pasemskih razstavah na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Med orjaki sta najbolj znani belgijski in beli orjak pa tudi velika činčila. Med pasmami za meso in krzno so se uveljavili zlasti francoski in nemški srebrec, modri in beli dunajčan in še nekatere druge pasme ter križanci med njimi (slovenski kunec!), kot pasmi za pridobivanje volne pa sta znana angorski kunec in lisičar.

Uspeh reje je zelo odvisen od strokovnega znanja. Pravočasno pripuščena samica lahko da nad 40 kg mesa v enem samem rejskem letu!. Kunci izrabijo za krmo vse mogoče pridelke, le da niso zdravstveno oporečni (nagniti, sparjeni, ozebli ali kako drugače poškodovani), celo plevelne rastline. Eno pa je gotovo: uspešne reje si ni mogoče niti zamisliti brez skrbnega zdravstvenega varstva, saj le v malokateri rejski panogi lahko bolezen naredi tako katastrofo kot prav v kuncereji. Miksomatoza kot najhujša nalezljiva bolezen ali kokcidioza kot najbolj razširjena, lahko v kratkem času uničita vso rejo.

Inž. M. LEGAN

KOČEVSKO KMETIJSTVO IN EU - Na razgovoru o pomenu vključevanja v EU za kočevsko kmetijstvo je direktor M-KG Kočevje Janez Žlindra (na sliki desno, poleg Toneta Peršaka in predsednika kočevskih demokratov Franca Bartolmeta) dejal, da je že sedaj potrebno resno zastaviti bodoč razvoj in da bi bilo zato prav, da se končno opredeli, kakšen je interes na Kočevskem. Ob tem je dodal, da vidijo v geslu podjetja "Od njive do mize" pravo vsebino. (Foto: M. L.-S.)

HELENA MRZLIKAR **gospodinjski kotiček**

Narezek ima svoja pravila

Za pripravo narezkov, ki jih serviramo kot začetne hladne jedi, izberemo ustrezne suhe mesnine. Hladne jedi, servirane pred juho, imajo namen le vzbuditi tek. Pripravimo jih v majhnih količinah, ki naj ne presegajo 8 dag na osebo. Za narezek lahko uporabimo eno vrsto mesnine ali pa več skupaj. Največkrat ga sestavlja pršut, suha salama, prekajen želodec, vratina in mesnata slanina.

Neprimerne priloge in drobni dodatki za aranžiranje lahko kakovostno mesnino razvrednotijo. Vsaka vrsta mesnine zahteva pri rezanju določeno debelino in obliko. Rezine pršuta, slanine in želodca so podolgovate oblike, okrogle so rezine salam, oglate pa so iz govejega pršuta in jezika. Pomembno je, da je narezek oblikovan tako, da se pri jemanju rezine ne vlečejo ena izpod druge. Enako pomembno pa je tudi, da so suhe mesnine primerno zrele, čvrste in prožne, saj se le takšne med seboj ne lepijo.

Narezek pripravimo vedno tik pred serviranjem, sicer se rezine posušijo, posivijo ali potemnijo, izgubijo prijetno aromo in privlačen izgled. Predčasno pripravljen narezek pa zavarujemo z alufolijo in shranimo pri nizki temperaturi.

Za okraševanje narezkov uporabljamo različne vrste sveže in konzervirane zelenjave in sadja. Listi sveže zelenjave morajo biti količinsko omejeni, majhni in zdravi. Narezku lahko priložimo tudi listke ali vejice različnih zelišč, kot so majaron, žajbelj, pehtran, bazilika ipd. Hranilno ga obogatimo z raznimi trdimi, poltrdimi in mladimi siri ter s sirnimi in maslenimi namazi. Pazljivi pa moramo biti z dodatki, ki imajo močan, pikanten okus, ki prekrije okus mesnine.

kultura in šolstvo

RAZSTAVA FRANCA ŽELEZNIKA

DOLENJSKE TOPLICE - V petek, 20. oktobra, bo ob 20. uri na razstaviščnem prostoru Zdravilišča Dolenjske Toplice otvoritev razstave del slikarja in kiparja Franca Železnika. V kulturnem programu bo nastopil kitarist Dušan Pavlenič.

SKICE IZ MISIJONA V INDIJI

NOVO MESTO - V knjižnici Frančiškanskega samostana Novo mesto bo v soboto, 21. oktobra, ob svetovnem misijonskem dnevu ob 18.40 uri otvoritev razstave z naslovom Skice iz misijona v Indiji akademske slikarke Stanislave Sluga Pudobske. V kulturnem programu bo spregovorila slikarka, indijsko glasbo pa bo na inštrumentu sitar izvajal ljubljanski glasbenik Martin Lumbar. Razstavljena dela bodo na ogled do 12. novembra.

Manj razstav, toda kvalitetnejše

Zdenko Picelj, novi ravnatelj Dolenjskega muzeja za 5 let, o svojem programu in načrtih - Poudarek na stalnih zbirkah in razstavah domačih avtorjev

NOVO MESTO - Zdenko Picelj, profesor zgodovine in sociologije, dobro pozna razmere in delo v Dolenjskem muzeju, saj tu dela že 11 let. Najprej je bil kustos za zgodovino, eno leto v.d. ravnatelja, v začetku oktobra pa je bil na seji občinskega sveta imenovan za ravnatelja Dolenjskega muzeja za 5 let. Predstavil je svoje načrte in delovni program do leta 2000, ki je obširen in vsebuje veliko sprememb v korist obiskovalcev.

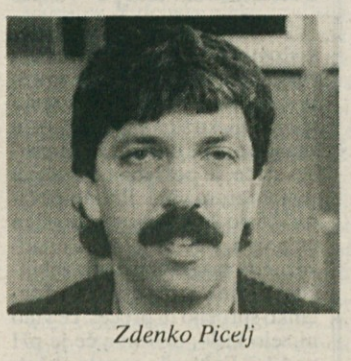

Zdenko Picelj

V osnovni program Dolenjskega muzeja še vedno spada zbiranje, hranjenje, proučevanje ostankov preteklosti, kot prednostno nalogo pa Zdenko Picelj navaja preureditev in posodobitev stalnih muzejskih zbirk, ki so stare že več kot 10 let, in pripravo novih. "Delamo po novem konceptu in si želimo, da bodo naše zbirke takšne, da bodo prikazovale stvari, ki jih drugje ne bo mogoče videti," je povedal Picelj. Tako bodo preuredili arheološko zbirko, etnološko zbirko in zbirko NOB, ki jo bodo preimenovali v zbirko 20. stoletja. Na novo bodo pripravili zbirko o zgodovini Novega mesta vse od njegove ustanovitve pa zbirko Železarna Dvor (prej bile občasne razstave), stalno likovno zbirko dolenjskih avtorjev. Picelj je povedal, da bi te načrte radi uresničili do junija 2000, ko bo muzej praznoval 50. rojstni dan. Od lanskega novembra pa ima Dolenjski muzej nekoga, ki skrbi za Kočevski Rog, in uspehi so že vidni: letos bodo tam v baraki pripravili novo razstavo o življenju in pomenu Baze 20, do leta 2000 pa načrtujejo še dve razstavi in multimedijski program za obiskovalce. Razstava prihodnje leto bo prikazovala zgodovino Kočevskega Roga s poudarkom na 2. svetovni vojni, razstava leta 1999 pa njegove znamenitosti ter naravno in kulturno dediščino.

Seveda se bodo nadaljevala izkopavanja na Kapiteljski njivi in ostala razstavna dejavnost muzeja, poudarek pa bo na manjšem številu razstav, ki pa bodo kvalitetnejše in tudi dlje časa na ogled - od 2 do 3 mesece. Prednost bodo imele domače razstave, saj si želijo, da bi vsako leto razstavljal vsaj en naš avtor. Trudili se bodo tudi za sodelovanje z ostalimi muzeji in za mednarodne povezave, kar ni novost. Lani je na primer Dolenjski muzej uspešno gostoval v Zagrebu z grafičnim bienalom. V programu je tudi skrb za poglobljeno delo z osnovnimi in srednjimi šolami in sodelovanje z gosti Krkinih Zdravilišč, česar do sedaj ni bilo.

Po besedah Zdenka Piclja v Dolenjskem muzeju pripravljajo še nekaj novosti in sprememb, ki so tudi nujno potrebne. V prvi vrsti gre za boljše označbe in usmerjevalne table po samem Novem mestu, da bodo prebivalci sploh vedeli, kje se muzej nahaja. Vhod za obiskovalce nameravajo narediti z glavne strani stavbe, preurediti pa želijo muzejske vrtove in recepcijo muzeja - po vzoru muzejev v tujini.

L. MURN

OTROKOM VSEGA SVETA

LJUBLJANA - Epta Založba najlepših slikanic je ta teden, ob 30-letnici Svetovne deklaracije o otrokovih pravicah, izdala novo slikanico Otrokom vsega sveta. Knjigo je sooblikovalo 11 svetovno znanih ilustratorjev, slovensko izdajo v prevodu Nine Kovič pa je podprl Slovenski odbor za Unicef.

"ZAŽGI!"

NOVO MESTO - KC Janeza Trdine vabi na gledališko predstavo z naslovom Zažgi! Mestnega gledališča ljubljanskega. Predstava bo na sporedu v torek, 24. oktobra, ob 19.30 v Domu kulture in je izven abonmaja.

PREDSTAVITEV SPONZORJEM - Za uspeh slikarskih kolonij, ki jih je bilo v tem delu Slovenije letos kar nekaj, imajo gotovo veliko zaslug tudi sponzorji. V imenu Galerije Otočec, ki je organizator slikarskih kolonij v Šentjerneju in v Beli krajini, je Janez Rozman predstavnikom sponzorjev belokranjskega dela kolonije Martinu Bajuku iz obrtne zadruge Hrast, Petru Henčiču iz Kolpe, Miroslavu Štimcu iz Beti pokazal obilico slik, ki so nastale v koloniji. To se je dogajalo v petek v gostilni Kapušin na Krasincu - gostilna Kapušin in tiskarna Kapušin sta tudi med sponzorji Kolonije. Rozman je izrazil upanje, da se bo podobna prireditev ponovila tudi prihodnje leto. V soboto je bila otvoritev podobne prodajne razstave likovnih del tudi v gostilni Majzelj v Šentjerneju. Dela bodo na ogled mesec dni. (Foto: T. Jakše)

SEMIŠKO SLIKARSKO SREČANJE - V petek, 13. oktobra, so z otvoritvijo razstave 13 slikarjev v semiškem muzeju zaključili 9. slikarsko srečanje, ki je trajalo ves minuli teden. Med udeleženci sta bila Janez Knez in Aco Lebarič, ki sta srečanja začela, slednji pa je sodeloval na vseh devetih, pa Vojko Pogačar, ki se je po devetih letih zopet vrnil, domačinki Marija Rus in Alenka Mušič ter Piero Conestabo in Renzo Grigolon iz Italije. Tudi od ostalih slikarjev - Sama Pajka, Huiqin Wang, Nika Ribariča, Vojka Gašperuta-Gašperja, Erne Ferjanič Fric in Zlatka Gnezde - se jih je nekaj že udeležilo semiškega srečanja, drugi pa so bili prvič, a prav vsi so se v prijetni Beli krajini dobro znašli. Na fotografiji: nekaj udeležencev slikarskega srečanja skupaj z obiskovalci otvoritve razstave. (Foto: M. B.-J.)

Problem zavest, ne denar

Misli z okrogle mize o kulturni dediščini

ČRNOMELJ, SEMIČ - Tretja od štirih okroglih miz o razvojnih usmeritvah v črnomaljski in semiški občini v okviru programa Revit, ki je bila pretekli teden v Črnomlju, se je dotaknila kulturne dediščine. Vodil jo je Jovo Grobovšek z uprave za kulturno dediščino v ministrstvu za kulturo.

Grobovšek je poudaril, da nam primanjkuje strateškega načina razmišljanja, to pomanjkanje dolgoročne vizije pa rojeva množico samozadostnih ad hoc akcij, torej akcij, ki jih začenjamo, potem pa se čudimo, kaj se z njimi dogaja. V Beli krajini je bilo opravljenih precej raziskav in je veliko osnov, na katerih je moč zgraditi neko pripadnost. Vendar je potrebno priti do resnice, kaj kulturna dediščina pomeni. Menil je, da je ključni problem pripraviti objekte, da jih bodo hodili ljudje gledat, saj je kulturna dediščina močno povezana s turizmom. Prisotne je izzval z vprašanjem, ali je kulturna dediščina sama po sebi lahko del neke proizvodnje oz. na kakšen način lahko dobi denar.

Tako se je razprava zasukala predvsem okoli denarja, povezanega s kulturno dediščino. Andreja Brancelj Bednaršek iz Belokranjskega muzeja je spomnila, da bodo čez dobro leto morale začeti vse muzeje razen treh nacionalnih financirati lokalne skupnosti. Zato se bodo morali drugače organizirati, kajti tako "lepo" kot sedaj, ko denar priteka iz ministrstva, ne bo več. Skrb države pa bo še vedno, da bo prisiljevala občine, da bodo dajale za muzeje, sama pa bo dajala več tistim, ki bodo tudi sami veliko prispevali. Po Grobovškovem prepričanju je tretja možnost za vzdrževanje muzejev, da država pove davkoplačevalcem, koliko denarja morajo odšteti za davke, sami pa se bodo odločili, kam ga bodo dali. Pa še četrta možnost: da bi ustanove z modernimi metodami iskale sponzorje. Po mnenju direktorja Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto Danila Breščaka se denar vedno najde, največje težave pa so s kulturno zavestjo posameznikov in celotnega naroda.

M. BEZEK-JAKŠE

• Župan semiške občine Janko Bukovec je spomnil na njihove težave s porušenimi gradovi, knjižnico in muzejem ter vprašal, kaj bo z nekdanjimi kočevarskimi vasmi. V Semiču se bodo potrudili narediti čim več, a kaj, ko s 100 milijoni tolarjev proračuna ni moč narediti čudežev, zato bo gotovo morala pomagati država. Črnomaljski župan Andrej Fabjan pa je opozoril na staro mestno jedro in cesto, ki gre skozenj. Precej govora je bilo tudi o gradnji pastoralnega centra ob črnomaljskem župnišču.

Slavje na Kapiteljskem griču

Zahvalna maša ob zaključku obnovitvenih del na proštijski zgradbi - Postavili obnovljeni 250 let stari kip Marije brezmadežne - Razstava papeških listin, od najstarejših do dandanašnjih

NOVO MESTO - Minulo nedejo, 15. oktobra, je bilo v novomeški proštiji praznično in slovesno. Ob Strmi poti na vzhodni strani proštijske stavbe so blagoslovili obnovljeni kip Marije brezmadežne, ki je stal na nekdanjem Katarininem trgu od ustanovitve novomeške gimnazije pred 250 leti do 3. oktobra 1943, ko je bil med nemškim bombnim napadom na Novo mesto porušen. Po blagoslovitvi kipa je prošt Jožef Lap vodil zahvalno mašo ob dokončanju večjih del na proštijski stavbi, nato pa so si številni župljani lahko ogledali obnovljene prostore v proštiji, od knjižnice in dvorane do proštijske hišne kapele, ter na lepem proštijskem dvorišču ob jedači, pijači in v pogovorih počakali na večerni koncert Marijinih pesmi, ki so ga izvedli Kamniški koledniki.

Oltar za zahvalno mašo na prostem so postavili prav na mestu, kjer je skoraj šest let brnel veliki mešalec za malto in beton. Vsa ta leta so namreč potekala velika obnovitvena dela na proštijski stavbi, s katerimi so obnovili tako zunanjščino kot notranjost te starodavne stavbe, ki je skozi stoletja predstavljala duhovni in tudi kulturni dom Novega mesta. V svoji večstoletni zgodovini je stavba služila več namenom, najprej seveda kanonikom in proštu ter farnemu občestvu, občasno tudi kulturnim in drugim dejavnostim, po vojni celo vzgoji mladega rodu, saj je bil v proštiji več kot 30 let internat srednjih šol. Hiša je dajala streho tudi 11 družinam. Danes je proštija spet prostor za številne dejavnosti, je bivališče duhovnikov in zbirališče župljanov, v nji se pri verouku v obnovljenih učilnicah zbirajo mladi, v obnovljeni dvorani se zbirajo odrasli na predavanjih in srečanjih, na lepo urejenem dvorišču in hodniku proštije potekajo kulturne prireditve, kot duhovni hram pa ima prištija pod streho tudi bogat arhiv in dragoceno knjižnico. Vse to je bilo pod vztrajnim in prizadevnim vodstvom prošta Lapa temeljito obnovljeno.

M. MARKELJ

• Blagoslovitev kipa in severne fasade proštije so pospremili s priložnostno razstavo Papeži in novomeški Kapitelj, ki jo je pripravil arhivist France Baraga. Na nji so razstavljene izvirne papeške listine, od bule s svinčenim pečatom papeža Klementa XIII., s katero je podelil novomeškim kanonikom pravico do odvezovanja zadržanih grehov ter dovolil, da pri bogoslužju nosijo vijolično ogrinjalo, do najnovejše listine iz leta 1993, s katero je sedanji papež Janez Pavel II. imenoval prošta Jožefa Lapa za častnega papeževega prelata.

NAJVEČJI KIP - Na fotografiji je kip "Vojak", delo akademskega kiparja Franceta Kralja. To je bil (in je verjetno še vedno) največji oz. najvišji kip na območju tedanje Dravske banovine (Slovenije), posvečen 1. svetovni vojni. Zdaj je potreben obnove, a soldov za obnovo ni, povedo domačini. Kip stoji pri cerkvi na Vidmu. Kipar, slikar in ilustrator France Kralj je bil rojen pred 100 leti (26. septembra 1895) v vasi Zagorica v Dobrepoljah na Dolenjskem. (Foto: J. Primc)

RIBNIŠKI GLEDALIŠKI ABONMA

RIBNICA - Miklova hiša iz Ribnice bo v gledališki sezoni 1995/96 organizirala v dvorani Ideal centra v Ribnici ogled štirih gostujočih predstav Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane: antične komedije Evnuh, sodobne priredbe slovenske komedije Pusti otok, sodobne angleške komedije Nisi na vrsti in hrvaške farse Kurbe. Gledališki abonma vpisujejo v Knjižnici v Miklovi hiši od 10. do vključno 20. tega meseca vsak dan razen srede od 10. do 18. ure, v sredo od 10. do 15. ure in v soboto od 9. do 12. ure. Cena abonmaja je 3.200 tolarjev, za otroško predstavo Vilinček z lune pa je cena vstopnice 800 tolarjev.

Zbor ne bo utihnil

25-letnica KD Planina in moškega pevskega zbora iz Cerkelj ob Krki

CERKLJE OB KRKI - Če je brežiška občina nekako na robu Slovenije, pa je v samem državnem vrhu po številu pevskih zborov. Eden takih pevskih sestavov je moški zbor Kulturnega društva Planina Cerklje ob Krki, ki je skupaj z omenjenim društvom nedavno proslavil 25-letnico delovanja. Obletnica je hkrati jubilej društva, ker je zbor pač njen najbolj dejavni del.

Od 1977. do 1993. leta je bil predsednik kulturnega društva Stane Molan. Pravi, da so pevci v 25 letih delovanja nastopali v različnih krajih. Bili so na občinskih revijah in proslavah, na posavski reviji, pridno se udeležujejo tabora v Šentvidu. Prej so nastopali v Delčevem, Zagrebu, v Pulju in na Reki in "ni nam bilo v sramoto, kjer koli smo se pojavili".

Zbor je imel kar nekaj težav z zborovodji, ki jih je v 25-letih delovanja zamenjal 6. Zdajšnja zborovodkinja Marjeta Podgoršek v teh dneh zapušča zbor. Pod njenim vodstvom so pevci iz Cerkelj naštudirali program, v katerem prevladujejo ljudske pesmi. Število pevcev je ves čas zelo nihalo, največ jih je bilo 33, zdaj jih je 16. "Ne dobimo podmladka. Bilo bi prav, da bi učitelji v šoli spodbudili mlade fante, ki pojejo v njihovih šolskih zborih, da bi se vključili v naš zbor," pravi Molan.

Zdaj je predsednik društva Anton Ambrožič. Ta pravi, da si želi, da bi društvo delovalo še naprej in da bi se pomladil.

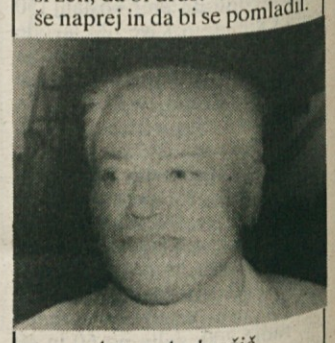

Anton Ambrožič

"Nikakor ne bomo dopustili, da bi zbor propadel," pravi Ambrožič.

L. M.

JANKO ORAČ RAZSTAVLJA V ŠENTJENEJU

ŠENTJERNEJ - Jutri, 20. oktobra, ob 18. uri bodo v prostorih ekspoziture Dolenjske banke odprli razstavo slik Janka Orača, slikarja, grafika, ilustratorja in grafičnega oblikovalca iz Novega mesta. Predstavil se bo s svojimi novejšimi deli.

SLOVENSTVO IN PRVA USTAVA ZDA

LJUBLJANA - Včeraj so v prostorih Slovenskega bibliofilskega društva predstavili knjigo univ. prof. dr. Josipa Felicijana iz ZDA z naslovom Slovenstvo in prva ustava ZDA.

ZAHVALNA MAŠA NA PROSTEM - Obnovljeni kip Marije brezmadežne, star 250 let, je prošt Jožef Lap blagoslovil na papeževo nedeljo, kar ni povsem naključno, saj je geslo papeža Janeza Pavla II. Ves tvoj (Marijin), med obiskom prihodnje leto pa naj bi Mariji posvetil slovenski narod. (Foto: MiM)

POTA IN STRANPOTA

dežurni poročajo

VLOMIL V BARAKO - Med 9. in 11. oktobrom je neznanec na Gornji Težki Vodi vlomil v leseno barako in odnesel 65 kilogramov semenske pšenice, orodje in pečico. Ukradene predmete, ki jih je neznanec skril v gozdu, so kasneje našli.

VIKENDI SPET NA UDARU - V istem času je neznanec v Hrušici vlomil v vikend in ukradel avtoradio, motorno kosilnico, motorno škropilnico, radiokasetofon, več kaset in še nekaj predmetov. S tem je lastnika M. G. iz Novega mesta oškodoval za 350.000 tolarjev. Takrat je nekdo vlomil še v bližnji vikend last J. Z. iz Novega mesta in mu odnesel pijačo, radiokasetofon in pleteno košaro, vse v vrednosti 50 tisočakov.

VLOMIL V VIKEND - 14. oktobra okoli 3. ure je neznanec v Kolodvorski ulici v Črnomlju vlomil v kiosk Dela in ukradel večjo količino najrazličnejših cigaret in še nekaj drugih predmetov. S tem je omenjeno prodajalno oškodoval za okoli 200 tisočakov.

NAŠEL DVE BOMBI - 12. oktobra je M. S. iz Dolenje vasi na skednju našel dve bombi, za kateri je pirotehnik ugotovil, da sta iz druge svetovne vojne.

VLOMIL V AVTO - 15. oktobra je neznanec vlomil v avto, ki ga je imel S. Ž. s Tanče Gore parkiranega v gozdu ob lokalni cesti Črnomelj - Tanča Gora - Stari trg, ter ukradel avtoradio, kompresorček za zrak in prenosno svetilko. Lastnika je oškodoval za 25 tisočakov.

BOGAT PLEN V HIŠI - 13. oktobra je neznanec na Puščavi vlomil v stanovanjsko hišo, last I. M., in ukradel 4 ročne ure, moško uro, zlatnino, več slik, lončene majolke, dva albuma s starimi kovanci in nekaj denarja. Lastnika je oškodoval za 300.000 tolarjev, policisti pa storilca še iščejo.

UČENCA NAGOVORIL, NAJ SKOČI SKOZI OKNO

METLIKA - V ponedeljek, 2. oktobra, ob 13. uri so učenci v osnovni šoli Metlika po končani uri hoteli zapustiti učilnico, vendar zaradi okvare ključavnice niso mogli odpreti vrat. Učitelj B. S. iz Metlike je začel učence nagovarjati, naj kdo skoči skozi 4,7 metra visoko okno in poišče hišnika, da bo popravil ključavnico. Eden izmed učencev se je javil in skočil ter nepoškodovan odšel, a ker pomoči dalj časa ni bilo, je učitelj ponovno nagovarjal učence. Za skok se je tokrat javil 11-letni B. Ž. iz Metilke, ki se je pri skoku lažje poškodoval. Zoper učitelja bodo policisti napisali kazensko ovadbo.

Skok s skale na skalo se je končal v prepadu

Grenak kostanjev piknik

SENOVO - Otroška domišljija in pogum nimata meja, to pa se je žal pokazalo tudi na šolskem izletu učencev višje stopnje iz osnovne šole Senovo. Ti so namreč v sredo, 11. oktobra, odšli na kostanjev piknik k planinski koči na Bohorju. Nekaj učencev ni upoštevalo navodil, naj gredo do koče peš, ampak so se odpeljali s kolesi, med njimi tudi učenec 7. razreda V. A., ki je h koči odpeljal pol ure pred ostalimi. Pri koči je z nekaterimi sošolci počakal ostale, potem pa se je skupina šestih otrok s kolesom odpravila do Petrove skale, ki je okoli 300 metrov od koče. To sta dve štreči skali, ki sta ena od druge oddaljeni en meter, na južni strani je prepad globok okoli 10 metrov.

Učenci so bili nekaj minut pri skali, nato pa se je V. A. odločil, da bo skočil iz vrha ene skale na drugo. Pri tem je izgubil ravnotežje in padel 10 metrov globoko, drsel po pobočju še 5 metrov ter ostal ukleščen ob drevesu gabra. Na kraj nezgode so prišli zdravnik zdravstvenega doma Senovo in medicinska tehnika, reševanje pa je zaradi težko dostopnega terena trajalo eno uro. Deček je bil ves čas pri zavesti. Zdravnik je ugotovil poškodbe čeljusti in obraza.

PEŠEC MRTEV

PETELINJEK - V sredo, 11. oktobra, ob 1. uri je 27-letni B. V. iz Bojancev vozil osebni avto iz Novega mesta proti Šentjerneju. Pri Petelinjeku je na sredini ceste nenadoma zagledal 70-letnega pešca F. Ž. s Potov Vrha. Kljub zaviranju je pešca zbil. Ta je padel na pokrov motorja, z glavo razbil vetrobransko steklo, nato pa obležal na travnatem nasipu. Zaradi hudih poškodb je umrl na kraju nezgode.

KOMISIJA NI NAŠLA NEPRAVILNOSTI

DRAGA - Na zahtevo dr. Petra Rusa je občinski svet imenoval komisijo v sestavi Milan Poje, Vinko Košmerl, Lidija Knavs in Anton Žagar, ki je izvedla popis inventarja in instrumentov v zdravstveni postaji Draga. Lastnik tega ZP je bil do nastanka nove občine ZD Kočevje, samo postajo pa je občasno uporabljala ekipa dr. Petra Rusa. Ob razdružitvi pa je ZD Kočevje postajo prepustil vnemar brez primopredaje. Tako so nekateri krajani KS Draga očitali, da je nekaj stvari odtujenih, kar se je lahko razumelo, da je to storil dr. Rus. Iz poročila komisije na seji občinskega sveta 12. oktobra je razvidno, da se stanje ujema po dokumentaciji, torej komisija ni našla nobene nepravilnosti.

A. KOŠMERL

Po filmsko lov v Krškem

Policista lovila fička, ki je vozil cikcak, povrhu še karambol - 3,5 g/kg alkohola v izdihnjenem zraku

KRŠKO - Krški policisti so bili v petek, 13. oktobra, okoli 13. ure priča divjemu lovu na voznika fička, 33-letnega M. B. iz Trške Gore, in njegovega prijatelja, 23-letnega Z. J. M. B. je vozil po magistralni cesti iz Brestanice proti Leskovcu cikcak in s tem ogrožal nasproti vozeča vozila. Dva očividca sta početje M. B. prijavila policistom, ki so takoj obvestili vse policijske patrulje, in lov se je začel.

Dva policista sta pred semaforiziranim križiščem na Cesti krških žrtev poskušala z loparjem za ustavljanje vozil voznika ustaviti, kar jima ni uspelo, zato so se policisti odpeljali za fičkom proti Leskovcu, poskušali so ga tudi prehiteti, vendar jim M. B. tega ni dovolil. V Rostoharjevi ulici je M. B. nenadoma močno zavrl, tako da policist kljub zaviranju trčenja ni mogel preprečiti. Fička je odbilo desno s ceste, kjer je na dvorišču trčil še v parkirano tovorno vozilo. Po nezgodi je policist hitro pristopil do fička z namenom, da bi morebitnim poškodovanim pomagal, a je naletel na presenečenje. Voznik M. B. je sunkovito stopil iz avta in policista močno odrinil od sebe ter začel z rokami mahati proti njemu. Ker se M. B. kljub opozorilom ni umiril, je moral policist uporabiti sredstva za vezanje in vklepanje. V tem času je izstopil tudi sopotnik Z. J. in se nedostojno vedel. Voznik in sopotnik sta pristala v prostoru za pridržanje. Voznik je preizkus alkoholiziranosti odklonil, pri sopotniku pa je pokazalo 3,5 g/kg alkohola v izdihnjenem zraku.

T. G.

ZAPELJAL V TOVORNJAK

NOVO MESTO - V sredo, 11. oktobra, ob 6. uri je 19-letni S. W. iz Radovelj vozil osebni avto iz Mačkovca proti Ločni v Novem mestu. V Ločni je zapeljal na levo polovico vozišča v trenutku, ko je nasproti pripeljal voznik tovornjaka s polpriklopnikom 43-letni F. K. iz Straže. Vozila sta trčila, pri tem pa se je S. W. hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici. Zaradi prometne nesreče je bila cesta zaprta od 6. do 9. ure.

POJASNILO

Ker je prišlo v prejšnji številki v vesti pod naslovom Obračun pred zidanico do nejasnosti, nam je dogodek, ki se je zgodil 6. oktobra v Smolenji gori, opisala priča. 34-letni D. B. iz romskega naselja Graben pri Novem mestu je Žibertovim na v Smolenji gori že večkrat grozil, a vedno le besedno. Grozil je tudi v petek, ko je prišel okoli 18. ure do zidanice in od Božidarja zahteval, naj mu da pijačo, drugače ga bo ubil. Pri tem je celo repetiral pištolo, zbil Božidarja na tla in ga brcal po obrazu tako hudo, da je le ta hudo ranjen obležal nezavesten. Le dve uri prej je grozil tudi pri zidanici nedaleč stran. Po napadu je Rom pobegnil. Sicer pa se vikendarji pogoste žrtve groženj Romov, ki imajo tudi orožje, pri tem pa so policisti nemočni.

Ribniška stranpota

PSI IN POŠTARJI - Zadnji dan pred prejšnjim vikendom in prvi dan po njem so bili ribniški psi sovražno razpoloženi do pismonoš. Tako je 6. oktobra enega ugriznil pes družine Češarek v Lepovčah, drugega pa 9. oktobra v Sodražici pes, last A. Š.-ja. Poštarja sta jo k sreči odnesla brez hujših posledic, oba lastnika psov pa se bosta morala zato, ker psa nista bila privezana, zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

NESREČA S POBEGOM - V bližini hiše št. 10 v Hrovači je prejšnjo sredo zjutraj prišlo do prometne nesreče, ki jo je povzročil voznik rdečega juga, vendar je po nesreči pobegnil. S stranskim ogledalom na svojem vozilu je zaradi nepravilne vožnje po nasprotni strani cestišča razbil stransko ogledalo in stransko steklo na vratih avtomobila, last Janeza H. iz Lipovca, ki je pripeljal iz nasprotne smeri. Avto povzročitelja nesreče so policisti izsledili še isti dan, voznika, ki se policistom izmika, pa še ne.

po dolenjski deželi

- *Romi si s svojimi dejanji pogosto zaslužijo prostor na tej strani, zato ni čudno, da je postal Dolenjski list tudi med njimi zelo priljubljen in iskan. Celo tako, da so pripravljeni ponj priti kar na uredništvo, in to že takrat, ko najnovejših vesti iz teh krajev "navadni" državljani še ne moremo prebrati v tem listu. Časopis bi namreč radi videli že kar v sredo popoldne in v miru tuhtali, kaj so že storili in kaj bi še lahko, da se bodo videli v časopisu.*
- *Za petek trinajstega velja, da ima neko magično moč. Svojo moč je omenjeni datum pokazal tudi Dolenji vasi, kjer je bilo v stanovanju 33-letne D. M. zelo živahno. Za "zabavo" je poskrbela kar sama, tako da je v hiši razgrajala, kričala in tudi fizično napadla 12-letnega sina. Zato so na obisk prišli policisti, ki so omenjeno gospo povabili na policijsko postajo. Tam so malo poklepetali, pogledal jo je tudi zdravnik. Tako se je D. M. umirila in so jo policisti odpeljali spet domov. A mir ni bil dolgo. Če je telefon prvič na policiji zaradi nje zazvonil nekaj pred 21. uro, je drugič ob 23. uri. Spet ni dala miru sinu, spravila pa se je še nad moža in si tako prislužila zasluženi počitek v apartmaju policije.*

Bolj brezskrbno na plin!

Ni še dolgo, ko so policisti veselo vzklikali: "Pa ga imamo", laserski radar namreč, že lahko vozniki vzklikajo isto. A ne zato, ker bi imeli radar, pač pa imajo na voljo RADAR DETEKTOR, ki zagotavlja mirnejšo, varnejšo in bolj sproščeno vožnjo, z njegovo pomočjo pa naj bi prihranili denar, čas in živce. To namreč zagotavljajo reklamni lističi, ki pihajo na dušo tistim, ki plačujejo kazni za prehitro vožnjo, ti pa bodo še posebno ubogi potem, ko bodo začele veljati kazenske točke.

In ne bojte se, da bi morali voziti počasneje; rešitev je v detektorju, ki ga je Aleš Lisac, očitno direktor ljubljanskega podjetja Lisac & Lisac, odkril v Ameriki, kjer ga prodajajo več kot 10 let. Mimogrede: v Avstriji je takšna stvarca prepovedana, reklamni listič pa nas o legalnosti zadeve potolaži z mnenjem neimenovanega predstavnika policije: "Kar se nas tiče, je vse v redu. Naš namen ni kaznovati voznike, pač pa umirjati promet. Vozniki, ki imajo detektorje, zmanjšajo hitrost in s tem je naš namen dosežen."

Detektor star radar, ki je običajno montiran na belega golfa ali lado, zazna že na 4 kilometre, manj ubogljiv je pri laserskih, a tudi tem se ne da, če avto le ni skrit za kakšnim ovinkom in če imamo srečo, da je policist pred nami že zmeril hitrost kakega drugega avtomobila. In čudežni dekoder naj bi bil res imenitna stvarca; majhen je kot računalniška miška, vtaknemo pa ga v vtičnico za vžigalnik, in že deluje. Zadevo je omenjeni Aleš uvozil iz Amerike, in ker je vzel večjo količino, se cena od ameriške skoraj ne razlikuje, "samo" 25 tisočakov odštejete.

Po mnenju pisca reklame je edina težava radarjev v tem, da niso kaznovani vedno tisti, ki nas na cestah res ogrožajo. Če ste torej tudi vi prepričani, da je hitra vožnja res popolnoma varna, kupite radar detektor. Edina ovira hitri vožnji na naših cestah so očitno samo še radarji! -Tg

ZA VEČJO VARNOST OTROK V OBČINI - V petek, 13. oktobra, je župan občine Šentjernej Franc Hudoklin v okviru tedna prometne varnosti sprejel predstavnike 1. otroškega parlamenta, ki so se ga udeležili otroci iz OŠ Šentjernej, iz podružnice v Orehovici, malčki iz VVZ Čebelica, med drugimi pa tudi komandir policijskega oddelka Šentjernej. Otroci so opozorili na številne nepravilnosti v prometu, dotaknili pa so se tudi drugih zadev: vrtičkarji bi imeli radi večje otroško igrišče, atleti potrebujejo novo prevleko na atletski stezi, učenci podružnične šole v Orehovici so prosili za igrala na igrišču, za ureditev igrišča za skok v daljino in za večjo knjižnico. Kljub pomanjkanju denarja v občinskem proračunu se več problemov že rešuje, ostali pa bodo prišli na vrsto v bližnji prihodnosti. (Foto: Foto video studio Marijan Hočevar)

Podgane in miši na mejni kontroli

Delovne razmere na mejnih prehodih s Hrvaško zelo slabi - Po štirih letih še vedno kontejnerji, oprema je slaba in neprimerna - Vprašljiva učinkovitost dela in varnost

KRŠKO - Ko je oktobra leta 1991 vlada odredila hitro vzpostavitev mejnih prehodov, je bilo rečeno, da bo delo v kontejnerjih potekalo le začasno. Glede na proračunske možnosti policisti ugotavljajo, da bodo nekateri kontejnerji prej propadli, preden bodo postavili zidane objekte. Prav tako še ni urejena legalizacija zemljišč, oprema je slaba, zastarana in nepopolna, kontejnerji niso varovani, mnogo zadev pa je še vedno nedorečenih.

Prejšnji teden je bilo v državi nekaj prireditev ob tednu policijskega sindikata Slovenije, v sredo pa so se predstavniki sindikata večine uprav za notranje zadeve zbrali v Krškem. Če so si poslanci v državnem zboru privoščili tuše in če je mejni prehod Karavanke pravi Pentagon v primerjavi s kontejnerji na južni meji, je želja okoli 1.300 policistov na 40 mejnih prehodih z republiko Hrvaško bolj skromna: da jim zagotovijo vsaj znosne delovne razmere in standarde, ki veljajo na zahodni in severni meji.

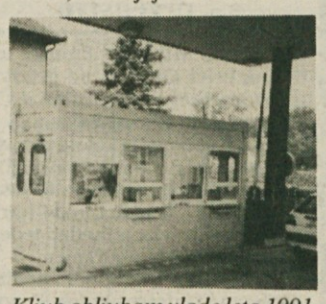

Kljub obljubam vlade leta 1991, da so kontejnerji le začasna rešitev, ti še vedno stojijo na mejah s Hrvaško, policisti, ki delajo v nemogočih delovnih razmerah pa upajo, da se bo ta "začasnost" končala prej, preden bo zarjavela zadnja stena kontejnerja.

Kontejnerji so dotrajani, niso zavarovani, ni prostora za pridržanje, za sejno sobo, dežurno sobo, ni dnevnega prostora. Tako imajo nujne postopke ponekod opravljati kar na hodniku. Problematika, ki močno vpliva na varnost države, pa mejne prehode vedno bolj obremenjuje. Mejni prehodi imajo premalo avtomobilov, pa še ti so stari, v Slovenski vasi za službene posle policisti uporabljajo kar svoja vozila. Tudi po 50 policistov in policistk ima na voljo le eno stranišče, ki ponavadi služi tudi strankam.

Vse več je podgan in miši, ki so si prav tako priborile prostor v kontejnerjih. Na Obrežju sploh ni pitne vode (dobili naj bi jo letos), ogrevanje je neprimerno, letne temperature pa dosežejo celo 40° in več, zaradi spleta okoliščin pa se bolniški stalež policistov zaskrbljujoče raste. Ker je policistov premalo, so obremenitve zaposlenih prevelike, mnogi pa se na delo vozijo tudi 70 kilometrov in več daleč.

Ker od 1. januarja letos za vse investicije skrbi servis vladnih skupnih služb, so na posvetu opozorili, da ta nima vpogleda v stanje na mejah. Po besedah predsednika policijskega sindikata Maksa Rakuše pa niti ministrstvo za notranje zadeve nima skupne ocene stanja na mejnih prehodih, zato je proti vladi težko nastopiti. Pojavljale so se namreč izjave, da bo policija odšla z mejnih prehodov in naj bi kontrolo opravljali le cariniki, kar pa ne drži.

Na železniških mejnih prehodih od leta 1991 slovenske železnice za boljše stanje niso storile skoraj nič kljub lanskemu sklepu vlade, celo postanki vlakov niso urejeni, tako da se morajo policisti z vlakom peljati kar nekaj časa, da lahko za silo pregledajo dokumente potnikov, mnogi se lahko kontroli izmuznejo.

T. GAZVODA

• Nad neznosnim stanjem se ne pritožujejo le policisti, pač pa tudi cariniki, ki so prav tako nameščeni v kontejnerjih, osebnih pregledov na primer nimajo kje opravljati, promet pa se povečuje. Samo na mednarodnem mejnem prehodu Obrežje je v prvih šetih mesecih letos prestopilo mejo več kot 3 milijone ljudi, dnevno gre čez mejo 60 avtobusov in 700 kamionov. Statistika iz leta 1989 kaže, da je takrat mejo dnevno prepeljalo 1.400 kamionov, zato po ureditvi razmer na jugu lahko pričakujemo povečanje prometa. In kakšno mnenje si ustvari potnik o državi, kjer imajo na meji ob tako velikem prometu le eno javno stranišče in en telefon, menjalniške posle pa opravlja policist?

KRONIKA NESREČ

TRAKTOR POKOPAL VOZNIKA IN DVA OTROKA - Prejšnji torek je 34-letni K. D. branal na njivi na strmem pobočju pred svojo stanovanjsko hišo na Ratežu. Ko je obračal, s hidravliko ni dovolj dvignil bran in je z njimi zadel v pobočje njive. Zato se je traktor, ki je bil brez varnostne kabine, prevrnil na pokrov motorja. Poleg traktorista sta bila na delovnem stroju njegova otroka, stara 3 oz. 4 leta, pri prevračanju pa so vsi trije obležali pod traktorjem. Otroka sta jo k sreči odnesla brez poškodb, voznik pa jo je skupil po roki in prsnem košu.

AVTO POPOLNOMA ZGOREL - V ponedeljek, 9. oktobra, nekaj po 19. uri je zagorel avto Dodge challenger, last I. K., ki začasno živi v Švici. Tega dne se je voznik peljal po lokalni cesti iz Gorenjih Dol proti Škocjanu. Izven naselja je opazil, da se pri motorju kadi in da gori. Zapeljal je s ceste in ustavil, da bi ogenj skupaj z ženo pogasila, vendar jima to ni uspelo. Avto je zoglenel, škode pa je za 4,5 milijona tolarjev. Zagorelo je zaradi okvare dovoda goriva.

ZANESLO GA JE V DREVO - 12. oktobra ob 1.15 je 33-letni B. H. iz Križevske vasi vozil osebni avto iz Metlike proti Črnomlju. Ko je pripeljal pred Križevsko vas, ga je zaradi neprimerne hitrosti začelo zanašati. Zapeljal je preko neutrjene bankine, nato pa je trčil v drevo. V nesreči se je voznik hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici.

ŠPORT

DRUGI PORAZ AKRIPOLA

TREBNJE - Rokometaši trebanjskega Akripola so tretjo tekmo prvoligaškega prvenstva v gosteh proti litijskemu Iženiringu Šarbeku izgubili z 20:22 (7:10). Zadetke za Akripol so dosegli: Strajnar 1, Počervina 5, Šavrič 2, Vešligaj 1, Zarabec 3 in Dvornik 6. V soboto se bodo Trebanjci, ki so po nepopolnem tretjem krogu na lestvici prve lige šesti.

ČRNOMELJ IZGUBIL

ČRNOMELJ - Rokometaši Črnomlja so tekmo drugega kroga zahodne skupine druge rokometne lige s škofjeloškim Šeširjem izgubili v zadnji sekundi srečanja. Izid srečanja je bil 13:14, po prvem polčasu pa 7:7. (S. J.)

JEŽICO IN DOMŽALE

NOVO MESTO - Mladinska košarkarska ekipa novomeške Krke uspešno nastopa v centralni skupini, kjer je prejšnji teden gostovala pri ljubljanski Ježici. Tudi tokrat so Novomeščani odlično zaigrali in zmagali z 71:63 (37:26), največ točk pa je dosegel Matjaž Smodiš 20. Konec tedna so s 110:75 (49:24) doma premagali še Domžale, najboljši strelec pa je bil Miha Petrov s 25 točkami. Kadetska ekipa Krke je doma izgubila z Vrhniko s 67:75 (33:41).

Krka je začela z domačimi fanti

Novomeški odbojkarji so doma izgubili proti Mariboru, vendar niso razočarali - Oslabljeni Žužemberčani so v Portorožu zmagali s 3:2 - Odličen Aleš Mohorčič

NOVO MESTO - Novomeški odbojkarji so se v soboto zvečer v tej sezoni prvič predstavili domačim gledalcem in marsikoga prijetno presenetili. Prvič po dolgih letih se je zgodilo, da na parketu ni bilo niti enega kupljenega odbojkarja, s slovito mariborsko ekipo pa so se spoprijeli fantje, ki so do sedaj, razen Uroša Goleša in Jožka Povšiča, greli klop za rezervne igralce. Kljub pričakovanemu porazu fantje niso razočarali.

Novomeški odbojkarji na začetku sezone niso imeli sreče. Čeprav so pridobili Krko za glavnega sponzorja in zaradi tega spremenili ime, pa to ni bilo dovolj, da bi si zagotovili dovolj dobrih igralcev, ki bi Krko popeljali proti slovenskemu odbojkarskemu vrhu. Novomeščani so računali, da bo v njihovem moštvu še naprej igral Dolja, kupiti so hoteli Čauševića, vendar stvari niso stekle tako, kot bi morale. Dolja je za zdaj ostal v Ukrajini in vprašanje je, kdaj se bo vrnil, če se sploh bo. Za Čauševića njegov bivši klub zagrebška Mladost, za katero je nazadnje igral pred 5 leti, zahteva 10 tisoč dolarjev odškodnine, ki pa jih Novomeščani ne morejo dati, za nameček temu pa je tik pred začetkom ligaških tekmovanj odpovedal sodelovanje trener Vladimir Jankovič, na njegovo mesto pa je vskočil Bojan Jaklič. Ekipo sta zapustila tudi Žužemberčana Bojan Brulec in Bojan Černač, ki sta se preselila v domači klub, ki igra v drugi ligi. Ob vsem tem bi bilo težko pričakovati kaj več kot časten poraz z odličnimi Mariborčani. Kljub temu sobotno srečanje med Krko in Marlesom ni bilo slabo. Novomeščani so igrali podrejeno vlogo le v prvem nizu, ki so ga po 20 minutah igre s 15:6 dobili gostje. Drugi niz je bil veliko bolj izenačen. Najprej so Novomeščani vodili s 3:0 in držali korak z gosti do 10:11, na koncu pa niz izgubili s 10:15. Dokaj enakovredno so se borili tudi v tretjem nizu in ga izgubili z 11:15. Kljub porazu so si Petkovič, Povšič, Žunič, Gotenc, Babnik, Krevs, Goleš in kolegi zaslužili aplavz domačih gledalcev.

• Na sobotni odbojkarski tekmi med Krko in mariborskim Marlesom so novomeški odbojkarji presenetili gledalce z novostjo, saj so imeli po dolgem času spet uradnega napovedovalca. Zahtevno nalogo je prevzel trener prof. Janez Mohorčič, ki je gledalce sproti seznalil z imeni igralcev, seznanil pa jih tudi s posameznimi kombinacijami napada, s katerimi sta moštvi dosegli točko.

Žužemberčani so tekmo drugega kroga v gosteh pri Portorožu igrali precej oslabljeni, saj sta v moštvu manjkala Bojan Černač in Julijan Travžan, namesto njiju pa so se v igro uspešno vključili mladi, med katerimi se je z odlično igro v polju še posebej izkazal 15-letni Aleš Mohorčič, prvič pa je med člani uspešno nastopil še en 15-letnik, Blaž Repar. Žužemberčani so prvi niz izgubili z 12:15, drugega in tretjega (15:8, 15:5) pa so po zaslugi dobrega servisa in zanesljivega sprejema dobili. Nekaj nerazumljivih odločitev sodnika v škodo Žužemberčanov je vplivalo, da je četrti niz (15:13) pripadel domačinom, v odločilnem petem nizu pa so Žužemberčani strnili svoje vrste in ga dobili s 15:9. Z dvema zmagama je Žužemberk na drugoligaški lestvici tretji.

I. VIDMAR

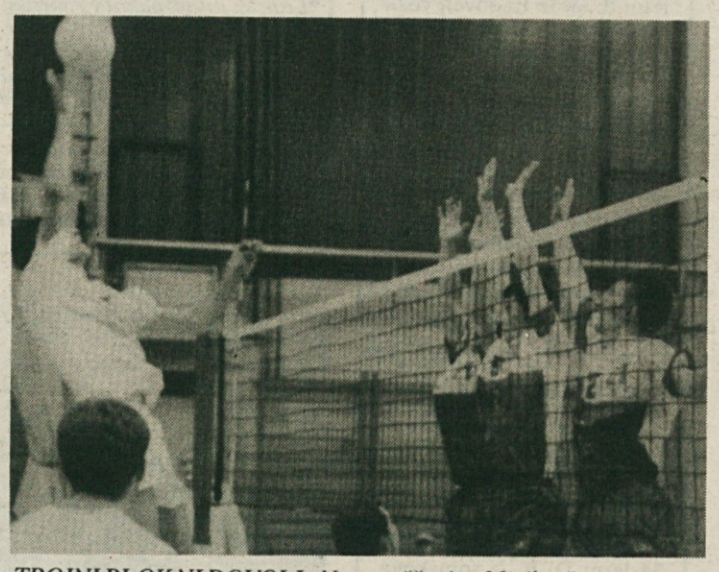

TROJNI BLOK NI DOVOLJ - Novomeščani so Mariborčanom postavljali celo trojni blok, kar pa vseeno ni bilo dovolj, da bi lahko zaustavili njihove visoke napadalce. Čeprav v novomeškem taboru pričakujejo, da se bo mlada domača ekipa še bolj uigrala, bodo imeli letos odbojkarji Krke največ težav prav zaradi nizkega bloka. (Foto: I. V.)

Poraza Interierja in Novomeščanov

Krčanom ni uspelo presenetiti državnih prvakov - Krka je brez visokega Stipaničeva v Škofji Loki doživela drugi poraz - Obe tekmi sedmega kroga med tednom

KRŠKO, NOVO MESTO - Sobota ni bila naklonjena krškemu prvoligašu Interierju, ki mu v Ljubljani ni uspelo presenetiti državnih prvakov, Novomeščani pa so morali v Škofji Loki priznati, da je Loka kava na domačem igrišču le pretrd oreh.

Moštvo Smelta Olimpije se po težki krizi in seriji porazov nekako le pobira s tal, tako da Krčani, ki so v Ljubljano prispeli z upanjem na morebitno presenečenje, svojih želj niso mogli uresničiti. Trener Tomo Mahorič prve peterke skoraj ni menjal, tako da fantje zaradi utrujenosti niso mogli izkoristiti priložnosti, ki se jim je ponudila sredi drugega polčasa, ko so se Ljubljančanom približali na 64:68; tedaj pa je stvar vzel v svoje roke po daljšem času spet izjemno razpoloženi Hauptman, ki je bil z 28 točkami tudi najboljši strelec tekme, in tekma je bila odločena. Poraz proti kljub vsemu še vedno najboljšemu slovenskemu moštvu s 84:95 (37:48) za Krčane ne sme biti boleč, ampak le spodbuda pred sredinim srečanjem z mariborskim Satexom. Točke za Interier je v Ljubljani doseglo šest igralcev: Bordelius 1, Kraljevič 11, Krajcar 6, McDonald 27, Nakić 33 in Ademi 6. Po šestih krogih so bili krčani s tremi zmagami sedmi na lestvici.Novomeščani so v soboto igrali v gosteh pri škofjeloški Loka kavi in so imeli več možnosti za zmago, vendar so bili brez Leona Stipaničeva preslabi v boju za odbite žoge pod košem, prav tako pa ni šlo najbolje niti Krkinim zunanjim igralcem, izkazal pa se je predvsem Andrej Novina. V prvem polčasu je bila igra kljub vsemu enakovredna in Novomeščani so nekaj časa tudi vodili, polčas pa se je končal s 44:41 za domače. Škofjeločani so vodili tudi cel drugi polčas, le v 31. minuti so se jim krkaši približali na 2 točki razlike, a do probrata ni prišlo in zmaga s 83:78 je ostala doma. Točke za Krko, ki je bila po šestih krogih z 10 točkami tretja, v torek pa se je doma pomerila z Dallasom Slivnico, so dosegli: Samar 6, Simon Petrov 17, Matjaž Smodiš 8, Bajc 18, Vučković 5, Novina 17 in Župevec 7.

I. V.

Morisovi strelci najboljši v državi

LJUBLJANA, KOČEVSKA REKA - Na državnem prvenstvu v streljanju z orožjem velikega kalibra v Ljubljani so spet blesteli strelci Morisa iz Kočevske Reke. Osvojili so vsa štiri prva mesta. Tekmovanje je potekalo s puškama 7,9 in 7,62. V obeh disciplinah so ekipno zmagali strelci iz Kočevske Reke, ki so nastopili v postavi Cveto Zorko, Dušan Križman, Franc Pirker in Janez Mrkun. Med posamezniki pa je obakrat zmagal Janez Mrkun. Tako so strelci Morisa iz Kočevske Reke v dveh dneh osvojili kar vsa štiri najboljša mesta in postali štirikratni prvaki države.

Izkazale pa so se tudi strelke Morisa Kočevska Reka, ki so nastopile v moški konkurenci, saj ni bilo dovolj ženskih strelskih ekip, da bi tekmovale v ženski konkurenci. V hudi konkurenci moških strelcev so zasedle odlično sedmo mesto in tako dopolnile uspeh moških kolegov. V ženski ekipi so streljale Ivica Ciglič, Stanka Kep in Nada Ficko.

J. P.

Organizacijski direktor novomeških Svetovnih prvenstev v kolesarstvu Jože Majes na gradbišču v Češči vasi v pogovoru s sekretarjem gradbenega odbora Marjanom Zupancem in novinarjem Televizije Slovenija. (Foto: J. Božič)

Do zime končan večji del velodroma

Priprave na kolesarsko prvenstvo

NOVO MESTO - Pretekli teden so delavci Gradisa na gradbišču novomeškega velodroma v Češči vasi končali zemeljska dela. S prostora, kjer bo stala kolesarska steza, so zvozili 15.000 m3 zemlje na drugo stran ceste, kjer bodo uredili parkirišča. Ta teden bodo opravili tamponska dela, prihodnji teden pa bodo začeli z betoniranjem.

Do zime naj bi zgradili podhode, tribuno in infrastrukturo. Z montažo lesene steze, za katero nosilno konstrukcijo že pripravljajo v podjetju Amorika iz Dolenjskih Toplic, naj bi pričeli marca, dela pa naj bi trajala mesec in pol. Afriški les afzelija se suši v kraški vasici Prestranek in čaka pomladi, ko ga bodo poblikovali v parket, na katerem bodo naši kolesarji dosegali sanjske hitrosti.

JERCA BOŽIČ

ODPRLI SO TRIM STEZO - Novo trim stezo v Loškem potoku, ki bo služila predvsem učencem šole, ob kateri je speljana, pa tudi drugim občanom tamkajšnje občine, je v soboto, 30. septembra, namenu izročil župan (desno), trak pa je prerezal svetovalec na ministrstvu za šolstvo in šport Janez Urbanc (levo). Telovadne naprave na 20 postajah je kupilo ministrstvo za šolstvo in šport, delo je plačala občina, precej pa so pomagali tudi osnovne šole dr. Antona Debeljaka. (Foto: A. Košmerl)

ELAN IZGUBIL

NOVO MESTO - Nogometaši novomeškega Elana so tekmo 9. kroga 3. lige, ki so jo igrali v gosteh pri vodilnih Goriških opekarnah izgubili z 1:2. Zadetek za Novomeščane je dosegel Matjaž Sever v 83. minuti, domačini pa so oba zadetka dosegli v prvem polčasu, ko je imel nekaj lepih priložnosti tudi Sandi Bracovič, ki si je v 30. minuti izpahnil ramo in je moral zapustiti igrišče. Mladinci so doma s 3:0 premagali Savo Zarjico, kadeti so v gosteh z 0:3 izgubili z Zagorjem, starejši dečki so doma s 3:1 premagali ljubljanskega Železničarja, mlajši dečki pa so v Zagorju igrali 0:0. Člani se bodo v nedeljo ob 14.30 pomerili s Taborom.

Ob točko v zadnji sekundi

Slaba sodnika močno razburila številne privržence sevniških rokometašev - 600 gledalcev

Neodločen končni izid tekme 21:21 in rezultat prvega polčasa 13:6 ne pove kaj dosti. Radečani so v prvem delu dosegli le tri zadetke iz igre, saj je odlična obrambna igra Lisce, predvsem pa spet izjemno razpoloženega vratarja Marcole, povsem onemogočila najnevarnejša strelca gostov Doberška in Papeža. Sevničani pa so s kombinatorno igro in hitrimi protinapadi pridno polnili mrežo Radečanov. Domačini so do sredine drugega dela tekme še vodili za 4 do 5 zadetkov, gostje pa so se zatem začeli približevati in nekaj minut pred koncem tekme tudi izenačili na 18:18. V tem obdobju sta gledalce ajdovska sodnika s čudnimi odločitvami razburjala sevniške privržence, saj sta imela zelo neizenačen kriterij pri dosojanju sedemmetrovk in izključitvah. V ponazoritev te trditve: za domačine sta na tekmi dosodila le eno sedemmetrovko, za goste pa kar 10! Igralci Lisce so na klopi za kaznovane presedeli kar 22 minut, radeški rokometaši pa samo 8. Ob takem sojenju so gostje uspeli še dvakrat izenačiti rezultat, v zadnji minuti tekme so Sevničani povedli 21:20, gostje pa pol minute pred koncem niso izkoristili napada. Ko so domačini krenili v zadnji napad sodnika nista dosodila prekrška nad sicer tokrat nerazpoloženim rokometašem Lisce Sečkijem in Radečanom je ostalo še 15 sekund časa za morebitno izenačenje. Sekundo pred koncem tekme sta slaba sodnika dosodila devetmetrovko za goste, na nerazumljivo zahtevo delegata Jekoša pa je moral časomerilec pomakniti uro še za sekundo nazaj. Potem ko je Radečanom dobesedno v zadnji sekundi le uspelo izenačiti, so razkurjeni navijači hoteli obračunati s sodnikoma in delegatom tekme. Ogorčene domače privržence so redarji in policisti komaj zadržali, da ni prišlo do hujšega incidenta.

Pri domačinih velja pohvaliti za borbeno igro celotno moštvo, posebej še odličnega vratarja Marcolo in učnikovitega Plazarja, ki je iz igre dosegel vseh 7 zadetkov. Za Lisco je dal 4 zadetke Lupše, po 2 Jug, Rantah in Simončič, po enega pa Mijovič, Povše in Sečki. Za Radečane je v drugem polčasu odlično zaigral Papež z 8 zadetki, ob Doberšku s 4, tudi najboljši strelec gostov.

P. P.

Šport iz Kočevja in Ribnice

TRI ZMAGE MELAMINA - Prejšnji teden so igralci namiznoteniškega kluba Melamin odigrali dve prvenstveni tekmi. Nekoliko težje so premagali novinca v ligi Partnerja iz Radelj s 4:3. Komac in Špelič sta po dolgem času izgubila v dvojicah, medtem ko sta v posamičnih igrah zlahka opravila z nasprotnikoma. Na sobotni tekmi proti ljubljanski Iliriji Mavrici so lažje prišli do tretje letošnje zmage. Komac in Špelič sta zmagala v dvojicah, tudi v posamični igri sta imela stoodstoten izkupiček. Tretji igralec Damjan Murn je zaradi šolskih obveznosti zaseden, tako da sta na tekmah igrala mladinca Vidmar in Novak. Melamin ima obveznosti tudi v mednarodem pokalu, ker se bo 27. oktobra pomeril z belgijskim moštvom TT Crone. (M. G.)

IGRA BOLJŠA OD IZIDA - Kljub porazu z O:3 (-2, -4, -10) kočevske odbojkarice niso razočarale. V prvem nizu so igrale precej boječe in si v 13 minutah priigrale le dve točki. Drugi niz so dobro začele in z organizirano igro v polju nekajkrat navdušile gledalce. Gostujoči trener ni bil zadovoljen z igro svojih varovank, tako da je v tretjem nizu, ko so gostiteljice hitro dobivale točke, na igrišče vrnil tujke in tako so dobili tudi ta niz. Še posebej se je z natančnim strelom izkazala Vidmarjeva, ki je dosegla pet zaporednih točk. Trener Sašo Ivetič meni, da se Kočevkam ne bo ponovilo kot v lanski sezoni, ko so si obstanek v ligi izborile zadnji trenutek. (M. G.)

PAN KOVINAR ZMAGAL - V drugem kolu druge državne odbojkarske lige so igralci Pan Kovinarja po pričakovanju s 3:0 (9, 7, 11) premagali Mislinjo. Kočevci so pokazali dobro igro, veliko boljšo kot v prvem kolu, ko so v maratonski tekmi v petem nizu izgubili proti Prvačini. Kapetan moštva Miran Miklič je povedal, da jih še vnaprej pestijo težave (poškodbe, bolezen), moštvo pa še ni v pravi tekmovalni formi. Tudi v tej sezoni računajo na uvrstitev v prvo ligo, zato bo treba zmagovati tudi na tujem. Morda bo priložnost za to sobotno gostovanje v Kanalu ob Soči. (M. G.)

DOMA VSE PO NAČRTIH - Starejši igralci kočevskega drugoligaša ne pomnijo takšnega srečanja, kot je bilo v prejšnjem kolu na gostovanju na Vrhniki. Snežnik je namreč srečanje izgubil šele v drugem podaljšku, ko so domačini rezultat izenačili v zadnji sekundi s trojko centra, ki je žogo z več kot 10 metrov vrgel iz obupa. Zato so na sobotni tekmi proti Parlmatu Parkljem resno začeli in v istem slogu tekmo tudi končali z zmago 103:80. V domači ekipi sta bila najboljša Primož Šercer in Sašo Stefanišin. (M. G.)

PONOVNO DESET RAZLIKE - Da so rokometaši Inlesa le gostje v drugi ligi, so dokazali tudi v Novi Gorici. Tako kot v prvem kolu so tudi v soboto zmagali z desetimi zadetki razlike (28:18) in potrdili, da so najresnejši kandidati za uvrstitev med prvoligaše. Ponovno sta imela velik delež pri zmagi slovaška reprezentanta Hudak in Čapka. Ribničani bodo v soboto igrali proti Besnici. (M. G.)

PORAZA V GOSTEH - Kočevski kegljači in kegljavke so v petem krogu tekmovanja druge državne lige igrali v gosteh. Člani so v Litiji izgubili z domačim moštvom s 5018:4813, članice pa so izgubile v Celju proti Mirotekarju z 2384:2296. (M. G.)

PRETEPLI SODNIKA - V povratni tekmi v malem nogometu za občinski pokal Kočevja sta se pomerili ekipi Črnega Potoka in Treh Zvezd. Deset minut pred koncem tekme - pri razultatu 3:1 za gostitelje, enak razultat je bil na prvi tekmi - je sodnik dosodil kazenski strel za domačine. S tem se niso strinjali gostujoči igralci in so sodnika pretepli, ta pa je, po poročilu kočevskih policistov, poiskal pomoč v Zdravstvenem domu. (M. G.)

Nasprotnicam le deset točk

Novomeške odbojkarice so povsem nadigrale ekipo Zgornje Savinjske - V soboto s koprskim Cimosom

NOVO MESTO - Novomeške odbojkarice, močno okrepljene z odličnima Ukrajinkama Orešino in Volkovo, bodo letos za večino ekip 1A odbojkarske lige premočne nasprotnice. Kakšna je njihova moč, so v soboto okusile igralke Zgornje Savinjske, ki so se le za silo upirale v prvem nizu, ko so osvojile 6 točk, potem pa so igrale le vlogo nemih opazovalk odlične igre novomeških tolkačic Elene Volkove, Jane Vernig, Tamare Podolski in Rebeke Koncilija, ki jih je z natančnimi podajami izvrstno stregla Vika Orešina, medtem ko je tudi hitra Mateja Smrke svoje delo v polju opravila brez večjih napak. V drugem in tretjem nizu so gostje tako osvojile le po dve točki.

Po dveh krogih so Novomeščanke skupaj z mariborskim Infondom Branikom brez izgubljenega niza na vrhu prvenstvene lestvice, tretje so Celjanke, četrte pa Koprčanke, ki so v drugem krogu s 3:0 izgubile v Celju, v soboto pa se bodo doma na derbiju kroga pomerile z Novomeščankami. Ker Primorke resno računajo na naslov državnih prvakinj, bo tekma zelo težka, kljub temu da v njihovi ekipi verjetno ne bo poškodovanih Mojce Klepač in Alenke Obid.

V primeru, da bi novomeške odbojkarice preskočile tudi to oviro, se bo teden dni kasneje, ko se bodo doma srečale z Infondom Branikom, precej bolj jasno, kam Novomeščanke letos sodijo oziroma ali je njihov domet le ponovitev lanskega uspeha ali pa lahko računajo celo na boj za naslov prvakinj.

I. V.

ŽUŽEMBERČANI PRVI

ŽUŽEMBERK - Pionirska ekipa odbojkarskega kluba Žužemberk je nastopila na izredno močnem Adidasovem turnirju v Nemčiji, kjer so se uvrstili v finale in z zmago nad Prago zmagali.

USPEŠEN VIKEND

PODZEMELJ - V soboto in nedeljo so igrala vsa moštva Pletise Kolpe doma in premagale svoje vrstnike. Starejši dečki so premagali vrstnike iz Šmartnega s 4:0, kadeti ekipo iz Grosupljega z 10:0, mladinci igralce Transporta s 5:1, člani pa igralce Transporta z 2:0. Strelca na članski tekmi sta bila Mario Podrebarac po napaki gostujočega vratarja in najboljši igralec tekme Jože Rehorič z natančnim strelom s 25 metrov. Kljub veselju ob zmagah domače ekipe pa so bili gledalci razočarani nad nešportnim obnašanjem vodstva kadetov iz Grosupljega in samih igralcev.

ALPINISTIČNA ŠOLA

NOVO MESTO - Plezalni klub Alp Sport bo danes, v četrtek, 20. oktobra, ob 19. uri v prostorih novomeške gimnazije začel z alpinistično šolo, v katero se lahko vpišete tudi še prihodnji teden ali v trgovini Alp Sport v novomeškem BTC-ju ali pa pred predavanji v gimnaziji. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu 316 127 (Marko ali Marjan).

FOTO: M. MARKELJ

41 Priloga
Novo mesto, 19. oktobra 1995

Gobe na papirju niso gobe v gozdu

Gobarstvo je ob omejitvah, ki jih že drugo leto predpisuje nabiralcem vladna uredba o zaščiti samoniklih gliv, znova "vroča" tema pogovorov. Pa ne toliko zaradi vse bolj številnih nabiralcev gob, ki oblegajo slovenske gozdove in puščajo za seboj pravo pustošenje, pač pa zaradi omejitev pri legalni prodaji nabranih gob. Toda prav omejitev izvoza slovenskih gob na tuji trg, predvsem italijanski, je prvi cilj uredbe, ki jo je predlagala Zveza gobarskih družin Slovenije. Izpolnjevanje te uredbe pa je tudi začetek prav gotovo dolgotrajnega procesa, ko se bodo obiskovalci gozda in gobarji obnašali bolj kulturno. Tudi nabiranje gob namreč kaže naš odnos do narave.

Vsa zgodba se je začela leta 1993, ko je bil v parlamentu sprejet zakon o varstvu okolja, ki je pomenil pravno podlago za uredbo o zavarovanju določenih gob. To je bil predlog Komisiji za varstvo mikoflore pri Zvezi gobarskih družin Slovenije (ZGDS), ki vključuje 21 gobarskih družin, med njimi tudi novomeško. Gobarske družine so imele dolgo časa bolj informativno vlogo, zadnjih 10 let pa imajo izrazito varstveno vlogo. "Člani gobarskih družin smo bili tisti, ki smo videli, da je za varstvo okolja - vsaj kar se tiče gob - potrebno hitro ukrepati, zato smo bili proti, da se zaščita gob ureja zakonsko, kajti to bi trajalo nekaj let. Odlok pa je le hitrejši," je povedal dr. Alojz Boh, predsednik komisije za determinacijo gob in član ZGDS.

"Rdeči seznam" s 70 glivami

Uredbo o zavarovanju samoniklih gliv je izdala Vlada Republike Slovenije in je izšla v Uradnem listu RS, št.38/94. Ta uredba ureja varstvo gliv zaradi ohranjanja biološke raznovrstnosti in naravnega ravnotežja. "Gre za tiste redke gobe, ki sodijo v našo naravno dediščino in ki so po mnenju komisije zaradi roparskega nabiranja in naravnih okoliščin ogrožene. Mikorizne glive so nepogrešljive, saj živijo v sožitju z drevjem, zato so garancija naših gozdov in nenazadnje našega zdravja," razlaga dr. Boh. Tako je prepovedano nabiranje podgobij vseh vrst gliv, na celotnem območju Slovenije pa je prepovedano nabiranje 70 vrst gob s t.i. "rdečega seznama". Tiste izmed njih, ki jih najlažje najdemo na našem področju, so: karželj, velika mušnica, kraljevi goban, hrastova zraščenka, hrastov glivec, črni kuštravec in orjaška kolobarnica. Največ nesporazumov je bilo z lisičko - na seznamu je luskati različek lisičke (na Dolenjskem raste bolj na ribniškem področju), zaradi tiskarske napake pa so to zamenjali za navadno lisičko, ki jo je dovoljeno nabirati. Sicer pa seznam 70 vrst gob ni večen, ampak se bo lahko in se verjetno tudi bo moral spreminjati po potrebi in trenutni situaciji.

Vsak največ 2 kilograma gob na dan

Kar nekaj členov uredbe o zavarovanju gob zadeva tudi kulturo nabiranja. Prepovedano je namerno uničevanje gob in podgobja; posameznik lahko v enem dnevu nabere največ 2 kilograma gob, pri nabiranju ne sme uporabljati pripomočkov, ki bi poškodovali rastišče in podgobje, gobe mora očistiti že na rastišču in jih prenašati v trdni embalaži, ki omogoča širjenje spor. Izjeme pri količini nabiranja gob veljajo z dovoljenjem ministra, pristojnega za gozdarstvo, le, kadar gre za raziskave, razstave, seminarje in druge zadeve raziskovalnega in izobraževalnega pomena. Posebno količinska omejitev nabiranja gob je povzročila v javnosti veliko razburjenja, vendar ne gre prvenstveno za to, da se po gozdu lovi gobarje in se jim gleda v košaro, pač pa je cilj uredbe registracija odkupovalcev in kontrola izvoza gob, ki je do takrat sploh ni bilo.

Odkup gob (v dovoljenih količinah, seveda) lahko opravljajo le domače pravne osebe ali samostojni podjetniki, registrirani za trgovino z gobami, za potrebe svoje dejavnosti pa tudi tisti, ki so registrirani za predelavo gob ali za gostinsko dejavnost. Vsak odkupovalec mora do naslednjega koledarskega leta voditi natančno evidenco, ki mora vsebovati ime in priimek ali firmo odkupovalca, njegov naslov, kraj odkupa, ime in priimek nabiralca, vrsto in količino odkupljenih gob, datum odkupa in podpis nabiralca.

Pomemben je tudi 9. člen uredbe, ki prepoveduje iznos gob in gobjih izdelkov preko državne meje, njihov izvoz pa je dovoljen le s pisno izjavo odkupovalca. Ravno ta člen pa je bil najbolj nejasen, zato je Vlada Republike Slovenije letos julija sprejela uredbo o spremembi uredbe o zavarovanju samoniklih gliv (Uradni list št. 44/95), ki je določila čas izvoza in uvedla strožje denarne kazni.

dr. Alojz Boh

Tako je izvoz svežih gob dovoljen v času od 1. septembra do 30. aprila.

Kazni od 10 do 500 tisoč tolarjev

Kot pove že naslov, so kazni denarne in niti ne tako nizke, vsaj po spremembi uredbe, ko so jih še zvišali. Pa si poglejmo: če posameznik namerno uničuje gobe in podgobje, če jih nabere več kot 2 koligrama, če pri tem uporablja prepovedane pripomočke in če gob ne očisti na samem rastišču, mora na kraju prekrška plačati kazen 10 tisoč tolarjev. Z denarno kaznijo 50 tisoč tolarjev (po prvi uredbi 15 tisoč tolarjev) pa se kaznujejo posamezniki: ki nabirajo podgobje gliv in tiste gobe, ki so prepovedane; če nabereje več kot trikratno dovoljeno količino; če nabirajo na območju, kjer je to prepovedano (narodni in regijski parki, naravni in gozdni rezervati); če prodajajo večjo količino gob od dovoljene in za iznos gob in gobjih izdelkov čez mejo. Najvišje denarne kazni - 500 tisoč tolarjev (prej 100 tisoč tolarjev) pa so povezane z vsemi prekrški glede odkupa, iznosa in izvoza gob.

In kdo izvaja nadzor? Izvajanje prepovedi in omejevanja nabiranja gob opravlja gozdarska inšpekcija, inšpekcija varstva okolja in pooblaščena nadzorna služba za varstvo parkov in drugih zavarovanih naravnih znamenitosti; nadzor nad trgovanjem z gobami izvaja tržna inšpekcija, nad izvozom in iznosom pa carinski organi in mejna kmetijska inšpekcija. Vsem tem organom pa na njihovo zahtevo nudi vso potrebno pomoč tudi policija.

Gobe morajo v prvi vrsti poznati inšpektorji

Najbolj neprijetno delo imajo verjetno gozdarski inšpektorji, ki menijo, da bo ta uredba doživela še kakšno spremembo. Zakaj? Oni so tisti, ki morajo s tehtnico hoditi po gozdu, iskati ne gobe, pač pa nabiralce gob, jim pogledati v košare (če nimajo seveda polivinilaste vrečke, kar pa je že kaznivo), preveriti, ali so gobe prave ali ne, koliko jih je, ali so očiščene... Če ugotovijo nepravilnosti, morajo gobarja kaznovati kar na "kraju zločina" z 10 tisoč tolarji (ki jih ponavadi nima s seboj), dobiti morajo njegove osebne podatke (ki jim jih gobar hoče ali pa noče dati). Za zdaj delo gozdnih inšpektorjev v glavnem sloni na opozarjanju gobarjev. Omeniti je treba tudi to, da je gozdnih inšpektorjev zelo malo. V Novem mestu je na primer samo eden, zadolžen pa je za kontrolo tako na območju občine Novega mesta kot tudi Trebnjega, Metlike in Črnomlja. Poleg ostalih dolžnosti pa so pred kratkim dobili obvestilo, da njihovo delovno področje zajema tudi lovstvo in ribištvo. Kako naj en človek poskrbi za vse to?

Pa še na nekaj zelo osnovnega velja opozoriti. Za pravo izvajanje kontrole nabiranja gob morajo inšpektorji v prvi vrsti poznati gobe, vsaj tistih 70. Pa jih ne vsi. Kako naj potem opravljajo svoje delo? "Zato bo zanje Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo organiziralo tečaje za spoznavanje gob, izdalo je tudi plakat s slikami gob, ki bo visel na vseh javnih mestih, dobile ga bodo šole, skratka, potrebno je povečati število gozdnih inšpektorjev, jih nekako motivirati za delo in jih seveda seznaniti z gobami," je povedal dr. Alojz Boh. Gobarska družina Novo mesto skrbi za to vsako leto z gobjo razstavo, ki jo vedno pripravijo na drugi osnovni šoli. Letošnja, sedemnajsta po vrsti, ki je bila pred dobrim tednom dni, je bila na OŠ Bršljin in je ponujala na ogled kar 362 vrst gob.

Protest odkupovalcev in izvoznikov gob

Uredba in kasneje še sprememba uredbe o zavarovanju samoniklih gliv je v prvi vrsti najbolj prizadela registrirane odkupovalce in izvoznike gob. Zaradi nerazumnih omejitev in prepovedi, kot pravijo, so protestirali na Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, vendar so bili deležni le razumevanja za njihove težave. V svojem protestu je 11 slovenskih podjetij (podpisala so peticijo), ki se ukvarjajo z odkupom in izvozom gob, povedalo, da je zakonodaja prizadela najmanj 4150 nabiralcev gob, ki jim je to glavni vir dohodka, da je na ta način ukinjenih najmanj 81 delovnih mest, ker pa je delo z gobami izrazito sezonsko, zaposluje vsako leto še do 200 pogodbenih delavcev, ki so sedaj tudi brez dela. S prepovedjo in omejevanjem izvoza pa se država po njihovem mnenju odreka tudi ne tako majhnemu znesku deviznega priliva - slovenski izvozniki gob so lani, ko jih je v precejšnji meri že prizadela ta omejitev, prispevali k izvoznemu izkupičku 13,724.000 mark. Opazno pa je menda tudi naraslo črno trgovanje brez vsakršnih obdavčitev.

Ne glede na različne posledice "gobje uredbe", pa ta vendarle pomeni začetek večjega spoštovanja in večje skrbi za varstvo narave, ki bosta v zavest ljudi sicer prišli počasi, pa vendarle. Nekako je treba začeti. In vsi začetki so ponavadi težavni.

LIDIJA MURN

FOTO: M. MARKELJ

Kaj me briga!

Temu, kar se dogaja na slovenskih cestah, bi lahko rekli kar vojna. Številke o umrlih in težko ranjenih v prometnih nesrečah so grozljive, primerjali bi jih lahko z žrtvami na območjih, kjer divja prava vojna. Strašljivost številk (lani je na slovenskih cestah umrlo 505 ljudi) se še poveča ob premisleku, da vsi ti mrtvi in težko ponesrečeni niso prizadeti le sami po sebi, ampak tako ali drugače prizadenejo še veliko drugih. Koliko človeških tragedij, izjalovljenih upov, socialnih tegob se skriva za statističnimi številkami! Da seveda ne govorimo o suhoparnem nesentimentalnem preštevanju številk o skupni škodi, ki jo družba v celoti trpi zaradi slovenske avtomobilske norosti.

tudi tako

Tako stanje sili v razmislek, kaj je vendar vzrok za to iz dneva v dan se ponavljajočo slovensko tragedijo. Različne stroke ponujajo nekaj odgovorov, vrte pa se predvsem okoli slabih cest, vožnje pod vplivom alkohola, neizkušenosti voznikov in neupoštevanja voznih razmer, predvsem pa je poudarjena prevelika hitrost. Nekatere nesreče, za katerimi se vzroki skrivajo pod izrazom "nenadoma zavil v levo" in podobno, govore morda tudi o samomorilnosti. Pogled na starost udeležencev razkriva še eno žalostno plat velik delež mladih. Poseben problem so seveda pešci, med njimi še posebej otroci.

Govorimo sicer o objektivnih in subjektivnih razlogih, vendar igra po dosedanjih dognanjih najpomembnejšo vlogo človeški faktor, pa naj gre za počutje voznika, preutrujenost, agresivnost, malomarnost, neupoštevanje predpisov, nepremišljenost itd. Skupni imenovalec vsemu pa je možno najti v tisti osnovni naravnanosti današnjega človeka, ki bi ji lahko rekli neodgovornost do drugega. Kdor sede za volán pijan in divja po ulici, je predvsem neodgovoren, kdor zavestno ne upošteva prometnih predpisov, je neodgovoren, kdor z malo vozniškimi izkušnjami pritiska plin do konca, je neodgovoren, kdor svoj nasilni značaj dokazuje v prometu, je neodgovoren, kdor zavestno vozi tehnično oporečno vozilo, je neodgovoren, neodgovoren do sebe in zaradi narave prometa tudi do drugih. To, se zdi, je tista rakasta rana, ki pošilja smrtne zasevke okoli. Drugi nam ne pomenijo nič.

Naj je videti na prvi pogled taka trditev preprosta in ne kaj prida tehtna, pa sprašuje po nekaterih temeljnih stvareh, kot sta vrednostna integriteta človeka, vest in moralna drža. A ne vesti ne moralnih vrednot, ki tvorijo najžlahtnejše v človekovi osebnosti, v neodgovornosti do sebe in do drugih ni.

Kako to? Od kod ta neodgovornost? Mar niso Slovenci v preteklosti sloveli kot vestni, pošteni, odgovorni ljudje? Če so zvečine res bili taki, pa zdaj niso več, o čemer z grozljivim jezikom govore krvave slovenske ceste. Kaj se je dogodilo s slovenskim značajem?

Spremembo je mogoče (ni pa nujno to edina možna povezava) povezati z našo polstoletno družbeno resničnostjo, ki je seveda še zdaleč ni konec, kot površno menimo. Še traja in bo še trajala v nekaterih plasteh naše zavesti, zato se še in se bo še odražala v našem ravnanju. V tem primeru gre predvsem za zatiranje svobodnega posameznika. Osebna nesvoboda namreč pomeni osebno neodgovornost. V družbah, kjer sta država ali vladajoči režim vse, kjer je samovolji oblastnikov podvrženo prav vse, od zakonov do morale, kjer se vse obrača in prikraja potrebam oblastnikov in ni ničesar več, kar bi bilo nad njimi in bi zavezovalo njih same, ne pravni ne moralni red, mora priti do splošne neodgovornosti. Posameznik ne presoja, kaj je prav in kaj ne, kaj je moralno in kaj ne, zanj to počno oblastni izbranci, vendar običajno zelo nedosledno. In ko kar naprej spreminjajo pravila in vrednote ter z lastnim početjem izkazujejo, da pravzaprav v resnici sploh niso obvezujoče, se razkroji že tako in tako ogroženi moralni instinkt v človeku, v njem samem ni ničesar več, pred čimer bi odgovarjal za svoje ravnanje, spreminjajoča se zunanja pravila pa je mogoče z malo spretnosti kršiti, jih obiti, ne upoštevati.

MILAN MARKELJ

Vedno odprta vrata bolnišnice

Če se le da, gremo k zdravniku, ko nam že voda teče v grlo, in če se to zgodi sredi noči, ali še slabše, med vikendom, smo prisiljeni, da gremo v bolnišnico k urgentni službi. Brez napotnice, seveda, mnogokrat celo brez dokumentov. A vemo, da bomo tam zagotovo dobili pomoč.

Dežurna ekipa je v novomeški bolnišnici na vsakem oddelku vedno pripravljena. In ker je kirurški oddelek eden največjih in hkrati najbolj izpostavljenih, nas je zanimalo, kako pri njih poteka delo. Sestavljajo jo trije kirurgi, eden ima dovolj dela v ambulanti, dva pa sta na voljo za komplikacije na oddelkih.

"V prizadevanjih za racionalizacijo so hoteli to število celo zmanjšati, kar ni sprejemljivo, saj smo edina hiša, katere vrata so vedno odprta, ne glede na to, ali ima pacient napotnico," pravi predstojnik kirurškega oddelka dr. Leopold Morela. In če dežurno ambulanto med tednom dnevno obišče okoli 30 ljudi z različnimi težavami, se to številko med vikendi podvoji, prav tako pa tudi število operacij.

Vsaka opreacija zahteva temeljit pregled. Dežurstvo se ne konča po osmih delovnih urah, pač pa se začne ob sobotah zjutraj in konča v ponedeljek zjutraj. In ker dežurna služba ni plačana v celoti, morajo kirurgi namesto plačanih nadur izrabiti proste dni, potem pa tega kadra primanjkuje med tednom. Zaradi specifike dela jim pripada tudi več dopusta, kar odsotnost še povečuje. Na kirurškem oddelku je 17 kirurgov, vsak pa je dežurni 5- do 7-krat na mesec.

Cela paleta težav pacientov

Obisk dežurne službe v bolnišnici se med vikendom poveča predvsem zato, ker ostala zdravstvena služba takrat ni tako aktivna. In če naj bi splošni zdravnik pozdravil 80 do 85 odst. primerov, razliko pokrivajo specialisti. Tudi sprejemi v bolnišnico so med vikendom bolj pogosti. Težave pa so različne: od vnetega slepiča in trebušnih težavav do poškodb.

Dežurnega zdravnika obišče tudi kak občan, ki je pregloboko pogledal v kozarec, njegove težavice pa so naenkrat postale tako velike in pomembne, da do naslednjega dne ne morejo počakati. Takšni "primerki" pridejo do bolnišnice na različne načine: sami, lahko jih pripelje kak znanec, celo rešilec, ali pa z vlakom. Celo to se je že zgodilo, da so morali iz bolnišnice klicati policiste, da so "bolnika" odpeljali tja, kjer ponavadi policisti "gostijo" od alkohola preveč razgrete občane. V bolnišnico pripeljejo tudi poškodovane v prometnih nesrečah. Niso še tako daleč časi, ko je bila dolenjska magistralka zaradi gostega prometa in zato številnih nesreč prepojena s krvjo. Število prometnih nesreč sicer ni več tako veliko, a zadnje čase spet narašča. Kaj se bo zgodilo, ko se bo ponovno sprostil tovorni promet na jug, lahko le predvidevamo.

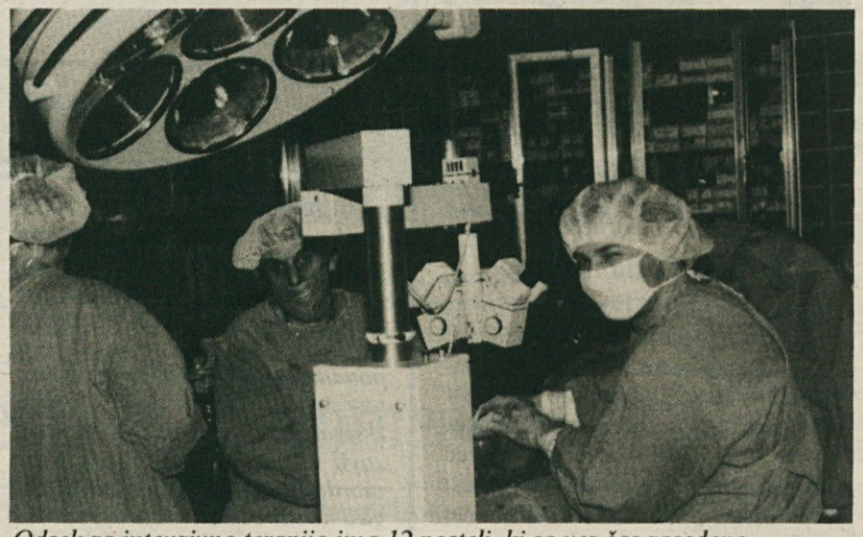

Odsek za intenzivno terapijo ima 12 postelj, ki so ves čas zasedene.

Nič kriv ostal skoraj brez nog

Za sicer pustimi policijskimi poročili o prometnih nezgodah se skrivajo pretresljive zgodbe posameznikov. Ena izmed njih je tudi zgodba Ivana, ki že dober mesec leži na kirurškem oddelku. Nedelja, 17. septembra, je njegovo življenje močno spremenila. Pa ne zato, ker je ravno tisto nedeljo odpeljal na vlak sina, ki si je nadel vojaško suknjo. Ko je sina odložil na železniški postaji in se vračal domov, je ob 12. uri na cesti na Suhorju pri Vinici močno počilo. "Verjetno sem res peljal malo hitreje, kot je omejitev, a bil sem na svoji strani, ko sem naekrat pred seboj zagledal avto, ki je peljal nasproti po moji strani. Najbrž me je voznik stoenke videl, saj je sonce sijalo v oči meni, ne njemu, " je prejšnji teden povedal Ivan. Ivanov fičo je bil čisto razbit, v njem pa tudi on sam. Zlomljeni je imel obe stegnenici, zdrobljeno koleno na desni nogi in zlomljeno roko. Prestal je že dve opreaciji, ki sta trajali skupaj 7 ur. Povzročitelj nesreče Ivana še ni prišel pogledat v bolnišnico, čeprav jo je odnesel mnogo bolje kot nič kriv Ivan - v bolnišnici je bil le dva dni.

"Tako bo prišla zima, ko bom lahko poskušal hoditi, saj mi kosti drži skupaj železje. Da bi se opiral na opornice, ne pride v poštev zaradi zlomljene roke," pravi Ivan, sicer zaposlen kot kuhar. Vendar so rane še sveže in so spomini na tisto nedeljo, ko je od bolečin pulil travo ob cesti, čakajoč na pomoč, zelo neprijetni. Ves čas je bil namreč pri zavesti, medtem ko je povzročitelj, ki ga je menda vrglo iz avta, obležal nezavesten in je bil zato prvi deležen pomoči.

Po prometni nesreči je namreč odločilna prva ura, ki je tudi največkrat usodna. V prve pol ure je potrebno nuditi kvalitetno prvo pomoč, od previdnega izvlečenja ukleščenega ponesrečenca iz avta in nameščanja v pravilni položaj do vzpostavitve prostih dihalnih poti ter ustavitve krvavitev. Temu pa sledi nadaljnja strokovna prva pomoč, ko je potrebno nadomestiti izgubljeno tekočino, poskrbeti za sredstvo proti bolečinam in ranjenega v pravilnem položaju prepeljati v bolnišnico, kar stori strokovno reševalno osebje. Tam je potrebno ob sprejemu opraviti najnujnejše diagnostične postopke in začeti z zdravljenjem.

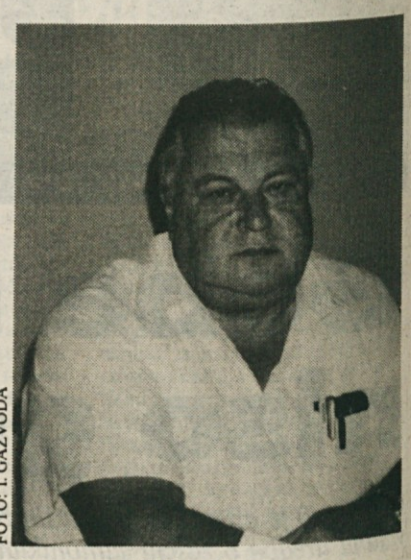

FOTO: T. GAZVODA

Dr. Leopold Morela

Omejevanje bolnišničnega dela

Država poskuša z različnimi varčevalnimi ukrepi pritisniti tudi na zdravstvo, kar ima včasih sicer dober namen, a takrat, ko gre za zdravje ljudi, je takšno varčevanje vprašljivo. Lani smo, na primer, Slovenci porabili za 23 milijard tolarjev zdravil. Ob tako veliki številki se lahko upravičeno vprašamo, kako to, da smo sploh še živi in da se nismo z zdravili zastrupili. In posledica tako velike porabe zdravil je ukrep Zavoda za zdravstveno zavarovanje, da lahko vsak splošni zdravnik letno izda 600 receptov. Umetnost, kako razporediti recepte skozi celo leto, je prepuščena zdravniku.

Problem kirurgije tiči tudi v prehodu s splošnega zdravstvenega zavarovanja na zavarovalniško poslovanje, uvedeno leta 1992. "Ukinjena je bila participacija, kar je za uporabo pravic iz zdravstvenega varstva velika škoda. Poraba zdravstvenih storitev v ambulantah in bolnišnicah se je tako neupravičeno povečala za tretjino. Pogodbe, ki jih sklepa zavarovalnica z bolnišnico, so usmerjene v zmanjševanje porabe. To je sicer prav, a v bolnišnici nimajo vse stroke enakega tretmaja. Pri tem najbolj izstopa ravno kirurška služba, ki se z nujnimi primeri ukvarja 24 ur dnevno," pravi dr. Morela.

Ker verjetno ni splošne bolnišnice na svetu, ki bi poslovala z dobičkom, tudi novomeška ni izjema, prav gotovo pa bi se stanje vsaj malo izboljšalo, če bi se občani obnašali bolj gospodarno. Vzrok pa tiči tudi v neskladnosti v številu zaposlenih in delovnih ur, ki jih morajo opraviti. Tako kot pri omejevanju receptov je določeno tudi število pregledov kirurgov, da ne bi porabili preveč sredstev za materialne stroške, razliko krije bolnica. Na kirurškem oddelku na primer je 10 kirurških ambulant, za katere je letos predvidenih 1,5 milijona t.i. faktorjev, česar v Novem mestu, kjer so se obnašali restriktivno in uvedbli čakalne dobe, verjetno ne bodo presegli. Vendar je uvedba čakalne dobe vprašljiva, saj ni vseeno, ali določeno bolezen odkrijemo in zdravimo danes ali čez pol leta.

Kako pa je s številom kirurgov na kirurškem oddelku novomeške bolnišnice? Zaenkrat jih je zadosti, a kolektiv se stara, poklic pa se vedno bolj feminizira. Na to kaže že samo letošnji vpis na medicinsko fakulteto, ki je med 150 študenti sprejela le 30 fantov, čeprav poklic zahteva velike napore pri delu kot študiju, saj je izobraževanje v medicini še enkrat daljše kot pri drugih poklicih.

TANJA GAZVODA

Inovacij ne znamo izkoristiti

Menda nekje na Madžarskem izdelujejo copate znamke Reedok in gredo za med, saj so štirikrat cenejše od copat slovite znamke Reebok. Razlika pa je samo v eni črki. Nekdo je zadnjič predlagal kranjski Planiki, naj vendar preneha stokati in izkoristi priložnost, da se postavi na lastne noge. Izdeluje naj svojo znamko copat, pa čeprav bo to Addibas. Predlog morda zveni neumno, vendar daje misliti.

Slovenija si ne more privoščiti tako nizke cene za delovno silo, kot jo ponujajo na Daljnem ali na Bližnjem vzhodu. Razlike so že tako velike, da zdaj tudi slovenski izvozniki resno razmišljajo o obratih s poceni delovno silo v tujini. Torej vse bolj postaja jasno, da Slovenija ne bo dežela poceni delovne sile, saj je konec koncev niti nima kaj dosti, pa četudi prištejemo zraven še v najboljših letih upokojene može in žene.

Do kdaj torej še lohn posli? Tam, kjer je proizvodnja zahtevna in terja kakovost najvišje ravni, slovenska podjetja še ohranjajo dodelavo za tuje partnerje. A kljub vsemu prihodnosti našega gospodarstva ne bo mogoče zgraditi le na takih poslih. Ker v tako majhnem gospodarstvu niti obsežne proizvodnje ni mogoče načrtovati, slovenskim podjetjem ne preostane drugega, kot da se uveljavljajo s kakovostjo in inovativnostjo.

Kot je znano, inovatorjev in inovacij v Sloveniji ne manjka. Nasprotno, slovenski inovatorji se zelo pogosto pojavljajo na mednarodnih sejmih in razstavah inovacij, kjer pobirajo najvišje nagrade, čeprav jih ni lahko dobiti. Veliko je takih izumov, ki jim ni para v svetu, pa vendar mora preteči precej vode, da se uveljavijo, prav malo pa imajo možnosti, da bi postali zadnji hit na svetovnem trgu. K tem prispeva več dejavnikov.

Tuje je še vedno bolj cenjeno

Veliko je pripisati domoljubnosti inovatorjev. Mnogi med njimi svoje izume skrbno čuvajo pred tujimi lovci na inovacije, saj v prvi vrsti želijo, da bi plodove njihovega inovativnega dela uživali Slovenci in njihova država. Žal pa ta in tudi njeno gospodarstvo še nista zrela, da bi inovacije sprejemala, spodbujala ali se celo pulila zanje. In ko dodamo še znano slovensko prepričanje, da je najboljše tisto iz tujine, je slika popolna. Inovatorji tako z grenkobo povedo, da morajo najprej v tujino, tam doseči vrsto priznanj in šele nato so jih pripravljeni priznati tudi doma. Zgodi se lahko še hujše. Ko po večkratnih poskusih, da bi patent prodali doma ali začeli s proizvodnjo, obupajo in prodajo inovacijo v tujino, naša podjetja od tujcev po precej višjih cenah odkupijo izdelek domače pameti.

FOTO: B. DUŠIČ-GORNIK

Na enem največjih svetovnih sejmov inovacij INPEX v Pittsburhu je Slovenija v različnih kategorijah dobila 4 medalje. Zlato medaljo je prejel energijski stol Megatron (na sliki), ki je dosežek dela inovatorske skupine Design Savnik in podjetja Vitalis iz Novega mesta.

V tujini mrgoli zasebnih podjetij za posredovanje in promocijo inovacij, pri nas pa ta dejavnost še ni povsem zaživela. Lotil se je je Marijan Stele s podjetjem Spatinova (Slovenski patenti in inovacije), nekdaj tudi predstavnik državne mreže za pospeševanje inovacij. Na eni od manj uspešnih predstavitev inovacij je povedal, da je bila letošnja ljubljanska mednarodna borza inovacij po številu predstavljenih novosti druga največja v Evropi. Predstavilo se je 142 domačih in 68 tujih inovacij, inovatorji pa so oblikovali kar 1400 različnih ponudb. In kaj storijo slovenska podjetja? Za razstavljene inovacije in ponudbe se je pozanimalo borih 6 slovenskih podjetij, zato pa sta se oglasila dva tuja posrednika in našla mimogrede v tujini interesente za 78 ponudb.

Najprej poskušajo ukrasti

"Zunaj je obratno razmerje. Če je npr. razstavljenih 12 inovacij, se zanje zanima 340 poslovnežev. Na Japonskem se jih je samo za slovenske inovacije zanimalo 300," razlaga Stele. V tujini je veliko posrednikov inovacij in tudi industrijskih vohunov, ki se potikajo po sejmih in razstavah inovacij. Njihova prva naloga je, da poskušajo inovacijo ukrasti. Če jim ne uspe, poskušajo zvedeti čimveč o novosti, da bi lahko kdo izdelal enako stvar. Šele v zadnji fazi, ko jim prve nakane ne uspejo, se lotijo pogajanja za nakup patenta.

Tako med tem, ko naši inovatorji poskušajo sami proizvajati in prodajati izumljeno, vedno preži nevarnost, da bodo, še preden bodo oskrbeli trg, tam že proizvodi koga drugega, ki jih bo pokopiral in osvojil kupce. Ta nevarnost je še toliko večja, če inovator ustrezno ne zaščiti patenta doma in v tujini. Tako se še vedno lahko zgodi, kar se je v primeru Iskrinih telefonov, ki so jih začeli proizvajati vsepovsod po svetu, celo na Japonskem. In Slovenija se za kakovosten in dobro prodajan izdelek z "Made in Slovenia" lepo obriše pod nosom.

Zdi se, kot da so slovenska podjetja v mrzličnih procesih lastninjenja in obračanja od jugoslovanskih na druge trge pozabila na razvoj. Strategi gospodarskega razvoja bodo morali reči, koliko industrije je nujno za Slovenijo, sicer pa večjih naložb v tej smeri verjetno ne bo. Izkoristiti pa je treba znanje, natančnost, zanesljivost in marljivost naših delavcev in zastaviti razvoj v tej smeri. Država lahko k temu pripomore z ustvarjanjem ugodnih razmer za tiste, ki vlagajo v razvoj.

Center za razvoj malega gospodarstva pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti ima tudi mrežo za inovacije, ki izdaja katalog inovacij. V zadnjem je predstavljenih okrog 60 različnih inovacij z opisom, z naslovom avtorja ali kontaktne osebe, z oznako patenta, seznamom prejetih nagrad ter s pojasnilom o stopnji razvoja proizvoda. Tam lahko zvemo, ali je inovacija še v načrtih, v fazi prototipa, predproizvodnje, proizvodnje ali je že na trgu. Avtorji označijo željo, da bi prodali patent, licenco, avtorske pravice ali našli prodajalca oziroma proizvajalca ali tudi investitorja za to.

V omenjenem katalogu je le za vzorec inovacij s širšega dolenjskega območja. Predstavljene so lahko namestljive snežne verige Darka Bartolja iz Trebnjega (soavtor Ciril Logar), dve inovaciji grosupeljskega avtorja in priprava za kontrolirano rast rastlin brez prsti (Vladimir Petek, Laško). To je vse, kar lahko zasledimo v katalogu in je delo avtorjev iz naše okolice. Seveda bi bilo treba k temu prišteti še vrsto izumov, ki niso evidentirani ali celo ne zaščiteni. Toda, kako naj jih potem kdo najde?

BREDA DUŠIČ GORNIK

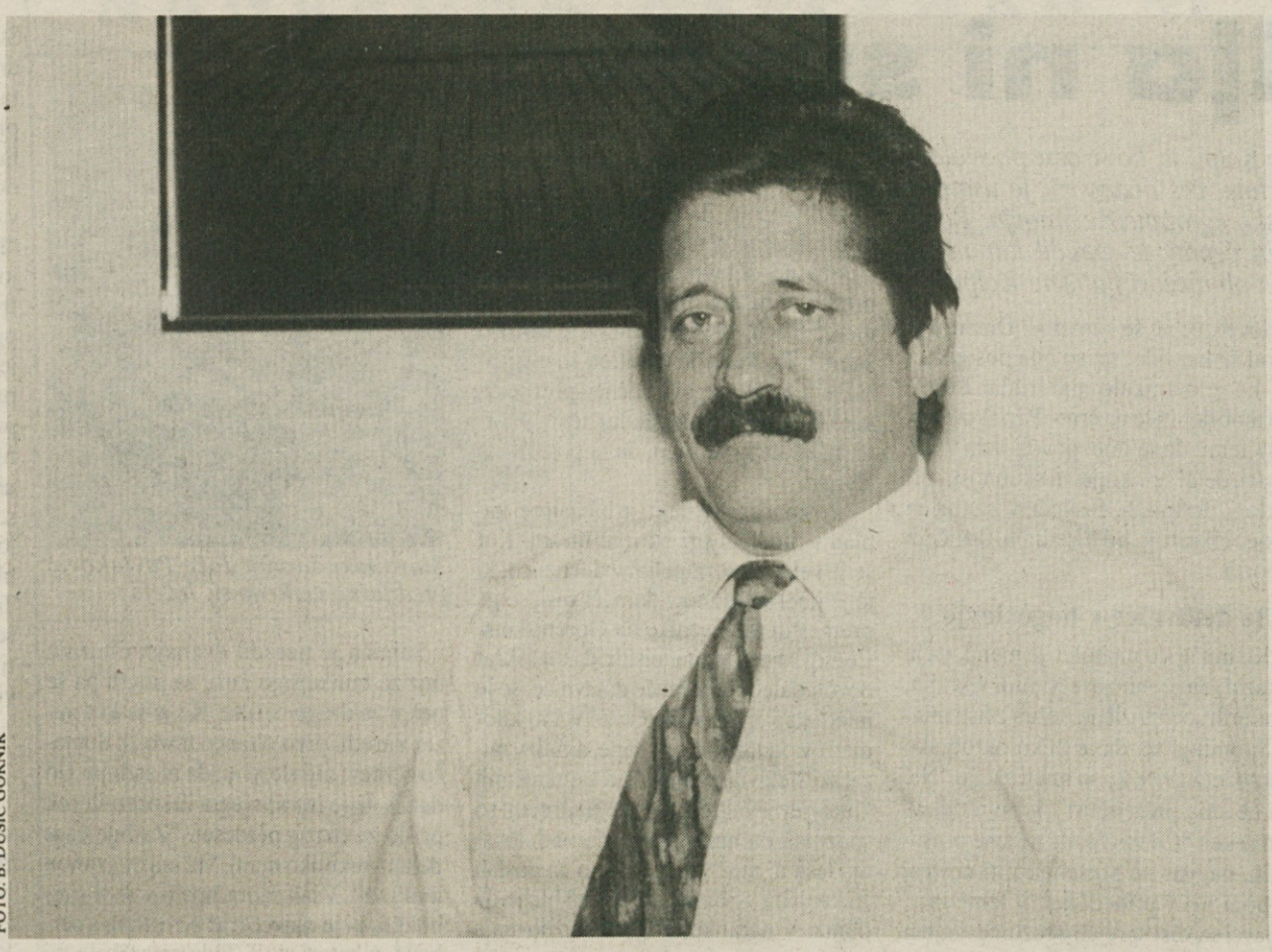

FOTO: B. DUŠIČ GORNIK

Velika rast se skriva v malih podjetjih

Mala zasebna podjetja so v zadnjih petih letih dosegla zelo hitro rast po številu in učinkovitosti, tako da zdaj ustvarijo že četrtino bruto družbenega proizvoda. Združevanje podjetnikov za zagotavljanje njihovih interesov je tako postalo nuja, ki se je pred letom dni udejanila v Združenju podjetnikov Slovenije. Združenje je takoj začelo boj za uveljavljanje v vseh strukturah odločanja na državni ravni in še posebej za status v Gospodarski zbornici sami, katere sestavni del je. S predsednikom združenja, Novomeščanom Francem Zavodnikom, smo se pogovarjali sredi vročih bitk za učinkovito državno strategijo razvoja malega gospodarstva in mu zastavili nekaj vprašanj.

• ***Združenje podjetnikov deluje eno leto. Ali se to v Sloveniji in med podjetniki že kaj pozna? Ste v tem času postali sogovornik vladi, ministrstvom?***

"Začeli smo vzpostavljati odnose z državo, vlado, posameznimi ministrstvi, preko svetnikov z državnim svetom ter z lobiranjem preko strank in poslancev z državnim zborom. Imamo možnost, da pripravimo spremembo zakona, ga damo v proceduro preko državnega sveta in tako zastopamo interese malega gospodarstva. Z vlado je sodelovanje malo manj utečeno, v glavnem smo začeli sodelovati z ministrstvom za gospodarske dejavnosti."

• ***Vaše delovanje v Ljubljani je torej priprava terena za boljše organiziranje in servisiranje članstva po regijah in občinah?***

"Na nacionalni ravni smo si letos zadali tri projekte: znanje, kapital in promocijo. Znanje je osnova za razvoj, in ker prejšnji šolski sistem ni učil o podjetništvu in tržni ekonomiji, smo v vseh regijah speljali projekt večerne podjetniške šole, ki je imel med podjetniki izredno dober odmev, zato bomo z njim nadaljevali. Začeli smo tudi projekt za izboljšanje kakovosti in pridobivanje ISO standardov, po katerem naj bi v dveh letih pridobilo certifikat okrog 120 malih podjetij. Pripravljamo tudi ustanovitev prvega zasebnega zavoda - Podjetniške akademije, v katerem bo večinski delež imelo naše združenje. Projekt zdaj čaka na zeleno luč ministrstva za šolstvo, zato upamo, da se bo začel uresničevati v naslednjem letu. Tu naj bi znanje pridobivali v prvi vrsti lastniki in menedžerji, pozneje tudi otroci podjetnikov.

Na področju kapitala se pogovarjamo o postavitvi rizičnega sklada po avstrijskem in italijanskem modelu. Podjetnikom naj bi omogočal pridobivanje cenejšega kapitala pri bankah, saj bi služil za zavarovanje naložb podjetnikov. Banke namreč zadnjih pet let dobro žirijo tudi na račun visokih obresti na kapital za rizične naložbe v malih podjetjih."

• ***Kdaj pa lahko podjetja pričakujejo, da bo začel delovati tak rizični sklad?***

"Potrebujemo še približno eno leto. Treba je namreč stvari proučiti, prilagoditi našim razmeram, uskladiti z vladno in še s kom. Ko bomo to izpeljali, bo vsaka regija imela svoj rizični sklad, v katerega bo vlagala tako država kot tudi podjetniki. S posameznimi manjšimi bankami zdaj pripravljamo tudi sklenitev pogodb o trajnem sodelovanju in o skupnem oblikovanju še nekaterih fondov, s čimer bi prisilili večje banke k ugodnejšim kreditom.

Na tretjem področju, promociji, smo doslej najmanj naredili. Morali bomo poskrbeti za notranjo promocijo združenja med podjetniki, do skupščine združenja bo dokočno oblikovana celovita podoba združenja. Vzpostaviti moramo tudi drugačen stik z javnostjo, da bomo razbili negativni imidž podjetništva."

• ***Podjetniki na terenu pogrešajo učinkovito povezavo z informacijskim sistemom. Zbornica ima informacije, a te nekako ne pridejo do uporabnikov.***

"Zbornični informacijski sistem (ponudba, povpraševanje in druge za podjetnike pomembne informacije) je treba prenesti na teren, kar nameravamo narediti s podeljevanjem koncesij obstoječim svetovalnim podjetjem. Zbornica do lanskega leta sploh ni imela modemske povezave do vseh območnih zbornic, poleg tega pa osebje ni bilo dovolj usposobljeno ali pa dovolj dejavno, da bi obvestilo podjetnike, da informacije so in da jih lahko dobijo brezplačno. Sam prenos informacij ni finančno zahteven, samo lotiti se ga je treba."

• ***Ali Slovenija sploh ima strategijo razvoja malega gospodarstva? V zvezi s tem ste zadnje čase imeli težke bitke, saj je menda vladni predlog strategije gospodarskega razvoja na malo gospodarstvo kar pozabil.***

"Na skupščini na Čatežu bomo sprejeli naš pogled na predlog strategije, ki je zdaj že dokaj dobro usklajena. Mi smo pragmatiki in smo pričakovali odpore, zato nam je bilo pomembno le to, po kakšni poti moramo iti, da dosežemo naše cilje. Z delom, javnimi nastopi in pritiski smo v nekaj mesecih dobesedno prisilili ministrstvo za gospodarske dejavnosti in sektor za malo gospodarstvo, da nas obravnavata kot partnerje. Zdaj mi je v državnem svetu dosti lažje nastopati, ker stoji za mano združenje, pa tudi pri lobiranju poslancev za državni zbor smo uspešnejši. Uredili smo tudi odnose z Obrtno zbornico, čeprav so nekatere ustanove celo želele, da bi ostali na različnih bregovih. Ravno zdaj pripravljamo podpis o trajnem sodelovanju med OZS in ZPS na področju zakonodaje, izobraževanja, promocije.

Največjo bitko pa smo, moram reči, bili v sami zbornici. So strukture v zborničnem sistemu, ki jim ni všeč, da smo v zbornici. To so posamezna združenja, to so skupine uradnikov, ki so že zelo dolgo v tej zbornici in ki morajo spreminjati odnos do dela, pa jim to ni všeč. Svoje interese zdaj lahko zagovarjamo z argumenti, z jasno izkazanimi bilancami uspeha malega gospodarstva, ki ustvarja 25 odst. bruto družbenega proizvoda. Mislim, da smo zdaj ovire znotraj zbornice prebili in da je novo vodstvo zbornice dosti bolj pragmatično."

• ***Nedavno ste dejali, da si država v svoji zamisli o mreži za pospeševanje malega gospodarstva jemlje preveč pristojnosti, da želi predvsem širiti svoj aparat in zaposliti odvečno delovno silo nekdanjih občinskih uprav. Kako gledate na mrežo zdaj? Je že prišlo do kompromisov?***

"Mi smo najprej želeli pomesti pred lastnim pragom. Gospodarska zbornica in Obrtna zbornica morata zagotoviti kar najboljši servis za malo gospodarstvo. Če bi ena in druga zbornica dobro funkcionirala, ministrstvu ne bi prišlo na kraj pameti vzpostavljati paralelni servis, uradniško državno mrežo. Očitno je postalo tudi, da vlada ne deluje usklajeno, da ni jasno razdeljeno delo med posameznimi ministrstvi ter med vlado in posameznimi ustanovami. Vlada se mora odločiti, kakšna je njena funkcija.

V združenju ocenjujemo, da na nacionalni ravni potrebujemo močan, strokoven in kakovosten center za pospeševanje malega gospodarstva. To mora biti predvsem ustanova, ki bo skrbela v skladu s predvidenimi programi za razpise, dajala koncesije za izvajanje programov ustanovam ali posameznikom, ki za to izpolnjujejo pogoje. Naslednje funkcije servisiranja malega gospodarstva pa naj se opravljajo na tržen način, podjetniško. Center naj ima kontrolno funkcijo nad uporabo sredstev, ni pa vloga države, da organizira, postavlja in servisira. Vemo, da je mreža potrebna, razhajamo pa se v pogledih na način prenosa iz državne na regionalno in na lokalno raven. Gospodarstvo je organizirano v gospodarski in obrtni zbornici, v dveh z zakonom predpisanih ustanovah, ki sta dolžni, da skrbita za de-lovanje gospodarskih subjektov. Ti dve je treba dobro usposobiti in jima dati koncesijo. Država je slab gospodar, zato naj da čimprej tisti denar iz rok. Naj ne jemlje presežkov in potem postavlja svojih agencij, državnih uradnikov in svojih služb, ki večino razpoložljivega denarja pojedo. Tu so bistvena razhajanja v pogledih."

• ***Kakšne so možnosti, da boste uspeli s svojimi pogledi na sistem pospeševanja malega gospodarstva?***

"Pomembno je, da se je začel konstruktivni dialog, da so se zdaj, predvsem po Celjskem sejmu, kjer so se zadeve zaostrile, začeli posveti, ki jih prej ni bilo, da se zadeve usklajujejo. Na skupščini združenja bomo dokončno sprejeli naš koncept, ga uskladili z Obrtno zbornico in potem poskušali prepričati ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Korak naprej bo narejen, če bodo ministrstva prišla do spoznanja, da se da izogniti konfliktom, če se stvari dobro pripravijo in uskladijo že v predhodnih postopkih, preden gredo v procedure odločanja."

• ***Ali v bodoče tudi lahko računate učinkovito delovanje državnega Sklada za razvoj malega gospodarstva in tudi na pomoč občinskih skladov, ki še ponekod obstajajo?***

"Državni sklad je bil doslej zelo neučinkovit. Za letos mu je ostalo za razdelitev samo 120 milijonov tolarjev. Kaj smo mi naredili v zvezi s tem skladom? Vlada je namenila za sklad nekaj čez 4 odst. od kupnin. Mi smo z argumenti v parlamentu in z lobiranjem poslancev po terenu zahtevali 15 odst. od kupnin. V državni zbor je šel predlog za 11,5 odst. in končno je vlada od tega 2 odst. namenila še za subvencioniranje izvoznikov. S preostalimi 9 odst. kupnin je sklad vseeno ojačen za 750 milijonov dodatnih sredstev. Problem pa je, da sklad nima prave vloge in funkcije po obstoječem zakonu, zato bomo v enem mesecu pripravili zakon o malem gospodarstvu in ga dali v proceduro.

Kako si predstavljamo sklad? Iz proračuna bi moral dobiti več sredstev (ne 200 milijonov, ampak npr. 1 milijardo), iz naslova kupnin bo naslednji dve leti dobil še po 1 milijardo, v skladu pa naj bi združili tudi sredstva za pospeševanje malega gospodarstva iz drugih ministrstev. Ocenjujemo, da je takih virov še najmanj za 1 milijardo, in če bi vključili še tuja sredstva za malo gospodarstvo, bi lahko dobili velik kapital. Sredstva bi morali za nekatere programe tudi disperzirati po regionalnih skladih, kjer bi jih še obogatili s sredstvi podjetnikov in zainteresiranih bank.

Sklad bi služil trem namenom. Del sredstev bi namenjal za zagonski kapital za nastajanje novih podjetij, drugi del za pospešen razvoj hitro rastočih podjetij in tretjega za oblikovanje že prej omenjenega rizičnega sklada. Če hočemo doseči hitro rast, potrebujemo med 30.000 vsaj 5.000 zelo hitro rastočih podjetij. Pri velikih, že uveljavljenih družbenih podjetjih ne bo večje rasti od 3 do 5 odst., družbena podjetja, ki se šele lastninsko preoblikujejo, pa sploh nimajo pravih programov, bodo imela kvečjemu izgubo. Zato je razvojni potencial pravzaprav le v malem gospodarstvu, ki je v zadnjih 5 letih zrastlo iz zasebnega kapitala. Zasebno malo gospodarstvo bo rast v vsakem primeru doseglo, vprašanje pa je, kdaj."

BREDA DUŠIČ GORNIK

O TEM, KDAJ DOHITIMO AVSTRIJO

"Po izračunih prof. dr. Vahčiča s Fakultete za ekonomijo Slovenija po gospodarskem razvoju ne bo nikoli dosegla Avstrije, če bo gospodarska rast pri nas le 3-odstotna. Če bi bila 5-odstotna, bi sosedo dosegli leta 2136, če bi bila 8-odstotna, leta 2084, in če bi bila 10-odstotna, leta 2024. Da bi dosegli v nekaj letih tako naglo gospodarsko rast malega gospodarstva, pa bi morali v razvoj vložiti 250 milijonov mark. Od tega država 100 milijonov mark za omenjene sklade in 50 milijonov za izobraževanje, podjetniki sami pa bi morali vložiti okrog 100 milijonov mark."

O POMANJKANJU MENEDŽERJEV

"Danes mlad diplomant razmišlja, kako bi se zaposlil v družbeni firmi, kje bi čim manj delal, si zaslužil v enem letu dober avto in hodil v kravati. Tako mala podjetja ne morejo priti do menedžerjev. Slovenija ima čez 40.000 aktivnih malih podjetij, pred nekaj leti pa je bilo v vseh družbenih podjetjih komaj 2.800 menedžerjev. Lastniki malih podjetij želimo mlade menedžerje, ker ne moremo vsega sami narediti. Treba bo spremeniti miselnost: Jaz pa k podjetniku ne grem, ker je treba tam garati!"

O URADNIKIH V ZBORNICI

"Če bodo informacije ljudem blizu, jih bodo začeli uporabljati, sprva dva, trije, nato večina. Ne gre drugače, podjetnike je treba poklicati, jih prepričati, da to potrebujejo. Treba je delati in garati. Počasi bodo morali tudi ti uradniki na zbornici spoznati, da so tam zaradi podjetnikov in ne zaradi lepšega."

FOTO: B. DUŠIČ GORNIK

Franc Zavodnik: "Najprej smo na nacionalni ravni poskrbeli za profesionalizacijo, za profesionalce, ki so zadolženi za delovanje na regionalni ravni, si zagotovili, da nas zbornica servisira in da smo tudi v vsaki regiji dobili profesionalca, ki se ukvarja z malim gospodarstvom. Zdaj se bomo lotili ustanavljanja klubov podjetnikov po občinah, kjer bo pač interes za to, in združevanja v sekcije po panogah, ki bodo povezane z nacionalnimi panožnimi združenji pri GZS."

Le hostija ni surova

Jože Pavlakovič, župnik v Starem trgu ob Kolpi, se, ko se ozre po svojem nekaj desetletij dolgem življenju, nasmehne, češ očitno mi je usojeno življenje v bližini Kolpe in na demografsko ogroženem območju. Rodil se je namreč v Jakovinih pri Preloki, in čeprav je naredil kar nekaj ovinkov, je njegova sedanja postaja zopet ob njegovi ljubljeni Kolpi.

Kako ovinkasta so bila pota njegovega življenja, pove že to, da se je Jože, ko je končal osnovno šolo, izučil za pohištvenega mizarja. Na domačiji je odprl obrtno delavnico ter zaposlil tri delavce. Čeprav je bil takšen korak leta 1973 skoraj samomorilski, se Pavlakovič ni zmenil za to. Njegov cilj je bil jasen: hotel je dokazati, da je moč uspeti tudi v tako zakotnem kraju, kot so Jakovini. Danes, na primer, te vasi uradno sploh ni več, saj so pet hiš, ki so pripadale Jakovinom, priključili Preloki. Jože je torej hotel dokazati, da je moč uspeti tudi v nemogočih razmerah: v vasi ni bilo telefona, elektrika je prišla iz Hrvaške, in ko je padla prva snežinka, je zmanjkalo toka. Do Vinice je imel po makadamu sedem kilometrov, a je tam lahko kupil le žeblje in ključavnice. Po vse ostalo je moral vsaj v Črnomelj ali Karlovec, če ne še kam dlje. Denarja je takrat še kar bilo, saj so bila posojila, a kaj, ko je manjkalo materiala! Les je bilo moč dobiti le na črno. Pavlakovič je, kljub temu da je imel dovolj dela v delavnici, delal še v krajevni skupnosti, pri folklori, obrtnikih, gasilcih, v kulturi in še kje. Hkrati je bil v sedmih različnih odborih.

Iz delavnice v bogoslovje

Ko mu je šlo najbolje, je menil, da je dokazal, da je moč uspeti tudi v krajih, iz katerih so množično bežali zlasti mladi. Spominja se, da je neko oktobrsko soboto leta 1979, ko so imeli akcijo "Nič nas ne sme presenetiti", svojim delavcem rekel: "Če vas že nič ne sme presenetiti, naj vas ne preseneti niti novica, da bom šel v ponedeljek v lemenat." Delavci so vest sprejeli z razumevanjem in so še naprej mizarili, medtem ko je njihov mojster študiral v Ljubljani. "Zgodilo se je, da je moj sostanovalec študiral, jaz pa sem urejal knjigovodstvo za obrtno delavnico. Saj bi jo komu predal, a nisem imel komu. Po nekaj mesecih sem jo zaprl," pravi starotrški župnik. Po Teološki fakulteti se je hitro razvedelo za njegove ročne spretnosti, tako da je moral marsikdaj nositi v torbi poleg knjig še žago, da je postoril to ali ono.

Po končani fakulteti je bil najprej kaplan v Šmihelu pri Novem mestu. Ker se je velikokrat odpeljal v delavnico, ki jo je imel še vedno v domači vasi, so ga premestili v Železnike na Gorenjskem. Četudi so nadrejeni mislili, da bo tokrat dovolj daleč od domače delavnice, se je mladi kaplan še vedno vozil v 150 kilometrov oddaljene Jakovine, a tudi v mizarski delavnici enega od tamkajšnjih ključarjev je bil reden gost. Nadrejeni so spoznali, da mu ljubezni do obdelovanja lesa ni moč vzeti, zato so ga poslali za kaplana v Semič, da je imel bližje do doma. V natanko letu dni službovanja v Semiču je naredil dvanajst oltarnih miz za tamkajšnjo faro, za povrh pa še nekaj za druge cerkve. Ko je še kot mizar naredil prvo oltarno mizo za domačo cerkev, niti slutil ni, da ni zadnja. Do danes jih je izpod njegovih spretnih rok prišlo že okrog petdeset. "Zadnje čase delam nekoliko manj. Večina oltarjev je unikatov. Vsak mora nositi v sebi simboliko, ki je največkrat povezana s cerkvijo, v kateri stoji. Toda zmanjkalo mi je navdiha, a mi ni žal, saj se sedaj medi nova generacija oltarjev," pravi Pavlakovič, ki je svojo mizarsko delavnico preselil kar v gospodarsko poslopje starotrškega župnišča. Po njegovih zagotovilih je tako vsestransko opremljena, da lahko v njej naredi iz lesa prav vse. Takšno delavnico pa župnik potrebuje. Naj se sliši še tako čudno, je vendar res, da lahko z izkupičkom od izdelkov, narejenih v njegovi delavnici, pokrije marsikateri strošek pri vzdrževanju sakralnih objektov.

FOTO: M. BEZEK-JAKŠE

Starotrški župnik Jože Pavlakovič pred farno cerkvijo sv. Jožefa

"Cerkva ne morem prepustiti propadu"

"Za Poljansko dolino je prej vedel le malokdo. Ko pa se je Slovenija osamosvojila, so našo dolino začeli oblegati turisti, tu pa razen lepe narave ni bilo ničesar. Zato so se ljudje začeli preusmerjati v turizem, tovrstna vlaganja pa so velika in draga. Razumljivo torej, da denarja, ki bi ga morali dati še za obnovo cerkva in vzdrževanje župnišča, nimajo. A tudi sam za takšne naložbe nimam dovolj denarja, saj s plačo, ki je na mesec petindvajsetkrat - toliko imam namreč maš - po 1.800 tolarjev bruto, ne morem veliko pomagati. Leta 1806, ko je bilo zgrajeno starotrško župnišče, je bilo na območju sedanje župnije pet tisoč ljudi, danes pa jih je le še 600. In to število se še zmanjšuje. V dobrih petih letih, kar sem v Starem trgu, sem pokopal okrog 80 ljudi, rodilo pa se jih ni niti 20," pripoveduje župnik. Ker so mu tudi na škofiji v Ljubljani rekli, da denarja ni, mu ne preostane drugega, kot da sam dodatno zasluži denar. "Priznam, da sem se že hotel znebiti tišlarije, a je noče nihče prevzeti. Poleg tega ne morem kar pustiti, da bodo vsi ti objekti propadali. Že zaradi ljudi, ki jih imam rad in jih spoštujem," pravi župnik, ki poleg starotrške upravlja še župnijo Spodnji Log - Nemška Loka.

Pavlakovič samokritično pove, da je prav starotrško župnišče najgrša hiša v celi Poljanski dolini. Toda stroške za streho, ki so jo uredili lani, so poravnali šele letos, ko župnika že bremenijo novi stroški s centralno kurjavo v župnišču in obnovo nekdanje šole v Zagozdacu. Saj se skoraj boji pomisliti, kdaj bo prišla na vrsto farna cerkev sv. Jožefa, ki šteje med največje v Beli krajini, in zunanja ureditev župnišča z okolico. Ve, da bo polkna in nekaj oken naredil sam, pa tudi sicer bo gotovo potrebno pošteno pljuniti v roke.

Ljubezen do bližnjega in hvaležnost do dobrotnika

"Je že tako, da mora biti župnik na podeželju vse in za vse. To še posebej velja za krajevne skupnosti, kakršna je Stari trg," pravi Pavlakovič. Tako ni čudno, da so ob zadnjem imenovanju sveta krajevne skupnosti za tajnika izvolili prav župnika. Veliko je namreč med ljudmi in edini ima pisarno. Vse je bilo dobro, dokler se niso začeli lani pogovarjati o predgrajsko-starotrški občini. "Bila je možnost, da bi imeli tukaj svojo občino. Ker sta bila Predgrad in Stari trg vedno na bojni nogi, jaz pa sem pri pridigi rekel, naj se pogovorijo kot ljudje in naj se ne kregajo, sem očitno izkopal bojno sekiro. Očitali so mi, da sem pridigal politično in vest o moji tajniški funkciji v krajevni skupnosti je prišla na ušesa nadrejenim v Ljubljani. Vprašali so me, zakaj sem sprejel takšno funkcijo, pa sem jim rekel, da iz ljubezni do bližnjega in hvaležnosti do dobrotnika. Tajniško funkcijo sem potem oddal in sedaj imajo v krajevni skupnosti kolektivno vodstvo," se nasmehne Pavlakovič.

Ne je nič kuhanega in pečenega

Jože Pavlakovič je človek, ki ga privlačijo izzivi. Zlasti še, če gre za dokazovanje nečesa, kar pri ljudeh zaradi njihovega stereotipnega prepričanja velja za nemogoče. "Če sem dokazal, da lahko kot obrtnik uspem v zakotni vasi, da lahko brez večjih težav in brez gimnazije naredim Teološko fakulteto, na katero sem se vpisal, ko sem bil star 29 let, hočem dokazati še, da lahko živim brez kuhane hrane." Tako je 3. februarja letos, potem ko je nekaj časa tuhtal sam pri sebi in ko je za konec svoje kuhane prehrane za zajtrk pojedel zelje in žgance, rekel kuharici, da ne bo več ne jedel ne pil nič kuhanega. Kuharica je po dveh dneh odšla, ker je rekla, da nima več kaj delati. Župnik pa se drži nasvetov, ki jih je v knjigi "Hočeš biti zdrav? Proč s kuhinjskim loncem!" zapisal Helmut Wandmaker. Pravi, da je najpomembnejše, da miselnost o prehrani spremeniš v svoji glavi. Sicer pa mu gre predvsem za zdravje. "Jem surovo sadje in zelenjavo, nič začimb, in pijem le

Ob ambonu, mizi božje besede, ki je po župnikovi zamisli nastala iz lipovega štora.

malo vina. Hostija je edina, ki ni surova. S takšno prehrano je moč odpraviti vse vzroke bolezni in doživeti celo 120 let. Morda bo kdo oporekal, da je takšna hrana enolična, a je sadje zelo pestro," pove Pavlakovič. Če bo ugotovil, da takšna prehrana ni v redu, jo bo opustil, vendar so dosedanje izkušnje dobre. "V začetku so me hoteli ljudje v okolici prepričati, naj opustim takšno prehranjevanje, sedaj pa so se že navadili. Ko pridem na obisk, mi ponudijo le še sadje. Potrebujem ga približno pol kilograma na dan, medtem ko sem ga v začetku kure pojedel poldrugi kilogram. Če bi se na ta način prehranjevala štiričlanska družina, bi lahko na sto kvadratnih metrov velikem vrtu pridelala hrano za celo leto," pove.

Tako razmišlja starotrški župnik, ki pravi, da se v Poljanski dolini dobro počuti. To pa zato, ker ima rad ljudi, ker je zadovoljen s svojim novim načinom prehranjevanja in ker je vesel, da lahko z znanjem, ki se ga je naučil v svojem prvem poklicu, pomaga ohranjati in obnavljati sakralno dediščino v Poljanski dolini.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

Prisluhnimo svojemu srcu!

Kakšna veličastna stvaritev narave je srce, ni mu enakega med stroji, ki so delo človekovih rok. Od prvega trenutka življenja do zadnjega neutrudno bije in poganja kri po žilah. Ogromne količine življenjske tekočine prečrpa po ožilju, 7200 litrov na dan. Ko smo budni, dela, ko počivamo, dela, ko spimo, dela. A naj je naravni stroj še tako čudovit, naj bo še tako neutrudno in delovno, tudi srce ne zmore prav vsega, kar mu nalagamo. Da, tudi zvesto srce se utrudi, onemore in se lepega trenutka ustavi, za mnoge veliko prezgodaj. Če bi mu znali pravi čas prisluhniti in bi z njim lepše ravnali, bi utripalo še leta in leta.

Zdi se, da je moderni človek v svojem ravnanju pravi uničevalec. Ne uničuje le okolje, ampak tudi sebe, če drugega ne, s svojim srcem ravna zelo slabo. Ne bi nas smelo čuditi, da zaradi posledic bolezni srca in ožilja po vsem svetu umira več ljudi, kot jih je kdajkoli prej umrlo zaradi katerekoli druge bolezni v vsej zgodovini človeštva. Soočeni smo z največjo pandemijo bolezni in smrti. Slovenci smo žal v tem pogledu v svetovnem vrhu. Skupaj z ostalimi kroničnimi nenalezljivimi boleznimi, kot so še duševne motnje in okvare lokomotornega aparata, predstavljajo bolezni srca in ožilja štiri petine vzrokov smrti, povzročajo polovico bolniškega staleža in invalidskih upokojitev, zanje se porabi več kot dve tretjini vseh zdravstvenih zmogljivosti, povzročajo pa tudi velike socialne, humanitarne in gospodarske probleme. Ob vsem tem je presenetljivo slišati, da so vse te smrti, invalidnine in strahotno veliki stroški pravzaprav odveč, da bi se jih lahko ognili, saj je mogoče večino bolezni srca in ožilja učinkovito preprečevati z zdravim načinom življenja.

Kandidati za infarkt

Se pravi, da je način življenja, ki ga ubira večina sodobnikov, nezdrav. Strokovnjaki po vsem svetu so v nekaj desetletjih zbrali ogromno dokazov, ki govore o poglavitnih dejavnikih tveganja, torej o sklopu življenjskih navad, obnašanja in ravnanja, ki povzročajo bolezni srca in ožilja. To so: kajenje, nepravilna prehrana, prekomerno pitje alkohola, prekomerna telesna teža, telesna nedejavnost, zvišan krvni tlak, zvišan holesterol v krvi, zvišan krvni sladkor in stres. Kjer se dejavniki združujejo, je tveganje za bolezni srca in ožilja še toliko večje.

Slika gotovega kandidata za srčni infarkt ali možgansko kap, ki sta najbolj usodni bolezni srca in ožilja, je takale: debelušen moški, ki večino dneva presedi, veliko kadi in pije alkoholne pijače, se pogosto razburja in vznemirja, na krožniku pa ima rad obilno in mastno hrano. Ženske so sicer manj ogrožene, a če počno enako kot naš namišljeni kandidat, potem se boleznim srca in ožilja ne bodo ognile.

In kakšno je življenje, ki je za naše srce zdravo? To je predvsem telesno dejavno življenje, bivanje v čistem okolju brez tobačnega dima in brez patoloških stresov ter pravilna prehrana. Redna telesna dejavnost in zdrava prehrana, to je nemastna hrana z veliko sadja in zelenjave, sta pravzaprav tisto najvažnejše, kar bi morali vpeti v vsakdanji potek življenja, da bi ohranili zdravo srce in ožilje. Najbolje je, če se tako živi od mladih nog, potem do debelosti, visokega krvega tlaka, preveč holesterola v krvi in z vsem tem povezane ateroskleroze, zlepa ne pride. A tudi za tiste, ki so že v srednjih letih in ta spoznanja prihajajo nekoliko kasno, ni prepozno, da spremene način življenja, četudi so se jim po žilah že nabrale obloge in se srce z več napora trudi opraviti svojo nalogo. Spremembe na boljše so lahko prav blagodejne.

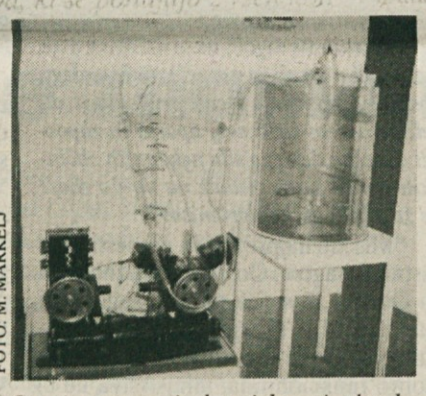

FOTO: M. MARKELJ

Stroj za zunajtelesni krvni obtok. Izdelala ga je Avtoobnova leta 1958 in z njim je ekipa prof. dr. Mira Košaka opravljala srčne operacije le štiri leta po prvih v svetu.

Res je, da tisti, ki so že oboleli, niso prepuščeni sami sebi. Sodobna kirurgija srca dela prave čudeže, podarja leta življenja takim, ki bi pred desetletjem zanesljivo podlegli. Vendar je vse to povezano z velikimi stroški in - to si velja posebej dobro zapomniti - stanje se izboljša, življenje podaljša, toda bolno srce nikoli več ne postane zdravo.

Razstava, ki bi jo bilo škoda zamuditi

Za bolezni srca in ožilja pravijo strokovnjaki, da so bolezni modernega človeka, kar je slišati nekoliko paradoksalno, saj hkrati velja, da so to bolezni neosveščenih in neobveščenih ljudi, sedanji čas pa se ponaša prav s tem, da je obdobje vladavine informacij. Poučenost najširših slojev prebivalstva o nevarnostih srčnih in žilnih obolenj, predvsem pa o zdravi prehrani in zdravem načinu življenja, je pravzaprav najcenejši in najučinkovitejši način boja s temi boleznimi. Kjer so se problema odločneje lotili, že beležijo lepe uspehe. V ZDA denimo danes bolezni srca zahtevajo za 40 odst. manj žrtev kot pred dvema desetletjema, možganska kap pa celo 55 odst. manj. Nasprotno pa obolevnost in umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja v večini dežel v razvoju in celo v nekaterih razvitih državah še vedno narašča. V deželah srednje in vzhodne Evrope zelo strmo, ponekod celo za 80 odst.

Pomena seznanjanja javnosti s temi problemi se dobro zavedamo tudi pri nas, zato je Društvo za zdravje srca in ožilja v sodelovanju z ministrstvom za šolstvo in šport ter ministrstvom za zdravstvo pripravilo mednarodno rastavo Vse o srcu. Na ogled je v Cekinovem gradu (poleg hale Tivoli) v Ljubljani vse do 14. januarja prihodnje leto. Na nji se na nazoren in poljuden način lahko seznanite z vsem, kar je dobro vedeti o srcu in ožilju, o boleznih, ugotavljanju bolezni, o zdravljenju, rehabilitaciji v zdraviliščih, o dejavnikih tveganja in dejavnikih ohranjanja zdravega srca in ožilja, poleg tega pa razstava ponuja še kratek sprehod skozi zgodovino kardiologije in pregled, kako so srce kot simbol čustev in ljubezni doživljali pesniki, slikarji in kiparji, kakšno mesto je našlo v ljudskem izročilu, ljudski umetnosti in obrti, v verstvih, na znamkah, razglednicah, denarju ipd.

MILAN MARKELJ

FOTO: M. MARKELJ

Pred Cekinovim gradom, kjer je postavljena razstava Vse o srcu, stoji 36 rdeče pobarvnanih dvestolitrskih sodov. To je najbolj nazoren prikaz delovanja srca; toliko krvi, kot bi je spravili v te sode (7200 litrov), namreč srce prečrpa vsak dan.

NAGRADE V LJUBLJANO, RIBNICO, METLIKO IN ŠENTJERNEJ

Žreb je izmed reševalcev 39. in 40. nagradne križanke izbral **Marjana Blažka iz Ljubljane, Franca Bartola iz Ribnice, Martina Štubljarja iz Metlike** in **Anico Selak iz Novega mesta.** Blažek in Štubljar bosta prejela denarno nagrado, Bartol in Selakova pa knjižno. Nagrajencem čestitamo.

Rešite današnjo križanko in jo pošljite najkasneje do 30. oktobra na naslov: **Dolenjski list, Glavni trg 24, p.p. 212, 68000 Novo mesto,** s pripisom **KRIŽANKA 41.**

REŠITEV 39. in 40. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 39. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: PODBEVŠEK, OKRUTNICA, BUNGEE JUMPING, ELO, MA, ERKER, GAVOTA, ILO, WB, ROLO, RAZUM, VINO, ARES, ZORAN, OXA, PREDIN, LIK, ENAJSTICA, KAVA, ŠTOK.

Pravilna rešitev 40. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: OPERATIVA, PARALAKSA, OMAKA, ATC, LETE, SRAM, IZTOK, M, SKI, PAJEK, PLUTOVINA, AKT, RAK, SATIRA, AKANT, ANATEMA, GANA, AKADEMIK, ARAK, RA, AKIRA.

PRGIŠČE MISLI

Pomembno in zdravilno je govoriti tudi o nedojemljivih stvareh. *CARL G. JUNG*

Človek, njegovo uresničenje in sreča, je odvisen od tega, koliko odkrije v resničnosti vrednot, se zanje odloči in jih udejani s svojim življenjem. *JOŽE RAMOVŠ*

NAGRADNA KRIŽANKA 41

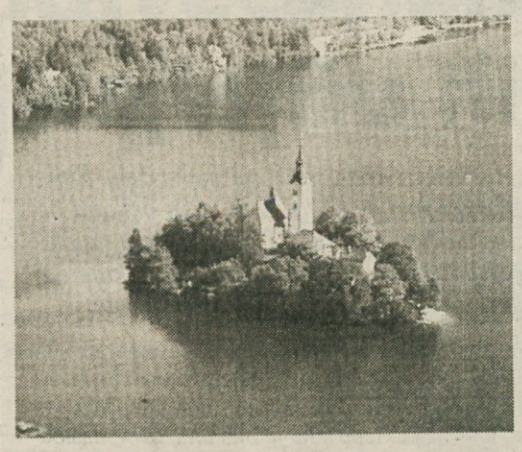

AVTOR: MARKO BERTONCELJ — ZUNANJI DEL UŠESA — DAN V TEDNU — OVADBA — SPOLNOST — OČKA — PREBIVALCI LITIJE — LUKA V IZRAELU

ŠVEDSKO MESTO Z NAJSTAREJŠO UNIVERZO

KRIVOVEREC

NALEPNICA / VBOGAJME, MILOŠČINA

BIVŠI AVSTRIJSKI DIRKAČ (NIKI)

DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST — PTIČJE DOMOVANJE — FRANCOSKI PISATELJ (NEVARNA RAZMERJA) — IVO DANEU — DREVO Z OLIVAMI / SLUŽABNIK — ČASTNI NAZIV JUDOVSKIH UČENJAKOV — JANEZ LOMBERGER / HERCEGOVEC

ČREVESNI ZAJEDALEC — PRIZORIŠČE V CIRKUSU — EMBALAŽA ZA SIPKE SNOVI

KDOR NE UBOGA, GA TEPE... — GLAVNO MESTO ŠVICAR. KANTONA AARGAU

EMILIJAN CEVC — ŠOLSKA KAZEN / PESEM HVALNICA — OKSIDIRAN SLOJ NA KOVINI — AGENT 007 (JAMES) / BELJAVA

DEL BESEDE — POMEMBNA TEKMA / JERNEJ KOPITAR — OSLOVA "IZJAVA"

PRILAGAJANJE

ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA — KROŽNO NASELJE AFRIŠKIH DOMAČINOV

SALOMONOV UGANKAR

praktični praktični praktični praktični KRIŽ KAŽ

Zahrbtne pasti

Četudi se vam zdi, da v vašem stanovanju ni snovi, ki bi povzročale alergije, lahko nevšečnosti povzročijo na prvi pogled povsem nedolžne stvari. Ena takšnih je plesen, ki se v zadnjih letih v stanovanjih vse bolj bohoti. Krivi so dobro izolirani zidovi in okna, ki dobro tesnijo in zrak se ne more več neovirano menjavati. Ko se v stanovanju pojavi plesen, je zrak v prostorih poln nevidnih trosov, ki ob vdihavanju lahko povzročijo astmo ali alergijo. Zato s krpo, ki ste jo namočili v mešanico salicilne kisline in 60-odst. alkohola, rahlo popivnajte mesta, kjer opazite plesen. Po dveh mesecih je ne bo več, vendar morate stanovanje redno in temeljito zračiti. Težave lahko povzroči tudi pršilec za osvežitev prostora ali dišavni dodatek, ki počasi izhlapeva. Vonj v prostoru je prijeten, a hkrati se izločajo v zrak nevarne snovi, kot so alkoholi in amonij. Zato namesto z umetnimi dišavami izboljšajte zrak v stanovanju s sobnimi rastlinami: zrak bo čistejši, bogatejši s kisikom in vlažnejši.

Fižolov lonec z gobami

Za 4 osebe potrebujemo: 350 g suhega fižola, 300 g šampinjonov, liter mesne juhe iz kocke, 2 stroka česna, 2 lovorjeva lista, 4 paradižnike, malo zelene, 1 čebulo, šopek peteršilja, 2,5 dl belega vina, olje, sol, poper. Fižol namočimo čez noč v mrzli vodi, ki jo rahlo solimo in ji dodamo lovorjev list. Drobno sesekljamo česen, čebulo, zeleno in peteršilj. V kozici segrejemo olje in na njem počasi pražimo to mešanico. Dodamo očiščene in listasto narezane gobe ter kuhan in odcejen fižol. Premešamo, prepražimo, solimo, popopramo in zalijemo z vinom. Kuhamo na močnem plamenu, toliko da vino povre. Nato dolijemo mesno juho in dodamo na kocke narezane paradižnike. Na majhnem plamenu kuhamo 20 minut. Ponudimo z opečenimi kosi kruha - kruh prej natremo s prerezanim strokom česna, da je izdatnejšega okusa. Juha je še boljša, če jo pripravimo z olivnim oljem.

Trajnica za skalnjak

Skalnjak, to je nagnjeni del vrta s skalami in škarpami, je lahko najlepši del bivalnega vrta, če v njem rastejo z okusom izbrane trajnice. Pri nas sicer še ni tako bogate izbire, kot jo poznajo denimo na Angleškem ali Nizozemskem, je pa že mogoče zasaditi prav lepe skalnjake, če le vemo, kaj hočemo. Velik skalnjak prenese velike in majhne rastline hkrati, ob visoki papeževi sveči ali velikem dežnu se podajo homulica, netreski ali blazinaste trajnice, medtem ko na majhnem lahko rastejo le male trajnice. Na izbor vpliva tudi osončenost oz. senca, odločilne so tudi barvne kombinacije, ki gredo vkup, nadalje kakovost zemljišča, oskrba z vodo idr. Netresk uspeva celo na slamnati strehi (po verovanju varuje pred treskanjem), tako skromen je glede vode. Sicer pa bolj kot za druge dele vrta veja pravilo, da je treba s skalnjakom poskusiti in eksperimentirati, opazovati, poslušati dober svet in ob neuspehu ne takoj vreči puške v koruzo.

Priprava na kurilno sezono

Jesen je tu in zima pred vrati, zato je zadnji čas, da pregledamo ogrevalni sistem in odpravimo pomanjkljivosti. Zelo pomembno je, da se kontrolira tlak vode v sistemu. Ta mora biti napolnjen do določenega tlaka. Pregledati je treba, če so vsi spoji vodotesni, radiatorji odzračeni in če lončki za avtomatsko odzračevanje delujejo. Raztezna posoda mora biti napolnjena z zrakom do določenega tlaka. Varnostni ventil preizkusimo vsaj dvakrat letno. Pregledati je treba, ali so ventili za napajanje bojlerja za segrevanje sanitarne vode pravilno odprti. Mešalni ventil ima zelo pomembno vlogo, zato je treba tudi poleti ročko na njem večkrat premakniti. Ne smemo pozabiti na obtočno črpalko. Če črpalka ne deluje, jo vključimo z električnim stikalom in jo poskusimo rahlo z izvijačem obrniti v smeri puščice. Začela bo delovati, če je samo blokirana; če ne uspe, je treba poklicati strokovnjaka.

PROTIBOLEČINSKA TEHNIKA

Življenje brez bolečin

V množici najrazličnejših zdravilnih metod, ki se ponujajo z vseh koncev in krajev in ki zvečine hodijo povsem drugačna pota, kot jih ubira uradna medicinska znanost, je tudi protibolečinska tehnika, s katero naj bi se na dokaj enostaven način lahko povsem znebili ali pa vsaj močno olajšali bolečine. Pri nas jo uveljavlja Bojan Rauter Kosič, ki je o tem napisal priročnik za samostojno odpravljanje bolečin.

Ko se oglasi bolečina, najraje sežemo po tabletah, vendar je treba vedeti, da z njimi vnašamo v telo poleg želenih učinkovin tudi snovi, ki lahko škodujejo predvsem jetrom in ledvicam. Zato so vse bolj deležni pozornosti naravni pripomočki in tehnike, kot so akupresura, akupunktura, masaža, sprostitev in razni bioenergetski pripomočki. Žal tovrstne tehnike in pripomočki bolečin ne ublažijo kaj prida, kaj šele ukinejo. Toliko bolj je zato zanimiva naravna protibolečinska tehnika, za katero njeni poznavalci trdijo, da lahko popolnoma odpravi bolečine.

Tehnika temelji na spoznanju, ki ga je eksperimentalno dokazal Edmund Jacobson, nevrofiziolog z univerze v Chicagu. Dognal je, da psihične napetosti in telesne bolečine obstajajo samo tedaj, kadar so naše mišice prenapete, ter da bistveno upadejo, če sprostimo vse tiste mišice, ki niso neposredno povezane z draženim čutilom. Bolečina, ki jo povzroči dražljaj, recimo vročina, ubod ali poškodba tkiva, bi bila torej bistveno manjša, če bi doživljali samo tista mišična krčenja, ki jih ta dražljaj povzroča po naravni poti. Če te drugotne mišice sprostimo, bolečina občutno upade. Skratka, največji delež bolečine doživljamo prav zaradi krčenja drugotnih mišic. Če znamo omejiti krčenje samo na skupino mišic, ki je neposredno povezana z bolečinskim dražljajem, se bolečina občutno zmanjša ali pa celo izgine.

Protibolečinska tehnika to spoznanje še nadgrajuje, in sicer tako, da za ukinjanje mišičnih napetosti, ki jih čutimo kot bolečino, priporoča trajno preureditev živčnih zvez, ki povzročajo odvečno krčenje mišic. To dosežemo z dejavnostjo, ki je nasprotna kratkoročnemu sproščanju - z zavestnim naprezanjem mišičnih skupin, ki v bolečini niso udeležene. Konkretno: ko nas na katerem mestu boli, zavestno naprezamo tiste mišične skupine, ki niso prizadete z bolečino. Z naprezanjem drugotnih mišičnih skupin se dražljajska energija, ki povzroča bolečino, porazdeli na druge mišice, s čimer njena moč postopoma pada, vse dokler ne doseže mejne vrednosti. Od tega trenutka se v mišico stekajo zgolj običajni dražljaji, kar pomeni, da je mišica sproščena, bolečina pa mine. Ker so nove živčne zveze, vzpostavljene na tak način, trajne, je naslednja tovrstna bolečina še manjša. In ker je sproščeno, se poškodovano tkivo lahko tudi obnavlja, po njem znova stečejo življenjski sokovi in energija, poveča se njegova imunska sposobnost in prizadeto tkivo sčasoma povsem ozdravi. Nova protibolečinska tehnika potemtakem ni zgolj tehnika za odpravo bolečin, temveč tudi način samozdravljenja.

Protibolečinsko tehniko lahko posameznik izvaja samostojno, le v redkih primerih je potrebna pomoč, pa še to zgolj v obliki natančnejših napotkov in usmerjanj. Mehanizem vzpostavljanja novih zvez med bolečinskim dražljajem in mišicami je v nevrofiziologiji že podrobno razložen, zato lahko mirno trdimo, da ima nova protibolečinska tehnika znanstveno zaledje. O njej so se pozitivno izrekli številni zdravniki pa tudi bioenergetiki.

Z orisano protibolečinsko tehniko lahko odpravimo vse vrste bolečin, tako kronične kot akutne: zobobol, glavobol, menstrualne bolečine, bolečine hrbta in nog, bolečine ob zastrupitvah in poškodbah tkiva, kot so ureznine, opekline, udarnine in podobno. S to tehniko se je mogoče iznebiti celo bolečin ob zobozdravniških posegih. Z njo lahko v zelo kratkem času odpravimo tudi vse druge vrste akutnih bolečin. Avtor knjižice iz lastnih izkušenj trdi, da vse od takrat, ko je z rednimi protibolečinskimi vajami dosegel trajnejšo sprostitev mišičevja, ne zboleva več. O učinkovitosti tehnike dobiva potrditve od tistih, ki se ravnajo po nasvetih iz njegovega priročnika. Knjižico Življenje brez bolečin lahko naročite pisno na naslov: Bojan Rauter Kosič, Reboljeva 15, 61113 Ljubljana, ali po telefonu 061/347-127.

Ob tem vsekakor velja poudariti, da na bolečino ne smemo gledati le kot na nepotrebno zlo. Bolečina je nepogrešjiv alarmni mehanizem, ki nam v kritičnih trenutkih omogoči ohranitev zdravja in preživetje. Marsikoga šele bolečina spravi k zdravniku. Res pa je, da se oglaša tudi, ko v tem pogledu ni več potrebna in celo škoduje. Takrat je seveda protibolečinska tehnika najbolj umestna.

ZDRAVNIK RAZLAGA

Prim. mr. sc. TATJANA GAZVODA, dr. med.

Sladkorna bolezen (7)

Ta zdravila nikakor niso zamenjava za insulin. Učinkovita so le pri tistih bolnikih, pri katerih trebušna slinavka do neke mere še izloča lastni insulin.

Antidiabetične tablete

Zdravila te vrste delimo na dve skupini:

* Zdravila iz skupine **sulfonamidov** uporabljamo pri odraslih oz. starejših bolnikih, potem ko samo z dieto ni več moč uravnavati sladkorne bolezni. Zdravila uživamo po jedi. Kot stranski učinki se lahko pojavijo prebavne motnje (tiščanje v želodcu, krči v trebuhu, driske, slabost z bljuvanjem), preobčutljivostne reakcije in redko hipoglikemična reakcija (nenadno in nepričakovano pretirano znižanje krvnega sladkorja). Bolniki s hipoglikemično reakcijo sodijo v bolnišnico. Omenjenih zdravil ne smemo dajati bolnikom s sladkorno boleznijo tip I oz. tistim, pri katerih so ta zdravila po večletnem zdravljenju postala neuspešna, bolnikom s hujšimi okvarami ledvic in jeter, v nosečnosti in pri preobčutljivosti.

* Zdravila iz skupine **bigvanidov** se po vsem svetu opuščajo. Le ta ne spodbujajo izločanja insulina iz trebušne slinavke, ampak delujejo na druge organe in tkiva v organizmu. Znižujejo krvni sladkor tako, da zavirajo vsrkavanje glukoze iz črevesja, zmanjšujejo proizvodnjo glukoze v jetrih in njeno izplavljanje v kri ter olajšajo delovanje insulina v mišicah in maščevju. Uporabljamo jih izključno v kombinaciji z zdravilom iz prejšnje skupine. Učinkoviti so pri bolnikih s sladkorno boleznijo, ki se je razvila v drugi polovici življenja (tip II). Stranski učinki so podobni kot pri zdravilih iz prejšnje skupine, le da nikoli ne povzročijo hipoglikemije. Žal pa imajo ta zdravila obsežen seznam omejitev. Ne smemo jih uporabljati v vseh primerih kot zdravila iz skupine sulfonamidov, pri bolnikih nad 70 let, pri oslabljeni pljučni funkciji, pri znakih popuščanja srca, pri izrazitejšem poapnenju ožilja in pri hudi slabokrvnosti.

Zdravljenje z insulinom

Glede na dolžino delovanja ločimo **hitro** (kratko) delujoče, **srednje** delujoče in **počasi** (dolgo) delujoče **insuline.** Vsi insulini so v obliki raztopin in se dajejo vedno le z injiciranjem. Količino insulina merimo z mednarodnimi enotami. Večina insulinov je prirejenih tako, da vsebujejo v enem mililitru (1 ccm) raztopine 40 enot insulina. Možno pa je dobiti tudi insuline z več enotami v 1 ml, zato je potrebna pri doziranju še posebna previdnost. Insulin na svetlobi in toploti hitreje razpada. Zato zdravilo praviloma hranimo za daljši čas v hladilniku pri temperaturi 4 do 8 stopinj Celzija, nikakor pa ne v zamrzovalniku. Bolnik naj doma hrani le nekaj stekleničk insulina oz. za trimesečno zdravljenje. Večje zaloge niso smiselne, saj ima tudi insulin omejen rok trajanja in izgublja učinkovitost.

(Se nadaljuje)

FOTO: T. JAKŠE

Tončka Gorenjc pri pobiranju jabolk

Tukaj je bogata jesen

Gorenjčeva Tončka iz Gorenje vasi pri Šmarjeti bo decembra dopolnila že dvaindevetdeseto leto, a kljub visoki starosti ne da miru: jeseni pobira jabolka in drugo sadje okoli kmetije, poleti pa se še z motiko v roki odpravi na njivo.

Jesen je kot dobra mati. Vsepovsod, po poljih, sadovnjakih, vinogradih in gozdovih, nasuje obilico zrelih sadežev, ki jih znajo vešče in pridne roke pobirati, predelovati in skladiščiti za uporabo v najtemnejših in najhladnejših obdobjih leta. Roke pa ne postanejo vešče in pridne same od sebe. Veliko vaje in dobrega zgleda je potrebno za to, pa znanja, ki se je nabiralo, množilo in prenašalo iz roda v rod. Gorenjčeva Tončka iz Gorenje vasi pri Šmarjeti je priča rasti in pretakanju človeških rodov. Videla je, kaj so počeli v prvih desetletjih tega stoletja, in še sedaj, ob njegovem koncu, je sredi njihovega vrvenja.

Dve leti čez devetdeset si jih je naložila na pleča, a pod to veliko pezo telo ni klonilo, le nekoliko ukrivilo se je. Ko usmeri korak po cesti od domače vasi proti farni cerkvi v Šmarjeti, je točna kot ura. Kratek sprehod po pokopališču, pozdrav pokojnim svojcem, znancem in sosedom levo in desno, potem pa maša. To je njen vsakodnevni obred.

Stara Avstrija živi v Tončkinem spominu predvsem preko denarja. Kot bi veljali še danes, našteva krone, krajcarje in vinarje. Ti so bili prvi od številnih denarjev, ki so se zamenjali za časa njenega življenja. Okoli denarja se je tisti čas precej vrtelo. Njen oče Jože, doma iz Gorenje vasi, je kupil kmetijo na Cerovcu in tam se je njemu in njegovi ženi Mariji leta 1903 rodila med drugimi otroki tudi Tončka. Oče, pisal se je Ilovar, je bil podjeten kmet, ki se ni zadovoljil samo s hojo po domači brazdi, ampak je hotel doseči več. Od kmetov je kupoval prašiče, potem pa poskrbel za prevoz in jih prodajal na sejmih po Dolenjskem. S preprodajo živine je seveda zaslužil, zaslužek pa dajal na stran. Ko se ga je nabralo dovolj, je prodal še kmetijo na Cerovcu in kupil v Šmarjeti gostilno, poleg pa mesarijo, ki jo je dajal v najem. Tu je s svojimi brati in sestrami Tončka odraščala in tu se je navajala na delo v gostilni in na polju. Kmalu je šlo zares, kajti ko je bilo Tončki deset let, ji je umrla mati.

Tudi sicer se je svet takrat sesul. Zabobnelo je na evropskih bojiščih in slovenske fante so v avstrijskih uniformah pošiljali na fronte umirat za avstrijskega cesarja. Iz najbolj ogroženih koncev pa so v Šmarjeto prihajali begunci. Tončka se še dobro spominja primorskih Slovencev, ki so tu našli zatočišče pred vojno vihro. Ženske in otroci so strahoma prisluškovali oddaljenemu bobnenju. In spominja se kmeta, ki je iz tistega pekla prišel obiskat svojo družino. Ves pobit je pripovedoval: "Ni več kamna na kamnu. Zemlja je vsa razorana od topovskih granat in polna železja. Nikoli več ne bo rodila!" Potem je odšel nazaj in begunci za njim. So kdaj preorali razkopana polja in posejali žito za novo žetev? Tega Tončka ni zvedela. A življenje je šlo svojo pot. Nekje so se rane, zadane od vojska, zaraščale, drugje so nastajale nove. Slovenski človek pa je potegnil kratko v vsaki od teh vojska, ki niso bile njegove, in beguncev, ki poskušajo uiti vojnim grozotam, je Tončkino oko še videlo.

A prej je užila nekaj miru in ljubezni. Sonce je posijalo in razgrnilo temne oblake. Tončka je polno zadihala z mladimi pljuči in se predala novemu času. Fantje so se vračali s front. Siti krvi in razdejanja so si želeli nežnosti in razumevanja. Med njimi je bil tudi Gorenjčev Jože iz Gorenje vasi. Za sabo je pustil od topov razorano soško fronto, a ko se je zagledal v Tončko, je pozabil na prestano gorje. Vzela sta se in pričela gospodariti na njegovi domačiji. Jože je kmetoval in vozaril. Poleg druge živine so bili v hlevu vedno trije vlečni konji, med njimi tudi ena kobila, ki je vsake toliko časa povrgla žrebe. Tončka je gospodinjila, delala na polju - rada se spominja tistih poletij, ko je bila z motiko ali srpom na njivi že ob treh zjutraj - in rojevala otroke. Devet jih je že bilo, ko je sonce sreče zašlo in so se nad Evropo ponovno pričeli zbirati vojni oblaki.

Prvega je oblasť poklicala v vojno službo Gorenjčevega konja. Gospodar se je samo muzal. Prišli so ga iskat, a konj se je vzpel na zadnje noge in tako grozeče rezgetal, da ga ni bilo junaka, ki bi se ga bil upal odpeljati. Konj je ostal doma. Ko bi le bilo z vsemi tako! A Jožko, Gorenjčev najstarejši fant, je bil še mlad in neizkušen. Ni ravnal instinktivno kot žival, ampak se je dal po človeško pregovoriti in odšel je z domobranci. Ko je spoznal svojo zmoto in hotel domov, je bilo že prepozno. Ob koncu vojne je mati čakala svojega devetnajstletnega sina. Ni ga dočakala, niti ni dobila nobenega obvestila o njem. Prav to tistim, ki so za njegovo izginotje krivi, najbolj zameri. "Kakšna oblast je bila to?" vpraša in se zazre v človeka. Ve, da odgovora ne bo dobila, a zdaj vsaj lahko vpraša. Prej še tega ni smela.

Še vedno je jesen: topla, mehka, zlata, zrela. Tončka jih je videla že enaindevetdeset. Zdaj na jesen preštevava sadove svojega življenja. Živih je še šest otrok, devetnajst vnukov in pet pravnukov. Bogata žetev za skromno kmečko ženico, ki se najbolje počuti, če kljub visokim letom pri hiši opravi še kaj koristnega. Če bo Tončka hotela svoje izkušnje prenesti na vse te potomce, bo morala še dolgo živeti. To ji pa seveda želimo.

TONE JAKŠE

Od mežnarja do pravih učiteljev

Med raziskovanjem zgodovine osnovnih šol v novomeškem delu Suhe krajine v obdobju prvih deset let po drugi svetovni vojni sem brskala po različnih zapiskih. V Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani sem naletela na zapis učitelja Franca Mrvarja z dne 14. februarja 1929, v katerem sem našla veliko zanimivih podatkov o zgodovini žužemberške šole.

Prvi zametki osnovnega šolanja v Žužemberku segajo v leta 1820 in 1826. Takratni župnik Burger je namreč naročil svojemu kočijažu, naj otroke, kadar pridejo v župnišče, v zimskem času uči brati in pisati. Šele 1. novembra 1827. leta je bila v kraju ustanovljena enorazredna šola, in to pri župni cerkvi sv. Mohorja in Fortunata, zato se je pouk odvijal v mežnarijskem poslopju. Prvi redni pouk se je pravzaprav začel šele 1828. leta, ko je v kraj prišel Matija Avsenik. Bil je nastavljen kot mežnar in učitelj. V Žužemberku je ostal do svoje smrti leta 1835. Pokosila ga je kolera kot mnoge takrat v trgu in okolici.

Za njim je še isto leto prišel učitelj Bernard Jevnikar, ki je ostal v kraju od 1836 do 1876, torej celih 40 let, do upokojitve. Ker od državne oblasti ni dobival prave plače, so mu starši plačevali za vsakega otroka po 10 krajcarjev mesečno. Šola je bila še vedno v mežnariji, otrok pa vedno več.

Ali v trgu ali v župnišču

Tržani in žužemberski farani so začutili potrebo po novem šolskem poslopju, zato so se proti koncu 1870. leta zbrali vsi posestniki žužemberske fare, da bi rešili problem. Večina je zahtevala, naj bo nova šola v trgu, ker je posebno pozimi pot do cerkve za otroke naporna, manjšina pa je bila za to, da se mežnarija poveča in preuredi v šolo. To so bili posestniki iz Trebče vasi, Sadinje vasi, Stavče vasi, Kacenberga in Cegelnice. Ker je zmagala večina, so se ti raje priključili tedanji tovarniški šoli kneza Auersperga na Dvoru, ki je bila nato preosnovana v javno ljudsko šolo.

Temelje za prvo šolo v Žužemberku so začeli kopati leta 1871 pod vodstvom posestnika in gostilničarja Pehanija, župnika Brodnika ter imenovanega učitelja. Stala je 1.200 avstrijskih forintov, plačali so vse tržani sami. Otvoritev velike, lepe šole je bila leta 1874, naslednje leto, natanko pred 120 leti, pa je postala šola dvorazrednica. Dotedanji učitelj Jevnikar je bil imenovan za prvega nadučitelja, drugo učiteljsko mesto pa je zasedel Ivan Kutnar, ki je ostal na šoli nad 45 let, to je do 1920. leta. Bil je zelo priljubljen in predvsem dober sadjar.

V času od leta 1876 do 1902 je šolo vodil nadučitelj Franc Koncilja, ki je 1888 v trgu osnoval gasilsko društvo, 1891 pa posojilnico. Oboje je tudi sam vodil. V letih od 1882 do 1894 je bil na šoli pomemben tudi Josip Smoranzer, ki je v kraju ustanovil čitalnico in bralno društvo.

Prva učiteljica

Leta 1878 je bila šola razširjena v trirazrednico. Takrat je bila kot prva ženska moč nastavljena gdč. Amalija Bauer. Leta 1881 so na šoli odprli 4. razred, 1. januarja 1906 pa je bil odprt razred za oddaljene otroke. S 4. novembrom 1921 je začel delati peti razred, 1926 pa se je šola razširila v šestrazrednico - po skoraj sto letih razvoja! In šele 1927. leta se pojavi prva vzporednica 1. razredu.

26. julija 1943 je bila šola popolnoma porušena in po vojni so se morali Žužemberčani spet odločati, ali obnoviti in posodobiti staro ali graditi novo šolo. Ker bi do nove lahko prišli šele v drugi petletki, so obnovili prejšnjo. Gradnjo je vodil takratni ravnatelj Franc Mrvar, ki je bil odličen ravnatelj in pravi ljudski učitelj. V času njegovega ravnateljevanja so Suhokranjci dobili tudi nižjo gimnazijo, prvo prosvetno ustanovo, ki je izobraževala srednješolce.

Ob stari in kasneje še enkrat prenovljeni šoli je pred nekaj leti zrasla nova, moderna šola, na katero smo ponosni vsi Suhokranjci. Upam, da bo postala prijazna kulturna ustanova vsem, ne samo šolarjem, ki hodijo vanjo po znanje.

IVANKA MESTNIK

FOTO: M. MARKELJ

Stara in nova šola v Žužemberku

... A Je To ima svoj cede

Po Demolition Group je "...A Je To" že drugi posavski ansambel, ki je izdal samostojno kompaktno ploščo. Cede Juriš v svobodo je zvočno in vsebinsko dober, glasbeno pa nekoliko manj zaradi posnemanja drugih.

Da so glasbene skupine iz province dejavnejše in bolj sveže kot ljubljanske, je znano že najmanj deset let, vse od kompilacij Provinca vrača udarec do Čudeža ne bo ipd. Govorilo se je, da so tisti iz prestolnice pri koritu in da zato lažje nastopajo in izdajajo plošče, medtem ko naj bi neljubljanskim bendom metali polena pod noge. A v zadnjih letih je nastalo precej glasbenih centrov širom po Sloveniji, kjer delujejo in igrajo lokalne skupine, izdajajo plošče, organizirajo koncerte in festivale, in to neodvisno od slovenske metropole. Lep primer takega centra je Maribor, omeniti pa velja tudi Brežice, Ptuj, Žalec, Laško in še bi se dalo naštevati. Zato trditev, da so le Ljubljančani deležni pozornosti, že dolgo ne drži več. Vprašanje je, ali je sploh kdaj držala.

Eden od dokazov za to je vsekakor skupina "...A Je To" s Čateža, ki je pred kratkim pri Malca records izdala svoj debitantski maksi single "Juriš v svobodo". Skupina svoje delo jemlje zelo resno, kar je razvidno že iz samega pristopa k delu in ustvarjanju. Lično in domiselno oblikovani ovitek in notranja oprema sta le zunanja plat izdelka, veselje pa je ploščo tudi poslušati. Zvok je zelo izpiljen, kar velikokrat pogrešamo pri cedejih naših izvajalcev, še posebej pri samozaložnikih in začetnikih. Na plošči je enajst skladb, čeprav gre za maksi single (rekord!), med njimi pa sta le dve v angleškem jeziku, vse ostale so v slovenščini. To je vredno pohvale, saj vemo, da večina naših bendov brez prave potrebe poje v angleščini. Njihova besedila so v glavnem osebnoizpovedna, govorijo o razočaranjih nad tem svetom, o stremljenju po harmoniji med človekom in naravo, svarijo pred mamili, govore o žalosti zapuščenega ljubimca ipd. V bistvu je najšibkejša točka Juriša v svobodo sama glasba. Očitek leti na že kar preveč opazno koketiranje z nekaterimi starejšimi bendi iz njihove okolice, kar zbija sicer zadovoljivo kakovost cedeja in njegove vsebine. Oprijemanje klišejskih vzorcev hard core punka je žal že tako obrabljeno, da bend, ki to počne, pravilo-ma pade v nemilost pri nedomači publiki, saj se ga prime označba "enega od mnogih", česar niti še tako dober cede ali pa nastop na Novem rocku ne moreta preseči.

Vseeno pa je treba imeti na umu, da govorimo o mladi postavi, pred katero so odprte še vse možnosti. Njihovo navezovanje na že preizkušene glasbene vzorce ni dokaz, da niso sposobni ustvariti kaj svežega in domiselnega. ...A Je To je letos septembra nastopil na odru Plečnikovih Križank v okviru tradicionalnega festivala novih obetajočih skupin. Tam so se kljub hudi konkurenci izkazali kot bend, na katerega bo treba v bodočnosti še računati. Novi rock je v preteklosti že predstavljal odskočno desko za marsikakšno skupino, med njimi tudi za Res Nullius, Overflow, celo za Agropop. Še več pa jih je končalo v sivem povprečju ali pa so razpadle. ...A Je To ima na voljo obe možnosti. Po kateri poti bo šel, pa je odvisno le od njega samega.

JANEZ GORENC

NA OBISKU PRI USTVARJALCIH

Slikanje največja ljubezen in najboljši prijatelj

Letošnje poletje bo ostalo zapisano v življenju slikarke Jožice Medle iz Šenterneja kot pomemben mejnik, uresničile so se ji namreč želje, ki jih je nosila v srcu od otroških let naprej: njen življenjski poklic je postalo slikarstvo. Konec avgusta je dala slovo službi in postala samostojna kulturna delavka, hkrati pa je dobila za svoje delo na voljo prostoren, svetel atelje, v katerem se zdaj lahko posveča tistemu, kar je vse življenje najgloblje cenila - ustvarjanju.

FOTO: M. MARKELJ

Pot do odločitve, da se povsem posveti likovnemu ustvarjanju, ni bila ne lahka in ne kratka. Začela se je že takrat, ko je Jožica kot sedemletno dekletce stopila v prvi šolski razred; bilo je prav v prostorih, kjer ima sedaj atelje. Učiteljica je dala otrokom nalogo, da narišejo - kaj bi v tem kraju drugega kot petelina, simbol Šentjerneja. Otroci so narisali, kar in kakor so pač znali, in vsi so že oddali svoje risbe učiteljici, le Jožica je ob koncu ure še risala svojega petelina, tako resno in zavzeto se je lotila naloge. Risanja je bila že vešča, saj je že od takrat, ko je znala prijeti za svinčnik, rada risala, to veselje in dar je imela po materi. Učiteljica je takoj uvidela, da ne gre za nerodno počasnelo, zato je spodbudila prvošolko, naj kar riše naprej in se ne da motiti. Ko je bil petelin končno narisan in pobarvan, je odromal na razstavo v "ta veliko šolo", kot so rekli novi šolski stavbi, kjer je tekel pouk za višje razrede. To je bila prva Jožičina slika, postavljena na ogled.

Na šolo za oblikovanje

Poslej jih je bilo še veliko, saj je Jožica z veseljem risala naprej in sodelovala na vseh šolskih razstavah, v višjih razredih osemletke pa je postala glavna ilustratorka šolskega glasila Naša pot, na kar je bila zelo ponosna. Učitelji so imeli razumevanje za njeno veselje z risanjem, le z učiteljico angleščine se nista najbolje razumeli, ker se tovarišici ni zdelo primerno, da so vse slike v Jožičinem učbeniku pobarvane, strani knjige pa po robovih dodatno ilustrirane.

Ko je Medletova končala osemletko, je s starši, ki so ji ves čas z razumevanjem stali ob strani, seveda razmišljala, v katero šolo bi šla, da bi v nji lahko risala. Kaj dosti možnosti ni bilo videti, zato se je odločila za ljubljansko oblikovalsko šolo, na nji pa si je od smeri grafika, industrijsko oblikovanje in modno oblikovanje izbrala slednje.

"Ta šola mi je veliko dala in z veseljem sem jo obiskovala," pravi Medletova. "Že v času šolanja sem razmišljala, da bi se po končani šoli vpisala na likovno akademijo. K temu so me spodbujali tudi moji profesorji, vendar se mi je življenje zasukalo po spletu več okoliščin tako, da sem se morala odpovedati željam po akademiji in se zaposliti. Službo sem dobila v Dolenjki v Novem mestu kot aranžerka izložb. To delo sem opravljala do letos, celih 16 let."

Če se je že morala odpovedati študiju na likovni akademiji, pa se Jožica ni odpovedala slikanju in tudi ne likovnemu izobraževanju. V Novem mestu se je že prvo leto službe vključila v takrat zelo dejavno likovno skupino Vladimir Lamut. V družbi sovrstnikov in starejših ter bolj izkušenih ljubiteljskih slikarjev se je dobro počutila, predvsem pa se je veliko novega naučila. Nobene priložnosti za pridobivanje likovnega znanja ni zanemarila, obiskovala je različne tečaje in se udeleževala slikarskih kolonij. Kmalu je dočakala tudi svojo prvo samostojno razstavo v Dolenjskih Toplicah pa celo vrsto skupinskih razstav ter nato še več razstav. Njeno življenje je postajalo vse bolj trdno povezano s slikanjem.

"Čeprav sem opustila misel, da bom postala slikarka, pa sem ostala slikanju zvesta. V njem sem pogosto našla tudi oporo in moč, kadar mi ni bilo lahko. Sem bolj občutljive narave in na življenjske stiske reagiram močneje, zato me kaj bolj potre kot druge, v slikarstvu pa vedno najdem zatočišče. Lahko bi rekla, da je slikanje moja največja ljubezen in moj najboljši prijatelj," pravi Jožica.

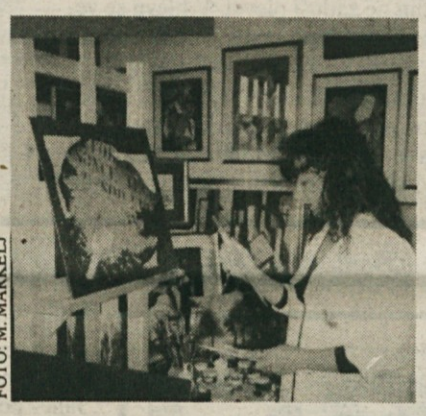

FOTO: M. MARKELJ

Jožica Medle pri delu v svojem novem ateljeju

Od akvarela do assemblagea

Ko je novomeška likovna skupina prenehala s svojimi dejavnostmi, je Medletova sama začela iskati poti nadaljnjega likovnega izpopolnjevanja. Ves čas se je zavedala, da se mora izobraževati, če naj uspešno ustvarja. V tem času je od akvarela in pastela, s katerima je upodabljala predvsem krajinske motive, prešla na zahtevnejši tehniki, olje in akril, pri čemer je poleg figuralnega slikarstva iskala svoj izraz tudi v abstrakciji. Po letu 1990, ko se je odločila, da se bo še bolj posvetila slikanju, in je dve leti hodila na risarske tečaje v Ljubljano k prof. Savu Sovretu, ki je odličen risar in pedagog, je močno izboljšala svojo risbo, naredila več portretov in študij, zavedajoč se, kako pomembna je risba tudi v slikarstvu. Kmalu je odkrila tudi tehniko in motiviko, po kateri je Medletova ta čas tudi najbolj prepoznavna, to je mešanica kolaža in slikanja ter tako imenovani assemblage, ko slikar v sliko vnaša tudi realne predmete, dele tkanin, drobno orodje, lončevino ipd. V tem slogu je Medletova, denimo, pripravila kar nekaj ciklov slik, nazadnje cikel, posvečen 110-letnici konjskega športa v Šentjerneju.

Njeno življenje se je vse odločneje začelo usmerjati k slikarstvu. Pred tremi leti je že vse kazalo, da bo odšla v tujino; opravila je sprejemni izpit za študij slikarstva na Nizozemskem, tam je dobila celo štipendijo, s katero bi krila šolnino, vendar pa se ni mogla odločiti, da bi zapustila domovino in prelestne kraje pod Gorjanci. Namesto na Nizozemskem je nadaljevala študij na zasebni Šoli za risanje in slikanje v Ljubljani, ki je letos dobila tudi uradno naziv visoke šole. Poslej je bilo samo še vprašanje časa, kdaj bo naredila še zadnji korak in se dokončno odločila za slikarstvo.

Spet v "prvem razredu"

Čeprav je bilo tudi njeno delo v službi na nek način povezano z likovnim ustvarjanjem, pa nadrejeni v v zadnjem času niso razumeli njenih potreb po pridobivanju novih likovnih vedenj. Ne samo da je niso gmotno podprli pri teh prizadevanjih (kot da bi pozabili, da bolj izobražen delavec bolj koristi podjetju), za študij je morala izrabljati svoj redni dopust, na koncu pa ji še tega niso več pustili izrabljati po dnevih. In ker je ob tem še občasno poučevala, je imel dan kar naenkrat premalo ur, da bi lahko postorila vse svoje dolžnosti in se še odpočila.

"Tako ni šlo več," pravi Medletova. "Vse bolj jasno mi je bilo, da se bom morala dokončno odločiti, kaj in kako. Letos je po daljšem tehtanju padla odločitev. Pustila sem službo. Zdaj sem samostojna kulturna delavka, kmalu pa bom zaprosila za status svobodnega umetnika. Poleg slikanja, ki za preživetje najbrž ni dovolj, se ukvarjam še z oblikovanjem plakatov, celostnih podob podjetij, zaščitnih znamk, z aranžiranjem izložb, nekaj ur na teden pa tudi poučujem oblikovanje poslovnega prostora."

K takšni odločitvi je pripomoglo tudi razumevanje, ki ga je Medletova deležna v svojem okolju. V zahvalo, ker je s svojimi slikami v celoti opremila nove občinske prostore, ji je šentjernejska občina odstopila v uporabo prostore v stari osnovi šoli. Jožica je plunila v roke in si svoj nekdanji prvi šolski razred preuredila v prostoren in svetal atelje. Tako je na nek način ponovno postala prvošolka, stopila je v prvi razred nove življenjske poti, le da zdaj nima pri sebi dobrodušne učiteljice, ki bi jo vodila in usmerjala, zdaj je sama na svojem, opre se lahko le na lastne izkušnje in marljivo nabirano znanje, predvsem pa na tisto najmočnejše v sebi - vero in ljubezen do slikanja.

MILAN MARKELJ

Jožica Medle: KONJI, akril, 1993

KNJIŽNA POLICA

Slovenska kronika XX. stoletja

Zdi se, da se je v tem iztekajočem se stoletju več dogodilo kot v vseh dolgih tisočletjih prej, kar velja tako za ves svet kot tudi za slovenski narod. V enem stoletju so bili Slovenci državljani treh večnarodnih držav in vse tri so po bolj ali manj krvavih dogodkih izginile s političnega zemljevida Evrope. V 20. stoletju se je slovenski narod dokončno izoblikoval, utrdil svoje gospodarstvo, uspešno posodobil družbeni sistem, zgradil manjkajoče izobraževalne, znanstvene in kulturne ustanove, se učinkovito postavil po robu najrazličnejšim raznarodovalnim pritiskom in končno dobil celo svojo državo. Toda hkrati so Slovence nespravljivo in tragično delile politične meje in ideologije, slabile strankarske ozkosti in nasprotja, nazadnje pa so bili v najbolj kritičnem trenutku stoletja pahnjeni še v bratomorno vojno. Uspehi in dosežki, ki so omogočili narodno uveljitev in lastno državnost, so en vidik slovenske zgodovine 20. stoletja, ponavljajoče se delitve in bratomorni spopad z daljnosežnimi posledicami pa drugi. Podoba 20. stoletja, če jo pogledamo skozi očala svetovne ali slovenske zgodovine, je torej zelo pestra in razgibana, za nas pač še posebej zanimiva, saj je na nji začrtana slovenska pot v popolno potrditev Slovencev kot moderne evropske nacije z lastno državo.

Dosedanji zgodovinski orisi, kolikor jih je sploh bilo, so bili zaradi različnih razlogov pomanjkljivi, naj so bili zapisani preveč ideološko ali pa so namerno zamolčevali nekatere dogodke in procese. Pomanjkljivost je bila tudi ta, da niso vključevali zamejske in izseljenske Slovenije. Vsekakor se že nekaj let kaže potreba po novem splošnem zgodovinskem pregledu, ki bi bil strokovno zasnovan, a napisan dovolj poljudno, da bi bil dostopen kar najširšim plastem bralstva. Zanimanje za zgodovino in prehojeno slovensko pot je precej močno, še posebej, ker prihajajo na dan nova in nova dejstva, ki zahtevajo objektivnejši in drugačen oris. SLOVENSKA KRONIKA XX. STOLETJA, ki so jo zasnovali v uredništvu Nove revije, za glavnega urednika pa je bil izbran dr. Peter Vodopivec, naj bi uresničila ta pričakovanja. Pred kratkim je izšla prva od načrtovanih dveh knjig, ki obravnava obdobje od začetka stoletja do druge svetovne vojne.

Slovenska kronika je zasnovana na poseben način. Pri oblikovanju zasnove so se uredniki odločili, da bodo poskušali podati ideološko neobremenjen prerez skozi 20. stoletje v obliki zgodb, kot so imenovali obsežna gesla, pri tem pa se niso omejili le na politična in narodna vprašanja, ampak so v kroniko vključili tudi gospodarske, kulturne, umetniške in druge teme, prav tako se niso omejili na dogajanje samo na etničnem slovenskem ozemlju, ampak so upoštevali tudi zgodovino naših izseljencev. Na 462 straneh velikega formata je tako v prvi knjigi natisnjenih 381 zgodb, ki popisujejo posamezne pomembnejše dogodke ali procese od preloma stoletja do začetka druge svetovne vojne. Gre torej za nekakšen zbornik zgodb, razvrščenih po kronološkem redu v štirih poglavjih, ki zajemajo posamezna obdobja pod naslovi: 1900 - 1914 Vstop v dvajseto stoletje, 1914 - 1918 Leta strahote, 1918 - 1929 Iz Avstrije v Jugoslavijo, 1929 - 1941 Temno nebo diktature. Prvo knjigo so uredili štirje uredniki: dr. Janez Cvirn, Petra Svoljšak, dr. Jurij Perovšek in mag. Egon Pelikan, ki so za posamezne zgodbe pridobili različne avtorje (omenimo le novomeškega rojaka dr. Milčka Komelja, ki ima na skrbi umetnostno tematiko), tako da je pri pisanju prve knjige sodelovalo 20 avtorjev.

Pomemben del knjige je bogato slikovno gradivo, ki nima namena le ilustrirati in poživiti besedilo, ampak ga pomembneje dopolnjuje. Uredniki so iz arhivov, arhivskih fondov ustanov in iz zasebnih zbirk pridobili precej slikovnega dokumentarnega gradiva, ki doslej še ni bilo objavljeno, kar Slovenski kroniki daje dodaten čar.

Druga knjiga, ki bo zajela obdobje od druge svetovne do danes, bo izšla proti koncu leta. Zaradi aktualnosti nekaterih vprašanj, ki se jih loteva, bo nedvomno deležna še večje pozornosti kot prva.

MILAN MARKELJ

Do zvezd in nazaj

Ko človek prebere res kakšno dobro knjigo, se dostikrat vpraša:" Pa kdo je ta avtor? Nič ne vem o njem. Prav zanimivo bi ga bilo srečati in ga vprašati to in ono." Pa za to največkrat ni priložnosti in časa, tako da nam tisti pisatelj ali pesnik še naprej ostaja bolj ali manj neznan. Da ne bo več tako, je "spet" poskrbela Berta Golob, pisateljica in dobra poznavalka književnosti za otroke in mladino, saj je pri Mladinski knjigi pred kratkim izšla njena knjiga DO ZVEZD IN NAZAJ.

Nova knjiga je nekakšno nadaljevanje pred 12 leti napisane knjige Berte Golob "Srce ustvarja, roka piše", ki jo prav gotovo poznajo vsi šolarji in njihovi učitelji. V njej je Golobova predstavila 59 avtorjev, katerih dela mladi bralci prebirajo za šolsko branje in bralne značke. Tako so lahko na zelo enostaven način našli odgovore na mnoga vprašanja o življenju in delu pisateljev in pesnikov, o tem, kako nastajajo njihova dela, kaj jih vzpodbudi k ustvarjanju... V knjigi je marsikdo dobil tudi idejo o povabilu katerega izmed umetnikov na svojo šolo ob kakšnem posebnem prazniku. Prav zato, ker knjiga vseskozi ostaja aktualna in nenazadnje skrbi tudi za to, da mladi segajo po dobrih in kvalitetnih knjigah, je nastalo še drugo delo Do zvezd in nazaj.

Ta vključuje 69 ustvarjalcev od najstarejšega do najmlajšega rodu, tiste, ki so se s svojimi leposlovnimi deli že uveljavili, in tudi tiste, ki so šele na tej poti. V knjigi je mogoče najti tudi ustvarjalce iz vseh slovenskih pokrajin in zamejstva. S pomočjo njihovih pogovorov z Berto Golob bodo bralci lahko odkrivali notranji svet naših pisateljev in pesnikov, izvedeli bodo na primer to, "da si knjiga izbere pisatelja, da jo uresniči v ta svet", in "da so pesniki zato na svetu, da nam s svežimi besedami odprejo oči za čudež bivanja sleherne stvari, slehernega bitja in slehernega sveta v celoti". Skupaj z njimi se bo bralec povzpel do zvezd in se spet vrnil *nazaj na zemljo, k ljudem.*

Miha Mate, ki je knjigi dodal nekakšen uvod, obžaluje, da v njej ne bo mogoče prebrati odgovorov nekaterih pisateljic, Marije Vogelnik in Jelke Mihelič, ter pesnika Vojana Tihomirja Arharja, pač pa samo vprašanja. Odgovore nanje bo potrebno najti kar v njihovih delih. Med nastajanjem knjige je umrla tudi pesnica Meta Rainer, zato so njeni odgovori še posebej dragoceni. V delu Do zvezd in nazaj so poleg pogovorov z umetniki zbrani še nekateri biografski in bibliografski podatki, ki bodo bralcem pomagali k jasnejši podobi ustvarjalnosti posameznega avtorja. 322 strani dolgo knjigo pa dopolnjujejo tudi najnovejše slike mojstra fotografije Tihomirja Pinterja.

LIDIJA MURN

KNJIŽNI TELEGRAMI

- V zbirki Klasiki Kondorja pri Mladinski knjigi je izšlo delo **Ivana Cankarja** KURENT z ilustracijami **Božidarja Jakca.**
- Založnik Peter Amalietti je izdal v zbirki Slovenske poetese tri pesniške zbirke slovenskih pesnic: prvenec VRTNICE VEČNIH TRENUTKOV **Vide Bešič**, zbirko KO SEM BILA DREVO **Vanje Strle** in zbirko PAHLJAČA **Bogdane Namestnik.**
- Založba Slavica iz Münchna je izdala nemško in slovensko izdajo znamenite planinske pravljice ZLATOROG, ki jo je **Rudolf Baumbach** napisal na osnovi izročila bohinjskih pastirjev.
- Mladinska knjiga je izdala bogato ilustriran kuharski priročnik MORSKE DOBROTE **Morena Cecchinija.**
- Cankarjeva založba je izdala dela treh uglednih slovenskih strokovnjakov, dve s področja prava in eno s področja likovne umetnosti: **Egona Schneiderja** LOGIKA ZA PRAVNIKE, **Janeza Šmidovnika** LOKALNA SAMOUPRAVA V SVETU IN PRI NAS in **Milana Butine** SLIKARSKO MIŠLJENJE.
- Pri Mladinski knjigi je izšel TEHNIŠKO-METALURŠKI SLOVAR **Andreja Paulina.**

preteklost v gosteh

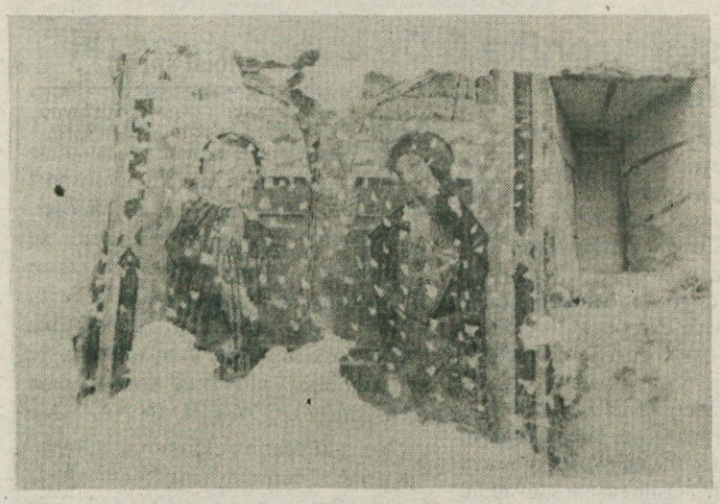

GOTSKA POSLIKAVA V CERKVI SV. URHA - Na polju zunaj vasi Vihre v bližini Brežic stoji na prvi pogled skromna podeželska cerkev sv. Urha s pravokotno podolžno ladjo, s tristrano zaključenim prezbiterijem in s prizidanim zvonikom ob zahodni steni cerkvene stavbe. Ob prenovi cerkvene zunanjščine so pri sondiranju letos poleti odkrili ostanke nekdanje poslikave. Izpod oluščenega ometa se je pokazal ostanek izredno kvalitetne gotske poslikave Kristusa na križu z Marijo in Janezom. Šele stilna analiza bo razkrila, kateremu mojstru bi lahko pripisali to delo, vendar je že na prvi pogled razvidno, da smemo poslikavo uvrstiti v obdobje zrele gotike (druga polovicas 15. stol.). Vsekakor je novo odkritje izredna ostalina gotskega slikarstva, ki v tem delu Kranjske ni ravno pogosta. (Pripravila kustodinja Posavskega muzeja Jožica Vrtačnik Lorber)

Iz Trdinovih zapiskov

***Raje gozd kot vinograd** - Gozd sekali so pred firštov, ali imajo zdaj svoje dele v lastino, vsaki po priliki do 1.1 oralov; kar je mnogo; če prav je zelo izsekano, ne bo jim drv lahko zmanjkalo. Ali za gozde imajo ljudje v teh krajih premalo veselja in razumnega gojenja. Smreke bi trebalo saditi in poleg hrastov tudi bukve in gabre ki zadnji tudi hitro rastejo in dajejo izvrstno kurjavo. Močno delajo na teh hostnikih in listnikih zdaj nograde. Res da bođo dobro, ker jih obseva solnce še dalje nego na stražki gori, ali meni zdi se vendar, da bi dajala šuma še večo korist. Ako ne narede se nasipi in seči, odnesli bodo sčasoma s the goric zemljo nalivi in po tem ni za nič.*

NAŠA ZGODBA

MITJA GEREB

POGOVOR Z DEDKOM O POKLICU

Bil je topel poletni večer. S starim očetom sva sedela na klopi pred njegovo domačijo. Prijetno utrujena od napornega dneva, ko sva pospravila krmo za njegove tri krave, sva olajšano uživala še zadnje ure dneva.

Dedek je utrujeno dejal: "Krma je spravljena pod streho. Dobro in hitro sva opravila. S treh hektarjev travnika ni bilo lahko vso krmo pospraviti v štirih dneh."

Pokimal sem, nato pa vprašal nekaj, kar me je že dolgo zanimalo. "Dedek, zakaj nisi nikoli šel v kakšno službo? Tole s kmetovanjem se mi ne zdi prav pametno. Mislim, da ne prinaša kaj prida denarja. Bolje bi ti bilo, če bi imel kak poklic in bi delal le osem ur dnevno. Denar bi ti bil zagotovljen pa še sobote in nedelje bi imel proste."

Dedek se je zamislil. Nekaj časa je molčal, nato pa mi je pričel pripovedovati svojo zgodbo.

"Veš, Mitja, včasih je bilo doseči nekaj težje, kot je v današnjih časih. Pri nas doma je bilo pet otrok. Res smo imeli mlin in nam kruha ni manjkalo. Vendar smo imeli tudi kmetijo, pridnih rok pa na kmetiji vedno manjka. Mati je bila bolehna, oče je delal v mlinu. Ko sem hodil v drugi razred osnovne šole, se je začela vojna in revščina je tolkla kot še nikoli. O toplih čevljih sredi hude zime sem lahko le sanjal. Moj oče je bil trden in ukazovalen mož. Zanj je bilo vredno le to, da je bila zemlja obdelana. Nam otrokom je vcepil v glavo, da je zemlja tisto edino, kar nam bo dajalo kruh, mlin pa je le za zraven, da se bomo lažje preživljali. Pri hiši sem bil najstarejši otrok. V tistih časih je to pomenilo, da bom ostal na kmetiji kot gospodar, hkrati pa pomagal mlajšim bratom in sestri do poklica. V šolo nisem več hodil. Delno je bila kriva vojna, delno moj oče, delno pa tudi moje oči. Veš, z očmi imam težave že od rojstva. Ta očala, ki jih nosim, so debelejša od najdebelejšega kozarca. Brez njih ne vidim skoraj nič.

Od jutra do večera smo garali kot črne živine. V hlevu je bilo pet krav in trije lepi konji, v svinjakih pa pet debelih prašičev. Dela več kot preveč. Ko sem bil fant pri dvajsetih, sem spoznal tvojo babico. Očetu najina zveza ni bila po volji, zato me je razdedinil. S tvojo babico sva se poročila in začela na novo skoraj iz nič. Kmalu sva videla sadove svojih pridnih rok. Oba ljubiva zemljo. Nikoli nama ni dala bogastva, vendar sva svoje tri otroke vzgojila in jim pomagala, da imajo danes vsak svoj poklic. Res sva stara, vendar brez zemlje ne bi znala živeti.

In poklic, praviš. Mislim, da je moj poklic kmet. Ponosen sem nanj. Rad imam to zemljo. Rad imam vsako novo jutro, saj me prebudi ptičje petje, kokodakanje kokoši in mukanje krav v hlevu. Tega v mestu nimate. Tam je le ropot in dirka s časom. Res nam večkrat vreme zagode, bojimo se toče, bojimo se suše, bojimo dolgega deževja, pa vendar vztrajamo. Zame ni lepšega, kot da opazuješ njive, kako gre posejano v rast, seveda pa se trudiš in v potu pomagaš z žuljavimi rokami, da rastlin ne zaduši plevel. V hlevu se veseliš, če živina lepo raste, če ima zadosti krme. Veseliš se, ko nagrabiš dovolj stelje v gozdu, veseliš se kolin, jajc, ki jih znesejo kokoši, veseliš se, ko ima krava teleižka. Veš, da je vse to sad pridnih rok. Veliko je strojev, ki so ti pri delu v pomoč, vendar brez pridnih rok ne opraviš dela na kmetiji. Ta te zahteva celega. Tukaj ni prostih sobot in nedelj, ni praznikov in dopustov. Vendar verjemi mi, rad živim na kmetiji. Ljubim zemljo in živali. Ne bojim se toče in suše niti preobilnega dežja, saj vem, da za dežjem vedno posije sonce. Narava vedno daje, a pri tem ji moraš pomagati. Če je bila letos slaba letina, bo naslednje leto boljša. Nikoli ne smeš obupati. Na zemlji si sam svoj gospod. Naučiš se jo imeti rad, ljubezen in trud ti bogato povrne. Res, lepo je biti kmet, pa čeprav smo kmetje velikokrat v podrejenem položaju. Meščani kmete večkrat po krivici zaničujejo, a meni to ni mar, ljubim zemljo in delal bom na njej, dokler bom mogel." In kaj naj še rečem? Moj poklic je kmet, ne sramujem se ga in ne bi ga zamenjal za noben drug poklic na svetu."

Večer se je prevesil že v noč. Z dedkom sva odšla na zaslužen počitek. V postelji še dolgo nisem mogel zaspati. Razmišljal sem o dedkovih besedah. Tudi jaz sem bil eden tistih, ki so na kmete gledali zviška. Po tem večeru pa se je moje mnenje spremenilo.

FOTO: M. MARKELJ

Tone Jakše

2 SKRIVAČI

Usoda je razdvojila brata s Hriba

Da bomo razumeli, za kaj v pripovedi pravzaprav gre, se povrnimo nekaj let nazaj v čas pred drugo svetovno vojno. Takrat je Rusova družina živela še mirno in dokaj neobremenjeno življenje. Oče je sicer že umrl, a doma so bili poleg matere še trije otroci: brata Jože in Janez, ki sta se ukvarjala s čevljarstvom, in njuna sestra Micka, ki je materi pomagala pri kmetovanju. Kadar je bilo treba, sta tudi brata spustila iz rok šila in kopita ter jih zamenjala za plug ali koso, da so ženske na kmetiji lažje zdelovale. Lahko bi rekli, da so bile razmere na Hribu nad Žalno, kjer je stala v malem zaselku Rusova domačija - hiši so po domače rekli kar pri Šuštarjevih na Hribu - skoraj idilične. Bogastva sicer ni bilo, ker pa je bilo pridnih rok pri hiši dovolj, tudi pomanjkanja niso trpeli. Najbližje večje naselje je bilo Grosuplje, za njim pa se je razprostirala Ljubljana, kar je pomenilo, da je bilo blizu do surovin in dovolj naročil za mlada obrtnika.

Potem ko se je pričela vojna, pa je to vmesno ozemlje med skrbno zastraženim mestom in upornim podeželjem postalo precej nevarno. V okolici so se pojavljali zdaj partizani, zdaj Italijani in vsakdo je od ljudi kaj zahteval. Še težje je bilo, ker so bili ljudje zbegani in razdeljeni. Sosed ni več zaupal sosedu, stara prijateljstva so se krhala. Ena in druga stran je imela svoje ovaduhe in ljudje so izginjali. Vrsta je prišla tudi na Janeza. Italijani, pravzaprav slovenski legisti, so ga zaprli, ker so vedeli, da bi ga prej ali slej medse posesala partizanska vojska. Oni pa bi ga seveda radi spravili v svoje vrste. Najprej so ga imeli zaprtega v bližnjem gradu Boštanj, nato en teden v Šentjurju in nazadnje še en teden v Škocjanu. Z grožnjami in obljubami so ga mehčali, a Janez se ni dal. Zavračal je ponujeno in tako uprizoril celo vrste gladovnih stav, ki so danes tako popularne. A tisti čas Janezova gladovna stavka ni imela medijskega odmeva in nihče se ni zmenil zanj. Nasprotno, legisti so celo mislili, da so ga že toliko omehčali, da je goden za njihovo vojsko. Poslali so ga nazaj v Šentjurje, kjer so ga že čakali Mlačevci, katerim naj bi se pridružil. Janez si je le izposloval nekaj dni odloga, odšel domov domov, tam pa si hitro priskrbel propustnico in se umaknil v Ljubljano. Tam je dočakal italijanski razpad in se vrnil domov.

A doma ni dolgo užival miru. Kaj hitro je bil mobiliziran k partizanom, prav tako kot njegov brat Jože in še več fantov iz Žalne. Krenili so preko Višnje Gore v trebanjsko smer, kjer so partizanili v okolici Vesele gore. Ne za dolgo. Od Save so prodirale močne nemške enote in uničevale vse pred seboj. Partizani so se razkropili. Tu, na Veseli gori, je nazadnje videl svojega brata Jožeta. Janez se je skril pri neki družini, a Nemci so ga odkrili. Bil je sicer v civilu in neoborožen, a brez osebnih dokumentov, in ker ni mogel dokazati, kaj dela tam, so ga Nemci vzeli s seboj. Na vozu so ga skupaj z nekaj sotrpini odpeljali do Višnje Gore. Kdo ve, kaj bi z njimi, najverjetneje pa bi jih uporabili za talce in ustrelili, brž ko bi naleteli na kak odpor in bi imeli izgube. Človeško življenje je bilo takrat pač brez vrednosti, zlasti v primerjavi z življenjem nemškega vojaka. Za enega ubitega Nemca je bilo ustreljenih deset slovenskih talcev. Nemci so se tega svojega neciviliziranega pravila med prodiranjem od Save proti osrčju Dolenjske strogo držali in mnoge nedolžne žrtve so takrat padle pod nemškimi kroglami.

Pa niso bile samo nemške krogle, ki so morile. Janez se spominja, kako je bilo, ko je bil v partizanih in pozneje pri domobrancih. Le nekaj besed je bilo potrebnih, in že so odvlekli človeka v gozd in ga usmrtili. Tako so ljudje urejali stare zamere in medsosedske spore. Toda tam na Polici pri Višnji Gori je imel Janez srečo. Mati je zvedela zanj in s podpisom zanj jamčila. Tako je Janez spet videl rodno Žalno, a zla usoda je nad domačijo na Hribu že razprostrla svoje mreže.

Iz obupa v pijanost in nesrečo

Ni mu bilo usojeno ostati doma. Kmalu se je znašel pri domobrancih. Največ je bil v Stični, v bataljonu zloglasnega poveljnika Križa. Večkrat je moral v akcijo, a če je le mogel, se je lotil svojega čevljarskega dela in se izognil spopadom. Že tako mu ni bilo do streljanja, misel, da bi se na drugi strani puškine cevi lahko znašel njegov brat, pa ga je spravljala v obup. Prav v to njegovo občutljivo točko pa je dregnila neka domačinka iz Žalne in ga z ostrim jezikom močno špiknila vanjo. Bil je takrat doma na dopustu in mimogrede je ujel opazke o ljudeh, ki streljajo na lastne brate. Delal se je, kot da ni nič slišal, a v srcu ga je skelelo. Predno se je odpravil nazaj v svojo enoto, je krepko nagnil steklenico z žganjem, da bi utopil razdvojenost. Ko se je potem peljal z biciklom, ga ta v ovinku ni ubogal in Janez je z glavo treščil v skalo. Zbudil se je v ljubljanski bolnišnici s strašnimi bolečinami. Nekaj dni ni nič vedel zase, nič ni mogel jesti, in šele ko ga je neki nemški zdravnik operiral, je bilo nekoliko bolje. Glavobol pa ni pojenjal in prav tisti nemški zdravnik je Janeza navadil, da si je vsakič, ko ga je zagrabil glavobol, prižgal cigareto. Nekaj dimov je zadostovalo, da je bolečina nekoliko popustila.

Nekaj pa je bilo le dobrega v tej nesreči: za Janeza je bila vojna z njo končana. Čim je mogel, se je vrnil na domači Hrib nad Žalno, in ko so se pozneje poražene in zmagovite vojske valile skozi te kraje, se je potuhnil v samoto gozdov in šle so mimo. Tudi ko je zavladal mir, je ostal v varstvu gozdov. Sprva je bilo kar prijetno. Noči so postajale vse toplejše, navadil se je na sveži zrak, ptičje petje in gozdni mir. Ugotovil je, da mu tako življenje celo koristi, saj je bolečina, ki je bila po nesreči njegova stalna spremljevalka, v naravi opazno popuščala. A namesto bolečine, ki je prej parala njegovo telo, se je pojavljala druga, nič prijaznejša, ki je zbadala njegovo dušo. Sestra mu je na skriven kraj v gozdu enkrat tedensko prinesla hrano - nekaj skorjic kruha, ki jih je Janez počasi použil z vodo, ki si jo je poiskal v globokih kolovoznih ali v redkih vodnih izvirih. Včasih sta se s sestro pogovarjala in tedaj je Janez zvedel novice, ki so še bolj spodbujale njegov nemir in ga silile k še večji previdnosti. Pa tudi če bi mu sestra ničesar ne pripovedovala, bi po lastnih opažanjih prišel do istega sklepa: novi režim svoje nasprotnike pobija. Slišal je, kako so zvečer v gozd iz grosupeljske smeri pribrneli kamioni, slišal je povelja, ko so z njih iztovarjali ljudi, slutil je, kako so kolone izginile globlje v gozd. Potem je iz smeri, kamor so kolone izginile, zaslišal streljanje. Pognal se je v beg, a streljanje ga je spremljalo globoko v gozd. Ko se je v varni razdalji ves zadihan ustavil, je slišal le še lastno srce, ki je razbijalo v gluho noč. Radovednost ga je zjutraj gnala nazaj na kraj, kjer je zvečer videl ustaviti kamione. A se je moral spet skriti globlje v gozd, kajti po poti je videl prihajati ljudi s krampi in lopatami na ramah. Šli so v smer, kamor so poprej izginile kolone s kamionov. Bilo je očitno, da gredo pokopat, kar je ostalo od prejšnjega večera.

Nekaj večerov zapored so pripeljali kamioni in nekaj noči mu streljanje ni dalo spati. Potem se je vse umirilo. Navadil se je gozdne tišine. Bil je bosonog, in kamor koli je hotel, se je prikradel tiho, da so ga še divje živali komaj opazile. Postal je del tišine. Kadar so v gozd prilomastili lovci s svojimi psi, se jim je na daleč ognil. Tako je minilo poletje, prišla je jesen in za njo zima. Prvi mraz ga je prignal bliže domačiji, prvi sneg ga je priklenil nanjo, kajti ni mogel tvegati, da bi kdo opazil sledi v snegu. V senu si je naredil ležišče in dom.

FOTO: T. JAKŠE

Janez pred svojo v pomladno cvetje odeto domačijo na hribu nad Žalno. Takrat je minilo že poldrugo desetletje, odkar se je iz dolgoletnega skrivaštva vrnil v normalno življenje.

Leta teko, a tišina ostaja

Počasi se je Janez navadil na življenje na domačiji in v njeni okolici. Njegov dan je bila noč. Ko so drugi hodili naokrog, se je on zavlekel v temno luknjo in spal, kadar pa je bil buden, je bil vedno na preži. Le ponoči je hodil naokrog, a ne daleč, da ne bi nepričakovano komu prečkal poti. Naučil se je biti neviden za ljudi in živali. Le kak zelo pozoren sosed bi se lahko čudil, kako da Rusova Mici že tako zgodaj pelje domov zvrhan voz krme za živino, ko pa je nihče ni videl kositi, in kak zelo pikolovski trgovec bi za trenutek pomislil, da morata Mici in njena mati potrebovati kar precej hrane, saj se je Mici pogosteje, kot je bilo to za kmečke ljudi običajno, pojavljala v trgovini. A z malo pretkanosti se je dalo vse te stvari zakrinkati.

Grmski osnovnošolci prvaki v atletiki

Finale ekipnega atletskega državnega prvenstva osnovnih šol v atletiki na novomeškem štadionu prinesla zmagoslavje fantovski ekipi osnovne šole Grm - Med dekleti druge Šentjernejčanke, Novomeščanke pa četrte

NOVO MESTO - V 70. letih so mladi atleti osnovne šole Grm veljali za najboljše v Jugoslaviji in tradicija dobrih športnikov na tej šoli očitno ni izumrla, tako da so letos učenci te šole najboljši v državi. Pri dekletih so se spet izkazale Šentjernejčanke, ki so z izvrstno šprinterko Majo Nose na čelu le za las zgrešile prvo mesto.

Za razliko od finala ekipnega prvenstva srednji šol v Ljubljani, kjer so tribune samevale brez gledalcev, se je pod Portovalom zbralo kar lepo število mladih ljubiteljev atletike - večina z osnovne šole Grm - ki jim ob uspehu domačih tekmovalcev zagotovo ni bilo žal. Fantje in dekleta iz 12 šol, ki so se na regionalnih predtekmovanjih, na katerih so nastopili mladi atleti z več kot 260 šol, so se pomerili v teku na 60, 300 in 1000 m, skoku v daljino in višino, metu žogice, suvanju krogle in štafetnem teku 4 X 100 m. Glede na to, da sta se v vsaki disciplini točkovala izida obeh tekmovalcev iz ene šole, je imela največ možnost za zmago šola, ki je imela najbolj izenačeno ekipo, skupni izid pa bi lahko močno ogrozil že en sam odstop ali diskvalifikacija enega samega tekmovalca.

Na koncu se je izkazalo, da je imela pri fantih najbolj uigrano moštvo osnovna šola Grm iz Novega mesta, ki je zbrala 15.917 točk, drugouvrščena osnovna šola Ivana Cankarja z Vrhnike je zbrala 15.853 točk, tretjeuvrščena OŠ Pohorski odred iz Slovenske Bistrice pa 15.486 točk, kar kaže na izredno izenačenost ekip. Nič manj ni bilo izenačeno pri dekletih, kjer so državne prvakinje z osnovne šole Franceta Bevka iz Tolmina zbrale 14.921 točk ali le 71 točk več od Šentjernejčank, ki so z drugim mestom vseeno dokazale kontinuiteto odličnih dosežkov šentjernejskih osnovnošolcev. Tretje mesto so z 14.517 točkami osvojile osnovnošolke iz Ajdovščine, četrte pa so bile domačinke z osnovne šole Grm, ki so zbrale 14.334 točk. Žal so v predtekmovanju Šentjernejčani nastopili z nepopolno fantovsko ekipo, ki ji ni uspelo uvrstiti se v finale.

Med posamezniki so se v grmski ekipi izkazali Robert Meglič z zmago v suvanju krogle (12,97 m) ter z drugim mestom Matej Podkrižnik v skoku v daljino (575 cm) in Sašo Rebernik v skoku v višino (160 cm). Gonilna sila šentjernejske dekliške ekipe je bila Maja Nose, ki je s časom 8,26 s zmagala v teku na 60 m in bistveno pripomogla, da je zmagala tudi šentjernejska štafeta 4 X 100 m (53,18). Od Šentjernejčank se je med prve tri uvrstila tudi Katarina Kovačič, ki je v daljino skočila 484 cm. Med posameznicami so bile uspešne tudi grmčanke: Snežana Miladinovič je bila s 157 cm druga, Maja Kranjčič pa s 151 cm tretja v skoku v višino, Ines Čigoja pa je z 51,52 m druga v metu žogice.

I. VIDMAR

VISOKO DVIGNJENE ROKE - Le za tiste, ki atletike ne poznajo dovolj dobro, je bila zmaga fantov z novomeške osnovne šole Grm presenečenje, saj je na tej šoli atletska tradicija izjemno močna. Začela se je z izvrstnim športnim pedagogom in prvim mentorjem Marijanom Špilarjem, ki je sedaj že dolga leta ravnatelj, nadaljujejo pa jo športni pedagogi in bivši atleti Darko Cujnik, Vanja Mokotar, Tine Zaletel in Majda Križe. Takole so se veselili mladi grmski atleti, ko so izvedeli, da je naslov državnih prvakov njihov. (Foto: I. Vidmar)

USPEL ŠTART - Že na startu tretje, najmočnejše skupine tekačic na 60 m, je bila Šentjernejčanka Maja Nose (četrta z desne) med najhitrejšimi, odlično pripravljenost pa je dokazala v zadnjih metrih pred ciljem, ko je zlahka premagala vse tekmice in svoji ekipši prinesla pomembne točke. (Foto: I. Vidmar)

Za gorske prvake na ravnem

Proga državnega prvenstva kolesarjev v gorski vožnji ni bila po meri hribolazcev - Odločil šprint

TRŽIČ - Kolesarji so se v nedeljo v Tržiču borili za naslove gorskih državnih prvakov. Dolenjski junak dneva je bil Uroš Plankar, ki je ponovno dokazal, da ga mnogi ne imenujejo kar tako "dolenjski Pantani". Uroš je med mlajšimi mladinci za 4500 metrov dolgo gorsko progo potreboval 13 minut in 15 sekund; 5 sekund je za njim zaostal Matija Kotnik iz ljubljanske Astre, tretje mesto pa je osvojil Sebastijan Jar iz novogoriškega HITa. Nehvaležno četrto mesto je pripadlo Krkašu Matevžu Šuštariču, ki je po mnenju očividcev pripeljal skozi cilj tretji, vendar so sodniki, ki so bili na državnem prvenstvu celo brez fotofiniša, odločili drugače. Peti je bil lanskoletni gorski državni prvak Krkaš Peter Ribič.

Med starejšimi mladinci, ki so prevozili 9500 metrov, je s časom 23 minut 44 sekund zanesljivo zmagal Savčan Tadej Valjavec, drugi, Miran Kelner iz Ptujske Perutnine, je zaostal 29 sekund, tretji je bil z zaostankom dobre minute Krkaš Martin Derganc, ki je bil najhitrejši v šprintu glavnine, peto mesto pa je osvojil Andrej Filip.

Med člani, ki so tudi prevozili 9500 metrov, je prišlo na progi, ki s samo 3000 metri vzpona ni bila najprimernejša za gorsko državno prvenstvo, do skupinskega šprinta. Še 100 metrov pred ciljem sta bila z nekaj metri prednosti v ospredju krkaša Gorazd Štangelj in Bogdan Fink, vendar je iz ozadja silovito napadel mladi Rogov kolesar, 20-letni Andrej Hauptman, in prav na ciljni črti prehitel oba krkaša ter osvojil prvi naslov gorskega državnega prvaka. Drugi je bil Gorazd Štangelj, tretji Bogdan Fink, četrti Rogovec Boris Premužič, ki je bil dejansko najzaslužnejši za uspeh Hauptmana, saj je na vzponu pri begu uspešno nadzoroval Sandija Papeža in Gorazda Štanglja in tako omogočil, da se je na dolgi ciljni ravnini skupina združila: peti pa še tretji Krkaš Bogdan Ravbar in šesti Sandi Papež. Vsi so pripeljali na cilj v času zmagovalca, za pot pa so potrebovali 21 minut in 50 sekund.

Na prvenstvu so bili daleč najuspešnejši Krkini kolesarji, vendar ostaja grenak priokus, da članom v ciljnem šprintu ni uspelo vnovčiti številčne prednosti. Zelo zadovoljen pa je bil trener novomeških mladincev Janez Jagodic, ki je nadaljeval s tradicijo in s svojimi fanti ponovno osvojil državni naslov.

ROBERT KASTELIC

Veliki sevniški podvig na Koroškem

Sevniški tekači so osvojili vrsto medalj in bili med slovenskimi mesti peti na 30. krosu Dela na Ravnah na Koroškem - Zmaga tudi v Brežice - Udovčeva 2. pri članicah

RAVNE NA KOROŠKEM - Vsakoletni kros Dela je zagotovo atletsko tekmovanje z najbolj množično udeležbo. Člani Koroškega atletskega kluba so jubilejni 30. kros pripravili odlično, na njem pa so izredno uspešno nastopili tudi posavski in Novomeški tekači.

Daleč največ uspeha so imeli Sevničani, ki so osvojili tri posamične zmage in med 44 mestnimi reprezentancami oziroma več kot 1.000 nastopajočimi ekipno 5. mesto, prednje pa so se uvrstili le Celje, Maribor, Šentjur in Ljubljana. Brežice so bile devete, kar potrjuje, da so se tam poleg tradicionalno njihovih atletdskih disciplin lotili tudi tekov na dolge proge. Novomeščani so bili tudi že boljši od letošnjega 12. mesta, Trebnje je bilo 22., Litija 28. in Ivančna Gorica 34.

Med posamezniki je večina zmag odšla na štajersko, od tega 4 v Posavje oziroma tri v Sevnico in ena v Brežice. Med dečki, rojenimi leta 1983, je zmagal Brežičan Boris Žerjav, ki se je v ospredje prerinil šele na ciljni ravnini, skupaj s Hotkom pa sta v tej kategoriji Brežicam priborila ekipno zmago. Sevničan Borut Veber, sicer državni prvak na 1.000 m s progo v Ravnah ni imel večjih težav in je zmago pričakoval, skupaj z Liscem pa sta Sevnici prinesla ekipno zmago v kategoriji dečkov, rojenih leta 1982. Sevnica je bila prva med ekipami tudi med leto starejšimi dečki. Med 15-letniki je bil Brežičan Divjak drugi, med mlajšimi mladinci pa je srebro osvojil Novomeščan Matjaž Ravbar. Med starejšimi mladinci je Sevničan Robert Grojzdek za slovo od mladinske konkurence še enkrat zmagal, Novomeščan Tomič pa je bil drugi.

Med dekleti sta si Sevničanki Pinozova, ki je bila med posameznicami, rojenimi 1983. leta, tretja, in Cimperškova pritekli ekipno drugo mesto, med dekleti, rojenimi leta 1981 pa je po pričakovanju zmagala Sevničanka Petra Radišek, državna prvakinja v teku na 800 m med štiri leta starejšimi tekačicami. Sevnica je bila po zaslugi Tomažinove in Felicijanove ekipno druga tudi med deklicami, rojenimi leta 1980. Med članicami so bile razlike velike: zmagovalka Helena Javornik je drugouvrščeno Novomeščanko Matejo Udovč na 3.000 m dolgi progi prehitela za 9 sekund, Mateja pa tretjeuvrščeno Velenjčanko Mrazovo kar za 21 sekund.

I. V.

Sevničan Robert Grojzdek se je z zmago na krosu Dela poslovil od mladinske konkurence. Meni, da bi za dober izid v teku na 5.000 m moral še pridobiti na hitrosti in obenem ohraniti vzdržljivost. Mladinski šampion se je nekajkrat že poizkusil tudi s člani, tako kot na brežiškem mitingu (na sliki s številko 351), ko je vodil večji del teka na 1.500 m, na koncu pa ga je prehitel Izudin Hrapič (355), ki je na Ravnah zmagal med člani. (Foto: I. V.)

Še peti poraz Iskre Litus

Doma izgubila proti Bawariji Wolltexu

LITIJA - Tekmo šestega kroga A-1 košakarske lige proti mariborski bawariji Wolltexu so litijski košarkarji igrali s po odhodu Urlepa začasnim trenerjem Džemom Ibišo na klopi, na igrišče pa je po daljši odsotnosti zaradi bolezni spet stopil Uroš Ivanovič, kar pa Litijanom ni pomagalo, da bi letos prvič premagali nasprotnika. Kljub temu velja, da so litijski košarkarji svoje delo dobro opravili in da kljub začasno klavrnemu stanju še lahko računajo na boljše čase in morebitni obstanek v ligi, še posebej, če se bo k njim po odhodu trenerja Urlepa res vrnil Narat, ki naj bi bil ta čas že v Sloveniji.

Prvi polčas je bil izredno izenačen, kar je najbolje zrcalil tudi izid po 20 minutah 40:40. V drugem polčasu so domači košarkarji zaigrali slabše in gostje so igro vzeli v svoje roke ter pridno izkoristili vse napake domačinov. Sredi drugega polčasa so Litijani še zadnjič vodili (49,48). V zaključku srečanja sta svojo vlogo zelo slabo odigrala sodnika, ki sta Mariborčanom pomagala, da so dokončno zlomili odpor domačih košarkarjev.V zadnjih dveh minutah sta si izmislila kar 6 osebnih napak domačih košarkarjev, tako da sta morala v odločilni trenutkih oditi v slačičnico Ivanovič in Kandžič. Po šestih krogih so Litijani na lestvici predzadnji, sinoči pa so se v gosteh pomerili z vodilno Idrijo.

MARJAN ŠUŠTERŠIČ

BREŽIŠKI OKTOBER 95

BREŽICE - Brežiški atletski klub Fit bo v petek, 27. oktobra, ob 16. uri pripravil ulične teke, imenovane Brežiški oktober 95, ki bodo hkrati šteli tudi za državno prvenstvo osnovnih in srednjih šol v uličnih tekih, za medalje pa se bodo pomerili tudi člani, članice in veterani ter veteranke. Dolžina tekmovalnih prog je 2200 in 4400 m. Prijave sprejemajo do 5 dni pred tekmovanjem na naslov: AK Fit Brežice, Bizeljska cesta 20, 68 250 Brežice (telefon 0608 64 695 ali 62 690).

KANJA PETA

HRASTNIK - Na strelskem tekmovanju s standardno zračno puško v Hrastniku je nastopilo 16 slovenskih ekip, zmagali pa so strelci ljubljanske Olimpije, medtem ko so bili strelci Kanje iz Leskovca s 1701 točko peti, kar je toliko kot v prvem krogu strelske lige, kljub temu da v moštvu tokrat zaradi bolezni ni bilo Dejana Županca. (J. A.)

POKAL DOLENJSKEGA LISTA za zmago na 18. ekipnem državnem prvenstvu novinarjev v tenisu, ki je bilo v petek v Šmarjeških Toplicah, sta prejela njegova bivša novinarja Bojan Budja (sedaj Večer) in Jože Splichal (sedaj Delo). Drugo mesto je pripadlo 3. ekipi Dela (G. Boncelj in Pucelj), tretje pa Večeru (Kancler, Fric). Jože Boncelj, tehnični urednik Dela (na sliki) in predsednik Društva športnih novinarjev Slovenije Oto Giacomelli sta bila šesta, predstavnika Dolenjskega lista Slavko Dokl, oče tega tekmovanja, in Igor Vidmar pa 10. med 12 ekipami. Turnir so z bogatimi nagradami podprli: Zdravilišče Šmarješke Toplice, Jim Beam, Zavarovalnica Triglav, trgovina Vita, Studio A-3, Mesarija Lajči, Bramac, Krka Kozmetika, Vital Mestinje, Labod, Dolenjske pekarne, Union, Zavarovalnica Tilia, Ballantines, Slikopleskarstvo Marjan Tomazin in Alp Sport.

USPEŠNE NA FINALU

LJUBLJANA - Na finalu ekipnega srednješolskega prvenstva v atletiki na štadionu v Šiški so dekliške ekipe treh novomeških srednjih šol nastopile uspešno: gimnazijke so bile šeste, dijakinje tehnične in zdravstvene šole sedme in dekleta z ekonomske šole devete. Med fanti so bili brežiški srednješolci deseti. Od posameznikov se je med prve tri uvrstila le Andreja Blatnik (STZŠ Novo mesto), ki je bila s 524 cm tretja v skoku v daljino.

PRVA TEKMA KANJE

PODTURN - V nedeljo se je 14 jadralnih padalcev pomerilo na prvi klubski tekmi kluba za prosto letenje Kanja iz Dolenjskih Toplic. Tekmovalci so štartali s Pogorelca in pristali pri Podturnu. Najbolj natančen je bil Jože Gorenc, ki je pri prvem pristanku zgrešil cilj za 65 cm, v drugi seriji, v kateri je najbolje pristal Rafael Kužnik (70 cm), pa je Gorenc zgrešil cilj za 110 cm.

TUDI V PIŠTOLI

LJUBLJANA, KOČEVSKA REKA - Minulo soboto, 14. oktobra, je bilo v Ljubljani državno prvenstvo v streljanju s pištolo 7,65. Ekipno je zmagala ekipa strelskega kluba Moris Moris iz Kočevske Reke v postavi Janez Mrkun, Cveto Zorko in Bojan Bartolj, med posamezniki pa si je v isti disciplini pristreljal naslov državnega prvaka Janez Mrkun.

TEK PO ULICAH

KOSTANJEVICA - Športno društvo Partizan organizira v petek, 20. oktobra, ob 15.30 tradicionalni tek po ulicah dolenjskih Benetk. Tekmovalci se bodo pomerili na različno dolgih progah od 400 metrov do 4 kilometre, prijave sprejemajo na dan prireditve, za dodatne informacije pa lahko pokličete Matjaža Zajelšnika na tel. 0608 87 250.

PREDSTAVITEV

PREČNA - Na prečenskem letališču bodo v soboto, 21. oktobra, ob 10. uri člani aerokluba Novo mesto predstavili najnovejše Elanovo jadralno letalo dvosed DG-500, s katerim bo poletel pilot Srečko Mohar.

Gimpex dočakal prvo zmago

Na zadnji tekmi letošnjega prvenstva so straški raftarji prvič zmagali - Za stroške s turizmom

STRAŽA - S tekmovanjem na Savi Bohinjki pri Bledu se je v soboto, 7. oktobra, končalo letošnje državno prvenstvo v raftingu in prav na zadnjem tekmovanju so veslači straškega Gimpexa dosegli največji uspeh v zgodovini kluba - veslači njihovega prvega čolna so s časom 17 minut 41 sekund in 24 stotink za šest sekund prehiteli ekipo Vančar 2, tretjeuvrščena Ščuka 1 pa je za Stražani zaostajala že za 13 sekund. Tekmovalo je 13 ekip.

Letos so se slovenski raftarji na divjih vodah pomerili enajstkrat, osemkrat so tekmovali v spustu, trikrat pa v slalomu. Stražani so načrte, ki so si jih zastavili pred začetkom prvenstva, izpolnili saj so po štirih letih nastopanja na državnem prvenstvu končno le dosegli težko pričakovano zmago, v spustu pa so zbrali toliko točk, da bi, če bi se točkovalo kot prejšnja leta, v skupnem vrstnem redu zasedli tretje mesto, tako pa so po enajstih tekmah četrti, saj so v slalomu, za katerega nimajo ustrezne proge za vadbo, nekoliko slabši. Po pričakovanju so v skupnem vrstnem redu zmagali veslači kluba Bober, drugi je bil Royal in tretji Vančar.

Kot uspeh v letošnji sezoni si Stražani štejejo tudi dejstvo, da sta se v člansko moštvo uvrstila tudi dva mladinca. Letos so dobro opremljeni, saj ima Gimpex dva vrhunska tekmovalna rafta in tri plovila, namenjena turističnim vožnjam, s katerimi so letos na Krki in Soči kar dobro zaslužili in z zaslužkom pokrili precej stroškov tekmovanj in treningov. Število turističnih voženj so podvojili, med izletniki pa so prevladovali šolarji in turisti iz Štajerske, ki želijo spoznati krko in kraje ob njej. Da bi za rafting pridobili čimveč mladih veslačev, so v Žužemberku pripravili občinsko osnovnošolsko prvenstvo, v kratkem pa nameravajo prirediti še regionalno tekmovanje.

I. V.

VELIKA UDELEŽBA NA TRADICIONALNI REGATI OKOLI KOSTANJEVIŠKEGA OTOKA - Nedeljske regate okoli kostanjeviškega otoka se je udeležilo okoli 100 veslačev iz cele Slovenije in tudi iz Varaždina in Zagreba. V veteranskih vrstah so bili uspešni tekmovalci iz Škofje Loke in Kranja, med mlajšimi pa iz Ljubljane, Celja in Varaždina. Dobro so se odrezali tudi tekmovalci s Čateža. Milan Stojakovič s Čateža je v kategoriji K1 zmagal, v K1 člani je bil Matjaž Avšič drugi, Boris Irt pa tretji. V kategoriji K1 turist je tretje mesto zasedel Andrej Vegelj, v C2 turist (dvosed) pa sta Robi Cezelj in Dušan Volk osvojila drugo mesto. (Foto: T. Gazvoda)

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljene informacije, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom *"Odgovori in popravki po § 9..."*, vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dol. list št. 40, 5. oktobra

"Stražanki, ki se je pritožila nad organizacijo borčevskega srečanja na Bazi 20 sporočamo, da je organizator postrežbe na Bazi 20 želel, da predhodno sporočimo točno število kosil, zato smo pobirali prijave s plačilom 1.000 SIT na osebo, za ostale pa je obljubil, da bo na razpolago golaž in pečenje. O tem smo obvestili krajevna združenja ZB in jih prosili, naj svoje članstvo obvestijo in poberejo denar za kosila, in toliko blokov so tudi prejela.

Vsekakor so imeli prednost tisti, ki so kosilo že predhodno plačali, kako pa je ukrepalo strežno osebje, na to nismo mogli vplivati mi, ampak vodja oz. predstojnik gostinskega lokala na Bazi 20.

Mislimo pa, da nikakor ne morete govoriti o nepoštenosti organizatorjev. Morda bi se o tem pozanimali v krajevnem združenju ZB NOB Straža.

Pripravljalni odbor pri Območnem odboru ZZB NOB Novo mesto

Bližnjica do dobrega kislega zelja

Dol. list št. 41, 12. oktobra

V zadnji številki našega tednika sem prebral prispevek pod gornjim naslovom inž. Cvetke Lavrič. V nekaj stavkih želim napisati svoje izkušnje s kisanjem zelja. Najprej bi rad povedal, da je količina soli med 1,7 in 2,2 kg na 100 kg dosti prevelika. Že pred 50 leti je znani švicarski zdravnik dr. Vogel v pri nas večkrat izdani knjigi "Ljudski zdravnik" napisal, da zadostuje največ 0,5 kg soli na 100 kg očiščenega in narezanega zelja. Tudi sam se s kisanjem zelja že dolgo ukvarjam. Ugotovil sem, da se je najbolj ohranilo zelje, ki ga sploh nisem solil. Malo sem solil samo vodo, ki sem jo zelju dolil pri prvem pranju. Ostalo je trdo od jeseni, do naslednjega poletja, in to v povsem običajnem prostoru.

Zadnja leta veliko govorimo in pišemo o pridelovanju zdrave bio hrane. (O tem sem sam javno govoril že pred tridesetimi leti.) Ničesar pa ne rečemo o pripravi hrane. Ta ni nič manj pomembna kakor način pridelovanja. Na primer: soja, ki jo bomo v obliki zrezka ocvrli na masti, je enako škodljiva, kakor če to storimo z mesom. Na kratko: nisem pristaš tistih, ki pravijo "z lonci proč, pa bomo zdravi". Ničkolikokrat pa sem se prepričal, da kolikor bolj hrano v naših kuhinjah obdelujemo in ji dodajamo soli, sladkorja in maščob, toliko bolj pogubna je za ljudi!

Ne pravim, da moramo jesti neslano zelje. Bistveno manj pa bomo zaužili soli in maščob, če bomo jed ZAČINILI ŠELE NA KROŽNIKU, in tudi ustregli razvajenemu okusu borbončic, ki nas zavajajo, da je organizmu dobro tisto, kar je sladko, slano in mastno. Če bi imeli okuševalne sposobnosti o tem, kaj koristi našemu srcu, prebavi in ohranitvi zdravja nasploh, bi si želeli kaj drugega.

Ne bom dolgovezil. Pripravljen sem poravnati stroške, da bi se svetovalka za kmečko družino ga. Lavrič prepričala o tem, da lahko zelje kisamo brez soli. Živim na Škofljici, Ravenska pot 26, telefon 666-219.

IVAN MARŠIČ

Tito in laži o njem v Petanovi knjigi

Dol. list št. 41, 12. oktobra

Morda še moje mnenje h knjigi "Veseli diktator" pisatelja Žarka Petana. Kaj piše točno v knjigi, ne vem, ker je nisem brala, le slišala sem nekaj o njeni vsebini. Pripomnila bi samo to: vsak človek ima dobre in slabe strani, kdor je na višjem delovnem mestu, bolj je videti njegovo delo in ravnanje pozitivno in negativno. Le kakšno junaštvo je po mrtvem človeku pljuvati?

Dragi kritiki izkažite se s svojim delom in dokažite, da ste sposobnejši od Tita, pa bomo šli vsi za vami, ne glede na strankarsko pripadnost. Vedno več državljanov je na robu preživetja, mnogi so zgubili delo in zaslužek v novem režimu. Z grenkobo ugotavljajo, da se mnogi sedanji menedžerji, direktorji, podjetniki šopirijo z nagrabljenim premoženjem, v katerega smo vsi vlagali svoj zaslužek in znanje. Ali je to tista opevana demokracija?

Vesela sem, da smo se ločili od Jugoslavije, sem pa proti, da bi se vračali nazaj v 11. stoletje in v fevdalizem. Nekatere stranke se še vedno obračajo nazaj. Zakaj se ne bi vsi zavzemali za boljši jutri? Če delavec ne bo imel zaslužka, se bo tudi zlata jama izpraznila. Država lahko uspešno vodi svojo gospodarsko politiko in se uveljavlja v svetu s sposobnimi voditelji, če ima za seboj ljudske množice in marljive, predvsem pa zadovoljne državljane.

MARTINA JAKŠA
Semič

Tito in laži o njem v Petanovi knjigi

Dol. list št. 41, 12. oktobra

Hvala piscem člankov pod gornjim naslovom, ker mi tako omogočajo, da napišem še kako misel v zvezi s tem. Ker moram odgovarjati kar trem, bom zaradi pomanjkanja prostora poskušal čim krajše. Pisci mi, razen načelnega nasprotovanja mojemu videnju in splošne nostalgije po prejšnjem sistemu, obarvane s čustvi, ne nudijo nič racionalnega v podporo svojih trditev. Kakšno težo imajo redki argumenti, s katerimi manipulirajo, bom poskušal osvetliti v nadaljevanju.

Misel ge. Tince po moji oceni, zasluži zaradi njene nežnosti pravo občudovanje. Kar ona pogreša in česa je preveč v sedanjem času, podpišem z obema rokama. Stisne pa me pri srcu, ko pomislim, kje ta Tinca živi. Ali ne živi v sedanjem času? Če bi, bi tudi vedela vzroke za sedanje stanje. Ker meša vegetarijanstvo in kriminal, ji je pač treba prizanesti, če ne more razumeti bolj zapletenih pojavov. V zvezi s knjigo Veseli diktator ugotavljam, da mi ni nihče dokazal, da ni bil Tito vesel in ni bil diktator, saj je bil dolga leta na čelu totalitarnega sistema. Koliko je pa bil demokratičen in human v primerjavi z drugimi diktatorji, pa mislim, da bi se dalo izreči kako trditev v njegovo korist, vendar ne v smislu nostalgije, ker civilizacija pozna naprednejše sisteme in človeške vrednote, kakršne naj bi poleg zvitosti in avtoritarnosti imeli voditelji. O mrtvih samo dobro? Zelo humano stališče, vendar ostaja vprašanje, ali je nujno imeti tako stališče. Sam sem neštetokrat slišal prav negativno govoriti o svojih mrtvih političnih nasprotnikih prav iz tega tako imenovanega humanega tabora.

G. Jože Lužar se je postavil v vlogo vizionarja v negativnem smislu, ko trdi, da nikoli ne bo takega soglasja na Balkanu, kot je bilo v času Tita. Dvomim o pravilnosti njegove trditve. Upam, da se bo to zgodilo, in to na realnih temeljih, ne pa na laži in iluziji, kar je že v naprej obsojeno na kratek dah. Kakšno revanšistično težnjo je možno zaznati v Petanovi knjigi, to vedo samo Jožetu podobni zaslepljenci. Razen če se lahko smatra vsako kritično razmišljanje za revanšizem. Da so zagovorniki starega sistema nagnjeni k temu, je že vrabcem jasno. G. Lužar sploh ne rabi prebrati knjige, kakor trdi, saj lahko kar iz avtorjevega imena spozna vsebino. Argumentacija ga ne zanima, kar se lahko ugotovi že iz vsebine njegovega prispevka. Ostaja uganka, kako je spoznal, da moje trditve niso odkritisrčne. Ta Jože je pa res pravi mož! Take bi morali poslušati. Pa vendar mu ponižno priporočam, naj prebere kako knjigo, tudi o demokraciji, da ne bo po časopisu zahteval razlage, kaj je to demokracija, in istočasno razlagal, kaj to ni. Strinjam se z njim, da to, kar je navedel, ni. Vendar enačiti demokracijo z anarhijo ter pričakovati, da nam bo kdo kaj podaril, je plod duhovne in intelektualne skromnosti. Predlagam Vam in ostalim nostalgikom: storite kaj v prid demokracije in bolj urejenih odnosov nasploh, saj lahko v vsakdanjem družbenem življenju vidite, kako tako imenovane stare sile vztrajno otežujejo vzpostavitev normalnih odnosov, verjetno zato, da bi dokazovali idealnost njim ljubega sistema. Trenutno smo priča javnemu pozivu državne odvetniške zbornice, ki opozarja na kaos v sodstvu. Kar spomnimo se, kdaj že je na to opozarjal g. Janša: Žal ni uspel in imamo to, kar imamo; kar si zaslužimo.

Strinjam se z Vami, da je bilo lepše, da smo izgubili še tisto nekaj dostojanstva, vendar ne pljujmo po Petanih, ki nam kažejo realno pot. Čeprav je komunizem kakor vsak drug sistem prinesel tudi kaj dobrega, je po moji skromni oceni dodobra popačil svet. Stare preizkušene vrednote so bile izrinjene, novih pa ni bilo.

Jožeta popolnoma podpiram v njegovi misli o nujnosti večnega boja izkoriščanih. Vendar ne po pravilih komunističnega močvirja, kakor ponavlja Jože, pač pa po pravilih, ki jih pozna civilizirano človeštvo, brez revolucionarne razboritosti. Boj ni lahek, vendar je neobhoden. Kolikor bolj bo domišljen in popoln, višje se bo povzpel. Veseli me tudi stališče o spoštovanju različnosti, saj to v sistemu, o katerem vzporedno razmišljamo, in v Vašem članku ni bilo zaznati.

Ga. Darinka mi je pognala strah v kosti, da sem se lotil njenega članka kot zadnjega. Nje ne smem učiti, ker ona ve, kaj je prav. Kako je pomešala pojme, po vsebini članek ne more biti v ponos diplomiranemu učitelju slovenščine. Dejansko vse povprek popači, ko hvali nosilca totalitarnega sistema, obenem pa ugovarja lovu na čarovnice in še marsikaj (kakor se izrazi). Verjetno ne more razumeti, da so reakcije golootoških Titovih zapornikov v skladu z njihovo osebnostjo (hvala bogu, da ni maščevalna), ne pa v skladu z zapornim nalogodajalcem. Sicer pa, kdor je prestal to torturo svojih političnih soborcev, verjetno nima veselja niti do maščevanja. Življenjska sila je omejena. Kakor v dobrih starih časih, ko so imeli komunistični vodje za sabo celoten narod, ima ga. Darinka ves svet. Kar zavidam ji. Verjetno še ni slišala, da je kar precejšen del tega sveta odvrgel težki komunistični plašč. Za razlago napak komunizma je potrebno po njeni razlagi seči v prazgodovino. Morda ima prav, če misli, da je blizu te civilizacije. Bilo pa bi, po moji skromni oceni, potrebno upoštevati, da komunizem ni izvedel revolucije v dobi barbarstva, pač pa je porušil kar solidno civilizacijo, pri tem pa je bil dolžan vzpostaviti boljšo družbo. To je tudi obljubljal in je pri tem narodu prizadejal težak udarec v smislu uničevanja nasprotnikov. Koliko je pošteno neuspeh iluzije opravičevati z odnosi v prazgodovini, naj sodi, komur je dano. Hvala bogu, da se ta norost razmeroma neboleče umika. Seveda pa s tem še ni zagotovila, da imamo že vse probleme v zvezi z menjavo rešene. Koliko je komunizem povzročil zaostalost, radi povedo Ukrajinci, ki trdijo, da je bila Ukrajina pred revolucijo na nivoju takratne Francije. Sedaj pa poglejmo razliko. Seveda je potrebno sneti barvna očala. Kot učiteljico slovenščine Vas sprašujem, od kdaj Zakarpatje ni več v Evropi (tako ste zapisali, nisem Vam podtaknil)? Od kdaj se v slovenskem jeziku enačijo države z narodi (rada imam Slovenijo, spoštujem pa tudi druge narode)? Sprenevedate se, ko tolmačite selitev v Evropo, saj je ja jasno, kaj pomeni Evropa zdaj. Strinjam pa se z Vami, da je tudi ta civilizacija polna slabosti, kakor jih navajate, vendar mislim, da je pametno iskati najboljšo možno pot iz teh težav.

Na kraju izjavljam, da nisem pisal Vašega članka jaz, in Vam tako nisem mogel ničesar podtakniti, kakor navajate. Napisali ste ga sami in bralci naj presodijo, če so moje ugotovitve pravilne.

ALOJZIJ LUKŠIČ
Mali Slatnik

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dol. list št. 40, 5. oktobra

Številne "vodene" kritike Janezov, Franceljnov in nazadnje Jožeta na račun župana občine Črnomelj so me vzpodbudile, da napišem nekaj v svojem imenu. Osebe, ki se tako očitno in skrbno bojijo, da so ljudje "izvolili napačnega župana", naj najprej opozorim, da so tako izvolili volilci po lastni presoji, brez strahu pred katerokoli stranko, kot je bilo to včasih v navadi. Zato imajo danes v demokraciji ljudje zmeraj prav - včasih je bila to partija!

Ker "tovariš" Jože nikakor ne more pozabiti bivšega režima, mu z vsem dolžnim spoštovanjem zastavljam vprašanje: Ali si kdaj obiskal črnomaljskega župana, mu dal kakšno idejo, kaj naj naredi, in predvsem, kako naj to izpelje, da bo v Črnomlju sedaj, ko so vaši izgubili oblast, sploh kaj narejeno? Če tega nisi storil, potem je tvoja kritika neutemeljena. Nisem še slišal, da koga naš župan ni sprejel.

Ali se spomniš, Jože, kolikokrat in kolika leta smo na zvezi borcev zahtevali, da se najdejo sredstva in način za sanacijo spomenika padlim na Gričku pri Črnomlju? Čeprav so takrat vladali nezmotljivi in vsemogočni, je ta kulturni spomenik vztrajno propadal.

Danes na Gričku brnijo stroji, spomenik se obnavlja in menda je ravno črnomaljski župan porabil veliko energije, da se ta spomenik sanira. To je obenem tudi očiten dokaz, zakaj župan Črnomlja ne naredi več: zato, ker bo moral krepko pljuniti v roke, da bo popravil napake vas, ki ste leta in leta mlatili prazno slamo, in šele v naslednjem mandatu mu bo mogoče "uspelo kaj narediti, da bo vsem prav!"

JANEZ PAVLAKOVIČ
Pribinci 18
Adlešiči

• Človekovo sovraštvo je tako trdovratno, da sme želja bolnika po spravi z njegovim sovražnikom veljati za najzanesljivejšo napoved smrti. (La Bruyere)

Vzeli so vse, le labodov ne

Upokojenec Franc Kirn je proti lastninjenju

NOVO MESTO - Upokojenca Franca Kirna poznajo mnogi Dolenjci, ki so bili tako ali drugače kdaj povezani z Otočcem. Franc rad pove, da je bil za časa gradnje avtoceste leta 1958 prvi direktor gradu Otočec. Že čez leto dni ga je zamenjal Jože Lampret, on pa je do upokojitve leta 1983 ostal tehnični direktor in ves čas sodeloval pri gradnji in obnovi celotnega kompleksa današnjega Otočca. Dvajset let je bil predsednik krajevne skupnosti Otočec in odbornik, štiri leta republiški poslanec in še bi se lahko pohvalil: "Delali smo prostovoljno in dandanes od tega nimamo nič. Dnevno lahko prebiramo, kako se naša nekdanja skupna lastnina krade, kako propadajo nekdaj uspešna podjetja. Članek, objavljen pred tedni v Dolenjskem listu pod naslovom Lastninjenje podjetij - prekiniti, si bom dal doma v okvir in na zid. Prav škoda je, da se ljudje takemu početju nove družbe bolj ne uprejo," pravi z vsem vedno na tekočem Franc Kirn. Na svojem vrtu v Valentičevi ulici na Grmu ima "Brione", kot se rad pohvali, in v senci bršljana in vinske trte prebere vse časopisje od a do ž, še posebej pa ceni Dolenjski list.

Franc Kirn

"Danes ni nič vredna spominska knjiga s podpisi velikih državnikov, ki so se v šestdesetih letih mudili v gradu Otočec. Na knjigo v mojih rokah so se podpisali Tito in Jovanka, Hruščev, kitajski voditelj Yaobang, nemški predsednik Ulbrieht, češki predsednik Novotny in še mnogi drugi," pokaže na zajeten sveženj neurejenega fotografskega materiala iz tistih časov. Franc je bil povsod zraven in spominja se mnogih podrobnosti.

Nekaj pa je samo Francevo in tega mu ne morejo vzeti, še več, vsako leto je večje in bolj opazno. To so dolenjski labodi. Bili so štirje, danes jih je že preko sto. Franc se spominja, da je bilo leta 1968, ko sta gosta iz Švice prinesla štiri labode. "Veliko je bilo treba postoriti, da nam je to uspelo. Že kmalu potem, ko so prvič ti lepotci zaplavali po Krki in poleteli njenemu izviru naproti, je kar dva pri tovarni Novoteks v Bršljinu dosegla krogla iz puške neodgovornega lovca. Dolenjci smo bili tedaj še kako ogorčeni, lovec pa je svojo nepremišljeno potezo kar drago plačal. Kupiti je moral nov par labodov pa še nekaj časa mu je bilo prepovedano uporabljati puško. To je bila dobra šola in od tedaj so imeli dolenjski labodji lepotci mir," pripoveduje Franc in doda, da so bili labodi vzrok, da so se v ta dolenjski turistični biser zatem naselile še druge vodne živali. Predvsem račke so se dodobra udomačile. Na Otočcu so poskrbeli za redno prehrano in labodi so se hitro razmnoževali. Njihov naravni sovražnik je ostala le spomladi narasla Krka, ki je z vališč odnašala jajca, in pižmovka, ki je na svoj jedilnik kaj rada uvrstila tudi labodjega mladiča. Kljub temu je bilo vsako leto vsaj deset novih labodjih kljunov.

Labodje življenje je ljudem manj poznano. Še posebej je zanimivo v času paritve, ko si vsak par izbere svoj okoliš in se pred vsiljivci brani do krvi. Največ žrtev med labodi pa vsekakor zahteva električno omrežje, še posebej v času paritve, ko tudi pri labodih nekoliko popusti pazljivost. Kljub tem naravnim sovražnikom je labodov vsako leto več, kar je v veselje uslužbencem Otočca in vsem obiskovalcem.

J. PAVLIN

Pri pšenici smo bili opeharjeni

Pismo vladi Republike Slovenije in njenemu predsedniku dr. Janezu Drnovšku

Spoštovani!

Letošnji odkup pšenice in vse, kar je povezano z njo, še vedno buri kmete, kajti ne moremo se znebiti suma, da smo bili ogoljufani, in to prav na vseh področjih. Kot prva je pri tej goljufiji sodelovala vlada s svojimi resorji. Vlada RS je izdala sklep UR št. 28/95 (citat sklepa) o vzpostavitvi tržnega reda za pšenico 1995/96 (konec citata). Še tako neumen kmet ali pravnik lahko hitro ugotovi, da je iz tega sklepa razvidno med drugim tudi po pravni poti, tako da bi ta sklep veljal lahko le za zdajšnjo setev in prihodnjo žetev. V njem je omenjen tudi novi kriterij odkupa, in sicer 11,5% surovih beljakovin. Žal se to dogaja tudi letos.

Kmet je kupil testirano seme, v dobri veri, da je kvalitetno, po žetvi pa se je izkazalo, da je bilo seme nekvalitetno, zlasti seme sorte ana, kar se je močno poznalo tudi ob analizi letošnjega pridelka. Zato je kmet dobil plačano pšenico po 18 SIT kilogram. Država je drago plačala vse inšpektorje, da bi nadzorovali odkup ter jemali vzorce za analizo na zbirnih mestih. Toda omenjenih gospodov pri odkupu sploh ni bilo, torej je država plačala nekaj, kar sploh ni bilo narejeno, čeprav je bilo dogovorjeno. Vlada je dovolila, da smo kmetje plačevali celo analize, tehtanje, del prevoza ter 6-odst. maržo, tako da je pri nekaterih slednje stalo več kot samo kombajniranje. Pri izplačilih po 30 dneh pa kmetje nismo bili upravičeni do obresti, ki nam po zakonu pripadajo. Kmetje, ki niso bili zadovoljni z odkupno ceno in bi radi pšenico dobili nazaj, je ne morejo dobiti. Zakaj? Kdaj pa bodo lahko kmetje peljali samo svojo pšenico v silose ter počakali rezultat analize in dobili plačano, kar jim pripada: za tehtanje, prevoze, maržo ter ostalo, kar sedaj poberejo posredniki.

Kdo pa testira in nadzira tehtnice, je vprašanje, na katerega še dolgo ne bomo dobili odgovora. V Šentjerneju se je namreč dogajalo, da je na kamionu stehtana pšenica tehtala tudi do 300 kg manj kot v Celju. V kateri žep je šel denar za tak čuden presežek pšenice, verjetno tudi ne bomo izvedeli. Kdaj pa bomo dobili razliko še za lansko in letošnjo oddano pšenico? Lani nekaj manj kot en tolar, enako letos in povrnitev stroškov analize ter razliko do 25 SIT za kilogram - verjetno vsi nikoli!

Ko bo država priznala goljufije v svojih resorjih in pri posrednikih odkupa ter goljufije v predelovalni industriji, takrat lahko pričakujemo, da bomo jedli vsi skupaj cenejši kruh.

V imenu oškodovancev:
JOŽE RANGUS

BENETKE SO NAS OČARALE - Ni še dolgo od zadnjega izleta s Studiem D in Dolenjskim listom na Štajersko, že se je v soboto, 14. oktobra, 53 naročnikov našega časopisa odpravilo kar čez mejo v Italijo. Prva postaja je bila Padova, kjer je bil na programu ogled cerkve sv. Antona Padovanskega, glavni postanek pa je bil v Benetkah, kjer ne manjka znamenitosti. Bilo je zanimivo in predvsem prijetno, saj nihče od udeležencev izleta doma ni pozabil dobre volje. Pazite na to tudi vsi, ki z Dolenjskim listom in turistično agencijo Mana odhajate na izlet to soboto! Veselite pa se lahko že vnaprej. (L. Murn)

VSTOP V EVROPO

Vsem sodelujočim na okrogli mizi o Združeni Evropi, ki jo je 6. oktobra priredil Mladi forum Združene liste Novo mesto, vodila pa dr. Metka Arah, avtorica knjige Evropska unija, se zahvaljujem za udeležbo in ustvarjeno prijetno vzdušje. Posebej pa bi se rada zahvalila Društvu novomeških študentov, ki nam je odstopilo prostor in pomagalo pri organizaciji. Upam, da se bomo kmalu spet srečali.

VESNA FLORIJANČIČ,
predsednica Mladega foruma
Združene liste Novo mesto

Koga s(k)rbi

Koncertna sezona 95/96 ali kdo se ukvarja z mladinsko kulturo

Čas dopustništva je mimo. Tako je tudi organizatorska mašinerija zahrumela s polno paro. V trenutku, ko so klubi in organizatorji nakazali smernice letošnjega delovanja, je ravno pravi čas za odkrivanje subjektov, ki nam bodo oblikovali glasbeni okus v letošnji sezoni.

Črnomaljski mladinski kulturni klub je svoja vrata odprl ozaljšan z likovnimi umetnijami, ki zdaj krasijo prej dolgočasne stene kluba. Obratovanje je "vikendarsko", petki in sobote so namenjeni večerom D. J.-ev, ki solidno koncertno prizorišče spretno spreminjajo v diskoteko z MTV-jevskim navdihom. Redki koncerti so na žalost premalo za klub, ki premore lastne prostore.

Le 7 kilometrov oddaljen je klub v Gradcu. Stara dvorana doma kulture obratuje ravno nasprotno kot pri sosedovih, le kadar je koncert. Napovedani gostje za letošnjo sezono so več ali manj znane rockovske atrakcije, ponavadi težki najmanj 1000 DEM. Po uveljavljenem načelu kruha in iger se nam letos v Gradcu obetajo masovne žur manifestacije. Oko kritike: Več prostora za abstrakcije!

Novomeščani svoj prostor že imajo. O Pizzeriji sem že pisal, kako pa se bo stvar obnesla, še ni znano.

V letalskem domu v Brežicah se je ugnezdil Forum ustvarjalcev kulture, katerega jedro so člani Demolition Group. Uspešna "firma" deluje po formuli starih prijateljev v novokomponiranih preoblekah in zmerni skrbi za lasten podmladek. Ko bi se le ozrli po lastni zgodovini in podprli še koga, njim v mladosti podobnega!

Društvo zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega še nima lastnega prostora, vendar je letos udarilo že trikrat. Po reviji mladih bendov in Rusih Nom v begunskem centru pa z Američanoma Chadbournom in Blackom pred dvema tednoma v Boštanju pri Sevnici obeta največ svežine na teh prostorih.

Kje potem vidim problem? Ljudem, ki se ukvarjajo z mladinsko kulturo, je to v večini primerov obstranska dejavnost. Nujno je potreben profil kulturnikov, ki bodo stvari počeli s srcem in znanjem. Torej: kdo bo dobil plaketo kulturnika leta? Menda ne bo največ točk zbrala Lojzka.

BORIS O. PETKOVIČ

Znak za juriš na vojne invalide

Ali pri nas res ne velja nič, kar je zapisano v ustavi, ustavnem zakonu in kar odloči ustavno sodišče? - Neusmiljeno je izničeno vse, mi pa smo naivno verjeli v uspeh

Sodeč po vesteh, je razpoloženje, da se zakon o vojnih invalidih sprejme kljub "nedodelanosti", saj se pristojna komisija DZ ni niti opredelila do pripomb in predlogov "prizadetih". Vojaških invalidov je bilo po koncu II. svetovne vojne okrog 70.000, danes jih je še 13.860 s povprečno starostjo nad 70 let. Novi invalidski zakon ni šel premočrtno, saj je posebno v drugi razpravi vključil mnoge predloge invalidov, pa tudi predlagatelj in vlada sta znatno izboljšala predlog. Bili smo naivni in verjeli v uspeh. Sedaj je tu predlog za tretjo razpravo, v katerem je neusmiljeno izničeno vse, kar je bilo skupno dograjeno. In kaj so "nedograjenosti", ki jih "prizadeti" poudarjajo?

- Sedanja osnova invalidnine je 108.160 tolarjev v čl. 20 je definirano zmanjšanje za 15.560, torej na 92.600.

- Od treh sedanjih kategorij najtežjih invalidov predlog v 23. in 25. čl. definira za I. kategorijo zmanjšanje za 15.560, za II. kat. za 25.030, za III. kat. pa povsem ukinja dodatek za pomoč in postrežbo v znesku 49.736. Koristnikov tega dodatka je 943. Inkontinentnim invalidom se poveča dodatek za 25%, kar je malenkost več, kot izgubi z zmanjšanjem osnove.

- Dosedanji predlog o sofinanciranju prilagoditve prostorov in delovnega mesta je v čl. 39 suspendiran na "delno kritje" in "ob upoštevanju gmotnih razmer". Torej bolje situirani proč od nevarnih mest na bojnem polju!

- Ortopedski dodatek predlog popolnoma ukinja. Verjetno smo s tem čvrsto zasedli prvo mesto v svetu. Komu pa naj bi še padlo na pamet kaj takega? Dodatek sedaj sprejemata 1702 invalida, I. grupa 31.291, II. grupa 23.882, III. grupa 15.380 in IV. grupa 7.441 tolarjev.

• Ali je res pri nas stanje, ko ne velja nič, kar je zapisano v ustavnem zakonu, ustavi in kar odloči ustavno sodišče? Kaj naj še pričakujemo vojaški invalidi? Glas vrhovnega poveljnika in ministra obrambe se ne sliši. Kje so stranke, ki imajo tako idealno oblikovan predvolilni program glede socialne politike? In kje so gospodje poslanci, ki smo jih volili?

Če vzamemo invalida II. kategorije, mu sedanji predlog zakona zmanjšuje osnovo za 15.500, dodatek za pomoč in postrežbo za 50%, torej za 46.300, in ukinja ortopedski dodatek v znesku 23.882 tolarjev. In to naj bi bil cilj zakona, "v prilagoditvi teh oseb sodobnim principom invalidskega varstva", kot trdi predlagatelj in vlada.

- Invalidski dodatek se po čl. 42 zmanjša od 50% na 45%.

- Osnova za odmero družinske invalidnine se po čl. 62 zmanjša od 70% na 60%, za umrlega invalida od I. do III. kat. od 20% na 15%, od IV. do VII. kat. pa od 10% na 7,5%. Potrebno je poudariti, da je poleg tega zmanjšana tudi osnova.

- V čl. 77 predlog opredeljuje Ministrstvo za delo, da izda 11 podzakonskih aktov. V svetu je praksa, da brez soglasja urada za veterane in invalide ni mogoče izdati predpisa, mi pa smo dobili odgovor od ministrstva, da je to strokovno delo, da ni predpisa, ki bi jih obvezoval na konsultacijo z "zainteresiranimi", ali da bodo izjemoma dali na vpogled, ne pa na pripombe.

- V č. 79 se uveljavlja načelo, da "pravice po tem zakonu gredo upravičencu od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve". Svetovna in zgodovinska praksa je, da pravice tečejo od dneva ranjenja, saj ni primera ne v zgodovini ne pri nas, da je ranjenec, ki je izgubil npr. nogo, isti dan na fronti vložil zahtevo za invalidnino, da ne govorimo o slučaju, ko je borec padel in so o tem svojci obveščeni po koncu vojne.

- V čl. 87 je rečeno, da se bo v bodoče invalidnina izplačevala za nazaj, predlagatelj trdi, da se sedaj prejema vnaprej, kot da živi kje vojni invalid, ki je dobil invalidnino, predno je bil ranjen! Ali je res potrebno dokazovati, da so prve invalidnine bile izplačane konec l. 1946, a mnogi ranjeni 1941 ali 1942, pa tudi kdor je bil ranjen zadnji dan vojne, je čakal skoraj dve leti.

- V čl. 9 predloga je določeno, da ima pravico do varstva zakonec, če ga je invalid ali padli borec preživljal "vsaj zadnje leto pred smrtjo", in starši, če jih je "preživljal vsaj zadnje leto pred smrtjo". Zaman so argumenti, da sedaj ni vojna, a regrut ima 18 let, torej ne more imeti staža v zakonu, še bolj absurdno pa je, da mladenič, ki komaj konča srednjo šolo, ima staž preživljanja staršev.

- Od vsega pa je najbolj sporen čl. 120, v katerem je določeno, da državljan Slovenije, ki je imel po predpisih RS ali pa drugih republik bivše SFRJ 25.6.1991 status in pravice vojaškega invalida ali civilnega invalida vojne, "obdrži status vojnega invalida, pravice pa ob pogojih v obsegu, predpisanih po tem zakonu". To stališče je v nasprotju z več temeljnimi dokumenti R Slovenije:

1. Ustavni zakon RS v čl. 18 jasno določa, da RS prevzema vse pravice vojnih invalidov "v obsegu pod pogoji, kot so jih določali predpisi bivše SFRJ". Torej sprememba na slabše je kršitev 18. čl. ustavnega zakona.

2. Ustavno sodišče je s svojim aktom na seji 20.1.1994 oblikovalo naslednje stališče: "Republika Slovenija je z 18. čl. ustavnega zakona... prevzela varstvo... vojaških invalidov... v obsegu in pod pogoji, ki so jih do njegove uveljavitve določali predpisi bivše SFRJ. Ta obveznost velja tudi po sprejetju nove Ustave, namreč spremeniti je ne bo mogel niti zakon, katerega pripravo je državni zbor že naložil vladi spremeniti v tem smislu, da bi odvzel ali omejil pravice, pridobljene v obsegu in pod pogoji, določenimi v 18. čl. ustavnega zakona, ki jamči njihovo varstvo.

3. V čl. 160 Ustave piše: "Državni zbor je vezan za mnenje ustavnega sodišča 2. To mnenje ustavnega sodišča je objavljeno v Uradnem listu RS št. 9 od 23.2.1994, str. 510.

LADO KOCIJAN
član IO vojnih invalidov Slovenije

• Ali je mogoče, da minister za zakonodajo soglaša z vsem tem? Sicer pa vojni invalidi ne zahtevamo ničesar razen spoštovanja člena 18 ustavnega zakona in stališča, ki ga je uredno razglasilo ustavno sodišče. Menda ne bomo porinjeni v pozicijo, da nam je ostala le še aktivnost, kakršne si nihče od nas invalidov ne želi, saj to ne bo prispevek ugledu naše države.

Civilni invalidi vojne Slovenije, zbrani na protestnem zborovanju 9. oktobra 1995 v Kopru, sprejemamo

PROTESTNO IZJAVO

Civilni invalidi vojne Slovenije z vsemi svojimi družinskimi člani in prijatelji odločno protestiramo proti vsem vrstam jedrskih poskusov v vojne namene tako pri nas kot drugod po svetu.

Zahtevamo tudi takojšnjo ustavitev proizvodnje in uporabe pehotnih min, ki vsako leto v svetu povzročijo okrog 20.000 takih invalidov, kot smo mi.

Udeleženci protestnega zborovanja

TABOR SKD V CELJU

Letošnjega 6. tabora SKD v Celju, ki je bil 15. oktobra, so se udeležili tudi člani in simpatizerji SKD iz Dolenjske in Bele krajine, ki so tja prispeli z avtobusi in osebnimi avtomobili. Udeleženci tabora so nedeljsko srečanje začeli na glavnem trgu, kjer so se udeležili sv. maše. Po maši pa so odšli na osrednji prireditveni prostor Celjskega sejma, in ga dodobra napolnili. V imenu gostitelja je navzoče najprej pozdravil predsednik OO SKD Celje Lojze Oset, ki je ob pomoči Glavnega tajništva SKD poskrbel za odlično organizacijo kongresa.

Na taboru je potekal pod naslovom Slovenija v srcu, glavni govornik pa je bil predsednik SKD Lojze Peterle. Poudaril je, da je Evropska unija naš ključni cilj - to je vključevanje v Evropsko zvezo, brez zaostajanja za vzhodno Evropo, ter da je sedaj čas trgatve pa tudi čas setve. Kdor drži plug, naj se ne ozira nazaj. SKD je politična sredina mladosti - izkušenosti za prihodnost, ki se lahko pohvali z rezultati dosedanjega dela in ima jasne cilje za prihodnost.

ALOJZ TURK

SPET MED PRVIMI

LOŠKI POTOK - Znano je, da potoški gasilci na raznih tekmovanjih zasedajo dobra, če ne vedno prva mesta. V nedeljo, 8. oktobra, so tekmovali tudi na regijskem tekmovanju v Stični. Prvo mesto so zasedle pionirke iz GD Hrib, ki jih vodi Rudi Kordiš, A-skupina iz GD Retje pod vodstvom mentorja Lavriča pa četrto mesto, s katerim so glede na število ekip izredno zadovoljni.

A. K.

• Po afektih smo omejene živali. Imamo pa velike možgane. (Muschg)

LIČKANJE - PRIJETNA DRUŽABNA PRIREDITEV - Ob koncu prejšnjega tedna je turistično društvo Dolenjske Toplice za svoje člane in tudi za goste zdravilišča na Jakopčevem podu pripravilo stari ljudski običaj ličkanje, ki so ga združili s petjem in plesom. Udeleženci so se malce podprli tudi s pečenim kostanjem in dobrim sladkim moštom. Na sliki: ličkarji pri svojem delu, ki je trajalo skoraj dve uri. (Besedilo in slika: Slavko Dokl)

RAZSTAVA STARIH SORT SADJA - V torek, 10. oktobra, dopoldan je bila v Likovnm salonu v Kočevju otvoritev razstave starih sort sadja. Pripravila jo je Kmetijska svetovalna služba iz Kočevja, na njej pa so z likovnimi izdelki sodelovali tudi učenci obeh mestnih osnovnih šol in otroci iz vrtca Čebelica. Med gosti, ki so spregovorili o pomenu ohranjanja starih sadnih sort, so bili strokovnjaki s Kmetijskega inštituta za področje sadjarstva: Tine Benedičič (na sliki), Matej Stopar in Milena Jazbec. Pohvalo za dobro organizirano razstavo, katere namen je zbiranje starih sort sadja za nadaljnjo selekcijo in križanje pa tudi popularizacija domačega sadja kot oblika pomoči kmetom, da bi se začeli bolj tržno obnašati, je tako kot večina govornikov izrekel delavki kočevske svetovalne službe Ani Ogorelec tudi direktor Kmetijskega zavoda Ljubljana Jože Lužovec. Razstavo, ki jo je Društvo podeželskih žena Kočevske popestrilo z bogato ponudbo jedi in pijače, pripravljene iz domačega sadja, je odprl kočevski župan Janko Veber. (Foto: M. L.-S.)

V STIČNI O POMOČI NEMOČNIM - V cistercijanskem samostanu v Stični se je 14. oktobra končal dvodnevni seminar. Organiziral ga je škofijski Karitas iz Ljubljane, ki deluje že pet let. Seminarja pod geslom "Kako pomagati nemočnim ljudem" se je udeležilo 55 vodij župnijskega Karitasa, vodil pa ga je nekdanji direktor švicarskega Karitasa Fridolin Kissling. Največ časa so posvetili problemu strokovnega svetovanja na vseh področjih in vprašanju pridobitve prostovoljnih delavcev. Kot pereč problem pa se je izkazalo tudi medsebojno informiranje med slovenskim, škofijskim in župnijskim Karitasom. (Foto: J. Hartman)

SODELOVANJE LOVCEV Z OBEH STRANI MEJE - Lovska družina Suhor ima najdaljšo mejo s hrvaškim lovskim društvom "Lisica" iz Radatovičev. Četudi ju loči državna meja, lovci dobro sodelujejo, kar potrjujejo tudi tradicionalna prijateljska srečanja, kakršno je bilo minulo soboto na Brezovici, ko sta se srečala izvršilna odbora obeh družin. Tokrat je beseda tekla o staležu divjadi in o nadaljnjem sodelovanju, slovenski lovci pa so poudarili, da pogrešajo novo lovsko zakonodajo, ki jo Hrvati že imajo. Na fotografiji: udeleženci srečanja, med njimi (stojijo v prvi vrsti od leve proti desni): Janez Videtič, predsednik lovske zveze Bele krajine, ter predsednika LD Radatoviči Dako Bulić in LD Suhor Stanislav Plavec. (Foto: M. B.-J.)

Nova stranka upokojencev!

V mestni občini Novo mesto v ustanavljanju DemokratičnA stranka upokojencev Slovenije (DeSUS)

NOVO MESTO - Odnos političnih strank na oblasti do upokojencev nas sili, da organiziramo svojo politično stranko. V nenehno ponavljajočih se predlogih in ukrepih vlade za omejitev naših pravic se odraža težnja, naj bi glavno breme družbene preobrazbe na svoja ramena prevzeli upokojenci. Glavna naloga stranke je ohraniti oziroma povečati pravice upokojencev in invalidov in sodelovati pri pripravi in sprejemu bodočega pokojninskega sistema.

Želimo močnejše zastopstvo v državnem zboru in občinskem svetu, zato je v interesu vseh nas, ne glede na politično in ideološko opredelitev, da se zaradi skupnih interesov v večjem številu vključujemo v svojo stranko DeSUS. Ne nasedajmo predvolilnim obljubam drugih strank! Na volitvah v državni zbor in občinski svet bomo nastopili z našimi kandidati, da bomo lahko neposredno odločali o položaju in pravicah upokojencev in invalidov.

Pokojnina je trajno pridobljena pravica vsakega posameznika in je ni mogoče enostransko spreminjati. Financiranje pokojnin temelji na načelu medgeneracijske pogodbe, kar pomeni, da zaposleni v obliki prispevka pokrivajo tekoče izplačevanje pokojnin. Spremembe pokojninskega sistema ne smejo posegati v pravice že upokojene generacije. V odnosu do zaposlenih nočemo in ne terjamo nikakršnih izjem, zagovarjamo veljavni zakon o soodvisnosti plač in pokojnin. DeSUS se zavzema za pravice vseh upokojencev in lahko prispeva k odpravi razcepljenosti slovenske družbe. Nimamo še dovolj politične moči, imamo pa dovolj politične modrosti in izkušenj, da prispevamo svoj delež k večji enotnosti Slovencev na "poti v Evropo".

Upokojenci se lahko včlanijo v stranko s podpisom pristopne izjave v pisarni Društva upokojencev v Novem mestu v Čitalniški ulici ob ponedeljkih, sredah in petkih med 8. in 12. uro. Informacije dobite po telefonu 21 240. V novembru bomo organizirali ustanovni zbor stranke mestne občine Novo mesto.

Upokojenci, združimo sile!

INICIATIVNI ODBOR
DeSUS
NOVO MESTO

Borke organizirajo srečanja

6. oktobra so se dobile ženske, aktivistke ZZB dolenjske regije, na Suhorju, 15. oktobra pa v Dobrniču

SUHOR - 6. oktobra je bilo v Kulturnem domu na Suhorju srečanje aktiva žensk, aktivistk ZZB dolenjske regije na Suhorju v Beli krajini. Zbor je povezovala in vodila Marija Erštetova, ki je poleg udeležencev še posebej pozdravila vse gostje: Sonjo Lokar, Angelco Žiberna, dr. Zoro Konjajev, predstavnico ZZB Metlika, predsednico upokojencev Suhorja in druge.

Sonja Lokar je udeležence seznanila s potekom ženskega kongresa v Pekingu, z razmerami, v kakršnih še živijo ženske po svetu, za katere pravice se potegujejo, z vlogo pekinške delegacije, v kateri je poudarjen boj žensk tudi za politične pravice. Angelca Žiberna je v imenu odbora za pripravo proslav v Dobrniču govorila o njihovem pomenu. Dr. Zora Konjajev je nanizala vrsto težkih, a lepih spominov na svoje medvojno delo v bolnici v Kanižarici pri Črnomlju. Franc Vrviščar je v imenu ZZB pozdravil zbor z željo, da bi naše žene tudi sedaj vedele, kje je njihovo pravo mesto. Delegacija je k spomeniku NOB odnesla cvetje in prižgala svečke.

M. I.

PLANINCI PROSLAVILI 70-LETNICO

ČRNOMELJ - Belokranjski planinci so nekoliko pozno, vendar dostojno proslavili 70-letnico belokranjske podružnice slovenskega planinskega društva. Kljub slabemu vremenu se je v prenovljenem domu na Mirni gori zbralo precejšnje število planincev, veliko je bilo tudi naraščajnikov iz semiškega društva. Po uvodnem nagovoru predsednika PD Črnomelj Lojzeta Rauha je prevzel besedo prizadevni planinec, ljubitelj Mirne gore in upravitelj gozdne učne poti Franc Janež ter orisal prehojeno pot planinskega društva. Podružnica je bila ustanovljena 20. septembra 1925. Prizadevni planinci so vložili veliko naporov za zgraditev prvega in drugega doma, saj so morali gradbeni material nositi na goro na hrbtih. Dom je bil pozneje večkrat prenovljen, nazadnje lansko leto. Kot je govornik poudaril, planici želijo, da se ohrani ta prelepi košček domovine in zaščiti za posebne kulturne namene, dokonča prenova doma in stolpa ter posodobi cesta Vrčice-Mirna gora.

J. D.

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj

Jasmina po stopinjah Hajdi in Moni

Že samostojna kaseta?

KOČEVJE - Pri Movrinovih na Bregu pri Kočevju nimajo časa za slabo voljo. Pokonci jih s prijetnim glasom drži 10-letna Jasmina, učenka 4. razreda OŠ Stara Cerkev, vedno bolj uveljavljena pevka mlajšega rodu. Da je pri mladih pot "vzpona" kratka, dokazuje tudi kratka Jasminina bibliografija. Januarja letos je bila na poizkusnem snemanju dovolj prepričljiva, da je že maja posnela dve pesmici, besedilo zanju je napisala Barbara Potrč, glasbo in aranžma pa Bojan Šeruga.

Nastopila je na otroški karavani, na Otočcu, v Kranjski Gori in na 6. Pikinem festivalu v Velenju. Na brežiškem radiu je pred kratkim prepričljivo zmagala, radi pa jo poslušajo tudi na kočevski lokalni postaji Univox. V kratkem bo luč sveta ugledala Brendijeva kaseta Mladi korenjaki, na kateri bosta dve Jasminini pesmici, z Brendijem pa je posnela tudi videospot. "Vzornici sta mi stara mama in mama. Ko je umrl moj ljubljenček pes Ari, sem napisala pesmico Žalostinka," je povedala Jasmina. Nekaj let je hodila k flavti, toda ker flavta in petje ne gresta skupaj, si je premislila in sedaj hodi h klavirju. Poleg glasbe jo zanima tudi zgodovina živalskega sveta.

Do konca leta naj bi Jasmina posnela prvo samostojno kaseto. Ima že napisan tekst in glasbo, toda nekoliko se je zataknilo pri denarju. Razumevanje so že pokazali številni sponzorji: kozmetika Pedikura Studio B., Grimix, Gostišče Tušek, Dekorum d.o.o., Grim, d.o.o., Pirkom. "Denar ne sme delati težav, saj bo vložek v Jasminin glas kaj hitro poplačan," je dejal Brendi, s katerim bo Jasmina posnela prvo kaseto.

M. GLAVONJIĆ

Obnova sv. Barbare na Druščah

Spet se je pokazalo, da Cerkev lahko računa predvsem na podporo preprostega človeka

Drušče je manjše gručasto naselje med telškim in boštanjskim gričevjem. Prvič je naselje omenjeno že leta 1364. Sestavljajo ga manjše kmetije. Večinoma so si ljudje poiskali delo in zaslužek v Tržišču ali Sevnici. Na vzpetini v zaselku Velike Drušče stoji podružnica sv. Barbare. Okrog cerkve je pokopališče. Podružnica je ena od desetih podružnic župnije Škocjan pri Novem mestu. Pripadajo ji še bližnja naselja.

Cerkev sv. Barbare je bila v zelo slabem stanju. Zunanji omet je v glavnem odpadel. Stene so bile razpokane, razmajane. Severna stena je imela že trideset centimetrov veliko izboklino. Tudi obok je bil povešen. Nevarno je bilo, da se cerkvica poruši.

Duhovniki si niso upali začeti z obnovo. Zaselki so majhni, večina revni. Ni bilo zagotovila materialnih sredstev. Župnijsko središče je enajst kilometrov oddaljeno; predaleč, da bi se vodila obnova. Zavzela sta se ključarja Franc Dolenšek in Stane Kralj. Obljubila sta vsestransko pomoč, organizacijo ljudi in dala zagotovilo vsaj delne denarne podpore. Tako smo si upali začeti z deli.

Zidarskemu mojstru g. Pelku iz Bleda smo zaupali najzahtevnejša dela sanacije cerkve. Najprej so zvezali cerkev, da se med deli ne bi porušila. Nato so utrdili temelje z železobetonskim vencem, enako tudi podstrešni venec. Stene so utrdili s prečnimi vezmi in železnimi skozi ladjo cerkve. Obok so dvignili in ga povezali. V vse stene in obok so vbrizgali injicirno maso. Uredili so tudi drenažo in odtok vode. Nato so zaključili dela z novo fasado cerkve in zvonika. Nato je pleskarski mojster g. Žibert zelo lepo prepleskal notranjost in zunanjost cerkve in zvonika. Ob tem je bilo potrebno urediti kleparska dela in obdelavo z lesom. Še prej pa je bila napeljana in urejena nova električna napeljava. Za hrano in enostavnejša dela so poskrbeli domačini. Organizacijo vsega dela je vodil kaplan iz Škocjana, gospod Franc Kavaš.

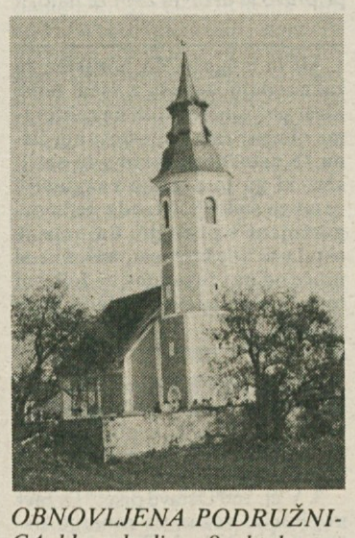

OBNOVLJENA PODRUŽNICA, blagoslovljena 8. oktobra

V nedeljo, 8. oktobra 1995, je bila slovesna blagoslovitev obnovljene cerkve. Domačini so se izkazali v pripravi in okrasitvi cerkve. Slovesnost je vodil pomožni škof iz Ljubljane Alojz Uran. Ob njem so bili g. dekan z nekaterimi dekanijskimi in salezijanskimi duhovniki. Petje je lepo oblikoval mladinski cerkveni zbor iz Škocjana. G. škof je v nagovoru poudaril pomen vere in molitve za naše krščansko življenje. Čez 2800 cerkva in brezštevilna množica znamenj kot tudi ta cerkev so pomniki vere naših prednikov. Samo če bomo vrednote vere ohranili, se bomo obdržali tudi kot narod.

Cerkev stoji na meji treh župnij. Zato so se slovesnosti udeležili verniki studenške, boštanjske ter v zelo lepem številu iz celotne župnije Škocjan. Obnovljena cerkvica sv. Barbare bo sedaj znamenje, da vera v našem narodu še ni usahnila. Duhovniki lahko računamo predvsem na dar, podporo preprostega človeka. Nobena delovna ali druga organizacija se še ni odzvala na prošnjo za podporo.

FRANC BREČKO

DEŽURNE TRGOVINE

V **soboto, 21. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:

- **Novo mesto:** od 7. do 19. ure: Market Drska od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos od 8. do 19. ure: trgovina Gros, Ragovska 17 od 7. do 20. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska od 7. do 20. ure: market Saša, K Roku 33 od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma od 7.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel od 7. do 14.30: market Maja, Bučna vas od 7. do 19. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas od 7. do 19. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice od 7.30 do 14. ure: market Pri kostanju, Prečna od 8. do 17. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas od 7.30 do 13. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas od 8. do 13. ure: trgovina Dule, Smolenja vas od 8. do 16. ure: market Pero, Stopiče od 8. do 16. ure: trgovina Sabina, Stopiče od 8. do 20. ure: market Perko, Šentpeter od 8. do 18. ure: Urška, Uršna sela
- **Šentjernej:** od 7. do 17. ure: Mercator-Standard, Samopostrežba
- **Dolenjske Toplice:** od 7. do 17. ure: Mercator-KZ Krka, Vrelec
- **Metlika:** od 7.do 21. ure: trgovina Prima

V **nedeljo, 22. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:

- **Novo mesto:** od 8. do 11. ure: Prodajalna Glavni trg, Samopostrežba Mačkovec, Market Ljubljanska, Market Seidlova cesta, Market Ragovska, Market Drska, Market Kristanova, Nakupovalni center Drska, Samopostrežba Šmihel, PC Ločna, PC Kandija, Prodajalna Gotna vas od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos od 8. do 11. ure: trgovina Gros, Ragovska 17 od 7. do 13. ure: Vita,trgovina Darja, Ljubljanska od 8. do 13. ure: market Saša, K Roku 33 od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma od 8.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel od 8. do 11. ure: market Maja, Bučna vas od 8. do 12. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas od 8. do 12. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice od 7.30 do 11. ure: market Pri kostanju, Prečna od 8. do 12. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas od 8. do 12. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas od 8. do 11. ure: trgovina Dule, Smolenja vas od 8. do 12. ure: market Pero, Stopiče od 8. do 14. ure: trgovina Sabina Stopiče od 8. do 12. ure: market Perko, Šentpeter od 8. do 12. ure: Urška, Uršna sela
- **Šentjernej:** od 8. do 11. ure: Market
- **Žužemberk:** od 8. do 11.30: Market
- **Škocjan:** od 7.30 do 10. ure: Pri mostu
- **Trebnje:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba Blagovnica
- **Mirna:** od 7.30 do 11. ure: Grič
- **Mokronog:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba
- **Črnomelj:** od 8. do 11. ure: Pod lipo, Market Čardak
- **Semič:** od 7.30 do 10.30: Market
- **Metlika:** od 7. do 21. ure: Prima

"BRININE PESMI"

LJUBLJANA - Pri založbi Brijoma d.o.o. je izšla otroška knjiga z naslovom Brinine pesmi. V knjigi je mogoče najti 10 duhovitih pesmi, ki jih je napisal Franc Eržen, uglasbila pa Majda Eržen Novak. Knjiga je namenjena otrokom, po njej pa bodo verjetno radi segli tudi starši, učitelji in vzgojitelji.

- *Svoboda so najlepše sanje, ki jih živimo. Samo sanje o svobodi so lepše od njih. (Kerševan)*
- *Nič, kar nasprotuje željam večine, se ne more dolgo ohraniti. Niti vladavina trinoga ne. (Akvinski)*
- *Pošteno živijo tisti, ki ne morejo živeti dobro. (Jurič)*
- *Vsi so gospodje in gospe, kaj iz tiga bo, vsak lehko ve. (Šlomšek)*

VOLVO NA ULICI IVANA ROBA - Od prejšnjega četrtka je krajevna skupnost Gotna vas bogatejša za nov prodajno-servisni center Volvo, katerega lastnik je Božidar Luzar. Desetletne izkušnje v Revozu, strokovno izpopolnjevanje v Parizu in predvsem ljubezen do avtomobilov so bile za podjetnega Novomeščana izziv za lasten prodajno-servisni center. Otvoritve sta se poleg Revozovih sodelavcev udeležila tudi g. Sicre in g. Vovk, prisotni pa so si lahko ogledali razstavljena vozila in servisni center. Rok za dobavo vozil je šest tednov, za vozila, ki so trenutno po slovenskih salonih, pa je dobava takoj. (Foto: Majda Luzar)

Absolventi po izkušnje v Ameriko

Absolventi fakultete za organizacijske vede na ekskurzijo

V začetku septembra sem se s skupino izbranih absolventov Fakultete za organizacijske vede iz Kranja odpravil na strokovno ekskurzijo v ZDA, da bi se seznanili z managementom in informatiko v ameriških podjetjih in univerzah. V teh dneh smo obiskali New York, Baltimore, Washington, Cleveland, Detroit in Chicago. V New Yorku smo obiskali predstavništvo Tovarne zdravil Krka, kjer nas je sprejela Barbara Bulc, ogledali smo si World Trade Center, sprejel pa nas je tudi direktor predstavništva Ljubljanske banke. V Baltimoru smo bili povabljeni v University of Baltimore Merrick school business center. V Washingotonu smo si ogledali World Bank. V Clevelandu nas je sprejel slovenski častni konzul dr. Karl B. Bonutti, obiskali smo privatno univerzo Case Western Reserve University in državno univerzo State University of Cleveland. V Chicagu smo gostovali na Depol University, kjer nas je sprejel prof. dr. Sašo Dekleva, ki je prej predaval v Kranju, obiskali pa smo tudi največjo konzultantsko firmo Andresen Consulting.

Ob tem se zahvaljujem sponzorjem, ki so mi omogočili udeležbo na ekskurziji: Sekretariatu za kulturo, šport in mladino mestne občine Novo mesto, JP elektro Ljubljana PE Novo mesto, Gradbeni mehanizaciji, zidarstvu in avtoprevozništvu Florjančič iz Novega mesta, DNS, Malkomu, d.o.o., Novo mesto, Tiskarni Vesel iz Novega mesta, ZOTK iz Novega mesta in Elektru LUX iz Črnomlja.

BOGDAN STAREŠINIČ

MLADI DOPISNIK

PROBLEM

V moji družini imam velik problem, ki me tako jezi, da bi se kar odselila. Pri nas doma namreč kadita oče in mamica. Kajenje je zelo zelo škodljivo, saj cigarete vsebujejo strup nikotin. Moti me, da vsepovsod po stanovanju smrdi po cigaretah. Ko hodiš po mestu, vidiš po tleh polno cigaretnih ogorkov. Kako malomarni so kadilci, lahko bi se sramovali! Moja velika želja je, da bi moj oče in mamica zbrala dovolj moči in bi rekla:"Ne, kadila pa ne bova več." Če bosta to nekoč storila, bo moj problem rešen.

MILANKA KLENOVŠEK, 5.r.
OŠ Krmelj

NAŠ PRAZNIK

Ali že veste veselo novico? Naša šola bo 16. januarja 1996 praznovala svoj 50. rojstni dan. Častitljiva obletnica je to, zato smo učenci sklenili, da bomo pomagali pri praznovanju. Ozrli smo se okrog sebe in povprašali, kdo je pred 50 leti tu poučeval, kdo je takrat hodil v prvi razred. Izvedeli smo, da je kar 150 otrok od 1. do 4. razreda tisto leto nabiralo znanje v opustošeni Jakilovi graščini. Sedaj sprašujemo naše krajane, kako se spominjajo tistih dni, zbiramo tudi fotografije. Pričakujemo, da bomo veliko izbrskali. Želimo si, da bi nam vsi tisti učitelji in učenci, ki ne živijo v Krmelju in imajo kaj povedati, pisali. Njihove prispevke bi zbrali in objavili v našem glasilu. Izvedeli bi tudi, kam poslati vabilo za naše skupno srečanje. Vidite, kaj vse sem vam že povedal o našem praznovanju. Obljubim, da se bom še oglasil in vam sporočil, kako bomo praznovali.

LEON RIBIČ
OŠ Krmelj

NAGRADNA EKSKURZIJA NA VRŠIČ

V šolskem letu 1994/95 smo učenci tekmovali za naziv "najboljši razred na šoli". Šolska skupnost je pregledovala učni uspeh, rezultate zbiranja starega papirja, humanitarne akcije in disciplino. Vse je bilo točkovano in ob seštevku je bil naš 6.b razred proglašen za najboljšega na šoli. Bili smo presrečni, saj je bila nagrada ekskurzija. V petek, 6. oktobra, smo se že kot 7.b odpeljali na Vršič in v Vrata. V Vrata smo odšli peš, nato pa še pod Mojstrovko in na Slemenovo špico (1911 m). Pot je bila naporna, hodili smo po meliščih, vendar je bilo zabavno. Videli smo tudi Ajdovsko deklico na steni Prisojnika, nato pa smo se odpeljali proti Jasni, kjer smo občudovali lepo jezero.

JASNA IVEKOVIČ, 7.b
novinarski krožek OŠ Dolenjske Toplice

Jesen

Jesen že barva sadeže, je grozdje dozorelo,
zeljne glave pa se z njim smehljajo prav veselo.

Listje je orumenelo, kmalu padlo bo z dreves,
da prišla bo teta zima, da pobeli dol in breg.

Živali gozdne zdaj hitijo hrane si nabirati,
da se bodo posladkale, ko povsod bo mraz in sneg.

Že poljske pridelke pospravljamo z njiv,
so vrabčki veseli in kuža je živ.

TADEJA DEŽMAN, 7.a
OŠ Milana Majcna, Šentjanž

JESENSKI IZLETI TABORNIKOV - Lepo jesen so izrabili za izlete tudi novomeški taborniki. Tako je 7. oktobra 80 otrok z vodniki z dvema avtobusoma obiskalo najprej prvo slovensko zasebno proizvodnjo piva v domžalskem podjetju Adam Ravbar, od koder so odpotovali k slapu Rinka v Logarsko dolino. Ob vračanju domov so obiskali še Savinjski gaj v Mozirju. - Prejšnji petek in soboto je 40 starejših članov Rodu gorjanskih tabornikov obiskalo Vršič, kjer so prenočili v Erjavčevi koči. Naslednji dan so si ogledali spomenik J. Kugyju in izvir Soče, korito Mlinarice ter muzej v Domu Trente. Posebno doživetje je bil ogled slapa Boka in Kobariškega muzeja. - Taborniki se zahvaljujejo Društvu novomeških študentov, ki jim je omogočilo prevoze za oba izleta. - 28. oktobra bodo taborniki priredili kostanjev piknik na jasi pod Bajnofom. - Na sliki: taborniki pod slapom Rinke. (Foto: Marko Gošnik)

Mednarodni tabor Piran 1995

13 šol iz Slovenije, Norveške, Avstrije, Hrvaške in BiH na raziskovalnem taboru - Tudi iz Šmihela

NOVO MESTO - Na OŠ Cirila Kosmača je od 2. do 7. oktobra potekal 2. mednarodni izobraževalno-raziskovalni tabor, ki je nastal po vzorcu in metodologiji Unescovega tabora Sever/Jug. Tudi letos je bila udeležba mednarodna, saj je na taboru sodelovalo 13 šol, med njimi tudi OŠ Šmihel iz Novega mesta. Priprave so obsegale raziskovanje kamnin naše pokrajine, sladkovodnih alg, značilnih praznikov, starih noš, izrazov, pripravili pa so tudi kulturni program za predstavitev Dolenjske, Novega mesta in OŠ Šmihel.

V Piran so mladi pripotovali v nedeljo, 2. oktobra, tabor pa se je uradno začel v ponedeljek, 3. oktobra, s plesom in pesmijo piranskih učencev in dvigom praporov šole, Unesca in tabora. Vsako dopoldne so delali v 3 delavnicah. V delavnici Mala geološka zbirka so učenci predstavili svoje raziskovalne naloge in vzorce kamnin, kasneje pa so skupaj raziskovali sestavo površja ob morju. V skupini Alge iz naših voda so si najprej ogledali sladkovodne alge, raziskovali pa so tudi morske, in izdelali algarij. Tretja delavnica se je imenovala Naši največji prazniki, kjer so mladi predstavili najznačilnejše praznike svojih pokrajin, svoje raziskovanje pa so usmerili k sv. Juriju, zaščitniku mesta Piran. Delo v popoldanskih interesnih dejavnostih je vsebovalo glasbeno in likovno ustvarjanje. Med prostim časom so udeleženci obiskovali muzej, akvarij, imeli so izlet z barko. Vsak dan ob 17.30 so se vrstile predstavitve treh šol. OŠ Šmihel se je predstavila v sredo. Ob video kaseti in sproščenem kulturnem programu ter z degustacijo značilnih dolenjskih smetanovih štrukljev, spominki, majicami in Krkinimi izdelki so ostali lahko spoznali naše kraje. V sredo so tudi vsi udeleženci tabora ustvarjali na temo mirovništva pod geslom "Vsi drugačni, vsi enkopravi!" Svoje delo so zaključili z mirovnim protestnim pohodom proti g. Chiracu in njegovim jedrskim poskusom. Krona dneva pa je bila, ko je najmlajša udeleženka Silje iz Norveške zasadila drevo prijateljstva, katerega korenine bodo močne kot njihovo prijateljstvo.

V četrtek so bili udeleženci tabora gostje 7.a OŠ Cirila Kosmača, delegacijo pa je sprejel tudi župan Pirana. V soboto je bila v portoroškem avditoriju zaključna prireditev, ki so jo mladi s solzami v očeh zaključili ob taborski himni. Novomeški udeleženci se zahvajujejo vsem, ki so jim omogočili nepozaben teden, predvsem pa tovarni zdravil Krka, Studiu D, g. Hartmanu, folklornemu društvu Kres in vodstvu OŠ Šmihel.

TINA HUSU

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 19. X.

SLOVENIJA 1

8.45 - 0.30 TELETEKST
9.00 VIDEO STRANI
9.20 TEDENSKI IZBOR
LOKOMOTIVA
9.35 BATMAN, amer. naniz., 2/32.
10.00 4 X 4, ODDAJA O ŽIVALIH IN LJUDEH
10.45 ODKRIVANJE ZEMLJE, amer. izobraž. serija, 22/26
11.15 PO DOMAČE
13.00 POROČILA
13.05 PODOBA PODOBE, ponov.
15.10 TEDENSKI IZBOR
FRANČIŠEK ASIŠKI, 3. oddaja
15.50 PRIMER PARAGON, švedska drama, 3/3
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
ŽIV ŽAV
18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 3. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 KOLO SREČE, TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 PRIMER ZA DVA, nem.-avstij.-švic. naniz., 7/10
21.15 TEDNIK
22.00 NIKAR!, oddaja o prometu
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.30 ŽARIŠČE
23.00 SOVA
ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA, amer. naniz., 13/22
POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 1/13

SLOVENIJA 2

12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 15.00 Umetniki za svet - 15.10 Evrogol - 16.10 Tedenski izbor: Lahko noč ljubica, 2. epizoda angl. naniz - 16.40 Sova (ponov.): Noro zaljubljena, amer. naniz., 4/22; 17.10 Med vrsticami zakona, angl. naniz., 10/10 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Znanje za znanje - 19.15 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike - 20.05 Večerni gost - 21.10 Umetniški večer - 22.15 Pisave - 23.00 Pozdravljena, Babilonija, italij.-franc.-amer. film - 0.45 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A

7.00 Video strani - 10.00 Novice - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 536. dela amer. nadalj.) - 11.15 Brlog (ponov. 15. dela špan. naniz.) - 11.45 Benny Hill (ponov. 23. dela angl. hum. naniz.) - 12.00 Novice - 12.20 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 16.35 Dance session (ponov.) - 17.05 Drakula (14. del amer. naniz.) - 17.30 Sirene (ponov. 6. dela) - 18.20 Risanka - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (537. del amer. nadalj.) - 20.00 Riff Raff (angl. film) - 21.35 Dežurna lekarna (47. del. špan. hum. naniz.) - 22.05 Magnetoskop (glas. oddaja) film) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

HTV 1

7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.45 Sledge Hammer (hum. serija) - 13.10 Dok. serija - 14.00 Zgodilo se je v Rimu (brit. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Hrvaška danes - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Zabavni program - 21.10 Kulturna krajina - 22.20 Moč denarja - 22.30 Dnevnik - 22.50 S sliko na sliko - 23.20 Sanje brez meja

HTV 2

15.25 Video strani - 15.40 TV koledar - 15.50 S sliko na sliko - 16.35 Dediščina (dok. film) - 17.25 Evropska nogometna liga - 18.25 Humor. serija (3/6) - 19.15 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.20 Družina Churchill (dok. serija, 1/3) - 21.15 Humor. serija,4/6 - 22.25 Rešitev 911 (serija) - 23.15 Fluid expo

PETEK, 20. X.

SLOVENIJA 1

8.45 - 1.35 TELETEKST
9.00 VIDEO STRANI
9.15 TEDENSKI IZBOR
GRESTE Z NAMI V ŽIVALSKI VRT
9.30 OTROCI ŠIRNEGA SVETA, amer. dok. naniz., 3/26
9.55 ROKA ROCKA
10.55 BOJ ZA OBSTANEK, angl. dok. serija, 3/8
11.45 ZNANJE ZA ZNANJE
12.10 ALICA, evropski kulturni magazin
13.00 POROČILA
15.20 LJUBEZENSKE IZJAVE, ponov. italij. filma
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI, 41. oddaja
17.25 HEATHCLIFF, risana serija, 7/21
18.00 LAHKO NOČ LJUBICA, 4. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 HUGO - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 POGLEJ IN ZADENI
21.40 TURISTIČNA ODDAJA
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.20 ŽARIŠČE
22.40 SOVA
FRASIER, amer. naniz., 7/22
23.10 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 2/13
0.00 TETOVIRANJE, kan film

SLOVENIJA 2

11.30 Video strani - 12.05 Tedenski izbor: Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN; 12.15 Forum; 12.30 Učitelj, franc. nadalj., 3/24; 13.20 Omizje; 15.20 Osmi dan; 16.10 Lahko noč ljubica, 3. epizoda angl. naniz. - 16.40 Sova (ponov.): Alfred Hitchcock vam predstavlja (13/22); 17.10 Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 1/13 - 18.00 Regionalni studio Koper - 18.45 Svetovni poslovni utrip - 19.15 Spin - 20.05 Azijska magistrala, jap. dok. serija, 1/5 - 21.05 Zadnja mafijska poroka, amer. nadalj., 3/4 - 21.50 Pot v Damask, gledališka priredba - 23.10 Video na Slovenskem - 0.50 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A

7.00 Video strani - 10.00 Novice - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 537. dela amer. nadalj.) - 11.15 Drakula (ponov. 14. dela amer. naniz.) - 11.40 Magnetoskop (ponov.) - 12.00 Novice - 12.55 Video strani - 16.00 Novice - 17.30 TV prodaja - 17.45 Brlog (16. del špan. naniz.) - 18.15 Dežurna lekarna (ponov. 47. dela špan. naniz.) - 19.00 Novice - 19.05 Risanka - 19.10 Luč svetlobe (538. del amer. nadalj.) - 20.00 To trapasto življenje (7. del amer. naniz.) - 20.50 Dve Roccovi materi (1. del. italij. filma) - 22.25 Riff Raff (ponov. filma) - 0.00 TV prodaja

HTV 1

7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.45 Sledge Hamer (hum. oddaja) - 13.10 Dok. serija - 14.00 Potovanje v vzhod (amer. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Dok. oddaja - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.15 Dokumentarna serija - 21.05 Glasbena oddaja - 21.50 Dok. oddaja - 22.20 Poročila - 22.40 S sliko na sliko - 23.10 Ameriški film - 0.40 Sanje brez meja

HTV 2

16.00 TV koledar - 16.10 S sliko na sliko - 16.55 Jazz - 18.00 Serija (4/6) - 18.55 Košarka (prenos iz Londona) - 21.35 "Across The Pacific" (amer. film) - 23.10 Dok. film - 0.40 Cro pop rock

SOBOTA, 21. X.

SLOVENIJA 1

7.15 - 0.35 TELETEKST
7.30 VIDEO STRANI
7.55 TEDENSKI IZBOR:
RADOVEDNI TAČEK
8.10 UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI
8.25 BEG
8.35 POD KLOBUKOM
9.25 OGLEJMO SI!, angl. dok. serija, 1/12
9.50 TOK, TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
10.35 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.05 DEČEK S KAMELAMI, avstral. risani film
12.10 GORE IN LJUDJE
13.00 POROČILA
13.05 VEČERNI GOST, ponov.
14.20 TEDENSKI IZBOR:
MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
14.35 TEDNIK
15.20 POGLEJ IN ZADENI
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
MAJKEN, šved. nadalj., 3/3
18.00 BOJ ZA OBSTANEK, angl. poljudnoznan. serija, 4/8
18.50 HUGO - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
19.50 UTRIP
20.10 VESELE ZGODBE IZ ZAKONSKEGA ŽIVLJENJA - NE SPREHAJAJ SE NO VENDAR ČISTO NAGA, serija, 3/5
21.00 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 3/13
21.45 OZARE
22.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT
22.25 GRACE NA UDARU, amer. naniz., 7/26
22.50 MOŽ, KI JE LJUBIL RDEČELASKE, angl. film
0.20 SOVA
TIČEK VRAŽIČEK, angl. animirana serija, 8/12

SLOVENIJA 2

7.50 Video strani - 8.00 Euronews - 8.40 Človek sveta filma in glasbe - 10.30 Tedenski izbor: Primer za dva (ponov.); 11.35 Turistična oddaja; 11.50 Lahko noč ljubica, 4. epizoda angl. naniz. - 12.20 Sova (ponov.): Frasier, amer. naniz., 7/22; 12.50 Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 2/13; 13.40 Videošpon - 14.25 Alpe-Donava-Jadran - 16.00 Mojstri, 7. oddaja - 15.55 Športna sobota (vaterpol, posnetek iz Kranja; Košarka, prenos iz Londona) - 19.30 Karaoke - 20.30 Resnični zahod, amer. dok. serija, 1/6 - 21.20 Vincent, Francois, Paul in drugi, franc. film - 23.15 Kronika Borštnikovega srečanja - 23.15 Sobotna noč

KANAL A

7.00 Video strani - 8.05 TV prodaja - 8.20 Kaličopko (ponov. otroške oddaje) - 9.20 Poslednji Mohikanec (ponov.) - 10.15 Imamo jih radi (ponov. oddaje o živalih) - 11.00 Kino, kino, kino (ponov. oddaje o filmu) - 11.35 Večni krog (ponov.) - 12.25 Video strani - 16.40 Vreme - 17.00 Splošna praksa (ponov. 43. dela avstral. naniz.) - 17.55 Klic divjine (ponov. 4. dela nem. naniz.) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Angleški vrt (dok. oddaja) - 20.00 Vreme - 20.05 Splošna praksa (44. del avstral. naniz.) - 21.00 Dve Roccovi materi (2. del italij. filma) - 22.40 Vreme - 22.45 Dve Roccovi materi (ponov. 1. dela) - 0.45 Erotični film

HTV 1

8.30 TV spored - 8.45 Poročila - 8.50 Ameriški mladinski film - 10.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.45 Dokumentarna oddaja - 13.15 Charlie Brown, animirani film - 14.35 Poročila - 16.40 Poirot (serija) - 17.30 Prizma - 18.30 Televizija o televiziji - 19.15 V začetku je bila Beseda - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Ulica zločina (amer. film) - 21.50 Glasbena oddaja - 22.35 Dnevnik - 22.55 S sliko na sliko - 23.25 Sanje brez meja

HTV 2

14.55 TV koledar - 15.05 S sliko na sliko - 15.50 Kulturna krajina - 16.55 Košarka - 19.30 Dnevnik, vreme šport - 20.15 Korak za korakom (hum. serija) - 20.40 Rezerviran čas - 22.15 Nočna izmena: Severna obzorja (serija); Črna kača (hum. serija); 23.40 "The Awakening" (amer. film)

NEDELJA, 22. X.

SLOVENIJA 1

8.15 - 0.15 TELETEKST
8.30 VIDEO STRANI
8.45 OTROŠKI PROGRAM
ŽIV ŽAV, ponov.
9.30 ČEBELICA MAJA
9.55 SAMO ZA PUNCE, ponov. amer. naniz., 1/13
10.25 MAJKEN, ponov. zadnjega dela šved. nadalj.
11.05 GRACE NA UDARU, ponov. amer. naniz., 7/26
11.30 OBZORJE DUHA
12.00 SVET DIVJIH ŽIVALI, angl. poljudnoznan. serija, 16/16
12.30 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
KARAOKE
14.05 ZA TV KAMERO
14.20 POLICISTI S SRCEM, avstral. naniz., 11/26
15.10 BEDRCA ALI PERUTNIČKE, fran. film
17.00 DNEVNIK 1
17.10 PO DOMAČE
18.50 HUGO - TV IGRICA
19.05 RISANKA
19.18 LOTO
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
19.52 ZRCALO TEDNA
20.10 NEDELJSKIH 60
21.15 KAVBOJKE, angl. dok. oddaja
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 SOVA:
MOŽ Z MASKO, nem. nadalj., 3/4
POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 3/13

SLOVENIJA 2

Opomba: Badminton 16.30 do 17.30; Tanaka - F1 17.30 do 19.15
8.50 Video strani - 8.00 Naša pesem - 8.30 Tedenski izbor: Spin; 9.15 V vrtincu; 10.00 Objem, ob 30-letnici umetniškega dela Vojka Vidmarja; 10.55 Zadnja mafijska poroka, amer. nadalj., 3/4; 11.40 Vesele zgodbe iz zakonskega življenja, 3/5 - 12.25 Euronews - 16.30 Športna nedelja - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 19.52 Zrcalo tedna - 20.10 Biblija - 20.40 Plen, angl. film

KANAL A

8.05 Risani film - 9.00 Kaličopko (otroška oddaja) - 10.00 Muppet show, 7. del - 10.30 Imamo jih radi (oddaja o živalih) - 11.15 Epikurejske zgodbe (oddaja o slov. gostilnah) - 11.30 Žametne vrtnice (glas. čestitke B. Kopitarja) - 12.20 Video strani - 16.15 Vreme - 16.20 Muppet show (ponov.) - 16.50 Karma (ponov.) - 18.00 Billie Holiday (dok. oddaja) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Burleska - 20.00 Vreme - 20.05 Klic divjine (5. del nem. naniz.) - 20.55 Kino, kino, kino (oddaja o filmu) - 21.30 Igra brez konca (3. del angl. filma) - 22.15 Vreme - 22.20 Dve Roccovi materi (ponov. 2. dela)

PONEDELJEK, 23. X.

SLOVENIJA 1

9.15 - 0.05 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.00 MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
10.15 TEDENSKI IZBOR
KAPITAN POWER, amer. naniz., 18/22
10.40 SVETOVNI POSLOVNI UTRIP
11.05 VINCENT, FRANCOIS, PAUL IN DRUGI, franc. film
13.00 POROČILA
13.05 ŠPORTNI PREGLED, ponov.
15.30 TEDENSKI IZBOR
KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA
14.50 UMETNIŠKI VEČER
15.50 OBZORJE DUHA
16.20 DOBER DAN, KOROŠKA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
RADOVEDNI TAČEK
17.25 OGLEJMO SI!, angl. dok. serija, 2/12
18.05 SIMPSONOVI, amer. naniz., 3/48
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 ABC - ITD., TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.18 ŽREBANJE 3 X 3
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 KAREL VELIKI, franc. nadalj., 3/5
21.00 PRAVIČNOST NA PREIZKUŠNJI
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.20 ŽARIŠČE
22.40 SOVA:
SEINFELD, amer. naniz., 17/18
POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 4/13

SLOVENIJA 2

12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.45 Tedenski izbor: Umetniki za svet; 14.55 Utrip; 15.10 Zrcalo tedna - 15.20 Nedeljskih 60 - 16.20 Rdeči alarm, franc. nadalj., 3/4 - 17.10 Sova: Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 3/13 - 18.00 Regionalni studio Maribor - 18.45 Že veste - 19.00 Sedma steza - 20.05 Mladost brez odvisnosti, posnetek - 20.55 Ellington, angl. drama - 22.25 Studio City - 23.35 Brane Rončel izza odra

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 538. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 16. dela špan. naniz.) - 11.45 Žametne vrtnice (ponov.) - 12.35 TV prodaja - 12.50 Video strani - 16.45 Drakula (15. del amer. naniz.) - 17.10 To trapasto življenje (ponov. 7. dela) - 18.00 Košarkarsko prvenstvo prve lige - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (539. del amer. nadalj.) - 20.00 Zlata dekleta (8. del. amer. hum. naniz.) - 20.30 Prizori iz zakonskega življenja (amer. film) - 22.05 Rodeo (glas. oddaja) - 23.00 Novice - 23.05 Košarkarsko prvenstvo prve lige (ponov.) - 23.50 TV prodaja

TOREK, 24. X.

SLOVENIJA 1

9.45 - 0.15 TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.25 TEDENSKI IZBOR
VOLK IN KOZLIČKI, lutkovna igrica
10.45 AMELINI ŠOLSKI PRAZNIKI
11.05 PLEN, angl. film
12.45 ŽE VESTE
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
SEDMA STEZA
SOBOTNA NOČ, ponov.
16.20 MOSTOVI
17.00 DNEVNIK
17.10 OTROŠKI PROGRAM
SAMO ZA PUNCE, amer. naniz., 2/13
17.30 KOLINE
18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 5. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 KOLO SREČE - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 UČITELJ, franc. nadalj., 4/24
21.00 OSMI DAN
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.20 ŽARIŠČE
22.40 POSLOVNA BORZA
22.50 SOVA
KO SE SRCA VNAMEJO, amer. naniz., 3/20
POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 5/13

SLOVENIJA 2

12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.00 Tedenski izbor: Malo angleščine, prosim; 14.15 Kavbojke, belg. dok. oddaja; 15.10 Studio City; 16.20 Simpsonovi, amer. naniz., 3/48 - 16.45 Sova (ponov.): Seinfeld, amer. naniz., 17/18; 17.10 Poročevalka s sodišča, angl. naniz., 4/13 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Iz življenja za življenje - 19.15 Videošpon - 20.05 R&R - 20.25 Zelena ura - 20.55 Roka rocka - 21.55 Kronika Borštnikovega srečanja - 22.15 Svet poroča - 23.45 Druga Evropa, angl. dok. nadalj., 4/6

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 539. dela amer. nadalj.) - 11.15 Drakula (ponov. 15. dela amer. naniz.) - 11.45 Državnik novega kova (ponov. 5. dela angl. naniz.) - 12.10 TV prodaja - 12.30 Video strani - 16.55 Brlog (17. del špan. naniz.) - 17.25 Rodeo (ponov. glas.oddaje) - 18.20 Risana serija - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (540. del amer. nadalj.) - 20.00 Hermanova glava (8. del. amer. naniz.) - 20.30 Zgodovina amer. podjetništva (dok. serija) - 21.00 Maručini kristali (vedeževanje v živo) - 21.30 Državnik novega kova (6. del angl. naniz.) - 22.00 Živeti danes (1. oddaja) - 22.35 Benny Hill (24. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

SREDA, 25. X.

SLOVENIJA 1

9.45 - 0.10 TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.15 TEDENSKI IZBOR
COBI IN PRIJATELJI, špan. risana serija, 7/13
10.40 AZIJSKA MAGISTRALA, jap. dok. serija, 1/5
11.40 IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE
12.05 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 3/13
12.30 ALPE-DONAVA-JADRAN
13.00 POROČILA
14.45 TEDENSKI IZBOR
KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA
15.05 BIBLIJA
15.35 POT V DAMASK, gledališka predstava
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 6. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 KOLO SREČE - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 FORUM
20.30 SLOVENSKE NOVELE - NAPOVEDOVANJE OGNJA
22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 ŽARIŠČE
22.45 SOVA
NORO ZALJUBLJENA, amer. naniz., 5/22
POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 6/13

SLOVENIJA 2

Opomba: Maribor: Košarka 20.05 do 21.30; PEP v košarki 21.30 do 22.10
12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.50 Zgodbe iz školjke - 15.25 Tedenski izbor: Karel Veliki, fran. serija, 3/5; 16.15 Lahko noč, ljubica, 5. epizoda angl. naniz. - 16.45 Sova (ponov.): Ko se srca vnamejo, amer. naniz., 3/20; 17.10 Poročevalka a sodišča, nem. naniz., 5/13 - 18.00 RPL - Studio Luwigana - 18.45 Odkrivanje zemlje, amer. izobr. serija, 23/26 - 19.15 V vrtincu - 20.05 Športna sreda - 22.10 Omizje

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 540. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 17. dela špan. naniz.) - 11.45 Benny Hill (ponov. 24. dela angl. hum. naniz.) - 12.00 Novice - 12.20 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 17.35 TV prodaja - 17.50 Drakula (16. del amer. naniz.) - 18.15 Zgodovina amer. podjetništva (ponov.) - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (541. del) - 20.00 Sirene (7. del amer. naniz.) - 20.50 Unpato - 21.55 Dance session (oddaja o plesu) - 22.30 Benny Hill (25. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 Epikurejske zgodbe (ponov. oddaje o slov. gostilnah) - 23.20 TV prodaja

DOLENJSKE IN BELE KRAJINE
STUdio
103.0 MHZ

RADIO SRAKA
94,6 MHz

DRAGATUŠCI NA TELEVIZIJI - Slovenska televizija je septembra in oktobra v Pustem Gradcu pri Dragatušu snemala za oddajo "Po domače" dragatuške folkloriste, za katere je takšna pozornost hkrati tudi priznanje za njihovo gojenje izvirne belokranjske folklore. Dragatuški plesalci in tamburaši so predstavili belokranjske plese in pesmi ter ljudske inštrumente. Na fotografiji: dragatuški folkloristi, ki so nagrajeni z bučnim aplavzom, kjer koli nastopajo, na letošnjem gostovanju v Šumperku na Češkem.

LOEWE IN BECKER TUDI NA DOLENJSKEM - V želji, da bi strankam ponudili kvalitetne aparate, so se v servisu Plankar, ki ima že skoraj 30-letno tradicijo servisiranja, pred kratkim odločili, da poleg znamk Seleco in Goldstar ponudijo tudi svetovno znano nemško znamko TV in video aparatov Loewe ter vrhunske avtoradie Becker. Ker zastopajo celoten program Loewe, imajo tudi vse rezervne dele, zaradi izpopolnjevanja znanja pa se sin Marko dvakrat letno udeleži izobraževanja v tujini. V oktobru za vse aparate servis Plankar, ki je hkrati pooblaščeni servis za Nordmende, Goldstar, Grundig, Sharp, Iskro, Sanyo in Seleco, nudijo promocijski popust, sicer pa se posvetijo vsaki stranki posebej, aparate pa pripeljejo tudi na dom in inštalirajo. (Foto: T. Gazvoda)

DOLENJSKI LIST STUdio

DESET DOMAČIH

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado **Gregorju Starihi iz Ljubljane.** Nagrajencu čestitamo!

Lestvica, ki je na sporedu vsak ponedeljek od 16.15 do 17. ure, je ta teden takšna:

1 (2) Nagelj polka - ANS. NAGELJ
2 (1) Pojte zvonovi - BRATJE POLJANŠEK
3 (6) Henčkovih 30 - ANSAMBEL HENČEK
4 (3) Kupil sem konjiča - ANS. RUBIN
5 (4) Zakonska barka - ANS. STOPAR
6 (9) Vinska trta - TERCET ANS. SLOVENIJA
7(10) Če ženska nosi hlače - ANS. MIRA KLINCA
8 (5) Franc Poslanc - ANS. PETRA FINKA
9 (-) Vračam se tja, kjer sem doma - ANS. KRIM
10 (7) Ajdov cvet - ANS. TONIJA VERDERBERJA

Predlog za prihodnji teden: Potepuh - ANS. LOJZETA SLAKA

KUPON ŠT. 42

Glasujem za: _____

Moj naslov: _____

_____

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

GRADNJA MOSTU ČEZ SUŠICO - Gradnja mostu čez Sušico v Dolenjskih Toplicah lepo napreduje. Most je prvi del gradnje topliške obvoznice, ki bo promet speljala mimo zdraviliškega kompleksa, gradi pa ga novomeško Vodnogospodarsko podjetje; gradnja bo končana do konca prihodnjega meseca. Večji del denarja za most in za obvoznico sploh bo prispevala novomeška Krka. (Foto: A. B.)

dm drogerie markt

ZA PRODAJALNO V NOVEM MESTU iščemo:

POSLOVODKINJO

Od vas pričakujemo:
— poslovodsko izobrazbo
— izkušnje v vodenju trgovine

Če vas zanima naša ponudba, nam pišite na naslov:
dm drogerie markt, d.o.o.
Šmartinska 152g, Ljubljana

Prosimo, da navedete vašo kontaktno telefonsko številko.

KARATE CLUB NOVO MESTO

W. M. M. A. F. E.V.
WORLD MODERN MARTIAL ARTS FEDERATION
WELTVEREINIGUNG DER MODERNEN KAMPSPORTARTEN
DACHVERBAND FÜR MODERNEN KARATE SPORT SEMI-FULL CONTACT
KICK-BOXING KUNG FU-FORMEN WAFFEN SELBSTVERTEIDIGUNG ETC
SPORT- UND FITNESS-CENTER SPORTNA DVORANA MAROF P.P. 31, NOVO MESTO

KARATE

ŠPORT ZDRAVJE REKREACIJA

- vpis novih članov
- program obrambe in zaščite
- program hitre psihofizične transformacije
- začetni in nadaljevalni program
- zdravniška kontrola
- tekmovalni in demonstracijski program
- individualni trening

Vsak delovnik od 18. do 20. ure v telovadnici novomeške gimnazije.

Treninge vodi mojster športa
Šemso Šehič — ŠESTI DAN

Svet
OSNOVNE ŠOLE RAKA
RAKA 36, 68274 RAKA

razpisuje delovno mesto

- RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po 137. členu Zakona o osnovni šoli ter imeti pedagoške, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje pedagoškega in poslovodnega dela šole.
Dodatni pogoji: pet let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu.
Začetek dela: 20.1.1996
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. O izbiri bodo obveščeni v zakonitem roku.

PIONIR **AVTOHIŠA**
Servisno prodajni center Novo mesto d.d.

PRIPRAVA VOZILA NA ZIMO

* KONTROLA:
- akumulatorja
- vžigalnega sistema
- svečk
- hladilne tekočine
- zavorne tekočine
- gretja potniškega prostora in stekel

NE PUSTITE, DA VAS ZIMA PRESENETI

* NA ZALOGI:
- zimski avtoplašči
- metlice brisalcev
- akumulatorji
- hladilna tekočina
- tekočina za pranje stekel
- zavorna tekočina
- snežne verige

RENAULT AVTO ŽIVLJENJA

Pokličite na telefon **068/321-243** vsak dan od **7.** do **15.** ure.

študentski servis maribor, p.e.Črnomelj
skupna **1961** priložnost

IMATE OBČASNO VEČ DELA, KOT GA LAHKO OPRAVITE SAMI?
NUJNO IN HITRO POTREBUJETE DELOVNO SILO?
KAKO REŠUJETE TEŽAVE, KI SE POJAVIJO V TAKIH PRIMERIH?
ALI VESTE, DA VAM LAHKO **POMAGAMO Z DIJAKI IN ŠTUDENTI?**
IN DA JE TO **ZA VAS NAJUGODNEJŠA OBLIKA ZAPOSLOVANJA** DELAVCEV?

Pokličite nas in z veseljem vam bomo pomagali.

Poleg ***POSREDOVANJA DELOVNE SILE*** vam nudimo tudi **kvalitetno *FOTOKOPIRANJE*** *in* ***VEZAVO*** **po najugodnejših cenah.**
Delamo: **ob delavnikih od 7.30 do 15. ure, ob sredah pa do 17. ure.**

ŠTUDENTSKI SERVIS MARIBOR, P.E. ČRNOMELJ
Ul. Mirana Jarca 4, tel./fax.: 068/52-059

KK 2000

KAKOVOST 2000
d.o.o.

Prvo specializirano podjetje na Dolenjskem in v Beli krajini za:

- izgradnjo sistemov kakovosti po zahtevah mednarodnih standardov ISO-9000 /9001, 9002 ali 9003/
- presojo /auditiranje/ sistemov kakovosti
- izobraževanje iz področja upravljanja kakovosti

POKLIČITE NAS, POMAGALI VAM BOMO!
68000 NOVO MESTO
Tavčarjeva 2
tel./fax.: 068/341-111

GEA COLLEGE
PODJETNIŠKO IZOBRAŽEVALNI CENTER

Specialistično usposabljanje za:
- računovodje (400 ur, 2x tedensko),
- komercialista (415 ur, 2x tedensko),
- poslovnega sekretarja (475 ur, 3x tedensko),
- vodenje manjših podjetij (410 ur, 2x tedensko);

Šolnina plačljiva v 4-ih obrokih.

Krajše oblike usposabljanja:
- kadrovsko-razvojna delavnica (3 dni),
- sodobna poslovna tajnica-svetovalka managerja (začetni, nadaljevalni, izpopolnjevalni),
- telefonsko komuniciranje (1 dan).

Rok prijav: *30.10.1995 do napolnitve skupine.*

Večerna šola podjetništva
Pričetek 9.11.1995 - **Novo Mesto**
21.11.1995 - **Krško**
(90 ur, 2x tedensko)

Vse dodatne informacije dobite na:
GEA College d.d.
tel.: 061 16-87-002 ali 16-87-301 ali
faks 061 16-88-213
Kontaktna oseba: Anton Mihelič
Pokličite, z veseljem vam bomo odgovorili!

gea college

OBČINSKI SVET OBČINE TREBNJE

na podlagi 8. člena Pravilnika o dodeljevanju subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva, ki ga je sprejel Občinski svet Občine Trebnje na svoji 9. seji 4.10.1995, objavlja

RAZPIS

za pridobitev sredstev subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva v občini Trebnje za leto 1995

1. Skupni znesek razpisanih sredstev za subvencije obrestne mere znaša 8,000.000,00 tolarjev.
2. Sredstva bodo uporabljena za naslednje namene:

   A. NA PODROČJU PODJETNIŠTVA ZA:
   - nakup, graditev, prenovo ali adaptacijo prostorov, namenjenih poslovni dejavnosti
   - nakup opreme oz. osnovnih sredstev
   - razširitev in posodobitev obstoječih proizvodnih in storitvenih kapacitet
   - odpiranje oz. zagotavljanje novih delovnih mest

   B. NA PODROČJU KMETIJSTVA ZA:
   - graditev, prenovo, adaptacijo gospodarskih poslopij kmetije
   - razširitev, posodobitev in pridobivanje novih zmogljivosti v osnovni kmetijski dejavnosti
   - razširitev, posodobitev in pridobivanje novih zmogljivosti za dopolnilne dejavnosti na kmetiji
3. Prosilci za subvencijo obrestne mere so lahko:

   A. ZA PODJETNIŠTVO:
   - samostojni podjetnik
   - mala podjetja v zasebni lasti
   - občani in pravne osebe, ki imajo pri pristojnem organu vloženo zahtevo z vso dokumentacijo oz. dokazili za izdajo odločbe za opravljanje dejavnosti

   B. ZA KMETIJSTVO:
   - zasebni kmetijski proizvajalci, ki so pokojninsko zavarovani kot kmetje
   - občani, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji
   - drugi občani, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, prednost pa imajo kmetje, katerim kmetijstvo pomeni edini poklic
4. Sredstva se prednostno dodeljujejo prosilcem po naslednji prioriteti:

   A. NA PODROČJU PODJETNIŠTVA ZA DEJAVNOSTI:
   - ki zagotavljajo nova delovna mesta
   - ki dopolnjujejo proizvodne in druge programe gospodarstva v občini
   - ki zagotavljajo boljšo oskrbo storitvenih dejavnosti preskrbe prebivalstva in turistično ponudbo
   - ki so ekološko neoporečne
   - ki uvajajo sodobno tehnologijo
   - ki so v skladu s sprejetimi razvojnimi programi občine

   B. NA PODROČJU KMETIJSTVA:
   - razvoj družinske kmetije, glede na starostno strukturo, velikost kmetije, možnost dodatne zaposlitve
   - tisti, ki imajo že pridobljeno tehnično dokumentacijo
   - kmetje, ki razvijajo dopolnilne dejavnosti
   - strme kmetije in kmetije na demografsko ogroženih območjih.
5. Sredstva za razvoj se namenijo za subvencioniranje obrestne mere (r) za posojila, ki jih prosilcu odobrijo banke oz. druge finančne inštitucije, za naložbe, ki ustrezajo namenom iz 2. točke tega razpisa.
6. Višina dodeljenega bančnega posojila ne sme presegati 30% predračunske vrednosti naložbe, s tem da prosilci izjavijo, da imajo za preostali del predračunske vrednosti zagotovljena lastna sredstva ali druge vire.
7. Prosilec lahko vloži zahtevo za subvencioniranje realne obrestne mere (r), če znaša višina predračunske vrednosti naložbe največ 100.000 DEM v tolarski protivrednosti.
   Iz sredstev občinskega proračuna se subvencionira realna obrestna mera (r) bančnega posojila v fiksnem znesku, in sicer v višini 60% realne obrestne mere.
   Višina subvencije se določi na podlagi amortizacijskega načrta.
8. Občina Trebnje in prosilec skleneta pogodbo, v kateri se določi, da bo Občina Trebnje odobreni znesek subvencije izplačala prosilcu v enkratnem znesku na njegov račun, ta pa je dolžan finančni organizaciji, ki mu je odobrila kredit, tekoče poravnati vse obresti v celoti ves čas odplačevanja kredita.
9. Rok za vložitev prošenj je 30 dni po dnevu objave razpisa v časopisu Dolenjski list.
   Prošnjo za odobritev subvencioniranja obrestne mere s potrebno dokumentacijo vloži prosilec na naslov:
   OBČINA TREBNJE, GOLIEV TRG 5, 68210 TREBNJE
   Prošnje prouči strokovna služba Občine Trebnje, ki poda obrazložitveni predlog v nadaljnjo obravnavo Odboru za gospodarske dejavnosti in Odboru za kmetijstvo.
   Nepopolnih vlog Odbor za gospodarske dejavnosti in Odbor za kmetijstvo ne bosta obravnavala.
10. Prošnja za posojilo mora vsebovati:
    - ime, priimek, naslov prosilca
    - sedež podjetja oz. kmetije
    - naziv in opis naložbe
    - predračunsko vrednost in finančno konstrukcijo naložbe
    - višino zaprošenega posojila
    - izjavo o zagotovitvi ostalih virov naložbe
11. Prošnji mora biti priložena naslednja dokumentacija:
    - potrdilo o vpisu podjetnika v vpisnik samostojnih podjetnikov ali
    - sklep sodišča o vpisu podjetja v sodni register in odločba, da podjetje izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti
    - potrdilo, da ima fizična ali pravna oseba vloženo na pristojnih organih vso dokumentacijo za pridobitev statusa podjetnika oz. odločbe, da firma izpolnjuje vse pogoje za opravljanje dejavnosti
    - potrdilo o pokojninskem zavarovanju kot kmet oz. odločbo o statusu kmeta
    - potrdilo o plačilu vseh zapadlih davkov in prispevkov, izdano v času trajanja tega razpisa
    - obrazec BON-3 za podjetja, ki imajo odprt ŽR pri Agenciji za plačilni promet
    - sklep banke ali drugega posojilodajalca o odobritvi posojila in amortizacijski načrt
    - ostala dokazila:
      - pri nakupu poslovnih prostorov overjena kupoprodajna pogodba
      - pri gradnji ali adaptaciji poslovnih prostorov in gospodarskih objektov kmetije veljavno gradbeno dovoljenje oz. dovoljenje, da so dela dovoljena
      - predračun
      - dokaz o lastništvu ali izjava lastnika oz. upravljalca prostorov, da dovoli nameravana dela, in najemna pogodba, sklenjena najmanj za dobo vračanja posojila oz. subvencioniranja obrestne mere
      - pri nakupu opreme predračun, račun ali kupoprodajna pogodba
12. Občinski svet bo na predlog Odbora za gospodarske dejavnosti in Odbora za kmetijstvo sprejel sklep o dodelitvi subvencij najkasneje v 30-ih dneh od dneva poteka roka za vložitev prošenj. Sklep o dodelitvi subvencij se posreduje prosilcem najkasneje v 15 dneh po sprejemu sklepa na Občinskem svetu.

V Sloveniji je NISSAN zdaj cenejši kot drugje

Nižja cena ne pomeni stare zaloge ali manj opreme! Uradni zastopnik NISSAN ADRIA je uspel zagotoviti manjšo količino nekaterih modelov po enakih cenah, kot veljajo za bistveno večje evropske trge.

Najsodobnejša tehnologija, edini v tem razredu s 16-ventilskim motorjem.

16.990 DEM Micra 1.0 L 16V 3 vrat
17.690 DEM Micra 1.0 L 16V 5 vrat

Uradni zastopnik za Slovenijo:
NISSAN ADRIA d.o.o.
Slovenska 54, Ljubljana
telefon: (061) 301 355

Bogata serijska oprema

Sunny 1.4 SLX 4 vrata	21.250 DEM
Sunny 1.6 SLX 4 vrata	25.690 DEM
Sunny 1.4 SLX 5 vrat	21.560 DEM
Sunny 1.6 SLX 5 vrat	25.710 DEM
Sunny 1.6 SLX WAGON	29.870 DEM

NISSAN

Obiščite pooblaščene prodajalce za dolenjsko:

VIDRIH, Otočec N.m.
Šentpeter 51,
tel.: (068)75-180

ZIERER, Sevnica
Boštanj 62/c
tel.: (0608) 81 389

BARLOG, Trebnje
Baragov trg 1/l
tel.: (068) 45 700

Življenje je kratko, začnite ga uživati takoj!

Vozite novi ROVER 400

ROVER
KO VOŽNJA POSTANE UŽITEK

ADRIATIK, d.o.o.
Prodaja vozil
Smrečnikova 45
Novo mesto
Tel./fax: 068/324-424
Mobitel: 0609/612-999

Dobrodošli!

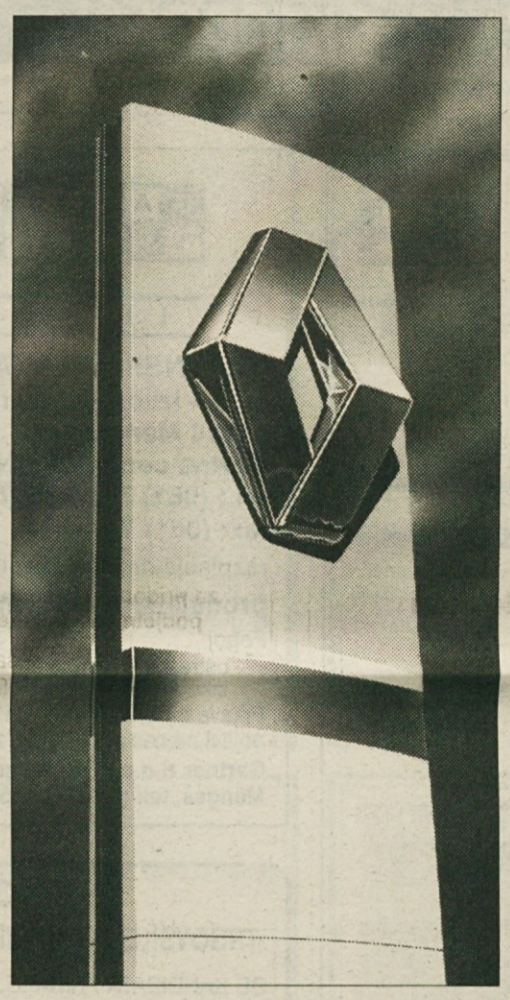

V petek, 20. oktobra 1995, odpira AVTO CENTER VOVK na Obrtniški 4 v Trebnjem vrata prenovljenih in razširjenih prostorov prodajno-servisnega centra Renault. Ob tej priložnosti iskreno čestitamo, vsem kupcem in poslovnim partnerjem pa izrekamo prisrčno dobrodošlico.

RENAULT AVTO ŽIVLJENJA

RENAULT - *največja prodajno-servisna mreža v Sloveniji.*

AR trade NOVO MESTO d.o.o.
PODJETJE ZA TRGOVINO, STORITVE IN PRODAJO VOZIL

AVTO SALON CIKAVA NOVO MESTO

Telefona: 068/342-444, 068/21-400

razstavna,testna in rabljena vozila

TIP AVTOMOBILA	LETNIK	CENA (DEM)
FIAT TIPO 1.4S (6 mes.gar.)	'94	16.490
FIAT CINQUECENTO(6 mes.gar.)	'94	10.990
FIAT TIPO 2.0 TOP CLASS(usnje)	'93	18.900
OPEL KADETT 1.6 (karavan)	'91	13.900
OPEL VECTRA 2.0 GL (rdeča)	'93	21.200
OPEL VECTRA 2.0 4x4	'91	19.200
OPEL VECTRA 2.0i (metal.)	'90	17.500
OPEL ASTRA 1.6i GL	'92	17.500
ŠKODA FAVORIT 135LE	12/92	8.600
VW GOLF 1.9 TD	'93	23.900

TIP AVTOMOBILA	LETNIK	CENA (DEM)
OPEL KADETT 2.0i 16V GSI	'89	14.900
FORD FIESTA 1.1 DISCO (črna)	'93	14.490
AUDI 80 2.0E (novi model)	'91	22.500
AUDI 80 2.3E	'92	25.300
AUDI 100 2.3E (met.siv)	'91	25.500
BMW 320i 24V	'91	27.900
BMW 318i	'93	33.000
FORD ESCORD 1.6i 16V EXPLORER (klima + 1 leto garancije) (VEČ VOZIL)	'95	26.990
FORD MONDEO 1.8i (klima + 1 leto garancije) (VEČ VOZIL)	'95	34.900

Generalno zastopstvo za vozila KIA.

Vabimo vas na jubilejni

MODNI BAZAR

največjo modno prireditev v Gallusovo dvorano Cankarjevega doma Ljubljana.

Modne revije bodo v petek, 27.,in v soboto,28. 10. 1995, ob 17. in 20. uri

BOSS

Vitacel d.d. LJUBLJANA
ENOTA KRŠKO

LASTNIKI GOZDOV, KMETJE

Odkupujemo celulozni les smreke/jelke, bukve, topole debeline od 8 cm naprej, žamanje brez lubja, bukova drva in brusni les smreke/jelke!
Vse informacije na tel.: (0608) 22-840 in 21-210.

AVTOKLINIKA, d.o.o.

Aleš PETERLIN
Novo mesto, Foersterjeva 10
(pri Novoteksu v Bršljinu!)

Posebna ponudba:
* športne vzmeti in zračni filtri JAMEX
* aluminijasta platišča FONDMETAL

za vse tipe vozil
Informacije na telefon (068)323-035

ŽIVLJENJSKE RADOSTI

CLIO BE BOP

Clio Be Bop je mladostno razposajen - kot tisti jazz, ki je v štiridesetih navduševal staro in mlado.

UGODNI KREDITI

Življenjske radosti so na voljo po ugodnih kreditih: za Petko je obrestna mera R+5%, za Clio pa R+7%.

LAGUNA BREAK

Družinski karavan. Bodite med prvimi v Sloveniji, ki bodo spoznali novo lepotico iz družine Laguna.

Revoz d.d.
PRODAJNI CENTER NOVO MESTO
Kandijska 54
dnevi odprtih vrat
od 8. do 18. ure

OD 19. DO 22. OKTOBRA

RENAULT AVTO ŽIVLJENJA

RENAULT priporoča elf

ŽIVLJENJSKE RADOSTI

CLIO BE BOP

Clio Be Bop je mladostno razposajen - kot tisti jazz, ki je v štiridesetih navduševal staro in mlado.

UGODNI KREDITI

Življenjske radosti so na voljo po ugodnih kreditih: za Petko je obrestna mera R+5%, za Clio pa R+7%.

LAGUNA BREAK

Družinski karavan. Bodite med prvimi v Sloveniji, ki bodo spoznali novo lepotico iz družine Laguna.

PIONIR AVTOHIŠA

Servisno prodajni center Novo mesto d.d.

Pod Trško goro 83, 68000 NOVO MESTO - tel: 068/324-533

RENAULT AVTO ŽIVLJENJA

OD 19. DO 22. OKTOBRA

RENAULT priporoča elf

Jesensko znižanje oplovih vozil

Opel corsa swing 19.300 DEM
Opel corsa 1,4 sport, 16V 22.500 DEM
Opel tigra 27.000 DEM

ADRIATIK
Prodaja vozil
Smrečnikova 45
Novo mesto
Tel./fax: 068/324-424
Mobitel: 0609/612-999

Opel corsa že od 17.500 DEM

PREMAKNIMO SKUPAJ

SILAN DOLENJSKA
Cenitve in posredovanje pri prometu z nepremičninami d.o.o., Novo mesto, Glavni trg 22 68000 Novo mesto

tel.: 068/321-640
fax: 068/21-852
Odprto od 8. — 18. ure, ob sobotah od 8. — 13. ure.

Silan DOLENJSKA NEPREMIČNINE

GARTNER INTERNATIONAL TOYS LJUBLJANA d.o.o.

GARTNER INTERNATIONAL TOYS, d.o.o.
uvoz - izvoz - trgovina
61234 Mengeš
Obrtna cona Trzin, Na gmajni 15 - 17
tel.: (061) 724-159, 724-156
fax: (061) 724-214

razpisuje delovno mesto:

prodajalka v trgovini z igračami v Novem mestu

Pogoj:
- ustrezna izobrazba
- izkušnje v vodenju trgovinske dokumentacije

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni po objavi na naslov:

Gartner d.o.o., Obrtna cona Trzin, Na gmajni 15 - 17, 61234 Mengeš, tel: (061) 724-159

KRKA

KRKA, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto, Šmarješka cesta 6

objavlja

JAVNO ZBIRANJE PONUDB

za izbiro izvajalca za čiščenje poslovnih objektov, skladišč in asfaltnih površin v Krki, tovarni zdravil, p.o., Novo mesto

1. Predmet razpisa:
   a)
   - izbira izvajalca za dnevno čiščenje poslovnih objektov na lokacijah:
   - Krka - mesto (Rozmanova ulica) v izmeri 3.350 m²
   - upravna stavba na Seidlovi ulici (bivši Pionir) v izmeri 1.900 m²

   b)
   - izbira izvajalca za čiščenje skladišč na Šmarješki cesti (po potrebi oziroma na poziv), izmera ni določena
   - asfaltnih površin na Šmarješki cesti (tedensko) v izmeri cca 30.000 m²
2. Cilji: kvalitetno in strokovno čiščenje, dnevno, občasno in generalno čiščenje, dobava sanitarnega potrošnega materiala pri dnevnem čiščenju.
3. Pričetek del bo določen s pogodbo.
4. Rok za oddajo pisnih ponudb je 8 dni po objavi v časopisu Dolenjski list.
5. Ponudba mora vsebovati:
   - podjetje oziroma ime ponudnika
   - zahtevane reference
   - vzorec pogodbe s predračunom za 1 m2 čiščenja po specifikaciji razpisne dokumentacije
   - način obračunavanja del
   - ugodnosti, ki jih nudi ponudnik naročniku
   - način dokazovanja kakovosti
   - tehnologijo
6. Merila za najugodnejšega ponudnika so:
   - cena in plačilni pogoji
   - kvaliteta
   - reference
   - strojne in delovne kapacitete
   - kompletnost ponudb.
7. Ponudniki morajo dostaviti ponudbe v zaprtih kuvertah, priporočeno po pošti ali osebno proti potrdilu na naslov: KRKA, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto, Šmarješka ceta 6, Sektor za tehnično oskrbo in energetiko, z oznako "Ne odpiraj - ponudba za čiščenje".
8. Pojasnila v zvezi s ponudbo lahko dobite po telefonu 312-312 vsak delavnik pri Janezu Kermcu.
9. O izbiri bodo ponudniki obveščeni v petnajstih dneh po dnevu odpiranja ponudb.

KRKA, p.o., Novo mesto

ZA PRIJETNEJŠO JESEN IN BREZSKRBNO ZIMO

Suša v denarnici?!
Čakajo pa vas še veliki jesenski izdatki - za ozimnico, topla oblačila, kurjavo, morda nakup avtomobila? Kako prebroditi jesenske mesece?

V SKB banki poznamo pot iz vaših finančnih zagat. Pripravili smo vam posebno ponudbo posojil:

- 6 - mesečna gotovinska posojila z letno obrestno mero T + 10,5% (ponudba velja le do 31. 10. 1995),
- gotovinska posojila z odplačilno dobo do 3 let in letno obrestno mero T + 13%,
- posojila za nakup avtomobila z odplačilno dobo do 5 let in letno obrestno mero T + 13%.

Vaša odločitev bo lažja, če vam povemo, da za pridobitev posojila ne potrebujete depozita in da so kreditni pogoji enaki tudi, če z SKB banko poslovno še ne sodelujete.

Podrobnejše informacije dobite v vseh enotah SKB banke in na Zelenem telefonu: 080 15 15.

SKB BANKA D.D.

ZELENI TELEFON 080 15 15

REDNO ZAPOSLIMO

TRGOVSKEGA POTNIKA ZA PODROČJE DOLENJSKE

OD KANDIDATA PRIČAKUJEMO:
- ***KOMUNIKATIVNOST IN UGLAJENOST NASTOPA***
- ***LASTEN OSEBNI AVTO***
- ***LASTEN TELEFON***
- ***IZKUŠNJE V TRGOVANJU***

PRIMERNEMU KANDIDATU BOMO PONUDILI:
- ***STALNO ZAPOSLITEV Z REDNO PLAČO***
- ***MOŽNOST VISOKEGA ZASLUŽKA OB USPEŠNEM DELU***

Naš prodajni asortiman obsega:
- **tehnično blago široke potrošnje iz lastnega uvoza ali po distribucijskih pogodbah**
- **izdelke iz področja črne in barvne metalurgije**

Prednost bomo dali mlajšemu kandidatu s stalnim bivališčem na področju Dolenjske.

Svoje ponudbe pošljite na naslov:

GLOBAL VELTRA d.d.
Podsmreka 5 a
tel. (061) 123-11-51

Ponudbe bomo sprejemali do 15.11.1995.

OSNOVNA ŠOLA MOKRONOG
Gubčeva c. 4, MOKRONOG

objavlja

1 prosto delovno mesto

UČITELJA ZA RAZREDNI POUK - za določen čas
(nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Začetek dela 20. nov. 1995.

Kandidat mora izpolnjevati z zakonom določene pogoje.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naš naslov.

O izidu vas bomo obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

IMP LIVAR, d.o.o.
IVANČNA GORICA
Ljubljanska c. 43
61295 IVANČNA GORICA

VABI K SODELOVANJU

1. PET DELAVCEV ZA DELO V KALUPARNICI
(3 kaluparji, 2 iztresalca - za priučitev)

2. DVA DELAVCA ZA VZDRŽEVANJE STROJEV

Od kandidatov pričakujemo, da bodo poleg zakonskih izpolnjevali še naslednje pogoje:

pod 1: - končana osnovna šola ali skrajšani program

pod 2: - končana triletna poklicna šola kovinarske ali strojne usmeritve.

Izkušnje so zaželjene, niso pa pogoj za zasedbo delovnega mesta.

Prednost pri izboru bodo imeli mlajši kandidati, prijavijo pa se lahko kandidati, stari od 18 do 45 let.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za določen čas šestih mesecev, po tem obdobju pa bo podjetje najboljšim delavcem omogočilo nadaljevanje delovnega razmerja ali redne zaposlitve.

Pisne prijave z ustreznimi dokazili sprejema **IMP LIVAR, d.o.o., Ivančna Gorica, Ljubljanska c. 43, 61295 Ivančna Gorica, KADROVSKA SLUŽBA,** do 31.10.1995 oziroma do zapolnitve potreb po delavcih.

KULTURNI SPOMENIKI DOBIVAJO NOVO PREOBLEKO

LOŠKI POTOK, DRAGA - Prenova strehe na farni cerkvi v Dragi je za letos končana. Pri tem so morali zamenjati tudi del ostrešja, kar prvotno ni bilo predvideno. Ugotovili so tudi, da je ostrešje zvonika zamakalo, kar je bila posledica prestrelin še iz časa druge vojne. Zaradi pičlih sredstev pa mora zvonik počakati do pomladi.

Tudi tlaki v farni cerkvi v Loškem potoku so končani. Na vrsti je streh zvonika, po nujni obnovi pa kliče tudi fasada, vendar bo morala po besedah župnika Franca Vidmarja počakati še nekaj časa. Nujnejše je prekritje celotne stavbe cerkve sv. Barbare na potoškem pokopališču. Računajo, da bodo začeli delati prihodnjo pomlad. A. K.

FRANKFURT PO FRANKFURTU

LJUBLJANA - Včeraj, 18. oktobra, so v Cankarjevem domu odprli 9. prodajno razstavo novih inozemskih knjig, imenovano Franfurt po Frankfurtu. Gre za razstavo, ki jo pripravlja Knjigarna Konzorcij, in to samo tri dni po zaprtju slovitega frankfurtskega knjižnega sejma, največje tovrstne prireditve na svetu. Na razstavi si bodo obiskovalci lahko ogledali več kot 8.000 knjižnih novosti iz strokovne, znanstvene in priročniške literature, ki je letos izšla pri kakih 200 svetovnih založbah, ter izbrane knjige tudi kupili.

DOLENJSKI LIST

Vaš četrtkov prijatelj

V SPOMIN

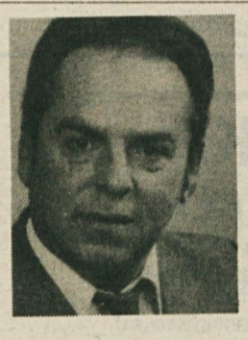

Dom tvoj ostal je prazen,
tebe več med nami ni,
trte kličejo za tabo,
tebi več se ne mudi.

17. oktobra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, sin, stari oče, brat in stric

LOJZE PAVLIČ

iz Hrastja 14 A pri Orehovici

Hvala vsem, ki se ga spominjate in postojite ob njegovem preranem grobu.

Vsi, ki smo ga imeli radi

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 18. septembra do 4. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Dragan iz Mirne vasi - Francija, Slavica Čelesnik iz Škocjana - Kajo, Jožica Varga iz Šentvida pri Stični - Jureta, Jožica Golob iz Drage - Barbaro, Amadeja Resnik iz Krmelja - Lariso, Jožefa Češek z Bučke - Matejo, Marjana Papež z Gor. Težke Vode - Lenarta, Mojca Huč iz Gor. Medvedjega sela - Simona, Vida Vidmar s Šel pri Ratežu - Urško, Jožica Saje iz Malenske vasi - Matica, Maja Šentjurc iz Črnomlja - Nastjo, Anita Lavriha iz Trebnjega - Katjo, Ljubica Mavsar iz Malega Lipovca - Miha, Ana Kamelic z Malega Vrha - Jaka, Brigita Jurejevčič iz Gradca - Urško, Renata Novak Zupančič iz Stopič - Nejca, Anica Makše z Rdečega Kala - Uroša, Melita Bogovič Plemerski iz Krškega - Tajdo, Andreja Hrovat z Dol. Sušic - Anjo, Marjeta Kopina iz Bele Cerkve - Roka, Irena Homšak iz Sevnice - Davida, Jožica Kavšek iz Smolenje vasi - Amadejo, Mojca Pincolič z Oštrca - Gašperja, Zdenka Kofalt z Osojnika - Anito, Polona Kastrevc iz Breške vasi - Aljaža, Vesna Vladič iz Metlike - Marka, Vida Šparovec iz Korit - Jureta, Martina Lužar iz Metlike - Alenko, Tadeja Babič iz Mačkovca pri Veliki Loki - Aljaža, Mirjam Plazar iz Sevnice - Anjo, Branka Kocjančič z Vrha - Gašperja, Jožica Pavlič iz Šentjerneja - Alena, Terezija Cemič z Mikot - Tomaža, Angela Rezelj iz Hmeljčiča - Simona, Andreja Radovič iz Črnomlja - Špelo.

Iz Novega mesta: Senja Kekec iz Ulice Slavka Gruma 92 - Roka, Anita Mikec iz Jurčičeve ulice 43 - Lano, Natalija Pecek-Kink s Kandijske ceste 47 - Jurija, Majda Vrščaj s Kandijske ceste 26 - Mitja, Renata Bratkovič iz Volčičeve ulice 28 - Niko, Polonca Per iz Ulice Slavka Gruma 68 - Miha, Tadeja Žibred iz Ulice Slavka Gruma 10 - Anjo.

Čestitamo!

• *Če hočeš pisati humor, moraš biti malo nor. (Jurič)*

• *Iz zaupnosti se rodita najnežnejše prijateljstvo in najhujše sovraštvo. (Rivarol)*

OTVORITEV NOVE CESTE

ŽUŽEMBERK - Krajani Klečeta, Drašče vasi in drugi so bili v soboto, 14. oktobra, ob otvoritvi na novo asfaltirane lokalne ceste Klečet - Drašča vas v dolžini 1850 metrov lahko upravičeno zadovoljni. Istočasno je bilo asfaltiranih tudi 600 metrov ceste sosednje občine Ivančna Gorica. Trak sta prerezala Boštjan Kovačič - minister za lokalno samoupravo in Feliks Strmole - predstavnik Mestne občine Novo mesto. Investicijo so podprli krajani KS Žužemberk in novomeška občina. Ob otvoritvi so v bogatem kulturnem programu sodelovali otroci OŠ Šmihel, cesto pa je blagoslovil tudi domači g. župnik.

S. MIRTIČ

• *Naša demokracija je kot vrtni palček: pritlehna in kičasta. (Sršen)*

ZAHVALA KZ KRKA

Kmetijska zadruga Krka Novo mesto je nam, škocjanskim osnovnošolcem, omogočila delovno akcijo obiranja in pobiranja jabolk. Nižji razredi so jabolka pobirali, višji pa obirali. Vsi smo bili zelo delavni. Trudili smo se, da jih oberemo in naberemo kar se da veliko. S to delavno akcijo smo si zaslužili denar za končni izlet. Kmetijski zadrugi Krka Novo mesto se najlepše zahvaljujemo.

IRENA HOČEVAR
OŠ Škocjan

OSMRTNICA

V 86. letu starosti je umrla naša draga mama

BARBKA MARKELJ

Pogreb bo v četrtek, 19. oktobra, ob 16.30 na ločenskem pokopališču v Novem mestu. Pogrebna maša bo ob 18. uri v kapiteljski cerkvi.

ZAHVALA

Delo, skromnost in trpljenje
tvoje je bilo življenje.

V 71. letu starosti nas je tragično zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, tast, svak in stric

FRANC ŽONTA

s Potov Vrha

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrazili ustno in pisno sožalje, darovali vence, cvetje, sveče in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala sodelavcem Krke, tovarne zdravil, in Novoteksa, govornikoma Stanetu in Štefanu za ganljive besede pred domačo hišo in odprtim grobom, vaškim pevkam, gospodu župniku za lepo opravljen obred in Damjanu za odigrano Tišino. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Kako je hiša strašno prazna,
odkar, teta, tebe v njej več ni.
Prej je bila tako prijazna,
zdaj otožna, čisto tuja se nam zdi.

V 75. letu starosti nas je zapustila naša draga sestra in teta

NEŽA PERPAR

z Repč pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje, vence in sveče. Še posebej se zahvaljujemo kolektivu Internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, dr. Humarju, Društvu upokojencev Trebnje, pevcem in g. kaplanu za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

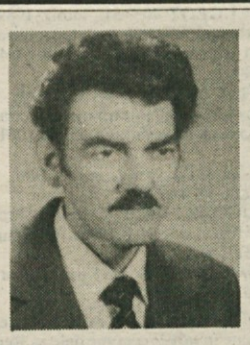

Po dolgi in težki bolezni nas je zapustil dragi

MATIJA POGLAJEN

z Drganjih sel

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, skrb in podporo. Hvala g. župniku, pevcem, govorniku in vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti. Hvaležni smo tudi vsem, ki ste mu pomagali in ga obiskovali v času njegove bolezni.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti naše mame, babice, sestre in tete

MARIJE ZAMLJEN

učiteljice
roj. Jerman

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vodstvu osnovne šole Center Novo mesto, bivšim sodelavkam pokojne ter stanovalcem Mestnih njiv 10 za osebne in pisne izraze sožalja, podarjeno cvetje in sveče. Zahvaljujemo se tudi osebju Doma starejših občanov v Novem mestu, ki jo je negovalo in ji nudilo pomoč v zadnjih mesecih življenja, g. Perku za poslovilne besede in Andreju Bartlju za nekrolog v Dolenjskem listu.

Hči Breda, sin Borut in sestra Zora v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Bila je kot pravljična vila,
kot nežna, vedno odprta roka dobrote.

V 84. letu starosti je nepričakovano odšla od nas naša nadvse ljubljena, nenadomestljiva mama, mamika, tašča in teta

KATARINA KREN

roj. Jeretina

Iz srca hvala vsem sorodnikom, številnim prijateljem in znancem za pisne in ustne izraze sožalja, za darovano cvetje in sveče. Hvaležni smo vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku. Prisrčna hvala patru Francetu Kejžarju za sočutno opravljen obred. Iskreno se zahvaljujemo tudi pevcem, izvajalcu Tišine in pogrebnikom. Vsem, pa tudi tistim, ki jih nismo posebej imenovali, še enkrat najlepša hvala!

Za njo žalujemo: hčerki Breda in Dragica, vnukinje Darja, Katja in Helena z družinami ter ostalo sorodstvo

Straža pri Novem mestu, Novo mesto, Ljubljana, Dolenje, Radomlje

---

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in prababice

MARIJE RADI-SONJE

iz Žabje vasi 15, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem za darovano cvetje in sveče in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala kolektivu zavarovalnice Tilia, d.d., Novo mesto, M-KG Kočevje, družini Krnc in g. Kranjčiču za poslovilne besede.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Življenje celo si garal,
vse za dom in zemljo dal,
sledi ostale so povsod
od dela tvojih pridnih rok.

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

MATIJA REBSELJ

z Dol. Prekope

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojniku darovali sveče, cvetje in vence ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in osebju Interne bolnišnice Brežice, ki so mu v najtežjih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se tudi Gasilskemu društvu Prekopa, pevcem iz Šentjerneja in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je po kratki in hudi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče

MARTIN ŠPEC

iz Kanižarice

Ob boleči izgubi našega dragega dede se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali. Posebna zahvala zdravnikom in medicinskim sestram Internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto. Hvala vsem, ki ste nam izrazili sožalje, pokojnega spremili na zadnji poti in mu darovali toliko lepega cvetja in sveč. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Njegovi: žena Marija, hčerka Liljana, vnuki Aleksandra, Matej in Zoran

---

ZAHVALA

Odprta noč in dan so groba vrata,
al dneva ne pove nobena pratka...
(Prešeren)

Za vedno je zaspala naša draga mama

ALOJZIJA VODOPIVEC

roj. Rabzelj

iz Hrvaškega Broda pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence, cvetje, sveče in sv. maše. Posebna zahvala bolnici Novo mesto, patronažni sestri Verstovškovi iz Šentjerneja in vsem, ki ste pokojno obiskovali med njeno kratkotrajno boleznijo in ji izrekli besede tolažbe, ter g. kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoči: hčerka z družino

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustil dragi stric

JANEZ PETRIC

iz Slamne vasi 24

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč in podarjeno cvetje, sveče in izrečeno sožalje. Enaka hvala tudi GD, KS, ZZB NOV in DI Slamna vas, govornikoma Jožetu Govedniku, Jožetu Molku za poslovilne besede in g. župniku za lepo opravljen obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi

tedenski koledar

Četrtek, 19. oktobra - **Etbin**
Petek, 20. oktobra - **Irena**
Sobota, 21. oktobra - **Urška**
Nedelja, 22. oktobra - **Marija**
Ponedeljek, 23. oktobra - **Severin**
Torek, 24. oktobra - **Rafael**
Sreda, 25. oktobra - **Darija**

LUNINE MENE
24. oktobra ob 5.36 - **mlaj**

kino

BREŽICE: Od 19. do 22.10. (ob 18. uri) kriminalni film Rangoon. Od 19. do 23.10. (ob 20. uri) zgodovinski spektakel Pogumno srce.

ČRNOMELJ: 20.10. (ob 20. uri) in 21.10. (ob 18. in 20. uri) ameriška fantastična komedija Casper. 22.10. (ob 18. in 20. uri) film Rapa Nui.

KOSTANJEVICA: 21.10. (ob 19. uri) film Tito in jaz. 21.10. (ob 21. uri) ljubezenski film Najini mostovi. 22.10. (ob 20. uri) vestern Hitri in mrtvi.

KRŠKO: Od 22. do 25.10. (ob 18. uri) ameriška fantastična komedija Casper.

METLIKA: 20. in 21.10. (ob 20. uri) film Rapa Nui. 22.10. (ob 18. in 20. uri) ameriška fantastična komedija Casper.

NOVO MESTO: Od 19. do 23.10. (ob 16. in 18. uri) ter 25.10. (ob 16. uri) mladinski film Free Willy 2. Od 19. do 23.10. (ob 20. uri) romantična komedija Miami Rapsody. 25.10. (ob 18. in 20. uri) komedija Thelma g. Luise.

SEMIČ: 22.10. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Specialist.

ŠENTJERNEJ: 20.10. (ob 19. uri) ljubezenski film Najini mostovi. 20.10. (ob 21. uri) vestern Hitri in mrtvi.

film

• ***POGUMNO SRCE**, akcijski spektakel (Braveheart, ZDA, 1995, režija: Mel Gibson)*

Ste že bili kdaj v ogromni klavnici sredi delovnega dne? Ne? Nič hudega, saj ste videli Pogumno srce, ki izgleda tako, kot da bi mesarji najprej uživaško zaklali trinajst kompozicij raznovrste živine, se nato poklali še sami med seboj, za desert pa bi nekdo mednje vrgel še tri granate. Ja, to je krvav in krut ep o bojda največjem škotskem junaku Williamu Wallaceu, ki je konec 13. stoletja s svojo barbarsko armado svobode željnih kmetov za las zgrešil neodvisnost Škotske. Igra ga Mel Gibson, karizmatični Avstralec, junak Smrtonosnih orožij in Pobesnelih Maxov, eden najbolj kredibilnih igralcev zadnjih petnajstih let, človek akcije z ljudskim smislom za humor, možat lepotec žalostnih oči, ljubljenec obeh spolov in vseh generacij. V Braveheartu, ki ga je vešče režiral, poleg poguma premore za tiste čase neobičajno veliko omike, občutka za pravičnost oz. krivičnost in seveda inteligence.

Film je z izjemo patetično dolgovezne uverture o Wallaceovem mizernem otroštvu ena sama kratkočasna in veličastna bitka vseh bitk z vsemi pritiklinami spektakla: posnet je na naravnih prizoriščih na Škotskem in Irskem, v njem pa nastopa 30.000 "prešvicanih" statistov v svinjsko umazanih, a zato toliko bolj učinkovitih kostumih bojevnikov, vojakov in kmetov ter izboren šopek igralcev iz vseh treh dežel Njenega veličanstva. Pika na i pa so s krvjo skoz in skoz prepojene masovke bojev, smrtonosni pogum uboge, a srčne škotske drhali, in uspešne taktične prevare fizično daleč močnejše angleške vojske.

Wallace je iz nič ustvaril vojsko, ki bi celo utegnila premagati strahotno krutega angleškega kralja Edwarda Dolgonogega, če ga ne bi izdalo pogoltno plemstvo lastnega rodu. Bil je demokrat v času najhujše tiranije, strateg iz ljudstva, ki med visokoraslimi in podrepnimi kvizlingi ni bil priznan že zaradi svoje razredne pripadnosti. Pogumno srce je saga o Škotih v srednjeveški mesnici tragičnih usod. TOMAŽ BRATOŽ

kmetijski stroji

KMETIJSKA TRGOVINA AGROIZBIRA Slavko Prosen, Smledniška c. 17, Kranj, vas vabi k nakupu rezervnih delov za traktorje Tomo Vinkovič, Ursus, Torpedo Deutz, Zetor, Univerzal, Fiat, IMT, kosilnice BCS, program Sip Šempeter, Creina Kranj, vse vrste gum Barum, akumulatorje Vesna in Topla idr. Nudimo količinski popust, prodajo na čeke, pošljemo ekspresno po pošti in železnici. Preden se odločite za nakup, pokličite še nas, vsak dan med 7. in 19. uro, ob sobotah med 7. do 12. ure, na ☎ (064)324-802! 8216

TRAKTOR,125 KM, nov, za košenje zelenic, znamke Brixon, prodam. Toni Hervol, Bukošek 67, Brežice. 9086

KROŽNE BRANE in gume za pod živino prodam. ☎ 21-143. 9088

VEČ NOVIH električnih posnemovalnikov za mleko, z garancijo, ugodno prodam. ☎ (064)64-177. 9090

ZA MULTIKULTIVATOR Goldoni, 14 KM,prodam nova železna kolesa, obračalni plug, jarkar in spojko. ☎ 43-790. 9101

UNIMOG in rezervne dele ter hidrofor, nov, trifazen, prodam ali menjam. ☎ (0608)82-831. 9102

IMT 539 s kabino prodam. ☎ (0609) 637-277. 9108

KOMPRESOR za Torpedo 45 kupim. ☎ 83-702. 9116

TRAKTOR TV 822, letnik 1990, zelo malo rabljen, odlično ohranjen, prodam. ☎ (068)44-515. 9133

TRAKTOR ZETOR 5211, letnik 1987, prodam. ☎ (068)49-401. 9166

FREZO, 14 KM D, mulčar ter ječmen in koruzo prodam. Jože Berus, Vel. Podljuben 5, Uršna sela. 9172

TRAKTOR URSUS 335, dobro ohranjen, s kabino, prodam. ☎ 78-147. 9220

NAKLADALKO za pobiranje sena in pajka za obračanje sena, oboje malo rabljeno, ugodno prodam. ☎ (061)815-233. 9242

DVOBRAZDNI obračalni plug, 14 col, malo rabljen, prodam. ☎ (0608)32-040, zvečer. 9262

kupim

HRASTOVO IN BUKOVO HLODOVINO odkupujemo. ☎ (061) 218-595, (0609) 620-396. 7280

BREZOVO HLODOVINO ali deske, 50 in 38 mm, kupim. ☎ 53-006, zvečer. 9183

DOLENJSKI LIST

IZDAJATELJ: ***Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.*** *Direktor:* ***Drago Rustja***

UREDNIŠTVO: ***Marjan Legan*** *(odgovorni urednik),* ***Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Jožica Dorniž, Breda Dušič Gornik, Tanja Gazvoda, Anton Jakše, Mojca Leskovšek-Svete, Martin Luzar, Milan Markelj*** *(urednik Priloge),* ***Pavel Perc in Igor Vidmar.***

IZHAJA ob četrtkih. Cena posamezne številke ***150 tolarjev;*** *naročnina za 2. polletje* ***4.000 tolarjev,*** *upokojenci imajo 10-odst. popust; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. letno* ***12.000 tolarjev;*** *za tujino letno* ***100 DEM*** *oz. druga valuta te vrednosti.*

OGLASI: 1 cm za ekonomske oglase ***2.200 tolarjev,*** *na prvi ali zadnji strani* ***4.400 tolarjev;*** *za razpise, licitacije ipd.* ***2.500 tolarjev.*** *Za nenaročnike mali oglas do deset besed* ***1.500 tolarjev,*** *vsaka nadaljnja beseda* ***150 tolarjev.***

ŽIRO RAČUN pri Agenciji za plačilni promet: ***52100-603-30624.*** *Devizni račun:* ***52100-620-107-970-27620-4405/9*** *(Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).*

NASLOV: ***Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 212.*** ***Telefoni:*** *uredništvo in računovodstvo* ***(068)323-606, 324-200;*** *ekonomska propaganda, naročniška služba in fotolaboratorij* ***323-610;*** *mali oglasi in zahvale* ***324-006; telefax (068)322-898.***

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) pristojnega državnega urada spada Dolenjski list med informativne proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje 5-odst. davek od prometa proizvodov.

Računalniška priprava časopisnega stavka: ***Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.*** *Prelom in filmi:* ***Grafika Novo mesto, p.o.*** *Tisk:* ***Ljudska pravica, Ljubljana.***

VOLAN za R 5 campus plus KUPIM. ☎ 26-198. 9269

motorna vozila

R 5 CAMPUS, letnik 1992, registriran do 5/96, kovinske barve, sončna streha, prevoženih 35.000 km, dodatno opremljen, lepo ohranjen, prodam. ☎ (068) 324-377, popoldan. 8680

MOTOR TOMOS BT 50 S, letnik 1990/91, registriran do 4/96, rdeč, dodan spojler, prodam. Andrej Hiti, Brezovica 25, Šmarješke Toplice. 9078

GOLF JGL, letnik 1981, prevoženih 119.000 km, registriran do 24.1.1996 prodam za 3100 DEM. ☎ (068)76-377. 9079

R 4 GTL, letnik 1989, 52.000 km, prodam. ☎ (068)323-737. 9080

VW CADDY D, letnik 1984, 5 prestav, prodam ali menjam za osebno vozilo. ☎ (068)26-921. 9087

JUGO 45,letnik 1989 ugodno prodam. ☎ 89-218. 9089

Z 101 jugo 1.1 GX, letnik 1987/88, prodam. ☎ (068)78-350. 9091

PEUGEOT 405 GR, letnik 1990 prodam. ☎ (068)65-730, popoldan. 9093

LANCIO DEDRO 2.0 TDS, letnik 1989, prodam. ☎ (068)75-148. 9097

R 4 GTL, letnik 1990, registriran do 5.10.1996, siv, prvi lastnik, 32.000 km, prodam. ☎ (068)73-069. 9115

JUGO 45, karamboliran, prodam. ☎ (068)84-309, po 11. uri. 9119

Z 101, letnik 1988, belo, ugodno prodam. Zajc, Loška vas 6, Dolenjske Topliice. 9124

ŠKODO 120 L, zelo ugodno prodam za 1500 DEM. ☎ (068)24-283. 9127

GOLF D, letnik 1989, registriran za celo leto, prodam. ☎ (068)45-279. 9130

R 4, letnik 1989, registriran do 3/96, prodam. ☎ 28-340, popoldan. 9132

AX 14 RD, letnik 12/89, 80.000 km, prodam. ☎ 45-276. 9149

OPEL SOLZA od letnika 1985 do 1990 kupim. ☎ (068)52-508. 9150

GOLF JX D, letnik 1990, registriran do 1.3.1996, kasko zavarovan, bel, prodam. ☎ (068)81-659. 9152

JUGO 45, registriran do konca novembra, letnik 1986, vozen, prodam. ☎ 47-658. 9155

ŠKODO FAVORIT, letnik 10/93, odlično ohranjeno, prodam. ☎ (0608)77-109. 9156

CLIO 1.4 RT, letnik 1993, prodam. ☎ 315-220. 9160

126 P, letnik 1989, prodam. ☎ 27-466.

Z 101 GX, letnik 1988, lepo ohranjeno, 50.000 km, prodam. Franc Bobič, Gubčeva 18, Novo mesto. 9169

JUGO 45 AX, letnik 1988, registriran do 6/96, ugodno prodam. Martin Hrovat, Konec 10, Novo mesto. 9170

126 P, letnik 1989, registriran do 8/96, prevoženih 49.000 km, prodam. ☎ 83-643. 9171

JUGO KORAL 45, letnik 1989, registriran do 8/96, prodam. ☎ (068)45-395.

R 4, letnik 1988, rdeč, prodam za 3300 DEM. ☎ (068)89-243 ali (0609)619-031.

GOLF, letnik 1981, rdeč, obnovljen, prodam. ☎ (068)40-152, po 16. uri. 9180

ALFA ROMEO 33 1.3, letnik 1984, rdeč, dobro ohranjen, prodam. ☎ (068) 42-611. 9181

AUDI 100 2.8 E, 174 KM, dodatna oprema, 93.000 km, prvi lastnik, odlično ohranjen, prodam. ☎ (0609)628-612, od 8. do 18. ure. 9188

JUGO 45 KORAL, letnik 1989, registriran do 9/96, lepo ohranjen, prodam. ☎ 41-184. 9190

GOLF JX D, letnik 12/85, rdeč, prodam. ☎ (0608)84-346. 9195

PRVI LASTNIK proda lepo ohranjen in garažiran R 19 GTD, letnik 1991, srebrne kovinske barve s toniranimi stekli ter dodatno opremo. ☎ (068)21-528. 9198

ALFA ROMEO 33, 1.3, letnik 1984, tehnično v redu, prodam ali menjam. Damjan Potočar, Trška gora 75 (nad gostilno Pugelj). 9202

JUGO 45, letnik 1/95, prevoženih 57.000 km, lepo ohranjen, prodam. ☎ 25-588. 9204

Z 128, letnik 1985 prodam. Darko Hrovatič, Koroška vas 17, Novo mesto.

Z 128, letnik 11/87, prodam. ☎ 26-471, zvečer. 9208

R 4 TL, letnik 1981, registriran do 3/96, za 600 DEM in R 4 GTL, letnik 1989, registriran do 10/96, za 4100 DEM prodam. ☎ (068)68-209. 9209

GOLF, letnik 1980 1.3 bencinar, registriran do 17.11.1996, zelen, prodam. Jože Kralj, Vel. Gaber 29, Vel. Gaber. 9211

JUGO 45, letnik 1989, prodam. ☎ 83-626, po 15. uri. 9213

126 P, letnik 1986, registriran do 13.9.1996, prodam. ☎ (068)83-550. 9215

GOLF D, letnik 12/88, rdeč, lepo ohranjen, prodam. ☎ (0608)75-740.

VW PASSAT 1.8, katalizator, letnik 12/88, rdeč, prodam. ☎ 21-043. 9217

MERCEDES 190 E 2.3, letnik 1988, in Z 128, letnik 1987, ugodno prodam ali menjam. ☎ (068)21-575. 9222

Z 101, letnik 1990, 78.000 km, prodam. ☎ 78-519, po 16. uri. 9224

BORZA AVTOMOBILOV! Nudimo informacije o nakupu in prodaji avtomobilov! Strošek 78 SIT/0.5 min. ☎ (090)42-40. 9226

R 5 CAMPUS, letnik 12/89, 5V, in R 4 GTL, letnik 2/84, rdeč, ugodno prodam. ☎ (068)28-424, popoldan. 9227

JUGO KORAL 60, letnik 1990, registriran do 8/96, prodam. ☎ (068)21-081.

Z 101, letnik 1986, registrirano do 25.5.1996, prodam. ☎ 27-065. 9229

R 18 TLJ, letnik 1985, registriran do 16.10.1996, prodam. Jože Cesar, Rdeči Kal 8, Dobrnič. 9230

Z 101, letnik 1986, registriran do 6/96 in 4 gume s platišči za lado prodam. ☎ 85-800. 9231

126 P, obnovljen, prodam ali menjam. ☎ (068)57-800. 9236

126 P, letnik 1986, registriran za eno leto, in traktor YV, 20 KM, letnik 1986, malo rabljen, prodam. ☎ (068)27-802. 9237

HYUNDAI PONY L 1.3, letnik 1991, registriran do 8/96, kovinske barve, 62.000 km, prodam. ☎ 22-793. 9238

126 P, letnik 1990, prodam za 2500 DEM. ☎ 73-626. 9243

Z 101, letnik 1987, neregistrirano, prodam. ☎ 75-005. 9244

VW 1200, letnik 1976, v voznem stanju, prodam za 900 DEM. Slavka Šmit, Gabrje, Vedman 10. 9245

R 4 GTL, letnik 12/89, rdeč, lepo ohranjen, prodam. ☎ (068)52-648. 9249

FORD ESCORT D 1.3, letnik 4/86, sivo modre barve, z dodatno opremo, prodam zaradi nakupa novega avta. Cena 7500 DEM. Andreja Žunič, Pavičiči 8, Črnomelj. 9250

GOLF JX D, letnik 10/85, rumen, lepo ohranjen, prodam. ☎ (0608)82-483. 9253

PEUGEOT 405 GL, letnik 1989, kovinsko črn, 107.000 km, lepo ohranjen, registriran do 6/96, prodam. ☎ 64-403 ali 51-400. 9256

FIAT KOMPANJOLO, letnik 1951, obnovljen, odlično ohranjen, prodam ali menjam za novejši jugo 55. ☎ (061)851-589. 9257

R 11 GTD sprint, letnik 1988, rdeč, prodam. ☎ 41-124. 9258

JUGO 45, letnik 1988, dobro ohranjen, registriran do 10.8.1996, prodam. ☎ (0608)61-825. 9259

MARUTI, letnik 8/91 prodam za 6500 DEM. ☎ 45-183, zvečer. 9268

AVTOVLEKA, popravila na terenu, rabljene in nove rezervne dele za Renault, Golf, Zastava, Fiat, Audi 100, Volvo 460, Lado Samaro, Suzuki Maruti, Z 35.8 nudim. ☎ (068)27-177, 24-616 ali (0609) 618-929.

obvestila

SPREJEMAMO NAROČILA za vse vrste piščancev, enodnevnih in večjih. Valilnica Senovo, Mio Gunjilac, ☎ (0608)79-375. 7636

NESNICE, mlade jarkice, pasme hisex, rjave, stare 3 in pol, 4 mesece in ene tik pred nesnostjo, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Jože Zupančič, Otovec 12, Črnomelj, ☎ (068) 52-806, Gostilna Cetin, Mostec, Dobova, ☎ (0608)67-578 in Anita Janežič, Slepšek 9, Mokronog, ☎ (068)49-567. 7643

ŽALUZIJE, rolete in lamelne zavese izdelujemo in montiramo po zelo ugodnih cenah. Možnost plačila na 3 čeke. ☎ (068)44-662. 7887

ANTENE MARKO GERDEN, D.O.O. - klasični in satelitski antenski sistemi. Naročila na ☎ (068)44-129. 8949

IZDELUJEMO in montiramo lamelne in plise zavese, žaluzije in rolete. Na zalogi tudi vsi sestavni deli za senčila. ☎ (061)651-247. 9142

PIŠČANCE, bele, težke, za nadaljnjo rejo, prodajamo. Kuhelj, Šmarje 9, Šentjernej, ☎ 42-524. 9175

preklici

BETKA VOLČJAK, Vel. Brusnice, opozarjam Tanjo Tramte iz Dobruške vasi, da takoj prehena z lažnimi govoricami. Če opozorila ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjala! 9117

FRANC KRIŠTOF, Zalog 6, prepovedujem vožnjo in delanje kakršnekoli škode na parceli št. 493 - 8, k.o. Zbure.

posest

POSREDUJEMO pri prodaji, nakupu, zamenjavi, oddaji in najemu vseh vrst nepremičnin na območju Novega mesta, Trebnjega, Krškega, Brežic, Sevnice, Bele krajine, Ivančne Gorice in Grosuplja. Najemodajalcem ne zaračunavamo provizije. Shop univerzal, Vidmarjeva 1, ☎ (068)27-131 ali 83-551, od 16. do 19. ure.

Naročilnica za brezplačni mali oglas v Dolenjskem listu
(za naročnike, samo enkrat na mesec)

v s e b i n a o g l a s a (do 15 besed)

. . . . . .

. . . . . .

Ime in priimek: . . . . . .

Ulica in kraj: . . . . . .

Pošta: . . . . . .

Naročniška številka: . . . . . Podpis:

Datum: . . . . . .

ATRIJSKO HIŠO na Mirni, izjemna lokacija, na hribčku v sadovnjaku, uporabna površina hiše 299 m2, sadovnjak 2343 m2, prodam. Janez Bulc, Cesta brigad 42, Novo mesto, ☎ (068)25-130. 8982

STAREJŠO HIŠO na Dvoru damo v najem. ☎ 87-193. 9094

NA VINJEM VRHU, 3 km od Šmarjeških Toplic, prodamo 2433 m2 veliko parcelo z zidanico. ☎ (064)403-112, od 18. do 21. ure. 9095

VIKEND BRUNARICO, 20 m od Kolpe na slovenski strani, sončna lega, elektrika, telefon, vodovod, prodam. ☎ (061) 802-312 ali (061)851-528. 9099

GOZD v Žlebu (70 a) in travnik (40 a) na Resih, k.o. Brusnice, prodam. ☎ (061)444-633 ali (061)557-406. 9104

KMETIJO s 7 ha zemlje, staro hišo in 300 m2 gospodarskega poslopja prodam. ☎ (0608)75-223. 9126

NA IZREDNO lepi lokaciji oddam novo hišo za kakršnokoli obrt ali stanovanje. Predplačilo! ☎ (061)825-101. 9131

NA DOBLIČKI GORI prodam parcelo, 800 m2, dostopno z vsemi vozili. ☎ (061)852-357. 9134

KONFORTEN VIKEND na Uršnih selih, 110 m2, z vinogradom, sadovnjakom in vrtom prodam ali zamenjam za konfortno stanovanje ali starejšo hišo v Novem mestu. ☎ 27-891. 9137

GOZD v Špeharjih, 2500 m2, ugodno prodam. ☎ 52-793, zvečer. 9144

ČATEŽ, smer Primskovo, prodam starejšo zidanico na zazidljivi parceli, 1474 m2, asfalt, raven sončni teren, z nekaj vinograda. ☎ (068)44-004. 9157

SMREKOV GOZD v okolici Novega mesta, 1 ha 10 a, prodam. ☎ 24-850, popoldan. 9205

BRUNARICO prodam za 1200 DEM. ☎ (068)57-145. 9233

VINOGRAD na Trški gori (Zagrad) prodam. Gradbena dokumantacija urejena. ☎ 85-645. 9235

ZIDANICO z vinogradom na Radovici prodam. ☎ (068)60-105, zvčer. 9251

STAREJŠE POSLOPJE, komunalno urejeno, z 0.5 ha ohišnice, pod železniško postajo Semič, prodam. ☎ 60-062. 9264

prodam

TRAČNO ŽAGO za drva, novo, prodam. ☎ (068)26-198. 8975

UGODNO PRODAM cirkular trofazni. ☎ 068/24-953.

STILNO okroglo peč, turkizne barve, ugodno prodam. ☎ 068/28-250.

ČEŠKE PLOŠČICE za balkone, terase, 10x10 cm, za polovično ceno, prodam. ☎ 068/28-250.

STARO VINO, laški rizling, 150 l, in tropinovo žganje, 20 l, ugodno prodam. ☎ 58-384. 9071

NOVO PEČ, primerno za trda goriva, Megal Feroterm ugodno prodam. ☎ 85-639. 9072

NOVO PEČ, za centralno kurjavo Stadler, 30.000 kkal, in rabljen gorilec za kurilno olje CTC prodam. ☎ 24-865. 9074

VEČJO KOLIČINO hlevskega gnoja in gumi voz, 15 col, prodam. ☎ 42-586. 9077

PSIČKO, gladki istrijanec, staro 4 mesece, z rodovnikom, prodam. ☎ 42-775. 9081

KNJIGE za srednje izobraževanje (berilo 1, biologija 1, nemščina 1, zgodovina 2, strežba, tehnologija velikih kuhinj) in dve kolesi prodam. Ivanka Ribič, Sevno 3 a, Otočec. 9082

SYNTHESIZER Casio MT 600, 4 oktave, za 250 DEM, adapter za 50 DEM in metronom Quartz QM 2 za 80 DEM, vse nerabljeno, prodam. ☎ (068)83-371. 9084

Z 126 P, letnik 1987, za 1200 DEM, rabljeno skrinjo, hladilnik in P.S. prodam. ☎ (068)52-343. 9085

KOZLIČKA, starega 6 mesecev, prodam. ☎ (061)867-111. 9096

RABLJENA OKNA in balkonska vrata ugodno prodam. ☎ 76-027. 9103

BIKCE in telice, črno - bele, stare 7 dni, prodam. ☎ 84-341. 9105

KOMPLETNO ELEKTRARNO, 3 KW, primerno za manjše potoke, prodam. ☎ (0608)77-323. 9106

KVALITETEN KROMPIR za ozimnico prodam. Krompir je sorte dezire, sante in fijana. ☎ 45-039. 9109

OČIŠČENO GROBNICO (kupola), ki se nahaja v Gradcu- (Klošter), zelo ugodno prodam. ☎ (061)556-826. 9110

KOBILO, staro 6 let, brejo 10 mesecev, dobro voznico, in kravo, staro 5 let, brejo 7 mesecev, prodam. Jožef Gazvoda, Konec 17, Novo mesto. 9111

MLADE KOBILE, vajene vseh kmečkih del, in starejšo kravo s teletom prodam. ☎ 89-515. 9113

DIATONIČNO HARMONIKO prodam. ☎ 58-252, po 20. uri. 9114

TISKALNIK Epson LQ 100 prodam. ☎ 42-071. 9118

MOŠT - laški rizling prodam. ☎ (0608)77-651. 9120

KUHALNIK ALFA za žganjekuho, 60 l, prodam. ☎ (0608)31-065, dopoldan.

BIKCA, starega 7 dni, prodam. ☎ (068)65-573. 9122

KOZO, staro 18 mesecev, ugodno prodam. ☎ 20-367. 9123

KUPPERSBUSCH in 40 m plastične cevi, fi 2 cm, prodam. ☎ (068)73-765. 9125

OKRASNE POKROVE za mercedesa 190 poceni prodam. ☎ (0609)621-289. 9128

PEČ za centralno kurjavo, 38.500 kkal, nerabljeno, ugodno prodam. ☎ (068)21-678. n 9139

DVOJE novih oken, termopan, 80 x 90, levo in desno, ter južnoameriške činčile, družno ali posamezno, ugodno prodam. ☎ 83-423. 9140

KRAVO za zakol prodam. Darko Gotlib, Herinja vas 4. 9141

RAČUNALNIK PC Herkules, kartica, monokromatski monitor, prodam. ☎ (068)78-387. 9145

PUJSKE za odojke ali nadaljnjo rejo prodam. ☎ 23-674. 9146

10 DNI starega bikca in 2 meseca staro teličko iz A kontrole prodam. ☎ 75-173. 9147

8 TEDNOV starega bikca simentalca prodam. ☎ 85-809. 9148

DVE PRIKOLICI za osebni avto, 10 m bukovih drv in dva gumi voza prodam. ☎ (068)68-203. 9162

GABROVA in cerova drva prodam. ☎ 324-235. 9163

SIVO DVOVALNO strešno opeko ugodno prodajamo. Poraba 9.5/m2. ☎ 45-448, dopoldan, 45-564, popoldan, Franci Urbič, Dol. Nemška vas. 9164

10 M3 mešanih drv in TAM 110 kiper prodam ter kupim električni bojler, 60 l. ☎ 20-846. 9165

KRAVO za zakol prodam ali menjam za kravo za rejo, z doplačilom. ☎ 78-120. 9173

HLEVSKI GNOJ od goveda prodam in dostavim. ☎ 23-909, zvečer. 9179

4 MESECE staro teličko in 8 mesecev brejo telico prodam. ☎ 49-364. 9182

VEČ plemenskih ovc prodam. ☎ (068)67-003. 9184

RABLJENO strešno opeko, pralni stroj, jogija in kupperschbush prodam. ☎ 25-713. 9185

TELICO SIMENTALKO, brejo 8 mesecev, težko cca 550 kg, prodam. Krška vas, ☎ (0608)65-666. 9187

OKNO, 140 x 140, novo, dvojno zastekljeno, ter rabljeno strešno opeko ugodno prodam. ☎ 43-541. 9189

ZARADI ADAPTACIJE ugodno prodamo rabljeno gostinsko opremo in razno drugo pohištvo. ☎ 321-099. 9191

BEL IN RDEČ krompir romana prodam. ☎ 85-840. 9192

PROIZVODNO LINIJO za betonske strešnike Mediteran z vsemi pripadajočimi elementi in manjši stroj za tlakovce ter viličar diesel 1.5 t prodam. Proizvodnja je v polnem zagonu, ogled možen vsak dan. Cementinarstvo Kovačič, Dol. Prekopa pri Kostanjevici, ☎ (0608)87-521 ali (068)41-174. 9193

DNEVNO SOBO, lepo ohranjeno, ugodno prodam. ☎ 341-246. 9194

PEČ Kuppersbusch na trda goriva, malo rabljeno, in otroški voziček prodam. ☎ 22-060 ali 68-645. 9196

KAVČ in vgradni hladilnik prodam. ☎ 26-633. 9197

VILIČAR STEIBOCH, 2.5 t, starejši letnik, v dobrem stanju, prodam. ☎ (0608)21-168 ali (0608)21-367. 9200

WELTMEISTER, 120 - basno harmoniko s kovčkom, malo rabljeno, ugodno prodam. ☎ (068)21-816, popoldan. 9201

STAREJŠO STRUŽNICO, strugne dolžine 1500 mm, prodam. ☎ (068)82-248. 9203

OSTANEK materiala od fasade (40 vreč termopana, 9 vreč zaključnega sloja belega ederputza) ugodno prodam. ☎ 25-426. 9207

RABLJEN HIDROPAK CO 2 mik. mak Iskra 160 in več elektromotorjev manjše moči prodam. ☎ 22-133. 9210

BIKCA, starega 12 tednov, in mogoč šmarnice prodam. ☎ 322-834. 9212

ČRNO - BELO KRAVO, brejo 7.5 mesecev, z drugim teletom, prodam. ☎ 47-360. 9223

GARAŽO na Smrečnikovi ul. v Novem mestu in Z 750 LE, letnik 1984, prodam. ☎ 78-085. 9234

KRAVO FRIZIJKO s pedigrejem, 4. teletev, v 9. mesecu brejosti, prodam. ☎ 73-327. 9239

PUJSKE od 20 do 40 kg in 2 po 100 kg ter svinjo, težko 300 kg, prodam. ☎ (0608)75-405. 9246

PRAŠIČA, težkega 120 do 140 kg, hranjenega z domačo krmo, prodam. ☎ 73-695. 9247

OTROŠKO SOBO prodam za 30.000 SIT. ☎ 26-805. 9248

HARMONIKO, trivrstno, dobro ohranjeno, vredno ogleda, prodam. Drago Zupanc, Stranje 28, Senovo. 9252

KORUZO v storžih prodam po 10 SIT. ☎ (068)81-507. 9254

ODOJKE ter novo peč za centralno, Emocentral 23, prodam. ☎ 81-179 ali 81-661. 9255

KRAVO, brejo 5 mesecev, 2. tele, prodam. Janez Kastelic, Petrušnja vas 35, Šentvid, ☎ (0609)635-616. 9260

OKNO, 120 x 140, z roleto prodam. ☎ (0608)33-805. 9263

KVALITETEN jedilni krompir ugodno prodam. ☎ (068)57-526. 9265

TELE, staro 10 dni, sive barve, moško, prodam. ☎ (068)323-808. 9266

razno

MLAJŠO UPOKOJENKO, ki bi bila pripravljena skrbeti za slepega moškega, starega 66 let, iščemo. Plačilo vnaprej. ☎ 83-629. 9070

S KOMBIJEM opravljamo prevoze tovora, oseb ter selitve doma in v tujino. Ugodno! ☎ (068)49-226. 9083

V CENTRU Metlike oddam v najem poslovna prostora. ☎ 58-493. 9100

POSLOVNO - TRGOVSKI PROSTOR, 20 do 30 m2, v Novem mestu, lahko neurejen, najamem na dobri frekvenčni lokaciji. ☎ 59-244, zvečer. 9150

POSLOVNI PROSTOR, 30 m2, v centru Trebnjega oddam. ☎ (068)44-004. 9151

ŠPECERIJSKO TRGOVINO v vasi Gomila pri Šentjerneju oddam v najem. ☎ 81-487. 9218

KOMBI - prevozi v domačem in mednarodnem prometu, avtovleka, selitve, vleka prikolic. ☎ (0609)623-489. 9231

službo dobi

ZA PRIDNE dober zaslužek! Če ste delavni, imate proste popoldneve in vikende, nas pokličite na ☎ (066)272-111, (066)74-163 ali (066)282-687! 9087

HONORARNO ali redno zaposlim dva pleskarja. Rus, Meniška vas 32, Dolenjske Toplice, ☎ (0609)617-255. 9089

POHIŠTVENEGA MIZARJA takoj zaposlimo. Mizarstvo Bojan Miklič, Mirna, ☎ 78-122 ali 47-226. 9090

V ROČNI avtopralnici, Jedinščica 18, Novo mesto, zaposlimo delavca. ☎ 341-140. 9098

PERSPEKTIVNO in kreativno delo, zagotovljen zaslužek. Za območje Posavja in Dolenjske potrebujemo več zastopnikov. ☎ (0608)22-893, (0608) 21-515, (0608) 21-542. 9112

K SODELOVANJU VABIMO zanesljive, urejene in komunikativne potnike na terenu za prodajo darilnega programa na območju cele Slovenije. Možna tudi redna zaposlitev. Pogoj: lasten prevoz. Tehna, d.o.o., Ptuj, ☎ (062)779-184 ali 773-200. 9136

DEKLE za delo v strežbi iščemo. Nudimo hrano in stanovanje ter dober OD. Možnost opravljanja pripravništva. ☎ (068)52-530. 9154

ZAPOSLITEV nudimo mlajši upokojenki oz. ženski za gospodinjska dela iz Dolenjskih Toplic ali okolice. ☎ 65-047, zvečer. 9159

NAGROBNE SVEČE nudimo v nadaljnjo prodajo pod ugodnimi pogoji. Primerno tudi za začetnike. ☎ (068)323-390. 9167

BAR BOTER zaposli prijetno dekle za strežbo v baru. ☎ (0609)622-668. 9168

KLJUČAVNIČARJA s prakso honorarno zaposlimo. ☎ 83-562. 9176

V REDNO delovno razmerje sprejmem delavca, starega do 30 let, v lesni stroki. ☎ 78-066. 9178

DEKLE, staro do 25 let, za delo v strežbi v popoldanskem času zaposlimo. ☎ 322-308. 9186

ŽENSKO za čiščenje lokala zaposlim. ☎ 41-089. 9199

PRIPRAVNICO, smer kuharstvo ali natakarstvo, lahko tudi brez končane gostinske šole, sprejme gostilna Novljan. ☎ 78-027. 9214

MLAJŠO NATAKARICO zaposlimo v bistroju v Dolenjskih Toplicah. ☎ (0609) 637-352 ali (068)26-246. 9240

IZKUŠENEGA KUHARJA redno zaposlimo v gostilni v Novem mestu. ☎ (068)342-781. 9241

REDNO ZAPOSLIM vodjo bistroja in natakarja(- ico) v lokalu na Novem trgu. ☎ 324-323. 9267

ZASTOPNIKE za tuje kozmetične firme iščemo. Delo ni akvizitersko. ☎ (064)721-808, od 18. do 21. ure. 9270

službo išče

ŠIVILJA išče serijsko delo na domu, lahko bolj zahtevno. Stanka Skrbina, Vel. Mraševo 28, Podobočje. 9135

DELO NA DOMU sprejmem ali odkupim stroje z garantiranim delom. ☎ (068)23-918. 9153

stanovanja

V KRŠKEM takoj prodamo dveinpolsobno stanovanje, CK, telefon, balkon, takoj vseljivo. Cena 65.000 DEM. ☎ (0608)32-660 ali 31-796. 8641

ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero v Novem mestu najamem. ☎ (068)89-292. 9073

MANJŠE konfortno enosobno stanovanje, (40 m2), v Žužemberku, prodam za 35.000 DEM, lahko tudi na kredit. Vseljivo takoj. ☎ (069)65-510. 9107

TREBNJE - dveinpolsobno stanovanje na Cankarjevi ul. prodam. ☎ 45-606. 9143

ENOSOBNO STANOVANJE na Seidlovi c. v Novem mestu oddam. Naslov v oglasnem oddelku. 9151

V KRŠKEM prodam starejše dvosobno stanovanje, 46 m2, KATV, telefon in CK. ☎ (068)43-513. 9219

V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH oddam dvosobno stanovanje. ☎ 73-474. 9232

ženitne ponudbe

VDOVEC, upokojen, zdrav, pošten, s stanovanjem, star 75 let, išče žensko za skupno življenje na njegovem domu, če pa ste sami, lahko tudi na vašem. Šifra: »LEPŠE BO«. 9261

VEDEŽEVANJE ASTROLOGIJA
Vse, kar želite zvedeti o sebi in svoji prihodnosti.
Zaupajte najboljšim!
090/41-29 Kontakt v živo 0.5min 65 SIT+pd

HLODOVINO CELO LETO ODKUPUJEMO!
HRAST, BUKEV, JAVOR, JESEN, JELŠA, ČEŠNJA
Tel.: (065) 24-621 do 21. ure.

kobra
POOBLAŠČENI ZASTOPNIK ZA mobitel

ŠENTJERNEJ
Šmarje 13
068/81-118
P.E. NOVO MESTO
Ljubljanska c. 27
068/323-000

Za upokojence 10-odst. popust za frizerske storitve od 8. do 14. ure v frizerskem salonu Branka, Dilančeva 7, Novo mesto, tel. (068) 323-670.

LERAN, d.o.o.
promet z nepremičninami
Novo mesto, Lebanova 24

Prodamo:
● **hiše:** v Šentvidu pri Stični, Vel. Poljane pri Šmarjeti, Osojnik pri Semiču, Šentjažu, Občicah, Novem mestu, Otočcu, Šmarjeti, Trebnjem, Krškem, Senovem, Brežicah, Črnomlju, Sevnici, Dol. Toplicah, Straži, Soteski, Škocjanu, Žužemberku, Kočevju, Raki, Mirni, Mokronogu, Črmošnjicah pri Stopičah, Herinji vasi, Logu, Brestanici, Luciji pri Portorožu, Pišecah, Zdolah pri Krškem, Rebri pri Žužemberku ter v več drugih krajih po vsej Dolenjski;
● **stanovanja:** v Novem mestu, Šentjerneju, Žužemberku;
● **poslovne objekte, lokale in pisarne:** v Novem mestu in okolici, Črnomlju, Krškem, Trebnjem, Straži, Mokronogu, Metliki in Dol. Toplicah.
● **vikende in zidanice:** v Straži, Škocjanu, Raki, okolici Novega mesta, Beli krajini, na Čatežu pri Zaplazu, okolici Krškega, Srednje Grčevje in drugod;
● **parcele za gradnjo:** v Mirni Peči, Bučki, Šentrupertu, Trški gori, Zagradski gori, Trebnjem, Novem mestu, Semiču, Dolenji vasi pri Raki, Mihovo pri Šentjerneju, Stranski vasi pri Novem mestu, Stari vasi pri Brežicah in drugod;
● **kmetijska zemljišča in gozdove** po vsej Dolenjski;
● **v najem oddamo:** stanovanja, in poslovne prostore.

Tel./fax: 068/322-282, 069/342-470
Mobitel: 0609/633-553

SALON ZA PSE
BUDJA UL. TALCEV 12 NOVO MESTO
(068) 324-377

BARLOG
BARLOG TREBNJE
vam iz svojega prodajnega programa po ugodnih cenah nudi:
- vozila NISSAN
- traktorje TORPEDO
- traktorske gume BARUM
- kamionske gume
- filtre FIAAM
- zavorne obloge TEXTAR
- akumulatorje AKUMA in ATSA
- avtomobilski pribor BOSCH
- orodje GEDORE

Obiščite nas v Trebnjem, Obrtniška 18
tel. (068) 45-700, fax 45-701

SALON RENATA
Nega in podaljševanje nohtov
žensko frizerstvo
RENATA ŠTIH
☎ (068) 28-138
Jedinščica 18, Novo mesto

Pogodbeno zaposlimo
TRGOVSKEGA PREDSTAVNIKA
za trženje že vpeljanih artiklov na območju Dolenjske ter Ljubljane in okolice. Zaželjene delovne izkušnje. Pisne ponudbe na naslov:
KOTORNA, Ljubljana, Štihova 16

Nudimo ugodna gotovinska posojila za občane.
Garancija čeki tekočega računa.
☎ (068)26-749

TV – VIDEO
TRGOVINA IN SERVIS
PLANKAR
Vam v sodelovanju z JADRAN D.D. v mesecu OKTOBRU nudi 10% promocijski popust 5% gotovinski popust
LOEWE. SELECO SANYO BECKER AUTOMOTIVE SYSTEMS
Velikost zaslona 51—84 cm
100 Hz tehnologija. Slika v sliki
Vgrajen SAT sprejemnik
Pod Trško goro 44, NOVO MESTO
Tel.: 068/25-918

TELEVIZIJA NOVO MESTO
vaš kanal
s Trdinovega vrha na kanalu 41
vsak dan ob 19. in 21. uri NOVICE
●
vsak ponedeljek ob 18. uri ODDAJA ZA OTROKE in po NOVICAH ŠPORTNI PREGLED
●
vsak torek ob 20. uri CELOVEČERNI FILM in ob 21.30 NOVICE
●
vsako nedeljo ob 16. uri glasbena oddaja MED PRIJATELJI
●
vsak dan od 15. ure dalje VIDEO STRANI

LADA AVTO
DO LADE BREZ DENARJA

LADA že za 999.000 tolarjev!
Kredit R+10 ali leasing na 5 let!
Nudimo kredite tudi za rabljena vozila.
Inf. ☎068/24-612

NOVOTEHNA AVTOMOBIL
ODKUPUJEMO RABLJENA VOZILA
CITROËN, ŠKODA, LADA, FIAT, ZASTAVA, VW, GOLF, RENAULT...
TAKOJŠNJE PLAČILO
MOŽNOST ZAMENJAVE ZA NOVO VOZILO
Informacije:
AVTOSALON CITROËN
Kandijska 13, Novo mesto
☎ 068/322-066

Dom starejših občanov Grosuplje
61290 Grosuplje,
Ob Grosupeljščici 28,
objavlja prosto delovno mesto
srednja medicinska sestra (zdravstveni tehnik) - 1 delavka
Kandidat(ka) mora imeti opravljen strokovni izpit.
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.
Na razpolago je službeno samsko stanovanje.
Prijave sprejemamo 8 dni po objavi.

unicar, d.n.o.
Trgovina Anita
(pri gostišču Kos v Ločni)
Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 7. ure do 20.30.
Budget rent a car
Rozmanova 19, ☎ 068/27-174

DOLENJSKI LIST
marketing
tel. (068)323-610

ZAHVALA
Za pomoč pri organizaciji izleta naročnikov Dolenjskega lista se iskreno zahvaljujemo novomeškemu Agroservisu in Dolenjskim pekarnam.
Dolenjski list

Trajno in kakovostno vam zatesnim okna in vrata. Velik prihranek energije (do 30%)! Mizarski servis, tel. (068) 322-750.

MARUTI

Pooblaščen servis in prodaja rezervnih delov
AVTOSERVIS MURN
Ressleva 4, Novo mesto
☎(068) 24-791
MARUTI

GARTNER INTERNATIONAL TOYS LJUBLJANA d.o.o.
GARTNER INTERNATIONAL TOYS, d.o.o., zaradi povečanih potreb išče
samostojne trgovske potnike
za prodajo igrač na terenu po Sloveniji. Prodajna območja za trgovskega potnika približno sovpadajo s telefonskimi omrežnimi skupinami.
Vse, kar pričakujemo od vas, so izkušnje s prodajo, da ste doma iz območja, kjer bi vršili prodajo, mladostno srce, lasten prevoz in velika volja do dela.
Nudimo vam honorarno zaposlitev, ki lahko ob dobrih rezultatih preraste v redno.
Vašo pisno prošnjo pričakujemo na naslovu: Gartner International Toys, Industrijsko obrtna cona Trzin, Na gmajni 15-17, 61234 Mengeš, vsako dodatno informacijo pa dobite na tel. št.: (061) 724-156, 724-159 in 724-209.

NOVOTEHNA TRGOVINA
NOVO MESTO:
TPC, Rozmanova 38
tel.: 068/321-279, 324-007
PRODAJALNA, Glavni trg 10
tel.: 068/321-737, 322-120
DISKONT, Ljubljanska 38
tel.: 068/321-434
NUDI DANES VEČ, KOT BI PRIČAKOVALI !
UGODNE CENE
TREBNJE: Golijev trg 10 tel.: 068/44-013
KRŠKO: C. krških žrtev 70 tel.: 0608/21-218
KOSTANJEVICA: Ljubljanska c. 4 tel.: 0608/87-468

KERAMIČNE PLOŠČICE
- talne, stenske
- uvoz iz Italije
- dimenzije: 20 x 25 cm, 33 x 33 cm

cena za m² = od 687,50 tolarjev do 1.038,00 tolarjev

KOPALNIŠKE ARMATURE "QUARANTA"
- enoročne, dvoročne
- uvoz iz Italije

40 % POPUST
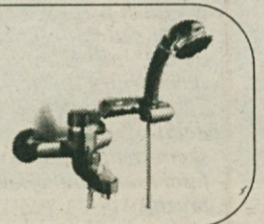

5 % popust za gotovinsko plačilo pri nakupu nad 10.000 tolarjev.
●
Možnost odloženega plačila na čeke 1+3.

BELI PESEK za ureditev grobov
cena za 50 kg = 933,60 tolarjev

POSEBEJ VABIMO V PONOVNO ODPRTO PRODAJALNO V KOSTANJEVICI !
KO PRIČAKUJETE VEČ...

Edini pravi. Jeep Ameriška legenda. Tradicija tehnologije.

turbo diesel 2,5 l
116 KM
od 51.532 DEM
CHEROKEE TURBO DIESEL
Babič Evald, Tovarniška 7, Krško, tel. (0608)21 307

VI NAM – MI VAM
oglas na kratko s pošto po ☎ 068/323-610 ali 0609/623-116
poceni objavo v DOLENJSKEM LISTU

WEBASTO – EBERSPÄCHER	Grelniki kamionskih kabin. Prodaja, montaža, servis: OMNIA TRADE, s.p., Ljubljana, Cesta ljubljanske brigade 23 ☎ 061/159-76-08
MKS d.o.o. STROJEGRADNJA Semič	M I Z A R J I ! Izdelujemo in prodajamo: mizarske kombinirke, skobeljnike, rezkarje in stružnice. KAKOVOST IN KONKURENČNE CENE! ☎ in fax: (068) 59-391, 59-392
VELIK IZBOR SADIK VRTNIC ČAJEVK, MNOGOCVETNIC IN PLEZALK	PONUJAM PO UGODNI CENI. V oddaljene kraje pošiljam po povzetju. Naročila pisno ali po telefonu na naslov: MARIJA NOVAK, GORNJA RADGONA, Kerenčičeva 1, ☎ (069) 61-924.

PORTRET TEGA TEDNA

Jože Antolovič

Brežiško gimnazijo, ki je pred nedavnim praznovala 50-letnico delovanja, celo slovenski šolski minister postavlja v najvišji kakovostni razred. Ta srednja šola za zdaj še deluje v šolskem središču z uradnim nazivom Gimnazija in ekonomska srednja šola Brežice, z leti - najverjetneje s 1. januarjem 1997 - pa se bo sedanji šolski center razdružil in bo gimnazija spet samostojna učno-vzgojna ustanova.

Na proslavi ob pol stoletju Gimnazije je govoril Jože Antolovič. Ta je ravnatelj Gimnazije in ekonomske srednje šole Brežice, in sicer je od 15. oktobra leta 1991 na tem vodilnem mestu, ki ga zaradi upokojitve v teh dneh prepušča nasledniku. Sredi sedemdesetih let je bil predstojnik Gimnazije v Šolskem centru Brežice. Tudi ko ni delal v ravnateljski pisarni, je delal v brežiškem srednješolskem središču, in sicer kot profesor matematike, kar je po izobrazbi.

Antolovič je v karieri pedagoškega delavca opravljal nekako tri vrste dela: učil je matematiko, bil je predstojnik Gimnazije in ravnatelj celega srednješolskega centra, kot že rečeno, in svetovalec v Zavodu za šolstvo, v organizacijski enoti Novo mesto. Kot svetovalec se je v zavodu podrobneje ukvarjal s svojim temeljnim študijskim področjem in je bil dejaven v skupini, ki je v okviru republiškega Zavoda za šolstvo pripravljala temeljne učne cilje matematike v osnovni šoli. Svojo željo po strokovnem komuniciranju s širšo javnostjo je uresničeval tudi kot predavatelj matematike na brežiškem oddelku mariborskega Vekša.

V času, ko je bil Antolovič ravnatelj brežiške srednje šole, je tu poraslo število oddelkov, v čemer se verjetno odraža stalna ravnateljeva skrb za zagotavljanje prostora. Rast in razvoj ustanove sta narekovala šolskemu vodstvu tudi to, da mora učinkovito organizirati srednjo šolo, katere pouk poteka na več različnih mestih v Brežicah. Sami od sebe niso prišli na šolo niti učitelji. "Pridobivanje novih in ustreznih kadrov je bilo pomembna naloga. Uspeli nam je dobiti ždomače ljudi' in več kot polovica naših profesorjev so naši nekdanji dijaki. Celotno kadrovsko politiko smo vodili glede na pričakovano delitev šol in tako sta se oblikovala dva učiteljska zbora, gimnazijski in zbor ekonomske srednje šole," pravi Antolovič, s čimer že izreka tudi mnenje o preteklih šolskih reformah, ki so združile splošno šolo gimnazijo in bolj poklicno usmerjeno ekonomsko. Tako kot polnoštevilni učni prostori in dobri profesorji so bili v Antolovičevih ravnateljskih sanjah in načrtih navzoči tudi računalniki. Zato se je lahko zgodila tale sprememba: 1991. leta, ko je prišel za ravnatelja Antolovič, ni bilo v šolski upravi računalnika, do danes pa so oprli na računalnik pripravo urnika ter delo v knjižnici, računovodstvu in tajništvu.

Življenje Jožeta Antoloviča je precej zaznamovano z vožnjami. Iz Dobove, kjer se je 1936. leta rodil v delavski družini, se je po končani šoli v domačem kraju vozil v Brežice v gimnazijo. Pozneje je vsak dan potoval iz Dobove v Zagreb, kjer je študiral na zagrebški prirodoslovno-matematični fakulteti matematiko. Pozneje se je vozil iz Posavja v Novo mesto v tamkajšnji Zavod za šolstvo. Posvetil se je področju, ki je dovolj blizu njegovemu velikemu zanimanju, tako da poklicno ne more biti razočaran. Želel je namreč študirati tehniko. Tej se posveča danes tudi tako, da gre v svojo domačo delavnico. Delo v slednji mu pomeni konjička, prav tako za hobi je tudi vrtičkar.

M. LUZAR

Izlet naročnikov Dolenjskega lista

V **soboto, 21. oktobra,** gremo v **Benetke** že drugič. Odhod avtobusa z avtobusne postaje Novo mesto bo ob **5. uri zjutraj.** Bodite točni in ne pozabite na veljavni potni list.

Prijav je bilo spet več, kot je sedežev v avtobusu, kar potrjuje, da so taki izleti potrebni, saj v današnjem času odtujenosti vsakemu godi malce družbe in pozornosti. Vse, ki se v naši družbi dobro počutite, in vse ostale obveščamo, da bo naslednji izlet predvidoma v **soboto, 18. novembra.** Poskrbite, da bo ta novembrska sobota samo vaša in naša.

Na izlet vas torej vabita

MANA
turistična agencija

tel. 068/321-115
in
DOLENJSKI LIST

NA OTOČCU POSLEJ BISTRO AS

OTOČEC - Bifeju pri tehnični bazi AMZ na Otočcu so v zadnjem mesecu docela spremenili podobo, dali pa so mu tudi ime. Poslej bodo gostje dobrodošli v Bistroju AS, ki bo vrata slavnostno odprl jutri, v petek, 20. oktobra, ob 15. uri. Na otvoritev so kajpak vabljeni vsi ljubitelji prijetnega gostinskega vzdušja!

KRKA ZDRAVILIŠČA
HOTELI OTOČEC

Plesno zabaviščna restavracija
TANGO
za izbran okus in navade

V petek, 20. oktobra od 20. ure dalje ansambel Objem in gost ROBERTO BULJEVIČ.

V soboto, 21. oktobra od 20. ure dalje ansambel Objem, gostja večera SIMONA WEISS.

Sobotna in nedeljska kosila 990 SIT, otroški meni 600 SIT.

Vstopnine ni.

Vabljeni na zabavne HITove večere in v Casino Otočec.

Medved pleni v Ziljah ob Kolpi

Podira zičnate ograje in pobija jelene, ki jih domačini gojijo, da jim bodo pomagali ostati na tem geografsko ogroženem območju - Morda se celo skriva znotraj ograde

ZILJE - V nedeljo dopoldne je bil Jože Čemas iz Zilj ob Kolpi spet pri svoji ogradi. Skupaj s sosedi je popravljal luknje, ki jih je vanjo napravil medved na svojih plenilskih pohodih. Mrcina se vzpne ali spleza na vrh ograje, ki je napeta med betonskimi stebri, in jo potem s svojo težo zmečka. Skozi tako narejen prehod ima prosto pot v jelenje gojišče. Ko se sprehoda naveliča, na drugem koncu spet napravi luknjo in odhlača naprej. Na pomečkani ogradi pusti le svoj podpis - kosme medvedje dlake, znotraj ograde pa raztrgane živali, ki so mu prišle na pot. Jeleni damjaki so dovolj urne živali, da bi ušle kosmatincu. To, da je medved zadnje čase uplenil ravno tri najlepše primerke iz njegovega tropa, Jože, ki je tudi sam lovec, razlaga s tem, da je sedaj ravno čas parjenja. Samci, ki se med sabo sicer borijo za samice, se zanje tudi pogumno postavijo v bran, kar pa je medved izkoristil in jih presenetil.

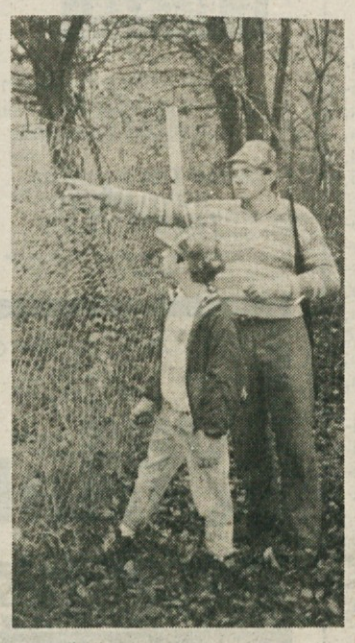

PRI ŽIČNI OGRADI - Jože Čemas iz Zilj in njegov sin Janez pri ogradi, ki so jo Jožetovi sosedje že popravili in ojačili. Le še kosmi dlake in nekoliko bolj pomečkana ograja spominjajo, da je to eno od več kot dvajsetih mest, kjer je medved prihajal na gostijo. Jože, ki je tudi lovec, ima na rami puško. Od nje se ne loči, saj je možno, da je medved še vedno v ogradi. (Foto: T. J.)

Zverina od ubite živali použije le drobovje in dele stegen, ostalo pa prepusti naravi. Odrasle živali v tem obdobju tehtajo okoli sto kilogramov, zato je škoda, ki jo je utrpel Jože, velika. Črede še nima zavarovane, zato vso izgubo nosi sam. Dvanajst hektarov imetja, gozda, steljnikov in njiv, je s posojilom iz sklada za demografsko ogrožene ogradil in vanj naselil damjake, sedaj, ko naj bi se investicija obrestovala in bo posojilo treba vračati, pa je tu medved.

Kako se bo v prihodnje ubranil mrcine, ki se je navadila na lahko dosegljivi plen v ogradi, Jože ne ve. Še sreča, da živi v Ziljah, vasi, ki je znana po medsosedski pomoči. Tudi zdaj so sosedje priskočili na pomoč in pokrpali uničene dele mreže in jo v celotni dolžini 1400 m ojačili. Vprašanje je, če bo to zadostovalo. Lovski izvedenci pravijo, da bo kosmatinca zdaj odvrnil od lahkega plena samo še dobro vzdrževan električni pastir ali pa namensko postavljena ograja. Ko je Jože načrtoval svoje gojišče, gotovo ni računal z medvedjim nasprotnikom, ki ima v tem koncu, to je treba priznati, domovinsko pravico. Kako uskladiti gospodarsko dejavnost v demografsko ogroženih krajih ob Kolpi in in življenje divjadi, se bosta morala Jože in lovska družina v Vinici še podrobno dogovoriti in tudi določiti materialno odgovornost. Medved bo pač delal po svoje.

T. JAKŠE

Geometrično središče Slovenije

GEOSS - kraj prestavitve predsednikov Slovenije

LITIJA - Geometrično središče Slovenije leži v neposredni bližini svetovno znanih Vač in 250 m južno od vasi Spodnja Slivna. Na nadmorsko višino 644 m se lahko pripeljemo po asfaltirani cesti iz Litije preko Hotiča in Vač ali iz Zagorja preko Izlak in Kandrš do gostilne Kimovec. Do GEOSS-a je možno priti tudi peš iz Litije preko Konja in Vač ter Verneka in Kandrš.

Obeležje, ki označuje središče Slovenije, je izdelano iz granita. Na podstavek, ki je sestavljen iz 4 delov (označujejo strani neba), je postavljen štirioglat steber, na katerem so vklesani: grb Republike Slovenije, pod njim relief Slovenije in napis Geoss, Prešernovi verzi iz Zdravljice, koordinate in organizacije, ki so omogočile postavitev. Pri obeležju se vsako leto, na najbližjo nedeljo 8. februarju, ne glede na vremenske razmere zberejo ljudje na Prešernovi proslavi. Prisluhnejo slavnostnemu govorniku in slovenski besedi. Športno društvo Partizan pa vsako leto organizira množičen pohod iz Litije preko Konja in Vač kolesarski vzpon na Geoss iz Litije preko Hotiča in Vač, ter tek na Geoss iz Hotiča preko Vač.

Geoss - Geometrično središče Slovenije

Leta 1990 se je na predlog litijskega župana Mirka Kaplje pred obeležjem slovenski javnosti predstavil predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, ki se je ob tej priložnosti tudi vpisal v knjigo predsednikov. Predstavitev predsednikov Republike Slovenije naj bi postala tradicionalna.

MARJAN ŠUŠTERŠIČ

DOLENJSKI LIST

gostilna Javornik
dnevi zelenjavnih jedi
od 13. oktobra dalje
rezervacije
tel. 068 47178
Bakovnik 6
68232 Šentrupert

ŠE ZNAJO KUHATI OGLJE - Ob mesecu divjačinske specialitete, ki jih organizira gostišče Vovko z Rateža, so k tej ponudbi dodali še žganje oglja. Tako so v petek, 13. oktobra, pričeli pripravljati ogljarsko kopo pod strokovnim vodstvom Franca Noseta, ki se s to obrtjo ukvarja že 47 let. Kot pravi mojster, je potrebno ob kopi dežurati 24 ur, da ne pride do kakšne poškodbe na kopi, kajti potem oglje ne bi bilo kvalitetno. (Foto: J. Hartman)

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Ali krajevna skupnost Otočec ovira napeljavo telefona na Otočcu? - Klopce na javne površine - Kdo odredil označevanje parkirišč na Šegovi? - Gospodarske zagate

Da nas bralci lahko pokličejo, potrebujejo telefonski priključek, in prav ta je bil razlog, da nas je poklicala **Otočanka Marija K.** V novem naselju namreč telefona še vedno ni, čeprav je nova telefonska centrala z zmogljivostjo 600 priključkov in je številk očitno dovolj, na priključek pa čaka okoli 60 prosilcev iz novega naselja že več let. "Kako je mogoče, da lahko krajevna skupnost preprečuje priključitev novega naselja na telefonsko omrežje?" sprašuje. Roman Gabrijel, vodja investicij pri Telekomu Slovenije, poslovni enoti Novo mesto, je povedal, da je v osnutku plana za prihodnje leto tudi Otočec, in sicer tista faza, kjer bi bila investicija rentabilna, ta pa vključuje novo naselje z bližjo okolico, ki bi pokrila okoli 100 novih naročnikov. Trditve, da krajevna skupnost Otočec dela ovira, je zanikal, prav nasprotno: KS na Telekom zelo pritiska, da se telefonija čim prej uredi.

Na zapis prejšnjega tedna se je odzvala **bralka iz Benečije pri Trebnjem:** "V vasi je le 7 hiš in nikogar ni, ki bi se pisal Kočevar. Prav tako pa tudi ni trebanjskega glasila z imenom Oznanilo." Žal je nekdo izkoristil ponujeno priložnost in povedal, kaj ga teži, pri tem spretno napletel svojo zgodbo, a pod drugim imenom.

Bralko iz Novega mesta zanima, ali je bil stečajni upravitelj Adrie Karavan Janez Pezdirc prej zaposlen v IMV-ju. Kot smo izvedeli pri direktorju holdinga IMV Jožetu Žlogarju, to ne drži, je pa sedaj zaposlen v Iskri Mokronog.

Delavka iz viniškega Vinteksa je opozorila na nevzdržno stanje v podjetju. "Normo vedno bolj zvišujejo, tako da delavci samovoljno odhajajo, režije je vedno več," je povedala, zadevo pa bo v eni od prihodnjih številk raziskala naša novinarka.

Milan iz Regrče vasi se strinja z mišljenjem Miloša Kovačiča, direktorja Krke, hkrati pa je postavil vprašanje: "Ali moraš biti tudi iz prave stranke, da lahko gradiš na črno?"

Fanika iz Šegove v Novem mestu je poklicala v imenu starejših občanov z Drske in Broda. Pohvalila je lepo zasajene gredice po mestu, hkrati pa je na mestne veljake naslovila apel, naj postavijo kakšno betonsko klopico na javne površine.

Tudi Blatnikova iz Šegove se obrača na občinarje: "Kdo je odredil številčenje parkirišč pred tremi bloki na Šegovi, katerih uporabniki smo tudi stanovalci. To je javno parkirišče že 18 let in očitno hoče nekdo spreti ljudi zaradi parkirišč." Kot je povedal Feliks Strmole z mestne občine Novo mesto, občina tega ni odredila, pa tudi vloge za ureditev ni nihče poslal - če bi jo, bi na občini takšno početje preprečili. "Dobili smo le v vednost, da so parkirišča že označena, kar pa ni v skladu z uradnim postopkom. Očitno je šlo za samovoljno odreditev nekaterih stanovalcev, zadeva pa še ni končana," je pojasnil.

Ivan Cvirn iz Arnovega sela sprašuje direktorja Kovinarske, ali tudi on ni dobil plače za avgust, hkrati pa ne razume, kako je mogoče, da je dela tako veliko, denarja pa ni. Nerazumljivo je tudi dogajanje v Inlesovem obratu v Loškem potoku: "Če ima tovarna svoj les in žago, zakaj potem les kupuje od drugod?" Poslance sprašuje, kako bi bili oni zadovoljni, če bi dobili plačo mesec kasneje.

Za konec pa še ena pohvala: iz Trbovelj nas je poklicala maratonka **Hedvika Kotar,** ki se udeležuje tudi tekov po Dolenjski in Posavju. Pohvalila je bioenergetika Ivana Pirca, ki ji je pomagal pri zdravljenju noge, tako da lahko sedaj spet teče.

T. G.

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa le opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev, pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Čakamo vas vsak četrtek med 18. in 19. uro na telefonski številki (068)323-606. Dežurni novinar vam bo rad prisluhnil.

Z obeh strani Gorjancev

ANEKDOTE IN PRIGODE ZAPISAL JOŽE DULAR

Ko boste veseli

Jože Peršina-Jakopec, doma iz Dolenjskih Toplic, je med zadnjo vojno v internaciji v Padovi skoval naslednje verze:

Ko boste veseli
za mizo sedeli
in pili in peli naglas,
Jakobca tudi,
ki črv ga že grudi
se spomnite včas!

Imel je srečo, vrnil se je, te besede pa so ostale zapisane v njegovi zidanici na Ljubnu.

I tebi, sinko!

Partizani gredo mimo njive, na kateri stara ženica okopava krompir. Eden izmed njih vedro zakliče proti njej:

"Mati, smrt fašizmu!"

Naglušna kuma, ki ga ni razumela, veselo odvrne:

"I, tebi, sinko, i tebi!"

taaaako ribo

Zbral: Bojan Ajdič

Še ni prijela...

Gost, ki je pred pol ure naročil pečeno ribo, je še ni dobil, pokliče natakarja in vpraša:

"Kaj je z mojim naročilom?"

Natakar mu odgovori: "Veste, naše ribe, ki jih imamo v večjem bazenu, slabo prijemljejo."

Odsvetuje mu

Bolj priložnostni ribič je rekel ženi, da bi šel lovit ribe. Pa mu žena odsvetuje, rekoč: "Nikar ljubi, ne hodi danes, kajti danes je ribarnica zaprta, v bližnji trgovini, kjer tudi prodajajo ribe, pa danes nimajo nobene več."